

Αστάρτη
οικογενειακή γεωγραφία

μυθιστόρημα

Λύο Καλοβυρνάς

Πιο ψηλά _____	3
Πιο ψιλά _____	6
Μπαμπάς _____	15
Φωνές (και κακό) _____	23
Κοσμογονία I _____	34
Κοσμογονία II _____	49
Οικογενειακή γεωγραφία I - Εισαγωγή _____	60
Οικογενειακή γεωγραφία II – Εφαρμοσμένη _____	71
Πρόοδος 1 _____	89
Γεννητούρια και πεθαμοί _____	91
Αόρατες αγάπες _____	108
Ο εγκέφαλος της μικρής Αστάρτης - τρέιλερ _____	112
Ο εγκέφαλος της μικρής Αστάρτης – το εργο _____	113
Άλλο νησί _____	118
Πού; _____	128
Το πουθενά μου _____	134
Νάρκες χρόνου _____	142
Το μικρό εδώ μου _____	149
Ragnarok _____	157
Μακρινές χλωρίδες _____	166
Καλώς ήλθατε στο σύμπαν μου _____	166
Πιο μακριά, πιο αλλού _____	172
Καινούργιες γεύσεις _____	183
Γιαγιά, γιατί έχεις τόσο μεγάλα αυτιά; _____	192
Καληνύχτα _____	200
For all we know... _____	205
Τσακ _____	211
Άλλα βιβλία και επιλεκτική ακοή _____	213
Ανώμαλες καιρικές συνθήκες _____	215
Όλα δικά μου! _____	222

ΠΙΟ ΨΗΛΑ

Τι ψηλά που πηδούσε η Αστάρτη. Αστείο όνομα για ένα παιδί, θα την κορόιδευαν στο σχολείο. Όλοι είχαν προειδοποιήσει τους γονείς της, μα εκείνοι ήξεραν ήδη από τα γεννητούρια της πως η Αστάρτη δεν θα ήταν σαν τα άλλα παιδιά όποιο όνομα κι αν της έδιναν.

Η Αστάρτη πηδούσε πολύ πολύ ψηλά. Μάζευε τα γόνατά της σφιχτά στο στήθος της κι ύστερα τινάζοταν σαν νευρικό ελατήριο ίσια ψηλά, πηδώντας όσο και το μπόι της, που, σημειωτέον, στα επτά της δεν ήταν ευκαταφρόνητο.

Η Αστάρτη πηδούσε επίσης από ψηλά – απ’ τη βεράντα της γιαγιάς της, στο ισόγειο, ίσαμε με το σπιθαμιαίο κήπο με τα γεράνια και τη βουκαμβίλια και τη μία λεμονιά· αλλά και από το μαντρότοιχο στο προαύλιο του σχολείου της. Μόνο που σε τούτη την περίπτωση υποχρεωνόταν (με το αζημίωτο) να ζητήσει τη συνδρομή κάποιου συμμαθητή της προκειμένου να σκαρφαλώσει τα σχεδόν δυο μέτρα του ασβεστωμένου τοίχου. Ο τοίχος έφερε υπομονετικά τα εύγλωττα σημάδια των προσπαθειών της ν’ ανέβει – αποτυπώματα παπουτσιών, δαχτυλιές, νυχιές.

Κι ενώ η γιαγιά της διέτρεχε αυξημένο κίνδυνο καρδιακών επεισοδίων από τη συνεχή θέα της μικρής Αστάρτης να σκαρφαλώνει τα πράσινα κάγκελα της βεράντας και να πηδάει ενάμιση μέτρο κάτω στο τόσο δα παρτέρι, οι συμμαθητές της βίωναν μεγαλύτερη ποικιλία αντιδράσεων και συναισθημάτων. Από τον αρχικό μιμητισμό που έσπρωχνε τους πιο θαρραλέους και ανταγωνιστικούς να σκαρφαλώσουν και να πηδήσουν κι εκείνοι, έως το θαυμασμό για τη φίλη τους που πάντα προσγειωνόταν με το χαμόγελο της επιτυχίας και της ευχαρίστησης απλόχερα ζωγραφισμένο στα χείλη της· αλλά και τη ζήλια, όσοι δεν τολμούσαν ν’ ανέβουν ή, αν κατάφερναν με τα πολλά να σκαρφαλώσουν το δίμετρο τοίχο, κατόπι τρόμαζαν να δώσουν μία (και με τα πόδια μαζεμένα ως το στήθος, όπως η Αστάρτη) και ν’ αφεθούν στο αδιάφορο κενό προτού ανταμώσουν το αμείλικτο χώμα.

Η γιαγιά Γιάννα φώναζε για το Παιδί, που θα το 'βρισκαν καμιά μέρα με το κεφάλι ανοιγμένο. Οι δάσκαλοι επίσης φώναζαν και συνόδευαν τις λιγότερο υστερικές φωνές με περισσότερο επώδυνες χειρονομίες και τιμωρίες. Όμως η Αστάρτη πάντα ξεγελούσε και τους δυο κεχαγιάδες της – κάπως η γιαγιά Γιάννα (ή Γιαγιάννα) ξεχνιόταν στην κουζίνα ή μπροστά στην τηλεόραση και κάπως η Αστάρτη ξεγλιστρούσε και, σπρώχνοντας μ' όλη της τη δύναμη τη συρόμενη, βαριά μπαλκονόπορτα έβγαινε στη μικρή βεράντα, σκαρφάλωνε τα πράσινα κάγκελα, στερέωνε τα μικρά πόδια της στις λιλιπούτειες επιφάνειες, περνούσε από την άλλη και, ισορροπώντας μόλις για δευτερόλεπτα (τι λίγο, τι λίγο!) πηδούσε στο γοργό κενό.

– και στο σχολείο, κατάφερνε, αν και όχι κάθε μέρα, να δωροδοκήσει κάποιον συμμαθητή της με σοκοφρέτες (που δεν της άρεσαν) ώστε να της νοικιάσει τους ώμους του για να πατήσει πάνω και να σκαρφαλώσει τον σχεδόν δίμετρο τοίχο του προαυλίου. Κι ύστερα εκείνος, όποιος, όλοι, έστρεφε το πρόσωπό του σαν άδειο πιάτο που περιμένει να σερβιριστεί προς τη μικρή Αστάρτη, η οποία πλέον ήταν πολύ μεγάλη κι όχι τόσο ψηλά (εκτός αν είχες ανέβει κι εσύ κι ήξερες από πρώτο χέρι πόσο πόσο πόσο πολύ ψηλά ήταν) και μ' ένα παγωτό τριών γεύσεων (ενδιαφέροντος, θαυμασμού και ζήλιας) την κινηματογραφούσε καθώς έδινε ένα πήδο ίσια πάνω, έφερνε αγκαλιά τα γόνατά της στο στήθος και προσγειωνόταν χάμω φωνάζοντας.

Α ναι. Φώναζε. Κάθε φορά που πηδούσε φώναζε. Αλλιώς δεν είχε πλάκα. Κι έτρεχε η Γιαγιάννα με την ψυχή στο στόμα, κάθε φορά που άκουγε την κραυγή της Αστάρτης, φωνάζοντας το Παιδί, Παναγιά μου το Παιδί, μα η Αστάρτη είχε ήδη προσγειωθεί, φέρει βόλτα το μικροσκοπικό κήπο και καθίσει στα σκαλιά της βεράντας όπου, υποτίθεται, έπαιζε με τους βόλους της.

Η Αστάρτη πηδούσε πολύ ψηλά. Το μήνα που πέρασε στο κρεβάτι με τον αστράγαλό της στο γύψο η Αστάρτη σκέφτηκε:

«Αν από τα δυόμισι μέτρα^{(ο βράχος στη Βαρυμπόμπη όπου πήγε εκδρομή με το σχολείο της και τόσο χάρηκε που βρήκε ψηλότερο σημείο από το μπαλκόνι της Γιαγιάννας και τη μάντρα του}

σχολείου, αλλά μόλις προσγειώθηκε κατάλαβε ότι κάτι δεν έγινε καλά γιατί την πονούσε πολύ το πόδι της κι οι φίλοι της γύρω δεν την επευφήμησαν ως συνήθως αλλά σιώπησαν πρόσκαιρα, φοβούμενοι τον επιμερισμό της τιμωρίας) που πηδάω σπάω το πόδι μου τότε πιο ψηλά δεν μπορώ να πηδήξω.» Ήταν πράγματι απλό.

Βασανίστηκε η Αστάρτη ένα μήνα στο κρεβάτι. Βασανίστηκαν επίσης οι γονείς της που υπέμεναν στωικά τη δικαιωμένη αγανάκτηση και ημι-χαιρεκακία της Γιαγιάννας, που σε τακτά χρονικά διαστήματα φρόντιζε να υπενθυμίζει ότι Σας τα 'λεγα εγώ, δεν σας τα 'λεγα; Και πάλι καλά να λέτε, πάλι καλά. Θα μπορούσε να 'χε σπάσει το κεφάλι του το Παιδί, να τρέχουμε και να μη φτάνουμε. Αλλά βέβαια, μ' ακούει ποτέ κανείς εμένα όταν μιλάω; Δε μ' ακούει. Και σας το 'λεγα, πέστε του Παιδιού να μην πηδάει από ψηλά, θα μας βρει κάνα κακό. Αλλά γονείς είστε εσείς; Αχ Χριστέ μου, πάλι καλά που δεν έπαθε τίποτα χειρότερο, που θα πάθα αν δεν βάλει μυαλό, και ποτέ να βάλει μυαλό ίσως της ζωννατζου...

Οι γονείς της Αστάρτης σκέφτηκαν σοβαρά να περιορίσουν τις επισκέψεις της Γιαγιάννας, αλλά απλώς θα άλλαζε το περιεχόμενο της γκρίνιας. Η Γιαγιάννα ήταν σαν τον καιρό, είπε μια φορά ο Μπαμπάς στην Αστάρτη: είναι όπως είναι. Δεν μπορείς να τον αλλάξεις. Απλώς προσαρμόζεσαι, προφυλάσσεσαι, χαίρεσαι όταν έχει καλοσύνη, ταμπουρώνεσαι όταν βροντάει. Η Αστάρτη κι οι γονείς της μετά βίας άντεξαν έναν ολόκληρο μήνα καταιγίδων, τυφώνων και άλλων ακραίων καιρικών φαινομένων της Γιαγιάννας.

Βασανίστηκε η Αστάρτη ένα μήνα στο κρεβάτι. Στα δύομισι μέτρα έσπασε το πόδι της. Στα τρία μέτρα; Στα τέσσερα; Μετρούσε το ύψος των πηδημάτων της (ζητούσε από άλλους να της τα υπολογίσουν) και τα συνέκρινε, τα βελτίωνε. Αν λοιπόν στα δύομισι μέτρα ένας μήνας στο κρεβάτι, στα τρία; Στα τέσσερα;

Η Αστάρτη σταμάτησε να πηδάει από ψηλά. Το Ελ Νίνιο της Γιαγιάννας ήταν πολύ πιο δυσβάσταχτο από την απώλεια της ηδονής που στερήθηκε εγκαταλείποντας τα άλματα.

ΠΙΟ ΨΙΛΑ

Η Αστάρτη φώναζε πολύ δυνατά. Το δεύτερο συστατικό της ευχαρίστησης, η φωνή, αναπλήρωσε τη χαμένη ικανοποίηση της πρόσκαιρης πτώσης, της σωματικής εγρήγορσης.

Πώς φώναζε;

Δεν ήταν: Αααααα.

Όχι. Αυτό θα ήταν απλό, ανούσιο, άγευστο, άχρωμο (κι άλλο ένα της είχαν πει για το νερό στο σχολείο αλλά δεν το θυμόταν).

Ήταν:

Όπως πέφτουν από ψηλά στις ταινίες... Μόνο που στο ουρλιαχτό της Αστάρτης η φωνή δεν έσβηνε σιγά σιγά προτού ακουστεί ο παραδοσιακός υπόκωφος γδούπος κεφαλιού που σπάζει, αλλά κοβόταν απότομα.

Ήταν:

Όπως ουρλιάζει όποια ανακαλύπτει πτώμα, τέρας ή άλλο στοιχείο απειλής στις ταινίες... Μόνο που το ουρλιαχτό της Αστάρτης δεν είχε μέσα ξάφνιασμα ή φρίκη, μήτε υστερία.

Ήταν:

Όπως σκληρίζουν τα γουρούνια μόλις διαισθανθούν κίνδυνο... Κάτι από την οξύτητα και τη διαπεραστικότητα, ναι, αλλά μείον την απόγνωση και την αλαλία.

Ήταν:

Όπως φρενάρουν τα αυτοκίνητα όταν τρέχουν με μεγάλη ταχύτητα... Όχι ο ήχος, όχι, όχι. Μόνο η κακιά γλύκα και το σφίξιμο στην καρδιά ότι μετά το *iiiiiii* θ' ακούσεις γυαλιά να σπάνε και σκληρούς ήχους λαμαρινών.

Ήταν:

Όπως αλυχτά σκυλί που έχει λαβωθεί και πονά σπαραξικάρδια... Κι απ' αυτό μια πρέζα.

Ήταν:

Όπως αλαλάζει η σειρήνα του ασθενοφόρου... Κράτα μόνο το δάγκωμα στο λαιμό ότι κάποιος αυτή τη στιγμή ίσως λέει αντί για πάντα.

Ήταν:

Όπως ποδοβολούν ΧΙΛΙΑΔΕΣ μαραθωνοδρόμοι τη στιγμή της εκκίνησης... το ίδιο δέος και δάκρυα στα μάτια και κάποια άλαλη απώλεια.

Ήταν:

Όπως ακούγεται το LFAS που διαθέτουν τα αμερικανικά πολεμικά πλοία, ένα σόναρ χαμηλών συχνοτήτων το οποίο κουφαίνει τα δελφίνια και τις φάλαινες σε βαθμό που αυτοκτονούν... δεν ξέρω πώς ακούγεται αλλά κάτι (και) απ' αυτό έχει το ουρλιαχτό της Αστάρτης.

ΌΧΙ όπως: Νύχια σε μαυροπίνακα. Πιρούνι σε πιάτο. Οποιοσδήποτε συναγερμός. Ελβιέλες σε μάρμαρα. Κραυγές λύκων. Οτιδήποτε σπάει (μόνο η σιωπή ΠΡIN σπάσει). Κουδούνια. Ξυπνητήρια. Σειρήνες βομβαρδισμού (πολύ μαζικές). Σειρήνες πλοίων (υπέρβαρες). Σκληρισμοί χάμστερ. Οτιδήποτε παπαγαλοειδές (συμπεριλαμβανομένης και της μάινας). Φανατικές κραυγές ποδοσφαιρόφιλων (πληκτική μαζική υστερία). Ήχοι τεράτων, έλιεν και άλλων μυθοπλαστικών όντων.

Την πρώτη φορά που φώναξε έτσι η Αστάρτη ήταν μόνη της. Η Γιαγιάννα είχε πεταχτεί στο μανάβη και οι γονείς της έλειπαν ο καθένας αλλού. Της άρεσε!!! Μμμμ. Ωραία φωνή, γεμάτη. Της γέμιζε το στόμα, της γαργαλούσε τη γλώσσα, της έκαιγε το λαρύγγι, της γρατζουνούσε τη μύτη, της έσφιγγε τα μηνίγγια. Μμμμ. Ωραία φωνή.

Τη δεύτερη φορά που φώναξε έτσι, η Αστάρτη έμεινε γρήγορα μόνη της. Η Γιαγιάννα, που βρισκόταν εκείνη τη στιγμή στην τουαλέτα, άκουσε το πρωτάκουστο ουρλιαχτό κι έπαθε το από καιρό επαπειλούμενο καρδιακό επεισόδιο, οπότε μόλις γύρισαν οι γονείς της και βρήκαν τη Γιαγιάννα ξεβράκωτη στα πλακάκια του μπάνιου έφυγαν πάραυτα για το νοσοκομείο.

Την τρίτη φορά που φώναξε έτσι η Αστάρτη (όχι έτσι· καλύτερα από τη δεύτερη φορά) ήταν στο σχολείο, στο διάλειμμα, όπου πολλά παιδάκια φωνάζουν έτσι κι αλλιώς, με αποτέλεσμα έναν συνεχή, ακατάπαυστο βόμβο και αλαλαγμό. Ο οποίος κόπηκε μαχαίρι μόλις η διαπεραστική, πρωτοφανής κραυγή της Αστάρτης έσκισε το ύφασμα της θορυβώδους καθημερινότητας για ν' αναδυθεί μια άνευ προηγουμένου για τα σχολικά δεδομένα σιγή.

Η Αστάρτη δεν ήξερε πού βρήκε τη φωνή. (Πού έμαθες, παιδάκι μου, να φωνάζεις έτσι;) Αν σήκωνε άλλη φορά τους ώμους της για να δείξει πως δεν ξέρει θα της έμενε τικ.

«Ούτε εμείς ξέρουμε,» αποκρίθηκαν κομμάτι ένοχα οι γονείς της στο διευθυντή του σχολείου, που είχε συστρατεύσει και την ειδική σχολική σύμβουλο-ψυχολόγο για πρόσθετη ηθική στήριξη.

«Να το κοιτάξετε,» αποφάνθηκε η ειδική σχολική σύμβουλος-ψυχολόγος (αν κι η ίδια που το κοίταξε μετά από δυο συνεδρίες με τη μικρή Αστάρτη δεν βρήκε τίποτα το ανώμαλο ή παράξενο στη συμπεριφορά της μικρής).

Μπαμπάς: Αστάρτη, θα μας υποσχεθείς κάτι.

Μαμά: Ξέρουμε πόσο έξυπνη είσαι κι είμαστε σίγουροι ότι θα καταλάβεις κι εσύ η ίδια γιατί σ' το ζητάμε.

Μπαμπάς: Αυτή τη φωνή που λένε ότι έβγαλες μην την ξαναβγάλεις γιατί ο κόσμος παραξενεύεται.

Μαμά: Και μετά μας ενοχλούν σαν τη Γιαγιάννα. (πονηρή μαμά, εκεί που πονάει!)

Αστάρτη: Η φωνή είναι πολύ ωραία. Είναι σαν... είναι σαν (μα φυσικά η Αστάρτη δεν ξέρει να την περιγράψει, τι περιμένετε, επτά χρονών παιδάκι να ξέρει για σόναρ και γουρούνια;) είναι σαν... δεν ξέρω. Είναι πολύ ωραία. Πιο ωραία απ' τα πηδήματα γιατί τώρα πια δεν πονάω στο στομάχι όπως όταν πηδούσα (έχει εντοπίσει κι αυτό το πλεονέκτημα της φωνής εν συγκρίσει με τα άλματα) κι εγώ θέλω να φωνάζω.

Μαμά: Γιατί δεν τραγουδάς καλύτερα; (χάνεις πόντους, Μαμά, ηλίθια πρόταση.)

Μπαμπάς: Θέλεις να σε γράψουμε κουνγκ φου; (Μπαμπά, βγαίνεις εντελώς εκτός παιχνιδιού.)

Μαμά: Και στο κάτω κάτω τι στο καλό έχει αυτή η φωνή που την κάνει τόσο ωραία;

Μπαμπάς: Σε μια σχολική εκδρομή. Στη Βαρυμπόμπη (άχρηστες πληροφορίες, Μπαμπά, μην αφήνεις την αμηχανία σου να επηρεάζει την ευφροσύνη σου).

Πιο Ειδικός: Κι εσείς;

(Μαμά Μπαμπάς κοιτιούνται)

Πιο Ειδικός: Εσείς πώς αντιδρούσατε στο ότι... πηδάει;

Μαμά: Τα πηδήματά της δεν μας πείραζαν. Παιδί είναι, θα παίζει. Άλλωστε η Αστάρτη από μικρή έκανε παράξενα πράγματα.

Πιο Ειδικός: Δηλαδή;

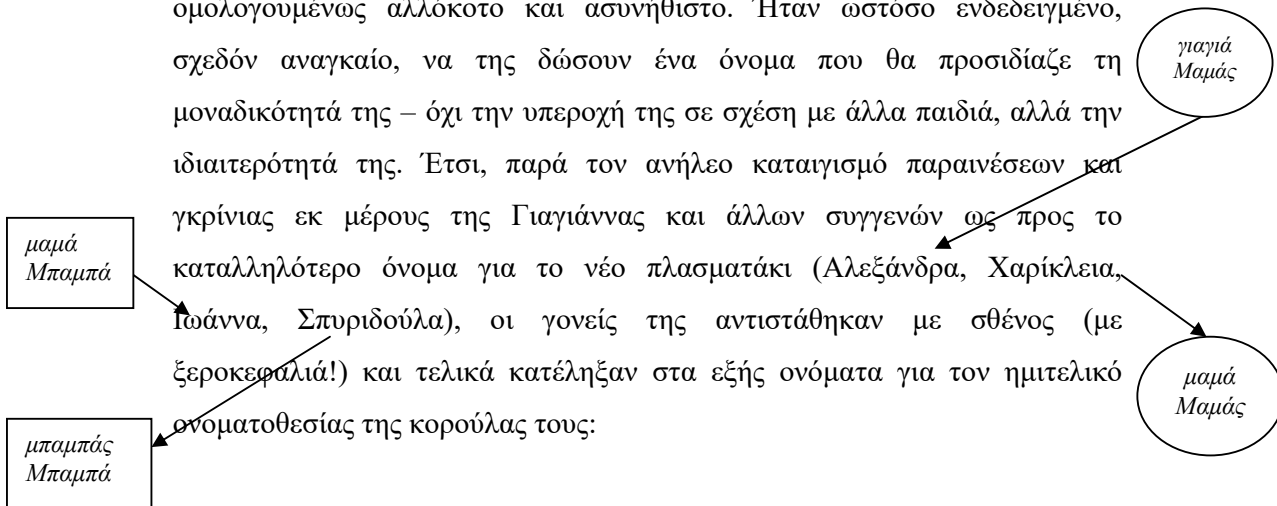
Η Μαμά και ο Μπαμπάς ανταλλάσσουν βλέμματα. Πώς να του εξηγήσουν; Η Αστάρτη δεν ήταν σαν τα άλλα παιδιά. Σχεδόν από τη στιγμή που γεννήθηκε παρατήρησαν πως είχε κάτι το διαφορετικό. Δυσπροδιόριστο, μα εμφανές. Θυμάται η Μαμά, τότε που αντίκρισε για πρώτη φορά το μικροσκοπικό νεογέννητο, πώς σκέφτηκε ότι αυτό το παιδί έχει κάτι το άλλο. Πολλά νεογνά κρύβουν στο βλέμμα τους τόμους σοφίας, τα περισσότερα όμως σε κοιτούν χωρίς να βλέπουν· τα μάτια τους είναι δυο μικρές κορνίζες τις οποίες οι γονείς τις παραγεμίζουν με ένα σωρό δικές τους προβολές για το καταπληκτικό, πανέμορφο, έξυπνο, προικισμένο κτλ καμάρι τους. Η Αστάρτη, όμως, σχεδόν από τη στιγμή που γεννήθηκε ήταν λες και ήξερε – ήξερε πράγματα και κρατούσε μυστικά. Η Μαμά κι ο Μπαμπάς δεν υπερέβαλλαν όταν έλεγαν πως το παιδί τους διαφέρει. Άλλωστε δεν ήταν μια διαφορά που τους έκανε περήφανους, τουλάχιστον όχι στην αρχή. Τους έφερνε σε αμηχανία. Από την πρώτη στιγμή, το εμβριθές βλέμμα του βλασταριού τους είχε και κάτι το δυσοίωνο. Μην πάει ο νους σας σε σπορές διαβόλου, σατανικές προφητείες ή μωρά της Ρόζμαρι. Όχι, τίποτα τέτοιο. Μάλλον κάτι σαν δυσαρέσκεια και κούραση – παραίτηση ίσως. Αποδοχή.

Μερικές φορές γύριζε και τους κάρφωνε μ' ένα βλέμμα που μέσα του χωρούσε τρεις χιλιάδες χρόνια ζωής και γνώσης. Ή πάλι, ποτέ δεν μούτρωνε, ούτε γκρίνιαζε, όπως κάνουν όλα τα παιδιά. Όταν ήθελε παγωτό και οι δικοί της αρνιούνταν να της αγοράσουν (*Θα φάμε σε λίγο / Κι άλλο; / Θα πάθει*

τίποτα), η Αστάρτη αποδεχόταν αμέσως την απαγόρευση και απλώς τους κοιτούσε καρτερικά, σαν να δεχόταν τη στέρηση ως έναν ακόμη εγγενή περιορισμό της ανθρώπινης ενσάρκωσης, εναντίον του οποίου δεν ωφελούσε να μάχεται. Παραδεχόταν κι η ίδια, με τα μάτια της, πως ναι, θα πάθω τίποτα αν φάω κι άλλο / θα φάμε σε λίγο και θα χαλάσω την όρεξή μου, όμως ΤΙ ΚΡΙΜΑ, να μην μπορώ να φάω κι άλλο παγωτό τώρα. Σαν να αναγνώριζε με στωικότητα, το κρίμα που δεν έχει φτερά να πετάξει, το κρίμα που τα πολλά παγωτά προκαλούν τσιρλιό.

Πώς να του έλεγαν του Πιο Ειδικού για την ανεξήγητη θυμοσοφία που χαρακτήριζε τα επτάχρονα μάτια της, τα οποία σαν καλειδοσκόπιο, στη μιαν άκρη ήσαν δυο κοινές, συνηθισμένες και καθ' όλα φυσιολογικές καστανές κόρες, μα σαν κοιτάζες μέσα τους αποκάλυπταν στο βάθος πολύχρωμα παγκόσμια σχέδια, πολυσύνθετους χρωματικούς στοχασμούς, που άλλαζαν και πλήθαιναν και τελειωμό δεν είχαν μα άλλαζαν ατελεύτητα.

Τι να του πουν χωρίς να φανούν υπερβολικά συνεπαρμένοι με το παιδί τους ή απλώς ηλίθιοι και επιφανειακοί; Ούτε και οι ίδιοι, όσες φορές κι αν είχαν προσπαθήσει να κάνουν λόγο αυτή τη φοβερή αίσθηση που είχαν για την κόρη τους δεν το είχαν καταφέρει. Ωστόσο ήσαν σίγουροι γι' αυτό που διαισθάνονταν. Γι' αυτό άλλωστε την έβγαλαν Αστάρτη. Ένα όνομα ομολογουμένως αλλόκοτο και ασυνήθιστο. Ήταν ωστόσο ενδεδειγμένο, σχεδόν αναγκαίο, να της δώσουν ένα όνομα που θα προσιδίαζε τη μοναδικότητά της – όχι την υπεροχή της σε σχέση με άλλα παιδιά, αλλά την ιδιαιτερότητά της. Έτσι, παρά τον ανήλεο καταγισμό παραινέσεων και γκρίνιας εκ μέρους της Γιαγιάννας και άλλων συγγενών ως προς το καταλληλότερο όνομα για το νέο πλασματάκι (Αλεξάνδρα, Χαρίκλεια, Ιωάννα, Σπυριδούλα), οι γονείς της αντιστάθηκαν με σθένος (με ξεροκεφαλιά!) και τελικά κατέληξαν στα εξής ονόματα για τον ημιτελικό ονοματοθεσία της κορούλας τους:

Αστάρτη – Ανδρομέδα - Πενθεσίλεια – Δυσδεμόνα – Εκάβη - Εκάτη

Το Εκάβη το απέρριψαν ασυζητητί, όταν ένας φίλος τους τούς επισήμανε ότι στα αγγλικά η Εκάβη λέγεται Hecuba και προφέρεται Χεκιούμπα, που στ'

αφτιά τους ακουγόταν σαν υποπερίοδος του κυβισμού ή ενδιαφέρον μοντέλο της Hoover.

Το Πενθεσίλεια, παρ' ότι εύηχο και επιβλητικό (επρόκειτο, άλλωστε, για τη βασίλισσα των Αμαζόνων) αναγκάστηκαν και οι ίδιοι να παραδεχτούν πως ήταν κατά τι επιτηδευμένο και δυστυχώς πολυσύλλαβο. Μοιραία θα κουτσορευόταν.

Παρόμοια μοίρα караδοκούσε και τη Δυσδεμόνα. Σίγουρα θα έπεφτε μαχαίρι και θα έμενε ένα σύντομο, καχεκτικό, μοναχικό Μόνα. Εξάλλου, η Μαμά διαφωνούσε με το περιεχόμενο του ονόματος, αν και ηχητικά της άρεσε. Η Δυσδεμόνα αποτελούσε πρότυπο ενάρετης και πιστής γυναίκας που έπεσε θύμα της υστερίας του άντρα της, άθλια κληρονομιά για μια γυναίκα της εποχής μας. Ο Μπαμπάς της θύμιζε τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου της Δυσδεμόνας μέσα από το έργο της Πόλα Φόγκελ, *Δυσδεμόνα, Ιστορία για ένα μαντήλι*, όμως η Μαμά παρέμεινε ανένδοτη. Η Πόλα Φόγκελ δεν αρκούσε για να αποκαταστήσει τη φήμη της Δυσδεμόνας. Ούτε μπορούσε η κόρη τους να κυκλοφορεί εφ' όρου ζωής με το θεατρικό έργο παραμάσχαλα ή να περιμένει τη Βολφ να γίνει νομπελίστρια.

Η Ανδρομέδα είχε το πρόσθετο προσόν ότι ήταν ολόκληρος γαλαξίας, όμως κι αυτή θύμα ήταν. Την έδεσε χειροπόδαρα σ' ένα βράχο ο πατέρας της για να τη φάει ένα τέρας προκειμένου να εξευμενιστεί ο Ποσειδώνας, ο οποίος είχε τσαντιστεί με τη μαμά της Ανδρομέδας. Έπρεπε να έρθει το πριγκιπόπουλο, ο Περσέας, για να σώσει την άτυχη και ανήμπορη κόρη από τα δόντια του τέρατος. Δηλαδή, μια αρχαία Σταχτοπούτα, μόνο με καλύτερο όνομα, ίσως και κάπως καθαρότερη. Όχι, όχι, όχι. Συμφώνησε και ο Μπαμπάς χωρίς αντίρρηση.

Είχαν μείνει λοιπόν δυο ονόματα, Αστάρτη και Εκάτη. Και τα δυο θεές. Και τα δυο με ρίζες αρχαίες όσο και η ίδια η ανθρωπότητα, χαμένες στις απαρχές του πολιτισμού. Θεές παντοδύναμες, θεές μητέρες και θεές θανάτου. Η Αστάρτη επιπροσθέτως ήταν θεά του έρωτα.

Τους άρεσαν και τα δύο. Άνοιξαν εγκυκλοπαίδειες και βιβλία μυθολογίας, έψαξαν στο Διαδίκτυο, ρώτησαν φίλους σε μια προσπάθεια να καταλήξουν, ενώ παράλληλα προσπαθούσαν ν' αγνοούν τις διαμαρτυρίες της Γιαγιάννας και των άλλων συγγενών του Μπαμπά: Μα είναι πράγματα αυτά,

Εκάτη θα το βγάλετε το παιδί; Άκου Αστάρτη! Τι σοί ονόματα είναι αυτά; Να τα βράσω που είναι αρχαία. Και η Ακρόπολη αρχαία είναι, Ακρόπολη θα τη βγάλετε; Χριστός και Παναγιά, ποιος θα το βαφτίσει; Χάθηκε ένα όνομα της προκοπής, Σαν το δικό μου; Του πατέρα σου, μωρέ ακαμάτη, θα μας ντροπιάσεις όλους... πώς θα τη φωνάζουμε, θα μου πούν τα μούτρα, τι θα πει η γειτόνα....

Η Αστάρτη ήταν πανάρχαια θεότητα σε όλη τη λεκάνη της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής προτού μια σειρά μοδάτων αρσενικών θεών εκτοπίσουν τη γυναίκα από Μεγάλη Μητέρα του σύμπαντος. Οι Αιγύπτιοι την τιμούσαν ως θεά του Πολέμου και της Ισχύος, οι Σήμιτες ως θεά του Έρωτα και της Γονιμότητας, ενώ στους Έλληνες η Αστάρτη έγινε ένα με τη θεά Αφροδίτη. Η Βίβλος όλο ζήλια την αναφέρει ως «βδέλυγμα», πράγμα που δεν προκαλεί έκπληξη αν υπολογίσει κανείς την απίστευτα διαδεδομένη λατρεία της, που έφτασε στα πέρατα του κόσμου. Η Μεγάλη Θεά Αστάρτη λατρευόταν ως Φρέια στη Σκανδιναβία (*μπα, πολύ ξενικό, δεν νομίζεις; Σαν αυτό που έχουν μέσα τα ψυγεία ακούγεται*), Ιντράνι στην Ινδία, Ντάνου από τους Κέλτες και Αθώρ από τους Αιγυπτίους. Είχε κι άλλα ονόματα όπως Ιστάρ στα ακκαδικά, και άλλα δυσπρόφερτα ή ελαφρώς γελοία, σύμφωνα με το ελληνικό φωνολογικό σύστημα.

Η Εκάτη ήταν κι αυτή πανάρχαια θεότητα, ελαφρώς πιο σκοτεινή και υποχθόνια. Θεά του τρίστρατου, συχνά παρουσιαζόταν να έχει τρία κεφάλια, ένα σκυλιού, ένα φιδιού κι ένα αλόγου, με το καθένα να φυλάει τον κάθε δρόμο. Ίσως η μικρή κορούλα τους να είχε τελικά ονομαστεί Εκάτη αν ο Μπαμπάς κι η Μαμά είχαν περισσότερη υπομονή να ψάξουν περισσότερα στοιχεία γι' αυτό το όνομα αλλά κι εάν η Μαμά δεν ήταν επιφυλακτική να δώσει το όνομα μιας τόσο παρεξηγημένης θεάς.

Σαφώς, η Μαμά και ο Μπαμπάς δεν θυμήθηκαν όλα τα παραπάνω μέσα στα ελάχιστα δευτερόλεπτα που κοιτάχτηκαν, προτού απαντήσουν στο *Δηλαδή;* (σελ. 10) του Πιο Ειδικού. Ο οποίος ακόμη περιμένει απάντηση.

Μπαμπάς: Η Αστάρτη δεν είναι καθόλου δύσκολο παιδί. Αντίθετα είναι πολύ υπάκουη και συνεννοήσιμη. Γι' αυτό και της επιτρέπουμε κάποιες ελευθερίες. Πιο ειδικός (σκέφτεται: πλήρης αδιαφορία και ασυδοσία. Άχρηστοι!): Όπως και να 'χει, δεν ανησυχήσατε για τα πηδήματά της;

Μπαμπάς: Όχι, δεν τα θεωρούσαμε επικίνδυνα.

Πιο ειδικός: Ναι, μα έσπασε το πόδι της.

Μαμά: Θα μπορούσε να το έσπαγε και χωρίς να πηδάει (τρίποντο, Μαμά!)

Πιο Ειδικός: Δηλαδή την αφήνατε να πηδάει;

Μαμά: Ναι, την αφήναμε. Άλλωστε αν ένα παιδί θέλει πραγματικά να κάνει κάτι δεν μπορείς να το εμποδίσεις με απαγορεύσεις. Και τελικά φάση ήταν και πέρασε. Οι φωνές της είναι τώρα το πρόβλημα. Και σε αντίθεση με τα πηδήματα, αυτές ενοχλούν τον κόσμο. Πολύ. Γι' αυτό και ήρθαμε εδώ. Να δούμε γιατί το κάνει και αν τρέχει κάτι το ανησυχητικό.

Μπαμπάς: Είναι αδιανόητο το πώς φωνάζει.

Πιο Ειδικός: Από κάπου όμως ξεκίνησαν οι φωνές. Αυτό ψάχνουμε.

Μπαμπάς: Να το ψάξουμε. Όμως νομίζετε ότι έχουν σχέση οι φωνές που βάζει με τα πηδήματα που έκανε παλιά;

ΜΠΑΜΠΑΣ

Ο Μπαμπάς δεν ήταν πάντα ο Μπαμπάς. Δεν ήταν καν μπαμπάς. Μάλιστα ο χαρακτηρισμός Μπαμπάς, που τα τελευταία επτά χρόνια έτεινε να μονοπωλεί το δικαίωμα αυτο- και ετεροπροσδιορισμού του, αντιστοιχούσε ποσοστιαίως μόλις στο 19,5 τοις εκατό του βίου του. Αν δε λάβουμε υπόψη τη συνολική διάρκεια ζωής του Μπαμπά, η πατρότητα αντιστοιχεί στο 45,4 τοις εκατό, αφού η Αστάρτη πέθανε νωρίτερα από τον Μπαμπά.

Ο Μπαμπάς πριν γίνει Μπαμπάς ή καν μπαμπάς ήταν ένας άνθρωπος πολυσχιδής. Ήξερε πάρα πολλά πράγματα αλλά δεν ήξερε τι θέλει. Ίσως αν ήξερε τι ήθελε να μην είχε μάθει τόσα πολλά πράγματα, αφού θα είχε περιοριστεί σε αυτό που ήθελε. Αυτό του το είπε η Μαμά –πριν γίνει Μαμά αλλά αφού είχε γίνει μαμά– που της ίδιας της το είχε πει κάποιος σημαντικός άλλος της ζωής της. Η Μαμά πολύ χαιρόταν με τη στάση του Μπαμπά γιατί και η ίδια ήταν από τους τύπους των οποίων τα ενδιαφέροντα ξεπερνούν κατά πολύ α) το εικοσιτετράωρο που έχουμε διαθέσιμο, β) τη δική της κλωστή προτού την κόψει η Άτροπος.

Ο Μπαμπάς ήταν προικισμένος ποικιλοτρόπως:

- ήξερε να χειρίζεται το λόγο με ευφράδεια·
- είχε μελένια φωνή που σε νανούριζε και σε ηρεμούσε και σε έπειθε όπως οι εκφωνητές διαφημίσεων·
- ήξερε λίγο κουνγκ φου (σ' ευχαριστώ Μαμά Μπαμπά που με γράψατε στα εννιά μου)·
- ΕΚΑΝΕ ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ ΣΕΞ·
- ήξερε κάμποσα ατμοσφαιρικά ποιήματα απ' έξω κι όταν ανέβαζε τη Μαμά (όπως και άλλες παραλίγο μαμάδες) στο Λυκαβηττό τις καλοκαιριάτικες αθηναϊκές νύχτες ή στο κρεβάτι μετά τον έρωτα ή την ώρα που αγνάντευαν τα κύματα να σκάνε σε κάποιον νησιώτικο μόλο τα απάγγελλε με τη μελένια τη φωνή του κι όλες ζαχάρωναν·
- ΔΕΝ ΤΟΥ ΑΡΕΣΕ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ·

- του άρεσε το επικινδύνως ζην στο βαθμό που ήταν περισσότερο ζην και λιγότερο επικινδύνως. Συνεπώς έκανε:

- ράφτινγκ
- καταδύσεις
- ορειβασία
- ρόλλερ μπλέιντ (Η Μαμά επιμένει ότι τα ρόλλερ μπλέιντ δεν είναι εξτρήμ σπορ αλλά αυτό είναι συζητήσιμο)

αλλά όχι

- παρά πέντε
- μπάντζι τζάμπινγκ
- αλεξιπτωτισμό
- ράλλυ
- οδήγηση στους ελληνικούς δρόμους χωρίς ζώνη ασφαλείας·
- ήταν έξυπνος αλλά όχι εξυπνάκιας·
- ΕΚΑΝΕ ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ ΣΕΞ·
- χόρευε ωραίο μπάλο, μέτριο ζεϊμπέκικο αλλά και ξένη μουσική με μεγάλο κέφι και χωρίς να τον πολυνοιάζει τι θα σκεφτούν οι άλλοι·
- έπαιζε πολύ καλό φλίπερ και ακόμη καλύτερη πρέφα·
- ΔΕΝ ΤΟΥ ΑΡΕΣΕ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ·
- ήξερε πολλά τραγούδια απ' έξω και έπαιζε ανεκτά κιθάρα, κι όχι μόνο το ανυπόφερτο *The House of the Rising Sun*·
- θυμόταν πάντα το τέλος των ανέκδοτων που ξεκινούσε·
- δεν είχε παθολογική λατρεία στη μάνα του·
- έδειχνε κάποιο, έστω συμβολικό, ενδιαφέρον για τη θέση των επίπλων και τη γενικότερη διακόσμηση στο σπίτι·
- μιλούσε για πολιτικά μόνο με ανθρώπους που εκτιμούσε και σεβόταν·
- λάτρευε τις εκδρομές·
- δεν ήταν ανταγωνιστικός·
- δεν ανταγωνιζόταν άλλους άντρες σε μαγκιά·
- ΔΕΝ ΤΟΥ ΑΡΕΣΕ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ·
- ΕΚΑΝΕ ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ ΣΕΞ!

(Ως προς τα δύο τελευταία προτερήματά του, η Μαμά παρέμενε αναποφάσιστη ποιο ήταν το σημαντικότερο – τμήμα του καταλόγου το έχει συντάξει, προφανώς, η Μαμά.)

Τον κατάλογο προτερημάτων του Μπαμπά τον συμπληρώνει ο επιστήθιος Φίλος Μπαμπά # 1 και η Πρώην Φιλενάδα Μπαμπά # 3:

- γελούσε πάντα με τα αστεία σου·
- δεν καυχιόταν για την ασύλληπτη επιτυχία του στις γυναίκες·
- όταν έλεγε «στ' αρχίδια μου!», το εννοούσε και δεν γκρίνιαζε ασταμάτητα·
- ΕΚΑΝΕ ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ ΣΕΞ·
- ήξερε ν' ακούει·
- δεν μονοπωλούσε τη συζήτηση·
- έπαιζε τρομερή πρέφα·
- μύριζε ωραία·
- πειραματιζόταν στον έρωτα·
- βοηθούσε επαγγελματικά τους φίλους του όποτε μπορούσε.

Όχι, το όνομα του Μπαμπά δεν ήταν Χριστός. Ούτε Γκαουτάμα Βούδας. Κι αν ακούγεται κάπως εξωπραγματικός δείτε τον απλώς σαν δώρο του συγγραφέα σε όσες και όσους θέλουν να αισιοδοξούν ότι υπάρχουν τέτοιοι άντρες.

Ο Μπαμπάς ήταν ενδιαφέρων τυπάς, καλό παιδί και πλακατζής. Σαφώς βέβαια είχε και κάμποσα ελαττώματα, όμως αυτή τη στιγμή και η Μαμά, και ο Φίλος # 1 και η Πρώην # 3 είναι στα καλά τους με τον Μπαμπά, οπότε οι αρνητικές πλευρές του δεν είναι διαθέσιμες (σελ. 80).

Ο Μπαμπάς κάθετα λοιπόν απέναντι από τον Πιο Ειδικό και σκέφτεται:

«Την αγαπώ πολύ την Αστάρτη. Είναι τσαχπίνικο παιδί και μ' αρέσει που δεν μοιάζει με όλα τ' άλλα. Κι ας με κολλάει στον τοίχο κάθε τόσο με

αυτά που λέει. Κάνει του κεφαλιού της, σαν τη Μαμά της, βέβαια, μα αυτός δεν είναι κι ο λόγος που την ερωτεύτηκα;»

»Τώρα λοιπόν κάθομαι εδώ και αναγκάζομαι να μιλήσω σε κάποιον αγενή άγνωστο για το παιδί μου, ο οποίος θα μου το αναλύσει και θα μου βγάλει μια διάγνωση, ίσως και συνταγή για θεραπεία. Η Αστάρτη μου δεν είναι προβληματική: είναι απλώς διαφορετική. Δεν θέλω να μου την αναλύσει κανένας.»

Μικρή η έκπληξη, συνεπώς, όταν ο Μπαμπάς αποδείχθηκε διόλου συνεργάσιμος στις ερωτήσεις του Πιο Ειδικού. Ο οποίος είχε αρχίσει να εκνευρίζεται με τις παρακωλυτικές απαντήσεις και υπεκφυγές του Μπαμπά.

Και η Μαμά τσινούσε. Γιατί αν δεν ταίριαζε με τον Μπαμπά δεν θα συμπεθέριαζε. Κι εκείνη δυσανασχετούσε που αίφνης βρισκόταν ενώπιος ενωπίω μ' έναν άγνωστο, ψυχρό τεχνοκράτη που ήθελε να κάνει ψυχολογική βιοψία στην κόρη της. Και μάλιστα χωρίς να έχουν ρωτήσει την ίδια. Αναμφισβήτητα οι φωνές της μικρής ήσαν ανησυχητικές, απόκοσμες θα μπορούσε να πει, όμως έπραξαν σωστά που ήρθαν εδώ τόσο γρήγορα; Μήπως βιάστηκαν; Μήπως η Αστάρτη περνούσε μια φάση, όπως με τα άλματα, και θα την ξεπερνούσε; Μήπως έπρεπε να προσπαθήσουν οι ίδιοι πρώτα να την καταλάβουν; Μήπως πανικοβλήθηκαν αχρείαστα;

Στα μήπως δεν είχε απάντηση, όμως σίγουρα η απάντηση δεν ήταν ο Πιο Ειδικός που έτσι κι αλλιώς δεν τους είχε κατακτήσει με τον προσηνή χαρακτήρα του και τα υπονοούμενά του. Οπότε και οι δικές της απαντήσεις άρχισαν να ξεχειλώνουν και να ξεφτίζουν σε αοριστολογίες.

Ο Μπαμπάς κάθεσαι στην άκρη της καρέκλας, έτοιμος να σηκωθεί. Η Μαμά είναι μισοστραμμένη μακριά από τον Ειδικό και πασπατεύει νευρικά το λουράκι της μπεζ τσάντας της από δερματίνη. Ο Ειδικός εσώψυχα τους οικτρεί και τους θεωρεί υπεύθυνους για το πρόβλημα της κόρης τους. Είναι γερμένος πίσω στην πολυθρόνα του· το λακκάκι στο μεσοφρύδι του μαρτυρεί τη δυσπιστία και την απόρριψη που νιώθει για τους συνεντευξιαζομένους του. Η φωνή του προδίδει με τον τόνο της τη δυσανασχέτησή του με τα εμπόδια που του εγείρουν κάθε φορά που προσπαθεί να διεισδύσει στο θέμα.

Ο Ειδικός με χαρά βλέπει ότι επιτέλους πέρασε το 45λεπτο και τους ζητά να του τη φέρουν.

Οι γονείς με χαρά βλέπουν ότι επιτέλους πέρασε το 45λεπτο και μπορούν να φύγουν. Με γρήγορα, άηχα βλέμματα, συνεννοούνται πως καλύτερα να πετάξουν το παιδί τους απ' το μπαλκόνι παρά να του τη φέρουν. Σηκώνονται, χαμογελούν στραμπουλιγμένα και του λένε πως θα τον πάρουν τηλέφωνο. Φεύγουν ανακουφισμένοι αλλά με το αλλόκοτο πρόβλημα της φωνής ανέγγιχτο.

Μαμά: Μήπως να την αφήσουμε για λίγο διάστημα στην ησυχία της να δούμε τι θα γίνει;

Μπαμπάς: Εμένα δεν με πειράζει καθόλου. Νομίζω ότι φάση είναι και θα περάσει. Όπως και με τα πηδήματα.

Μαμά: Ναι, φάση είναι. (Η Μαμά συναινεί περισσότερο από ανάγκη παρά από λογική).

Περπατούν στον απογευματινό ήλιο της οδού Ακαδημίας προς τη μηχανή της Μαμάς. Τι ταιριαστό ζευγάρι:

Εκείνη: Όχι ιδιαίτερα ψηλή, αλλά με εύρωστες πλάτες και γυμνασμένο κορμί (ευχαριστώ Μαμά Μπαμπά που με γράψατε κολυμβητήριο στα εφτά μου!), με κοντό μαύρο μαλλί και πεταχτά ζυγωματικά. Τα σκούρα πράσινα μάτια της δράττουν τα πάντα και μέσα σε δευτερόλεπτα τα επεξεργάζονται αστραπιαία στο λεπίδι του μυαλού της. Η ευστροφία κι η οξύνοιά της ανταγωνίζονται μόνο την ισχυρογνωμοσύνη της και τις σαφείς, κατασταλαγμένες απόψεις που έχει για ορισμένα θέματα. Οι γονείς της πέθαναν με το μαράζι ότι η κόρη τους με τα μυαλά που κουβαλάει μόνο τρομοκράτισσα ή αστροναύτης θα γινόταν. Τους απογοήτευσε και σ' αυτό: έγινε αρχαιολόγος, ειδικευμένη στις υποβρύχιες ανασκαφές. Η τρελή φήμη της Εφορείας Εναλίων ήρθε κι έδωσε με την επαναστατική ιδιοσυγκρασία της. Η Μαμά φαινόταν για γυναίκα που, αν κανείς τη θύμωνε υπερβολικά δεν το είχε σε τίποτα να του αστράψει μία. Η Μαμά δεν άστραψε μία (ή δύο) παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Προτιμούσε ν' αποστομώνει.

Εκείνος: Λίγο ψηλότερος από τη Μαμά (1,79 στα δεκαοχτώ του που έβγαλε ταυτότητα), με ίσια, κάπως μακριά μαλλιά στο χρώμα της ρετσίνας (ας όψονται τα γονίδια της μάνας του που πέρασαν ατόφια σε όλα της τα παιδιά). Το πρόσωπό του ήταν από αυτά που ονειρεύονται εικαστικοί καλλιτέχνες και ερωτεύονται φωτογράφοι, από αυτά που κοσμούν εφηβικά δωμάτια κοριτσόπουλων και διανθίζουν τις υγρές φαντασιώσεις γκέι αγοριών.

Φυσικά με τα τόσα σπορ που έκανε ήταν μυώδης (όχι ντουλάπα) και γενικά πολύ ωραίος άντρας, αν και σίγουρα οι γονείς του θα έπρεπε να είχαν μεριμνήσει και να τον είχαν πάει σε έναν ορθοδοντικό για να διορθώσει το γύρω γύρω όλοι που χόρευαν τα δόντια του. Είχε πεντακάθαρο δέρμα και πολύ όμορφο μέτωπο – μεγάλο και λείο σαν απάνεμο περιγιάλι. Τα καστανά βότσαλα των ματιών του δεν ήταν τόσο κοφτερά σαν της Μαμάς, όμως είχαν μια βαθιά καλοσύνη μέσα τους, σαν γλυκόπιτο λικέρ δοσμένο από απλόχερη γιαγιάκα. Ενέπνεε εμπιστοσύνη ο Μπαμπάς – εμπιστοσύνη και καύλα.

Πολύ ταιριαστό ζευγάρι πάνω στην ασημένια Απρίλια της Μαμάς, καθώς ανεβαίνουν τη Φορμίωνος για να φτάσουν στο οροφωδιαμέρισμά τους στην Καισαριανή. Πολύ ταιριαστό ζευγάρι καθώς γδύνονται ήδη από τον προθάλαμο και πέφτουν στο μαρμαρένιο πάτωμα και φιλιούνται με μανία και πόθο που σκίζει κυλοτάκια και αρνείται να ξεκουμπώσει πουκάμισα. Πολύ ταιριαστό ζευγάρι καθώς της ανοίγει τα πόδια και χώνει το κεφάλι του για να χορτάσει νέκταρ Πιστοποιημένης Ονομασίας Προέλευσης Μαμάς. Πολύ ταιριαστό ζευγάρι καθώς, αφού πει δυο κεράσματα χυμού Μαμάς την ταΐζει απ' το δικό του ομογενοποιημένο (ουχί παστεριωμένο) παχύ γάλα του.

Και παραμένουν ταιριαστοί καθώς, ξαπλωμένοι ακόμη στο δροσερό πάτωμα, μες στην αφηρημένη τέχνη των αστραπιαία αφαιρεθέντων ρούχων τους, συζητούν για την Αστάρτη τους. Το ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ ΣΕΞ τους βοήθησε να εκτονώσουν το άγχος τους, τους ξελαμπίκαρε το μυαλό και τώρα είναι σε θέση να πουν πραγματικά έξυπνα πράγματα.

Μπαμπάς: Λέω να κάνω κάποια έρευνα για το... το φαινόμενο που παρουσιάζει η Αστάρτη.

Μαμά: Καλή ιδέα. Θα κοιτάξω κι εγώ στο Ίντερνετ αργότερα.

Μπαμπάς: Α! Λες να πάρω τηλέφωνο τον Άκη;

Μαμά: Μα το δικό του παιδί είναι αυτιστικό. Τι σχέση έχει με την Αστάρτη;

Μπαμπάς: Λέω μήπως τότε που έψαχνε διάφορα είδη εναλλακτικής βοήθειας για το γιο του έμαθε κάτι που θα μας είναι χρήσιμο.

Μαμά: Πάρ' τον.

παύση

Μπαμπάς: Τι ώρα επιστρέφει η Αστάρτη απ' την Κατερίνα;

Μαμά: Θα πάρει τηλέφωνο να πάω να την πάρω.

παύση (ο Μπαμπάς βγάζει μια κατσαρή τρίχα από το στόμα του.)

Μπαμπάς: Λες να... φταίμε εμείς που η Αστάρτη συμπεριφέρεται έτσι;

Μαμά: Γιατί το λες αυτό;

Μπαμπάς: Ε να. Εκείνος ο ειδικός κάτι τέτοιο δεν υπονόησε;

Μαμά: Ο Ειδικός ήταν μαλάκας. Στο κάτω κάτω πάντοτε δεν ξέραμε ότι η Αστάρτη δεν είναι σαν τ' άλλα παιδιά;

παύση

Μαμά: Νιώθεις ενοχές;

Μπαμπάς: Όχι. Από την άλλη... Μήπως δεν κάνουμε κάτι σωστά;

Μαμά: Ποτέ δεν τα κάνουν όλα σωστά οι γονείς. Είναι αξίωμα αυτό. Το θέμα είναι πόσο τραγικά είναι τα λάθη που κάνουμε.

Μπαμπάς: Όχι και τόσο, θαρρώ.

Μαμά: Συμφωνώ.

Μπαμπάς: Την αγαπάμε και της το δείχνουμε συνέχεια.

Μαμά: Και τη σεβόμαστε. Ούτε και τη φορτώνουμε με τα δικά μας.

Μπαμπάς: Ούτε και την αφήνουμε απ' έξω.

παύση

Μαμά: Πάω να πλυθώ πριν ξεραθούν τα χύσια σου πάνω μου.

Μπαμπάς: Δεν έχει ζεστό νερό.

Μαμά: Να με καθαρίσεις εσύ τότε.

Μπαμπάς: Θα με ξαναφτιάξεις!

Μαμά: Έχουμε ώρα.

ΦΩΝΕΣ (ΚΑΙ ΚΑΚΟ)

Είναι Ιούλιος. Η Μαμά λείπει σε δουλειά στην Αλόνησο όπου εξερευνούν ένα ναυάγιο του 4^{ου} αιώνα προ χριστιανικής χρονολόγησης. Ο Μπαμπάς έχει μείνει στην Αθήνα με την Αστάρτη και δυσανασχετεί που δεν μπορεί να πάει σε μια προγραμματισμένη εκδρομή στην Όχη με τον ορειβατικό σύλλογο. Κάθεται σπίτι και με μισή καρδιά διορθώνει γραπτά των φοιτητών του, ενώ ένα κομμάτι του εγκεφάλου του αναζητά εναλλακτικές λύσεις για το σαββατοκύριακο που έρχεται. Ίσως μια εκδρομή με τη μικρή; Το άλλο σαββατοκύριακο θα φύγουν και θα πάνε να δουν τη Μαμά στην Αλόνησο. Η Γιαγιάννα αναρρώνει ακόμη στις ξαδέρφης της στη Νέα Σμύρνη· η καρδιακή προσβολή δεν ήταν πολύ σοβαρή, όμως θα της πάρει καιρό να συνέλθει και καλά θα κάνει να μην υποβάλλεται σε ταραχές, οπότε κομμένες οι επισκέψεις της άτακτης εγγονής της. Η Αστάρτη παίζει στο πάρκο απέναντι με τον Δήμο και την Μπέταν, τα παιδιά της Άνια και του Μαρίνου που μένουν στο από πάνω οροφωδιαμέρισμα. Η Άνια κάθεται στο παγκάκι, διαβάζει ένα βιβλίο για την ερμηνεία ονείρων.

Παίζουν κρυφτό. Η Αστάρτη τα φυλάει. Φτου και βγαίνω!

Ο Δήμος, που είναι μόλις πέντε χρονών, δεν ξέρει να κρυφτεί πολύ καλά και μισοφαίνεται πίσω από το δέντρο. Η Αστάρτη σκούζει χοροπηδητά: «Σε είδα, σε είδα! Δήμο είσαι πίσω από το δέντρο.» Φτύνει το τοιγάκι.

Ο Δήμος δεν κουνάει από τη θέση του· προσποιείται για μια στιγμή πως πρόκειται για κάποιον άλλον, αφού ο ίδιος έχει βρει την καλύτερη κρυψώνα του αιώνα. Η Αστάρτη ξανασκούζει:

«Βγες! Σε είδα, Δήμο, πίσω απ' το δέντρο!»

Ο Δήμος τεντώνει το κεφάλι του, βλέπει την Αστάρτη που τον βλέπει. Βγαίνει κουβαλώντας την ελαφριά ήττα του στο πρόσωπό του. Όχι για πολύ. Στον δρόμο μια πετρούλα του αποσπά την προσοχή και τον καλεί να την κλωτσήσει.

Η Μπέταν, ένα χρόνο μεγαλύτερη από την Αστάρτη, είναι πιο καπάτσα στο να κρύβεται. Έχει σκαρφαλώσει στο τοιγάκι (όπου τα φυλάνε)

και κουρνιάζει από την πίσω μεριά με την καρδιά της να χτυπά τρελά, εκείνο το εξάισιο και συνάμα αγωνιώδες συναίσθημα μην την βρουν, λίγο πολύ παρόμοιο με το συναίσθημα που αισθανόμαστε, μεγάλοι πια, όταν ελπίζουμε και φοβόμαστε ότι (δεν) αρέσουμε σε κάποιον (θαμουμλήσει;;; θακάνουμεέρωτα;;; αχαχ!). Η Αστάρτη απομακρύνεται επιφυλακτικά από το τοιχάκι· το βλέμμα της ανιχνεύει το χώρο περιτρίγυρα, προσπαθώντας να διακρίνει κάποιο σημάδι της Μπέταν. Ο Δήμος χοροπηδά κοντά της μοιραζόμενος την αγωνία και την αποσπά ελαφρώς. Πού να είναι;

Η Μπέταν ναι μεν κρύφτηκε πολύ καλά αλλά δεν σκέφτηκε ότι εκεί που κούρνιασε, πολύ δύσκολα θα καταφέρει να βγει χωρίς να τη δει πρώτα η Αστάρτη. Άσε που δεν μπορεί καν να δει πού είναι η αντίπαλος που απειλεί να τη φτύσει πρώτη. Το περισκοπικό βλέμμα της Αστάρτης χτενίζει την περιοχή, έτοιμο να εντοπίσει την παραμικρή κίνηση που θα προδώσει το λαγούμι της φίλης της. Τζίφος. Δυο μικρότερα παιδάκια που κάνουν ποδήλατο με βοηθητικές πιο πέρα της τραβούν στιγμιαία την προσοχή. Στη συνέχεια παρατηρεί τον Δήμο· προσπαθεί να διακρίνει αν εκείνος ξέρει πού είναι η αδερφή του, μήπως το βλέμμα του προδώσει άθελά του την κρυψώνα της. Όμως ο Δήμος δεν είδε που πήγε η αδερφή του· της είναι άχρηστος.

Η Αστάρτη απομακρύνεται σιγά σιγά, πλησιάζει προς τα δέντρα, πανέτοιμη να δώσει εντολή στα πόδια της να την πάνε το γρηγορότερο δυνατό πίσω στη μάνα μόλις η φίλη της πεταχτεί από την κρυψώνα της. Ψάχνει με τόση προσήλωση και προσοχή που φέρνει περισσότερο σε εκπαιδευμένο κατάσκοπο της ΜΙΤ ή της Μοσάντ παρά με ένα επτάχρονο κοκκαλιάρικο κοριτσάκι με αμυγδαλωτά μελιά μάτια, ανάκατα καστανά μαλλιά και ένα προσωπάκι που λιώνει από τώρα καρδιές.

Η Αστάρτη ελέγχει ένα ένα τα δέντρα, τη μικρή πεζούλα, πίσω από τον κάδο των σκουπιδιών. Μα πού είναι; Μήπως πρόλαβε και έφτασε ως τα παρκαρισμένα αυτοκίνητα; Μα είναι μακριά! Κι εκείνη η συστάδα δέντρων είναι πολύ μακριά, διστάζει ν' απομακρυνθεί τόσο και ν' αφήσει τη μάνα απροστάτευτη από τα σάλια της Μπέταν.

Ιδέα:

επεξεργαστεί. Αρπάζει στην αγκαλιά της τον Δήμο και πιάνει την Μπέταν απ' το χέρι; Hvad i al verden foregår da her?¹ μονολογεί ψιθυριστά και σφίγγει τον Δήμο στην αγκαλιά της. Εκείνος χαζεύει την πηγή της φωνής μαγεμένος. Η Μπέταν βρίσκεται σε σοκ.

Άνια: Αστάρτη;

Αστάρτη: Ναι;

Άνια: Εσύ φώναξες έτσι;

Αστάρτη: Ναι.

Άνια: Γιατί;

Αστάρτη: Ήθελα να βγει η Μπέταν απ' την κρυψώνα της.

Την αλήθεια έλεγε. Την επανέλαβε και στον Μπαμπά της, στη βεράντα του οροφοδιαμερίσματος (3^{ος} όροφος), όπου την έφερε η Άνια με γρήγορο βήμα σκεφτόμενη δανέζικες σκέψεις.

Μπαμπάς: Γιατί φώναξες;

(ας μην επαναλαμβανόμαστε!)

Μπαμπάς: Αστάρτη μου, δεν σου είπαμε να μην ξαναφωνάξεις έτσι; Ότι είναι κακό πράγμα;

Αστάρτη: Γιατί;

Μπαμπάς: Γιατί ο κόσμος τρομάζει.

Ο Μπαμπάς κάθετα ανακούρκουδα μπροστά στην Αστάρτη που κάθετα στη μεγάλη καρέκλα από μπαμπού στη βεράντα του οροφοδιαμερίσμάτος τους (3^{ος} όροφος). Ατάραχη, κοιτάζει τον Μπαμπά της στα μάτια. Βλέπει:

- την αγάπη του (κι εκείνη τον αγαπάει!)
- κάτι που δεν ξέρει τι είναι (δεν έχει τις λέξεις ακόμη αλλά εγώ μπορώ να σας πω ότι βλέπει ανησυχία, έγνοια, σύγχυση).

Αστάρτη: Μα βρε Μπαμπά, μ' αρέσει!

¹ Τι στο καλό συμβαίνει εδώ;

Μπαμπάς: Ναι αλλά είδες τι έπαθε όλος ο κόσμος στο πάρκο; Πώς τρόμαξε; (πού να μάθαινε και για το ισχαιμικό επεισόδιο του γεράκου!)

Το είδε. Κι η αλήθεια είναι πως της άρεσε. Της άρεσε που όλος ο κόσμος σταμάτησε, σαν το pause στο βίντεο που πατάει, κι ο Ντάφυ σταματάει κόκκαλο την ώρα που πέφτει απ' τη στέγη ή το Μπιπ Μπιπ παγώνει καθώς τρέχει βολίδα. Της αρέσει που έχει ένα κουμπί pause και σταματά τον κόσμο μεμιάς εκεί που κάνει ό,τι κάνει. Της αρέσει η ηχώ που αντιλάλησε πέρα μακριά, το κάψιμο στο λαρύγγι, η ξινισμένη μύτη, τα μηνίγγια που σφυροκοπούν. Της αρέσει ο θαυμασμός στα μάτια του Δήμου. Μμμ.

Βγάζει την κοινωνική ζυγαριά που ήδη έχει αποκτήσει εδώ και ένα χρόνο περίπου: να του τα πει αυτά του Μπαμπά ή να μην του τα πει; Το επτάχρονο μυαλό της κάνει πράξεις ανώτερης κοινωνικής άλγεβρας:

$$\text{φωνή} = \frac{(\text{μου αρέσει}) \times (\text{με ξετρελαίνει!})}{(\text{ο μπαμπάς λέει να σταματήσω})^8} - \frac{(\text{δεν αρέσει στους γονείς} \times \text{τρελαίνει τον κόσμο})}{(\text{δεν πρέπει να μας αρέσουν τα κακά πράγματα})} =$$

$$= \text{κακό πράγμα} + \sqrt{\text{κακού}} = \text{φωνή} \quad \text{πηλίκο} = \text{δεν του το λέει}$$

Μπαμπάς (σκεφτικός): Αστάρτη, θα μου υποσχεθείς ότι δεν θα ξαναφωνάζεις έτσι;

Αστάρτη (πιο σκεφτική): ...

Γιατί οι υποσχέσεις πάντα σημαίνουν χάσιμο; κλάματα; λιγότερο παγωτό; Τα θέλω και τα πρέπει συνωστίζονται στον επτάχρονο, όχι πλήρως μα σαφώς πολύ περισσότερο για την ηλικία της αναπτυγμένο εγκέφαλό της, δημιουργούν νοητική κακοκαιρία, συναισθηματική φουσκοθαλασσιά.

Αστάρτη: Όχι.

(Κι άλλο παγωτό! Κι άλλο pause στην ταινία που εξελίσσεται γύρω της χωρίς εκείνη να έχει ανάψει την τηλεόραση, χωρίς να μπορεί να την κλείσει.)

Δεν μπορεί να τη μαλώσει· τουλάχιστον είναι ειλικρινής μαζί του. Πάντοτε την επιβράβευαν για την ειλικρίνεια της. Στο ίδιο πνεύμα, προσπαθούσαν κι εκείνοι να είναι ειλικρινείς μαζί της. Κι άλλωστε ήταν από

τις ελάχιστες φορές που η Αστάρτη δεν συμμορφωνόταν με τις υποδείξεις τους. Γι' αυτό τελικά της είπε: Με κάνεις και λυπάμαι.

Η Αστάρτη δεν αισθάνθηκε ενοχές. Κοίταξε τον Μπαμπά της στα γλυκά καστανά μάτια του και είδε τη λύπη για την οποία της μιλούσε· τη σύγχυση (που δεν είχε λέξη να την ονομάσει αλλά την έβλεπε)· την ανυπομονησία (που απαρέγκλιτα κατοικοέδρευε στο βλέμμα του Μπαμπά). Γύρισε και κοίταξε την Άνια (για συμπάρασταση; για συμμαχία;). Στεκόταν παράμερα και τους κοίταζε ελαφρώς ανήσυχη. Την είχε ταραξει η κραυγή της Αστάρτης, παραλίγο να ξεχάσει το βιβλίο για την ερμηνεία των ονείρων στο χόμα αν δεν της το θύμιζε ο παρατηρητικός Δήμος. Η Άνια χαμογέλασε στην Αστάρτη άβολα, σαν φερμουάρ που σκαλώνει. Δεν ήξερε πώς να φερθεί στο παράξενο κοριτσάκι που κατά τα άλλα ήταν τόσο συμπαθητικό. Μόνο εκείνο το βλέμμα του... τα μάτια του αποθήκευαν σκέψεις που δεν χωρούν σε μάτια που θωρούν τον κόσμο μόνο για επτά χρόνια. Το έβλεπε αυτό η Άνια, αλλά πέρα από το να χαρακτηρίσει τη μικρή Αστάρτη *gammelklog lille pige*² δεν ήξερε πώς αλλιώς ν' αντιδράσει. Χαιρόταν που η Μπέταν δεν ήταν τόσο πολύπλοκο παιδί.

Άνια: Να ηγαίνω εγώ. Αν χρειαστείς τίποτα χτύπα.

Έγνεψε μ' ευγνωμοσύνη ο Μπαμπάς. Αν χρειαζόταν λέει! Χρειαζόταν τη γυναίκα του για παρέα. Χρειαζόταν σεξ που είχε χαρμανιάσει εδώ και δύομισι βδομάδες που έλειπε η Μαμά στην ανασκαφή. Χρειαζόταν να βγει λίγο από το σπίτι, να σκαρφαλώσει σε κάποιο βουνό και να νιώσει το κορμί του να σφύζει από ζωή, τα πόδια και τα μπράτσα να τεντώνονται και να χαλαρώνουν, καθώς οι μυώνες και οι τένοντες συντονίζονταν για να κρατηθεί, να στηριχτεί, ν' ανέβει. Ζωντανός. Χρειαζόταν να νιώσει ένα κουπί στο χέρι, το μόνο εργαλείο για να δαμάσει το ρεύμα του ορμητικού ποταμού, για να χαλιναγωγήσει τα αφρίζοντα νερά στο επιπόλαιο καγιάκ του, τόσο ανεπαρκώς παιδαριώδες μπροστά στην αρχέγονη ρώμη του ποταμού. Τέχνη και δύναμη κι ο νους σε εγρήγορση, μην καρφωθείς στα βράχια. Και το ποτάμι να σε φέρει να σ' ανέχεται να μη σου κάνει χάρες μα ούτε και να σε αντιμάχεται

² Μικρομέγαλο κοριτσάκι.

προσωπικά: Έτσι είμαι εγώ. Έτσι καλπάζουν τα νερά μου. Αν θες τα καβαλήσεις, καβάλα τα. Μα εγώ δεν θα βοηθήσω. Έτσι κυλώ εγώ.

Να τι χρειαζόταν. Όχι τα ηλίθια γραπτά των πρωτοετών που ακόμη δεν είχαν καταλάβει ότι οι ερωτήσεις κρίσης τίθενται ακριβώς προκειμένου ο διαγωνιζόμενος να ασκήσει την κρίση του και όχι ν' αποδείξει πόσες ακατέργαστες, στείρες πληροφορίες έχει αποστηθίσει. Εδώ βέβαια δεν το είχαν καταλάβει ένα σωρό καθηγητές.

Άφησε την Αστάρτη στην πολυθρόνα από μπαμπού στη βεράντα του οροφδιαμερίσματος (3^{ος} όροφος), συνόδευσε την Άνια και τα παιδιά της ώς την πόρτα, και πήγε και κλείστηκε στην τουαλέτα όπου έκανε αφρόλουτρο με αιθέρια έλαια (λεβάντα και ξύλο κέδρου για χαλάρωση), τον έπαιξε κι αποκοιμήθηκε στο χλιαρό νερό.

Η Αστάρτη έμεινε μόνη της. Καθισμένη πάνω στην μπαμπού πολυθρόνα, τα πόδια της δεν έφταναν ακόμη κάτω, στο πάτωμα από γκρίζο μάρμαρο δεύτερης διαλογής, στη βεράντα του τρίτου ορόφου, απ' όπου όταν κοιτούσε κάτω δεν της γεννιόταν η επιθυμία να πηδήξει. Της άρεσε όμως να κοιτάζει. Πολλές ώρες τις περνούσε σκαλωμένη στα άσπρα κάγκελα, με το μουτράκι της ακουμπισμένο στην ανάστροφη των χεριών της, παρακολουθώντας το δρόμο κάτω, τους ανθρώπους που περπατούσαν, πήγαιναν και έρχονταν, μιλούσαν μεταξύ τους, μιλούσαν στα σκυλιά τους, στον εαυτό τους, κάποιος μιλούσε στο αυτοκίνητό του. Κοιτούσε πέρα το πάρκο που ξεδιπλωνόταν σαν πράσινο χαλί που έχει χαλάσει εδώ κι εκεί, και από την ξεφτισμένη ύφανση της χλόης φύτρωναν ξύλινα παγκάκια και μπλε κάδοι απορριμμάτων, δέντρα κι η πεζούλα όπου κρύφτηκε η Μπέταν (μα πώς δεν το σκέφτηκε η ίδια; Τι καλή κρυψώνα!)

Πάνω στο πάρκο τρέχουν άγχα παιδάκια, γιαγιάδες κρατούν από το χέρι εγγόνια και εξαπολύουν κάθε τόσο ιερεμιάδες επαπειλούμενου πόνου και δακρύων στα παιδιά που σκαρφαλώνουν, τρέχουν, παλεύουν, γρατζουνούν γόνατα, αγκώνες, λερώνουν ρούχα, παπούτσια, χέρια. Πιο πέρα βρίσκεται το ξασπρισμένο γήπεδο με τα τέρματα δίχως δίχτυα, όπου πολλά αγόρια διάφορων ηλικιών και σωματότυπων τρέχουν πάνω κάτω, πάνω κάτω, πάνω

κάτω, βρίζοντας ασταμάτητα, σε μια συνεχή κατάσταση αγωνίας κι εκνευρισμού (όχι ρε μαλάκα από δω, ρε από δω, τι μαλακίες κάνεις όχι ρε πούστη, σε μένα μπαλιά, γαμώ την Παναχαϊκή μου δεν βλέπεις πού τη ρίχνεις, μα καλά είσαι μαλάκας; σας γαμήσαμε και σήμερα, ολέ ολέ, σ' εμένα ρε μαλάκα καλά μόνο μαλακίες κάνεις εσύ θα σε γαμήσω να καλά φάτε τον πόλο ρε μαλάκα θα παίξω μαζί κι οι οι

Παρατηρεί με τις ώρες όλα τούτα η Αστάρτη, όπως παρατηρεί ανελλιπώς και τους δικούς της, όταν ξυπνούν το πρωί και η Μαμά δεν μιλιέται, το πρόσωπό της είναι ερμητικά κλειστό σαν από εκείνα τα όστρακα που τρώνε η Μαμά κι ο Μπαμπάς μερικές φορές (μπλιάχ!) και κάνουν ώρα να τ' ανοίξουν με το μαχαίρι. Πρέπει να φτιάξει καφέ πρώτα και σιγά σιγά επανέρχεται σε αυτές τις διαστάσεις. Ενώ ο Μπαμπάς σηκώνεται σιγοτραγουδώντας, με δάχτυλα έτοιμα να χωθούν σε πλευρά και να γαργαλήσουν, με καινούργιο στοκ φρεσκοψημένων ονείρων, έτοιμος να τα διηγηθεί, και η Αστάρτη λατρεύει ν' ακούει τα όνειρα του Μπαμπά γιατί είναι τόσο παράξενα και απρόβλεπτα και χαζά και εξωπραγματικά, σαν τη ζωή της όπως τη νιώθει αλλά δεν τη ζει. Στα όνειρα του Μπαμπά βλέπει τον εαυτό της όπως τον ξέρει: να πετά, να βουτά από τον τρίτο και να προσγειώνεται στον μεγάλο ευκάλυπτο που χορεύει απέναντι, να κουβεντιάζει με τους αχινούς κι οι κουβέντες της να ταξιδεύουν μέσα σε ζοηρά σμήνη από μπουρμπουλήθρες. Λατρεύει ν' ακούει τα όνειρα του Μπαμπά – και της Μαρμάς, μόνο που η Μαμά δεν λέει πολλά. Σπάνια. Και τα δικά της δεν είναι σαν παραμύθια και επεισόδια του Σταρ Τρεκ, που βλέπει παρέα με τον Μπαμπά στο βίντεο. Η Μαμά στα όνειρά της κάνει δουλειές, λύνει προβλήματα (*«Χθες ονειρεύτηκα ότι έπαιζα ένα παιχνίδι με λέξεις μ' εσένα και τον αδερφό σου, τον Γιώργο, και τον Χάρη απ' τη δουλειά. Υποτίθεται ότι έβαζα μια λέξη χωρίς να σας την πω κι εσείς έπρεπε να μαντέψετε ποια γράμματα έχει βάζοντας άλλες λέξεις με τον ίδιο αριθμό γραμμάτων. Αν πετυχαίνατε τα γράμματα στη σωστή τους θέση τότε επέλεγα μια άλλη λέξη από αυτή που έβαλα, που να έχει όμως τα ίδια γράμματα στη σωστή θέση ή κάτι τέτοιο. Σαν μάστερ μάνιτ με λέξεις. Μόνο που μπερδεύτηκα στο μέτρημα και ζύπνησα.»*)

Τους παρατηρεί, χωρίς να μιλά, όταν ανταλλάσσουν βλέμματα όλο νόημα: μόνο που το νόημα της διαφεύγει. Ακόμα. Λένε διάφορα μεταξύ τους μέσα από εκείνο το οπτικό μονοπάτι που η Αστάρτη δεν μπορεί ακόμη να

περπατήσει. Πεισμώνει λιγάκι που την κρατούν απ' έξω, που δεν ξέρει να διαβάξει αυτή τη γλώσσα. Θα τη μάθει όμως.

Τους παρατηρεί όταν τσακώνονται και όταν παίζουν. Μια φορά, ένα βράδυ που σηκώθηκε να κάνει τσίσα της, τους είδε από τη μισάνοιχτη πόρτα να παίζουν ένα παιχνίδι που δεν είχε ξαναδεί. Είδε τα μάτια τους που δεν κοιτούσαν πουθενά, τα μισάνοιχτα χείλη που είχαν ξεκρεμάσει σαν χαλασμένα παραθυρόφυλλα και πάλλονταν από το λίβα των βαθιών βογκητών τους. Η Μαμά ανεβοκατέβαινε ρυθμικά πάνω στον Μπαμπά, ο οποίος καθόταν σε μια καρέκλα και τότε κοιτάζε τη μαμά, τότε έγερνε πίσω το κεφάλι του και άσθμαινε. Τους έβλεπε για κάμποσα λεπτά μέχρι που η Μαμά την είδε και σταμάτησε απότομα, σαν να βγήκε από την πρίζα, μα ο Μπαμπάς συνέχισε να σπρώχνει μέχρι που κι εκείνος παρατήρησε την Αστάρτη που κοιτούσε, όχι με έκπληξη ή φόβο, αλλά μ' ένα ενδιαφέρον σχεδόν κλινικό.

«Να παίζω κι εγώ;» τους είπε, λίγο πειραγμένη που την άφησαν να κοιμάται ενώ εκείνοι περνούσαν καλά. Αντάλλαξαν ένα από εκείνα τα φορτωμένα βλέμματα, μέχρι που η Μαμά είπε, χωρίς να κουνηθεί από εκεί που καθόταν:

«Τώρα όχι. Κάποτε θα σου εξηγήσω πώς παίζεται αυτό το παιχνίδι.» Ο Μπαμπάς είχε γείρει το κεφάλι πίσω στην καρέκλα, με κλεισμένα μάτια, και δεν μιλούσε.

«Πήγαινε τώρα και κλείσε την πόρτα.»

Κι έφυγε η Αστάρτη, έκανε τσίσα της, δεν τράβηξε το καζανάκι για εκδίκηση, μετά όμως το ξανασκέφτηκε και το τράβηξε γιατί...

...γιατί δεν ήταν σαν τα άλλα τα παιδιά.

Η Αστάρτη παρατηρούσε τον κόσμο, τα άλλα παιδάκια, τη Γιαγιάννα – που της έλειπε λιγάκι, γιατί δεν είχε ποιον να πειράζει πια, αν και χαιρόταν που δεν βομβαρδιζόταν πια από συνεχή *Μη!*. Παρατηρούσε και κατέγραφε όπως όλα τα παιδιά, και πιο πολύ κατέγραφε πράξεις και συμπεριφορές, βλέμματα και χειρονομίες· όχι λόγια. Η Γιαγιάννα έλεγε πολλά, μα έκανε άλλα από αυτά που έλεγε. Τη νουθετούσε, λόγου χάρη, όταν περνούσε το δρόμο να κοιτάζει

κι από τις δυο μεριές και να περνά πάντα από τα φανάρια, με πράσινο. Όμως η ίδια η Γιαγιάννα δεν περίμενε πάντα το πράσινο, ούτε και περνούσε πάντα από τα φανάρια, αλλά απ' τη μέση του δρόμου. Γραπώνοντας το χέρι της Αστάρτης και με αλαφιασμένο βλέμμα την τραβολογούσε αναφωνώντας «Παναγιά μου, θα μας πατήσουν οι αλήτες!»

Η Αστάρτη παρατηρούσε πολύ επισταμένα. Έβλεπε πως ήταν χρήσιμη αυτή η παρατηρητικότητα, αποκόμιζε οφέλη. Λόγου χάρη, της Γιαγιάννας ήταν πιο εύκολο να της ζητήσεις κάτι (κι άλλο παγωτό) την ώρα που έβλεπε τηλεόραση. Σου φώναζε πρώτα «Όχι, μόλις έφαγες». Μετά όμως την τρίτη γκρίνια ενέδιδε, αρκεί να την άφηνες να δει το έργο της.

Και δεν ήταν μόνο τα οφέλη. Ήταν ευχάριστη δραστηριότητα η παρακολούθηση. Πόσα πράγματα έλεγε ο κόσμος – όχι με λόγια αλλά με το σώμα, με τα μάτια και με τα χείλη, που αποκάλυπταν τις σκέψεις σαν ορθάνοιχτα παντζούρια. Είχε πλάκα όταν ερχόταν κόσμος σπίτι και εκείνη καθόταν στο πάτωμα και τους κοιτούσε να μιλούν, πώς από τα ελαφρώς κατεβασμένα χείλη, τα μόλις σφιγμένα μάτια, τα χέρια που πλησίαζαν ή απομακρύνονταν, καταλάβαινε ποιες συμπάθειες και αντιπάθειες χτίζονταν και γκρεμίζονταν, ποιος ενδιαφερόταν για ποιον και ποιος απέφευγε το ενδιαφέρον του άλλου.

Ύστερα αποσβόλωνε τους γονείς της κάνοντας ουρανοκατέβατα σχόλια όπως «Μπαμπά, γιατί η κυρία Κατερίνα σιχαίνεται τον κύριο Γιώργο;» ή «Μαμά, εκείνος ο κύριος με τα καθόλου μαλλιά ήθελε να σε πάρει αγκαλιά.»

Κοίταζε και παρατηρούσε. Στο σχολείο τη μάλωναν, δεν είναι ευγενικό να κοιτάς έτσι τον κόσμο. Η Αστάρτη είχε πια βεβαιωθεί πως αν κοιτούσες κάποιον για πολλή ώρα, το καταλάβαινε, ακόμη κι αν ήταν στραμμένος από την άλλη. Γύριζε και σε αντίκριζε, και στο πρόσωπό του έβλεπες ενόχληση, έναν μικρό φόβο ή ανησυχία. Είχες μπει στο χώρο του. Η Αστάρτη κοιτούσε συχνά τον κόσμο, έμπαινε στο χώρο τους και περίμενε να δει πότε θα το καταλάβαιναν. Κάποιοι το έπαιρναν χαμπάρι σχεδόν αμέσως: γυρνούσαν και την κάρφωναν, με περιέργεια ή καχυποψία. Άλλοι αργούσαν πολύ. Όλοι όμως κάποια στιγμή αισθάνονταν το βλέμμα της να διεισδύει στο χώρο τους.

Είχε ανακαλύψει και κάτι άλλο η μικρή Αστάρτη, εδώ και ένα χρόνο περίπου: όταν κοιτάζεις κάποιον για πολλή ώρα στα μάτια, πάντα απέστρεφε το βλέμμα. Η Αστάρτη το έβρισκε πολύ διασκεδαστικό αυτό. Κι ας ενοχλούσε τον κόσμο. Πόσα πράγματα ενοχλούσαν τον κόσμο.

Όπως η φωνή.

Η φωνή που αναστάτωνε τον κόσμο. Γιατί όμως; Τι ήταν αυτό που τους τάραζε; Και γιατί, στο κάτω κάτω, να μην ταράζονται;

Τέτοιες σκέψεις έκανε η Αστάρτη καθισμένη στην μπαμπού πολυθρόνα με τα πόδια να κρέμονται, όταν χτύπησε το τηλέφωνο.

Το πρόλαβε στο τρίτο πριτ-πριτ.

«Ναι;»

«Έλα γλύκα μου. Η Μανούλα είμαι. Πώς είσαι;»

«Καλά. Εσύ Μαμά;»

Η Μαμά της είπε για την ανασκαφή στο βυθό, τη βουλιαγμένη τριήρη, τους αμφορείς και τα νομίσματα.

Η Αστάρτη της είπε, ξανά, για το 10 που πήρε στην Ιστορία και για την εκδρομή που τους πήγανε στην Ακρόπολη πριν κλείσουν τα σχολεία. Σκέφτηκε να της πει και για τη φωνή, αλλά άλλαξε γνώμη. Μετά πήγε φώναξε τον Μπαμπά που μούλιαζε στο μάνιο.

ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ Ι

Γιατί γεννήθηκε η Αστάρτη;

Από ποια σκοπιά να το δούμε; Η πιο κυνική είναι πως γαμήθηκε ο Μπαμπάς με τη Μαμά και έμεινε έγκυος η Μαμά. Ύστερα από εννέα μήνες ένα νέο πλάσμα είδε το φως του ήλιου του συγκεκριμένου ηλιακού συστήματος.

Όμως η παραπάνω ωμή αφήγηση δεν αρκεί να εξηγήσει γιατί γεννήθηκε η Αστάρτη. Ποιες δυνάμεις συμάχησαν για να έρθει στον κόσμο αυτό το ξεχωριστό παιδί – ξεχωριστό όσο κάθε άλλο παιδί. Τα σπερματοζώαρια του Μπαμπά που έτρεξαν αφηνιασμένα να μπουκάρουν στο ωάριο της Μαμάς δεν ήσαν παρά το μέσο, ένα από τα στάδια της ύπαρξης της Αστάρτης.

Ήταν ατύχημα; Παιχνίδι της τύχης; Αντί για ντόρτια ήρθε πέντε έξι, άνοιξε η πόρτα και τσούπιτης συλλήφθηκε η Αστάρτη; Κι αν ναι γιατί να ζήσει; Τόσα πράγματα μπορούν να πάνε στραβά. Και πάνε στραβά.

Απόφαση. Κάπου στο ακόμη συγκεχυμένο και ομιχλώδες παζλ αναδύεται μια απόφαση της Μαμάς. Να κάνει παιδί. Κι άλλο παιδί. Η Μαμά, πριν γίνει Μαμά της Αστάρτης, είχε γίνει Μαμά ενός άλλου παιδιού, ενός αγοριού που γεννήθηκε με κάτι στην καρδιά ή χωρίς κάτι στην καρδιά, κάτι για το οποίο υπήρχε ένα μεγάλο και παράξενο ιατρικό όνομα που βοηθούσε να ξεχάσεις πως αφορούσε ένα μικρό, τοσοδούλι πλασματάκι.

Η μαμά δεν ήταν...

... πάνω απ' όλα ήταν μπερδεμένη. Στα 29 έμεινε έγκυος από έναν άσχετο και αποφάσισε να κρατήσει το παιδί εν αγνοία του. Η ζωή της δεν ήταν στρωμένη με ροδοπέταλα τότε. Ήταν πιο ξέστρωτη κι από παιδικό κρεβάτι μπόμπιρα με καλύτερα πράγματα να κάνει. Ακόμη δεν είχε βρει δουλειά ως αρχαιολόγος (τζάμπα το μάστερ;) και παρέδιδε μαθήματα Ιταλικής και Αγγλικής, ενώ τα καλοκαίρια δούλευε σε νησιώτικα μπαρ. Ο Ιούλιος του '88 την είχε βρει με κοντό καρέ και ανεύθυνα μαυρισμένη να σερβίρει ποτά σ' ένα μπαρ σκαφαλωμένο στον Πέλεκα της Κέρκυρας. Εκεί γνώρισε τον άσχετο. Δεν ήταν και τόσο μαλάκας· ωραίος και χαζός, τέλειος

συνδυασμός για το καλοκαίρι. Είχε αστραφτερό χαμόγελο και τσαχπίνα τσουτσούνα, και χόρευε πολύ ωραία (πάντα τη συνάρπαζαν οι άντρες που χόρευαν με χάρη και όχι σαν νταλίκες που κάνουν μανούβρες για να παρκάρουν).

Έμεινε έγκυος επειδή έσπασε το προφυλακτικό. Θυμάται ακόμη την έκπληξη και το στραβοκατάπημα των δυονών τους όταν, σαν τραβήχτηκε, είδαν πως η τσαχπίνα η τσουτσούνα τούς έκανε τσα από το διαρρηχθέν προφυλακτικό. Εκείνος έσπευσε να την καθησυχάσει, μα η μαμά (που θα γινόταν μαμά σε εννιά μήνες και δύο ημέρες) καθησύχασε μόνο όταν δεκάξι εβδομάδες αργότερα της είπαν πως η εξέταση για HIV είχε βγει αρνητική. Όπως επίσης και το αυστραλιανό αντιγόνο, το τοξόπλασμα, το άλφα τεστ, το τεστ για το στίγμα μεσογειακής αναιμίας και όλο το υπόλοιπο πλήρες μενού προγεννητικού ελέγχου. Ήταν υγιής, ήταν έγκυος, ήταν νέα, ωραία και ελεύθερη και αποφάσισε να φέρει στον κόσμο το παιδί.

Το σκέφτηκε καλά. Πάντα σκεφτόταν καλά προτού δράσει. Ακόμη και όταν σε όσους δεν ήταν ήξεραν καλά φάνταζε παρορμητική και ξεροκέφαλη, η ίδια πάντα υπολόγιζε δυνάμεις και πιθανότητες προτού αποδυθεί σε δράση.

Μέτρησε τις δυνάμεις της (βγάζω ικανοποιητικά λεφτά, δεν θα διδάσκω για πάντα γλώσσες, θα έχω να πληρώνω να μου το φροντίζουν όσο δουλεύω): υπολόγισε τις πιθανότητες (δεκατέσσερα χρόνια τραβιέμαι με εκπροσώπους του αντρικού φύλου κι έναν σωστό με τον οποίο να μπορώ να συνεννοηθώ χωρίς να παίζω μπουνιές ή ηλίθια παιχνίδια εξουσίας δεν έχω βρει, πόσο θα περιμένω); βολιδοσκόπησε και τις επιθυμίες της (θα έχω ένα παιδί, θα δυσκολευτώ μονάχη μου, όμως εγώ θα είμαι υπεύθυνη και για τα καλά και για τα κακά, θα έχω συντροφιά και βάσανα, θα 'χει το παιδί μόνο έναν γονέα να του γαμήσει τα πράκια – ίσως πάρει και από τον άντρακλα τον Σουηδό που δάνεισε τα γονιδιά του τόσο απλόχερα και τσαχπίνικα). Κι έτσι αποφάσισε να το κρατήσει.

ΚΟΥΙΖ

Αντιστοιχήστε τις αντιδράσεις των φίλων και γνωστών της Μαρμάς στα δικά της επιχειρήματα:

Απάνθισμα αντιδράσεων φίλων και γνωστών	Εύστορφες απαντήσεις Μαρμάς
<p>«Μα είσαι με τα καλά σου; Θα το κρατήσεις; Πώς θα το μεγαλώσεις, μωρή τρελή;»</p> <p>«Καλά πατέρα δεν χρειάζεται το παιδί; Έτσι σαν κουτάβι θα το μεγαλώσεις;»</p>	<p>«Τούτο μπορεί να συμβεί για χίλιους λόγους, ούτως ή άλλως.»</p> <p>«Έτσι κι αλλιώς ψυχολογικά τραύματα θα του δημιουργήσω στα σίγουρα. Αν είχε πατέρα θα του δημιουργούσε κι εκείνος. Τώρα θα έχει μόνο μία μερίδα τραυμάτων. Κι είμαι βέβαιη ότι μερικά παιδάκια θα το ζηλεύουν που δεν έχει πατέρα σαν κι αυτά να τους κάνει τη ζωή πατίνι.»</p>
<p>«Κι αν πάθεις τίποτα; Ποιος θα το ζήσει;»</p>	<p>«Ανθρώπους που το αγαπούν χρειάζεται. Τώρα αν βρίσκεται και πατέρας, τόσο καλύτερο, αλλά δεν είναι απαραίτητο συστατικό χωρίς το οποίο δεν δένει το γλυκό. Άλλωστε εξαρτάται τι σόι πατέρας θα ήταν. Μερικοί καλύτερα να έλειπαν (όπως και πολλές μητέρες!)»</p>
<p>«Θα του δημιουργήσεις ψυχολογικά τραύματα. Θα ζηλεύει τα άλλα παιδιά που έχουν πατέρα.»</p>	<p>«Κι αν πέσει πυρηνική βόμβα; Κι αν γίνω πλούσια και διάσημη; Στο κάτω κάτω, τόσα τυχαίνουν και σε οικογένειες με ντούμπλεξ γονείς.»</p>
<p>«Θα το δαχτυλοδείχνουν όλοι στο σχολείο.»</p>	<p>«Ενώ όλοι οι άλλοι επίδοξοι γονείς γεννοβολούν με μοναδικό γνώμονα το καλό των παιδιών τους.»</p>
<p>«Είσαι εγωίστρια κι ανεύθυνη.»</p>	<p>«Ναι, είμαι με τα καλά μου και ναι, μόνη μου θα το μεγαλώσω. Αν είχα χηρέψει κι έμενα μόνη μου με το παιδί, κανείς δεν θα με κατηγορούσε ότι δεν είμαι με τα καλά μου αν αποφάσιζα να το μεγαλώσω μόνη μου. Αντίθετα θα με θαύμαζαν για το θάρρος μου.»</p>

Ήταν ευχαριστημένη με την απόφασή της. Μάζεψε λεφτά για τη μεταγεννητική περίοδο, έκανε μαθήματα ανώδυνου τοκετού, οι φίλες και οι φίλοι της έγιναν όλοι πρόθυμοι θείοι και νονές... Γενικά η προσμονή του ευτυχούς γεγονότος ήταν εύθυμη σαν καλοκαιρινό πάρτυ σε παραλία (με τη διαφορά ότι οι ναυτίες δεν οφείλονταν στις πολλές μπύρες).

Όμως το παιδί γεννήθηκε με Πρόβλημα. Κάτι στην καρδιά. Συγγενής ανωμαλία, την είπαν. Σαν να είχε μια κακιά συγγενή, τη θεία Ανωμαλία, που ήρθε απρόσκλητη στο πάρτυ. Η κατάρα της ήταν ταχείας πήξης, δεν προσέφερε καν μια ρήτρα εξαίρεσης, π.χ. το παιδί να πεθάνει μόνο αν τσιμπηθεί από ρόκα ή το δαγκώσει σαββατογεννημένο κουνάβι σε πολυσύχναστο τρίστρατο στο Κατμαντού.

Της τα εξήγησαν στο νοσοκομείο με αρκετές λεπτομέρειες. Ένα πλήθος λευκοφορεμένων, σχεδόν πανομοιότυπων γιατρών περνούσε και της εξηγούσε τι συνέβαινε στο παιδί. Η Μαμά άκουγε, μα δεν ήξερε τι ένιωθε (απόψε θα σημειωθούν πρόσκαιροι παγετοί στην ευρύτερη περιοχή καρδιάς της Μαμάς: η κυκλοφορία συναισθημάτων θα καταστεί δυσχερής έως αδύνατη). Το μωρό δεν το είχε δει ακόμη. Ήταν υπό αυστηρή παρακολούθηση. Πώς να σου λείψει κάτι που δεν έχεις καν δει; Κι όμως ήταν σαν να το έβλεπε με άλλου είδους μάτια. Ο πόνος του κενού δεν είχε καμία σχέση με την όραση.

Εκείνες τις ημέρες συγκρατήθηκε για να μην αναστατωθεί αχρειαστα. Ίσως το νεογέννητο παιδί της ξεπερνούσε το πρόβλημα με το παράξενο ιατρικό όνομα: Τρίμμα του Φαλλό.

«Πώς είπατε;»

Τρίμμα του Φαλλό. Άλλως, τετραλογία του Φαλλό³. Οι δυο κοιλίες της καρδιάς επικοινωνούν μεταξύ τους. Ενώ δεν πρέπει. Σοβαρή μα εγχειρήσιμη πάθηση. Δεν πρόλαβαν.

Έχασε τον νεογέννητο γιο της από μια τετραλογία, σαν να παραδιάβασε Ευριπίδη και απέβη μοιραίο. Έκτοτε οι λέξεις αυτές, τρίμμα, τετραλογία, βαραίνουν και πιέζουν τη δική της καρδιά, τη δίχως επικοινωνία.

³ Συγγενής καρδιακή ανωμαλία η οποία αποτελείται από στένωση πνευμονικής αρτηρίας, τρήμα του διαφράγματος που προκαλεί ενδοκοιλιακή επικοινωνία, δεξιομετάθεση της αορτής (η αορτή βρίσκεται στη δεξιά θέση αντί για την αριστερή) και υπερτροφία της δεξιάς βαλβίδας.

Δεν είχε λόγια για να ντύσει τον γυμνό, τραχύ πόνο που ένιωθε. Δεν μπορούσε καν να κλάψει. Περισσότερο θυμωμένη ήταν.

Κανείς μα κανείς δεν τόλμησε να της πει ότι ήταν για καλύτερα. Πού πέθανε το παιδί και δεν ταλαιπωρήθηκε, ούτε αυτή ούτε κι αυτό το έρμο. Το σκέφτηκε η ίδια όμως. Ένα βράδυ, από τα πρώτα, στο διαμέρισμά της που ξάφνου έμοιαζε άδειο, παρ' ότι κανείς δεν είχε προστεθεί τελικά στο νοικοκυριό, εκεί που σκεφτόταν πού να χαρίσει τον μωρουδιακό εξοπλισμό που της είχαν κάνει δώρο και που τώρα φάνταζε σαν χαιρέκακο αστείο, σκέφτηκε: «Ίσως δεν ήταν γραπτό.»

Η πρόσκαιρα μαμά όμως δεν ήταν από τους ανθρώπους που είτε βουλιάζουν στη μοιρολατρία είτε αντλούν ελπίδα από αυτή.

Έψαξε λοιπόν και βρήκε βιβλιογραφία για γονείς που χάνουν τα παιδιά τους. Έμαθε ότι οι γονείς βιώνουν πολύ δυνατά συναισθήματα, κλυδωνίζεται η μεταξύ τους σχέση, μερικές φορές ανεπανόρθωτα, αν δεν είναι γερή από τα πριν. Αν η σχέση τους είναι υγιής, δένονται περισσότερο. Διάβασε επίσης για την αλληλουχία της διαδικασίας τους πένθους. Για το θυμό, την άρνηση (μήπως αρνιόταν τι είχε συμβεί;), τις ενοχές (τι έκανα λάθος και τιμωρήθηκα; εγώ φταίω;), την υποθετικολογία (αν πρόσεχα περισσότερο, αν δεν έπινα καθόλου, αν... αν..., ελάτε, έχει χώρο για χιλιάδες αν), τη λύπη (βούρκος, λιμνάζοντα δάκρυα, πώς γλίτωσε και δεν βούλιαξε στον βόρβορο του πόνου...).

Τέλος, την αποδοχή της απώλειας.

Κάποια στιγμή σκέφτηκε πως ήταν καλύτερα που δεν υπήρχε από δίπλα πατέρας να μοιραστεί την απώλεια. Προτιμούσε μόνη της. Άλλωστε, το είχε πει από την αρχή: δική της η ευθύνη, δικά της και τα καλά και τα κακά.

Κατέβαλε τίμιες προσπάθειες να μην την πάρει από κάτω. Αποδέχτηκε το πλήγμα, χάιδεψε την ουλή και την άφησε να γιάνει. Όσο γίνεται να γιάνει κάτι τέτοιο.

Συνέβησαν τότε δύο πράγματα ανέλπιστα, που δεν είχαν χωρέσει σε όλους τους υπολογισμούς της, τις μετρήσεις και τις βολιδοσκοπήσεις.

1^ο: οι φίλοι και οι φίλες της αποδείχθηκαν υψηλότερου φρονήματος απ' ό,τι φανταζόταν. Ακόμη και όσοι είχαν λαιμοκοπήσει την αρχική της απόφαση να γίνει ανύπαντρη μητέρα, τώρα της συμπαραστέκονταν με τρόπο

πραγματικά συγκινητικό. Γύρω της πλέχτηκε ένα δίκτυ υποστήριξης, πολύχρωμο και ζωηρό, που τη φρόντιζε και την κρατούσε έτσι κι έκανε να πέσει. Τους αγάπησε όλους πίοτερο και χάρηκε βαθιά που είχε την ευλογία τέτοιων φίλων.

2^{ov}: Μετά από 15½ χρόνια ατυχών φλερτ και σχέσεων με το αντίθετο φύλο (και μια φευγαλέα, φευγάτη εμπειρία με το ίδιο), γνώρισε τον κατάλληλο άντρα στην πιο ακατάλληλη στιγμή.

Ίσως πάλι να μην ήταν ακατάλληλη η στιγμή. Με ποια κριτήρια άλλωστε ορίζεται η καταλληλότητα του χρόνου; Με τη στερνή τη γνώση; Με το φούντωμα της στιγμής;

Τον μελλοντικό μπαμπά της Αστάρτης τον γνώρισε σ' ένα πάρτυ, από τα πρώτα που άρχισε να πηγαίνει, περίπου ένα χρόνο μετά την περιπέτεια με την αρχή και το τέλος της ζωής. Είχε κόψει τα μαλλιά της κοντά σε πείσμα της μόδας, είχε αρχίσει γυμναστική, δεν έδινε άδεια εξόδου στα δάκρυσά της και γενικά προσπαθούσε να αγκιστρωθεί στη ζωή.

Εκείνη τη βραδιά, στα μέσα του Φλεβάρη, ανήμερα του Αγίου Βαλεντίνου, ένας φίλος είχε κανονίσει πάρτυ για «τους ερωτευμένους με τη ζωή». Είχε διαβάσει σ' ένα βιβλίο ότι οι περισσότερες απόπειρες αυτοκτονίας δεν γίνονται τα Χριστούγεννα ή το Πάσχα, όπως θα περίμενε κανείς, αλλά του Αγίου Βαλεντίνου. Η στατιστική αφορούσε τη Βρετανία, όμως επιβεβαιωνόταν και από την προσωπική του εμπειρία εν Ελλάδι· μολονότι ο ίδιος απείχε παρασάγγες από σκέψεις αυτοκτονίας, σίγουρα οι μέρες του χρωματίζονταν από μελαγχολία διάφορων αποχρώσεων και την αίσθηση ότι η ζωή του ήταν ελαφρώς ή βαρέως (ανάλογα με την ώρα και τη μέρα) λειψή δίχως ταίρι.

Καθώς πλησίαζε η γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου και συνεχώς βομβαρδιζόταν από μηνύματα για το πόσο ωραία είναι να είσαι ερωτευμένος, από διαγωνισμούς πρωτότυπης και χαριτωμένης προσφώνησης του συντρόφου σου, από αφιερώματα ξέχειλα με καρδιές άπειρων χρωμάτων και μεγεθών, σε περιοδικά, ραδιοφωνικούς σταθμούς, τηλεοπτικά προγράμματα, ανθοπωλεία, ο Άρης σκέφτηκε πως δεν θα άντεχε να δει άλλη μια 14^η Φεβρουαρίου να τον προσπερνά κι εκείνος να νιώθει σαν το κοριτσάκι με τα σπέρτα, μόνο κι έρημο, που κρυφοκοιτάζει από το παράθυρο τη θαλπωρή της

οικογένειας που είναι μαζεμένη όλο αγάπη γύρω από το χριστουγεννιάτικο δέντρο (μάλλον γύρω από ένα γιόνι ή ένα λίνγκα εν προκειμένω). Ο Άρης θα αντιστεκόταν ενεργά.

Έτσι φωτοτύπησε προσκλητήρια σε άλφα πέντε όπου λίγο πολύ το ρεζουμέ ήταν ένας εξωραϊσμός της λαϊκής ρήσης «κάνε το σκατό παξιμάδι». Και τι μας νοιάζει ^{μας νοιάζει και μας παρανοιάζει!} που οι άλλοι είναι ερωτευμένοι και απόψε θα φάνε ρομαντικά κι ύστερα θα βγάλουν τα μάτια τους στο κρεβάτι. Εμείς είμαστε συνέχεια ερωτευμένοι με τη ζωή, κάθε μέρα γιορτάζουμε και κάθε μέρα βγάζουμε τα μάτια μας, έλεγε πάνω κάτω το κείμενο με τις καρδούλες του Γουέρντ Αρτ.

Η πρόσκληση αφορούσε «αζευγάρωτους και ζευγαρωμένους». Όμως ο ίδιος επέλεξε τους προσκεκλημένους κυρίως από τις τάξεις των πρώτων, αφού ωραία τα παχιά λόγια αλλά μόλις και κατάφεραν να συγκαλύψουν την πείνα του για σχέση και σεξ.

Ήρθε πολύς κόσμος. Κάποιοι που ήσαν ερωτευμένοι και ζευγαρωμένοι αλλά αρνιόντουσαν να χάψουν την προπαγάνδα των εμπορικών συμφερόντων ότι ο έρωτάς τους σήμερα έπρεπε πάση θυσία να είναι φαντασμαγορικός και μοναδικός σαν χολλυγουντιανή ταινία κι ότι έπρεπε σώνει και καλά να ξεπαραδιαστούν ανήμερα του Αγίου Βαλεντίνου.

Ήρθαν άνθρωποι που θα ερχόντουσαν σε οποιοδήποτε πάρτυ, και του Αγίου Παμφούτιου να ήταν, του προστάτη των φρυγανιών (κάνε, Άγιέ μου, να μην είναι όλες θρυμματισμένες!).

Ήρθαν οι συνήθεις λυσσασμένοι για σεξ που αμέσως οσφραίνονται την παραμικρή ευκαιρία για λίγο μπαλαμούτι. Ευτυχώς μόνο δύο τέτοιοι ήρθαν, ο οργανωτής του πάρτυ ήταν αρκετά εκλεκτικός στις παρέες του.

Ήρθαν και οι κατ' εξοχήν ενδεδειγμένοι προσκεκλημένοι, όλες εκείνες μοναχικές καρδιές (τι γλυκερό κλισέ)· δηλαδή όλα τα μπακούρια (ο κυνισμός είναι μικρόψυχος)· τέλος πάντων, με άλλα λόγια όλοι όσοι εκείνες τις μέρες ένιωθαν λίγο σφιγμένη την καρδιά τους, κάπως πιο βαρύ το βήμα τους. Που είχαν έναν λιγότερο λόγο να σηκωθούν το πρωί γιατί ο κόσμος θα ήταν απείρως καλύτερος αν είχαν ένα χέρι να κρατήσουν, κάποιον να τους αγαπά.

Και φυσικά ήρθαν οι αγέρωχοι που πραγματικά ήσαν ερωτευμένοι με τη ζωή και πήραν κατά γράμμα το προσκλητήριο του φίλου Άρη.

Σε ποια ομάδα κατατασσόταν η μαμά; Για σκεφτείτε το λιγάκι και απαντήστε.

1. Στους ερωτευμένους αλλά πολιτικά συνειδητοποιημένους για τις εμπορικές και κοινωνικές προεκτάσεις του εορτασμού του έρωτα;
2. Στα πάρτυ άνιμαλς που αξιοποιούν κάθε ευκαιρία για χορό και γλέντι;
3. Στους λυσσασμένους για σεξ;
4. Στους μοναχικούς που ψάχνουν αυτόν τον κάποιον να ερωτευθούν, τον άνθρωπο που θα τους συντροφέψει και μαζί θα πορευθούν;
5. Στους πραγματικά ερωτευμένους με τη ζωή;

χώρος για σκέψη

Εδώ έχει και άλλο χώρο για σκέψη!

1. Αν επιλέξατε το πρώτο, εύγε, μπας και γλιτώσουμε την καταστροφή που τελείται με την υποτιθέμενη οικονομική ευμάρεια ως ατμομηχανή και την υποταγή της προσωπικής μας φαντασίας στον εκβιομηχανισμό του έρωτα (ουφ, το 'πα!)
2. Αν διαλέξατε το δεύτερο, εύγε γιατί η ζωή είναι μικρή (δεν χρειάζεται να τη μικρύνουμε κι άλλο, γι' αυτό κομμένη η κόκα και το σεξ χωρίς προφυλάξεις). Δεν υπάρχει μεγαλύτερη αμαρτία για τον άνθρωπο να του δίνεται ευκαιρία να γελάσει και να βακχεύσει και να την προσπερνά.
3. Αν διαλέξατε το τρίτο, εύγε για την ειλικρίνεια. Όποιος δεν είναι λυσσασμένος για (περισσότερο) σεξ καλύτερα να σκάψει μια γούβα κάπου απόμερα και να περιμένει τα κοράκια.
4. Αν διαλέξατε το τέταρτο, [μουσική επένδυση από το Λαβ Στόρι] έτσι κι αλλιώς ακόμη και ερωτευμένοι, τη μοναξιά δεν την αποφεύγουμε.
5. Αν διαλέξατε το πέμπτο, εύγε, αρκεί πραγματικά να έχετε καψουρευτεί κάποια Ζωή.

Και αν δεν καταφέρατε να κατατάξετε τη μαμά, δηλαδή τον εαυτό σας, πουθενά καλά κάνετε, γιατί αυτά τα τεστ έτσι κι αλλιώς είναι πάντα γελοία, αφού η ανθρώπινη συμπεριφορά δεν μπορεί να συμπτυχθεί σε πεντ' έξι απλουστευτικές προτασούλες και αφορισμούς.

(Και αν ακόμη αναρωτιέστε πού ανήκει η μαμά: Δεν το σκέφτηκε καν. Μια φίλη της την έσυρε σ' αυτό το πάρτυ. Η ίδια δεν έδωσε καμιά βάση στην αφορμή της γιορτής. Είχε, όπως γνωρίζουμε, άλλα πράγματα στο κεφάλι της.)

Η γιορτή ήταν έξυπνα οργανωμένη. Μόλις έμπαινες ο Άρης σου έδινε ένα μικρό τετράγωνο χαρτάκι όπου ήταν τυπωμένη μια συλλαβή: ΠΑ, ΚΟΥ, ΛΙ, ΚΕ, ΝΙ κοκ, και έπρεπε να βρεις κάποιον ή κάποια με τη συλλαβή των οποίων έφτιαχνες μια δισύλλαβη λέξη. Κατόπιν τα υπόλοιπα εξαρτιόντουσαν από το αν από τη λέξη θα φτιάχνατε ολόκληρη πρόταση, κάποια παράγραφο να κρατήσει όλη τη νύχτα, ή κι ολόκληρο βιβλίο για μια ζωή, αν το συντακτικό πετύχαινε και τηρούσατε κι οι δυο τους κανόνες της ίδιας γραμματικής.

Ο πάγος έσπασε γρήγορα. Ο θλιβερός πάγος που εμπόδιζε τους περισσότερους καλεσμένους να πάνε ίσια σε κάποιον και να του πουν γεια σου, θέλεις να παίζουμε, να γνωριστούμε, να μιλήσουμε, να γαμηθούμε θεών θελώντων και κορμιών επιτρεπόντων. Σαν μικρά παιδιά, που κάνουν ό,τι φυσικότερο αρμύζει στη φύση του ανθρώπου.

Κάποιοι παραμένουν περισσότερο παιδιά. Άρπαξαν τα χαρτονάκια τους με τα ΝΟ και τα ΓΟΥ και τα ΡΙ και γεμάτοι ενθουσιασμό ρωτούσαν τον έναν και τον άλλο, Εσύ τι συλλαβή έχεις; ΚΑ; Εγώ ΔΙ. Κάδι... δικά... μπα, δεν κάνει. Κρίμα.

Όλοι, μερικοί πιο απροκάλυπτα, άλλοι πιο κρυφίως και συνεσταλμένα, κοιτούσαν μάλλον τους κατόχους των συλλαβών παρά τις ίδιες τις συλλαβές. Αφού μάνιζαν κάποιον που τους άρεσε ξεκινούσαν τον τελετουργικό χορό ζευγαρώματος του ανθρώπινου είδους: γοργά ηλεκτρισμένα βλέμματα και μικρά βηματάκια προς τη σωστή κατεύθυνση, με προσοχή όμως ώστε να μοιάζει σαν να πηγαίνεις κάπου αλλού και εντελώς τυχαία βρέθηκες κοντά στον λεγόμενο.

Κάτι δυνατά χάχανα και σφυρίγματα αποκάλυψαν ότι το ΠΟΥ και το ΤΣΑ είχαν μόλις κάνει χωριό. Υπήρχαν επίσης ένα ΚΕΡΙ, μια ΜΑΠΑ (αν θέλει η νύφη κι ο γαμπρός τύφλα να έχει η υφολογία), μια ΔΙΝΗ, μια ΝΙΚΗ, ένα ΛΙΓΟ, ένα ΤΣΑΜΠΙ, μια ΧΑΡΑ (χωρίς τρομάρες), μια ΜΟΥΣΑ και πολλές άλλες δυσύλλαβες λεξούλες.

Η μαμά με τη φίλη της, τη Ράνια, έφτασαν λίγο καθυστερημένες και πήραν η πρώτη ένα ΛΑ και η δεύτερη ένα ΝΕ. Περιπλανήθηκαν για λίγο νιώθοντας κάπως άβολα τα περισσότερα λεξιλογικά ζευγαρώματα είχαν ήδη ολοκληρωθεί. Η ΜΑΠΑ είχε ήδη εξαφανιστεί σε κάποια σκοτεινότερη γωνιά του σπιτιού, ενώ τελούνταν διάφορες νέες για την ελληνική γλώσσα λεξιλογικές συνάψεις. Ωστόσο υπήρχαν κάποιοι που διάλεγαν να διαλύσουν τη λέξη τους και να βγουν και πάλι εις αναζήτηση του έτερου ημίσεώς τους, όπως ήταν και η προσταγή του Άρη μόλις έμπαινες στο πάρτυ.

Ο άντρας που θα γινόταν Μπαμπάς της Αστάρτης ήταν το ΛΟ του ΣΙΛΟ (το ΣΙ είχε επιμείνει σαν τρελή, παρά τη σπάνια λέξη που τελικά έφτιαξαν). Ο μπαμπάς ενέδωσε από ευγένεια και επειδή καμιά άλλη συλλαβή δεν τον ενδιέφερε ιδιαίτερα ώστε να αρνηθεί τη ΣΙ.

Όταν όμως στο δωμάτιο με τη φουντωμένη μουσική και τα χαμηλωμένα φώτα μπήκε το ΛΑ, το ΛΟ παράτησε το ΣΙ σύζυλο και καρφώθηκε πάνω στα μάτια της μαμάς σαν φορτηγό με χαλασμένα φρένα. Το βλέμμα του τη μονοπώλησε για ώρα, σαν αυτούς τους πυραύλους που ακολουθούν μαγνητικά το στόχο τους. Όπου κι αν βρισκόταν η μαμά, όπου κι αν καθόταν, χόρευε, μιλούσε, έπινε, ένιωθε τα μάτια εκείνου του ωραίου άντρα να τη διαπερνούν, σχεδόν αισθανόταν το βλέμμα του να της γαργαλά το δέρμα (μμμ!).

Το ΜΗ που είχε τρέξει καταπάνω της μαμάς και την καπάρωσε με το που έσκασε μύτη η μαμά στο πάρτυ, της μιλούσε για το τζετ σκι του, αποδεκατίζοντας το κάτισγχο ενδιαφέρον που θα μπορούσε ποτέ η μαμά να είχε για τον εν λόγω άντρα. Δεν άντεχε αυτούς τους κομψευόμενους ημυραμποειδείς τύπους που όργωναν τα άσπιλα νερά της θάλασσας με τις ογκώδεις μηχανές τους κάνοντας ταρζανιές και ρυπαίνοντας ηχητικά το τοπίο, σαν έφηβα αγοράκια με καινούργιο μηχανάκι, που έχουν όμως το προνόμιο μιας αμφιθεατρικής παραλίας για παθητικό κοινό.

Κάθε τόσο η μαμά γύριζε και ανταπέδιδε το βλέμμα στον άντρα που την κάρφωνε, και τότε το πιο ανεπαίσθητο μειδίαμα, σαν των αρχαιοελληνικών κούρων, σκιαγραφόταν στα χείλη του. Δίχως έπαρση, δίχως τη σπασαρχίδικη βεβαιότητα πολλών αντρών ότι θα φάνε καλά απόψε, μα με μια σεμνή αυτοπεποίθηση, ένα παιχνιδίσμα, μια λιτή χάρη και πειραχτική αμεσότητα, σαν παιδάκι που τολμά, «θέλεις να τζερτζελέψουμε;»

Ήθελε. Για πρώτη φορά, εδώ και πολύ καιρό, ένιωσε την ανάγκη να χωθεί μέσα στη ζωή κάποιου τόσο διεισδυτικά, να νιώσει ένα άλλο ανθρώπινο κορμί να την ενοχλεί το βράδυ στον ύπνο της, «*someone to sit in your chair and ruin your sleep and make you aware of being alive*», όπως έλεγε και το τραγούδι που, για εκείνη, συνόψιζε τη σημασία του έρωτα μιας ζωής.

Του χαμογέλασε.

Το ανεπαίσθητο παιχνιδίσμα στα χείλη του έγινε παιδική χαρά. Τα μάτια του έλαμπαν σαν φρεσκογουαλισμένα ασημικά που περιμένουν σημαντική επίσκεψη.

Με τα ταγμένα βήματα ενός χορού που όλοι ξέρουμε από γεννησιμιού μας χάραζαν μονοπάτι, σιάζοντας τον κόσμο γύρω (γεια σου ΣΙ, αντίο ΜΗ),

πλησιάζοντας ο ένας τον άλλον κατά μέτωπο, σαν να τραβούσαν ο καθένας από τη μεριά του το σχοινί που ένωνε τα μάτια τους.

Και τα σκέλια τους.

Τα ΜΗΛΑ κόπηκαν στη μέση, μόλις ο ΛΟ πλησίασε τη ΛΑ και της είπε καλησπέρα. Μάταια προσπάθησε ο ΜΗ να διατηρήσει αρραγή τη λεξούλα του, αγνοώντας τον κανόνα του αναγνωστικού ότι προηγείται η ΛΟΛΑ και έπεται το ΜΗΛΟ.

Ενδιαφέροντες που είμαστε οι άνθρωποι. Θεωρούμε τη γλώσσα κορωνίδα της ανάπτυξής μας ως είδους, όπως και είναι από πολλές απόψεις. Μας παρέχει πέτρες για τις ξερολιθιές των νοημάτων μας, να χωρίσουμε τα χωράφια του κάθε συναισθήματος, τις πεζούλες της κάθε σκέψης. Ωστόσο η επικοινωνία δεν πρόκειται για μονόπρακτο με μοναδικό ηθοποιό επί σκηνής τη γλώσσα. Οι δευτεραγωνιστές, που τόσο συχνά τους αγνοούμε, επιτελούν συχνά σπουδαιότερους ρόλους από τη λαμπερή, επιβαλλόμενη γλώσσα. Οι δευτεραγωνιστές της στάσης του σώματος, των βλεμμάτων, των χειλιών που μιλούν άλλη γλώσσα από αυτή που προφέρουμε συνειδητά, τα χέρια μας που σηκώνουν δικό τους μπαϊράκι αν άλλα λέμε με τη γλώσσα κι άλλα βράζουν μέσα μας, το τρέμουλο στο γόνατο, ή και το δέρμα που ριγεί ή αναποκοκκινίζει, όλα τούτα διαβιβάζουν μηνύματα χωρίς να δώσουμε την άδειά μας, σε συμφωνία ή ασυμφωνία με τα λόγια μας, πάντοτε όμως ταυτισμένα σαν χαλκομανίες με το πηγαίο συναίσθημά μας.

Ο ΜΗ έγινε ΜΗ στο τετράγωνο αφού εισέπραξε και την άρνηση της μαμάς. Η μαμά στράφηκε ολοκληρωτικά προς το μέρος του νέου μνηστήρα, ανταποκρινόμενη πλήρως στο ενδιαφέρον του.

«Καλησπέρα.» (επικοινωνιακός συνωστισμός με τα μάτια)

«Καλησπέρα.» (ο πύργος ελέγχου οπτικής κυκλοφορίας μπλοκάρει από την ταχεία κίνηση άρρητων μηνυμάτων)

«Τι φτιάχνουν οι συλλαβές μας;» ρωτά ο μπαμπάς μα δεν κοιτά τη συλλαβή της μαμάς.

«Μπορούμε να γίνουμε γλωσσοπλάστες.» Ούτε κι εκείνη κοιτά τη συλλαβή του. Θα μάθαινε και φινλανδικά, με τις οχτώ διαφορετικές πτώσεις, προκειμένου να κάνει χωριό μ' αυτόν τον άντρα.

«ΛΟ-ΛΑ,» συλλαβίζει ο μπαμπάς, με τα μάτια του συνεχώς καρφωμένα στα μάτια αυτής της γυναίκας που τολμά να κρατήσει το βλέμμα του και δεν χαμηλώνει ψευτόσεμνα τα μάτια της.

«Θες το μήλο μου;»

«Κι αν εκπέσουμε από τη χάρη του Θεού;» ρωτά παιχνιδίζοντας ο μπαμπάς.

«Θα φτιάξουμε άλλον παράδεισο.» Θέλει τόσο να τον φιλήσει. Και μόνο η ιδέα την ηλεκτρίζει, νιώθει σαν γυμνό καλώδιο έτοιμο να προκαλέσει μεγάλη ζημιά.

«Ο παράδεισος είναι εδώ,» βαθαίνει η φωνή του μπαμπά, και τα ηχητικά κύματα κεντράρουν αμέσως στις στρόφιγγες των χυμών της. Τα γόνατά της λυγίζουν, χάνει την ετοιμολογία της για μια στιγμή.

«Παντού,» συμφωνεί τελικά, χωρίς ευλωτία, μα αναπληρώνει πλησιάζοντάς τον μια πιθαμή. Καίει!

Ο μπαμπάς ξεροκαταπίνει. Το αριστερό ημισφαίριο, υπεύθυνο για την επεξεργασία του λόγου και τις υπολογιστικές λειτουργίες έχει πάρει πολυήμερη άδεια άνευ αποδοχών. Στο δεξί καίγονται κυκλώματα, η φαντασία και το συναίσθημα χτυπάνε κόκκινο. Λίγο ακόμη και θα την αρπάξει εδώ και τώρα για να τη φιλήσει μέχρι να τραβήξει αίμα.

Δεν. Μιλούν. Άλλο. Για. Λίγες. Αιώνιες. Στιγμές. Κοιτιούνται. Τα χείλη της μαμάς μισανοίγουν, όχι φιλήδονα μα για ν' αναπνεύσει - η καρδιά της χορεύει σε ρυθμούς βιεννέζικου βάλς. Η γλώσσα του μπαμπά αδρανεύει ανήμπορη, σε αντίστροφη αναλογία μ' έναν άλλον μυ που εκείνη τη στιγμή σφύζει από αίμα.

Άθελά τους, σαν μαγνήτες που αργά μα σταθερά συνειδητοποιούν την έλξη τους, πλησιάζουν, και να 'θελαν δεν μπορούν να σταματήσουν πλέον, θα-

«Καλέ που πήγε η μισή σου λέξη, εκείνος ο ψηλός;»

Φρρρρρ! Ποιος πετάχτηκε μες στη μέση του δρόμου τους και τους έκοψε τη θεία σύγκρουση όπου τόσο απλόχερα θα πέθαιναν και θ' ανασταίνονταν χίλιες φορές;

Είναι η Ράνια, με τη συναισθηματική νοημοσύνη πόας, η οποία οδήγησε σε αναγκαστική προσγειώση το παραδείσιο ζευγάρι με την τόσο

ασυναίσθητη παρέμβασή της. Φταίνε βέβαια οι έξι βότκες που ήδη πλατσουρίζουν στα σωθικά της.

«Δεν έφτιαξες κάποιο φρούτο μ' έναν ψηλό τυπά;» συνεχίζει το έγκλημα.

Η μαμά την κοιτά και λυπάται που στο βλέμμα της δεν έχει ενσωματωμένο το όπλο σαστίσματος του πληρώματος του Σταρ Τρεκ.

«Έφτιαξα άλλη λέξη,» περιορίζεται να πει. Συγχρόνως απευθύνει οπτική έκκληση στον παραλίγο φιληθέντα να δείξει κατανόηση - κι υπομονή!

«Τι λέξη;» επιμένει η Ράνια.

«Λόλα.»

«Όπως μουρλάμαρα! Χα χα!» λέει η Ράνια, παραπατώντας ελαφρά. «Καλύτερη λέξη για τη φίλη μου δεν μπορούσατε να φτιάξετε,» αστειεύεται μεθυσμένα πιάνοντας τον μπαμπά από το σακάκι. Ο οποίος χαμογελά ευγενικά αλλά συγκρατημένα. Εκείνος ονειρεύεται όπλα μαζικότερης καταστροφής από το πιστολάκι σαστίσματος του κάπτεν Κερκ.

Η μαμά παίρνει την κατάσταση στα χέρια της προτού γίνει ανεπανόρθωτη ζημιά. Με λίγους δισταγμούς που τους διαλοστέλνει, παίρνει την πρωτοβουλία:

«Ράνια, εγώ θα φύγω τώρα. Θα καταφέρεις να γυρίσεις μόνη σπίτι;»

«Πού πας; Τώρα που ανάβει το πάρτυ;»

Το πάρτυ είχε ανάψει για τα καλά προτού εμφανιστεί εσύ ως υπερμεγέθης πυροσβεστήρας, θέλει να της πει, αλλά συγκρατιέται.

«Φεύγω, θα τα πούμε αύριο.»

Η Ράνια σκαρδαμύττει σε μια μάταια, οιοπνευματώδη προσπάθεια να επεξεργαστεί τα λόγια της φίλης της. Η μαμά δεν περιμένει. Ρίχνοντας στον μπαμπά ένα βλέμμα πιο εύγλωττο από ολόκληρο εγχειρίδιο, περνά μπροστά από τη Ράνια ώστε να κολλήσει πάνω σ' εκείνον. Που ακολουθεί.

Η μαμά δεν χρειάζεται να πισωκοιτάξει. Με σιγουριά μεγαλύτερη από του Ορφέα ότι η Περσεφόνη ακολουθεί, κατευθύνεται έξω από τον Άδη του πάρτυ προς τον επίγειο παράδεισο του έρωτά της.

Η πρώτη φορά τους είναι συνταρακτική. Μα όχι τόσο όσο η δεύτερη και η τρίτη και όλες οι άλλες που ακολούθησαν και ακολουθούν μέχρι σήμερα, νέες παραλλαγές στο ίδιο θέμα.

Στο σπίτι του μπαμπά, πεσμένοι στο κρεβάτι, κοιτάζονται στα μάτια, αγκαλιασμένοι, χορτάτοι, με τη μέθη των χυμών τους, την τρωτότητα που βγαίνει στην επιφάνεια αφού δοθείς στον έρωτα, σαν πληγή που τολμάς ν' αποκαλύψεις σε κάποιον που ευελπιστείς να σε γιατρέψει ή τουλάχιστον να μη σου τη μεγαλώσει, κοιτάζονται στα μάτια, κοιτούν, βλέπουν παλιές πρωτεύουσες που εγέρθηκαν και έλαμψαν και σιγά σιγά βούλιαξαν στην παρακμή και το πέρασμα του χρόνου, δέντρα που έπεσαν από βοριάδες και άλλα που ακόμη ρίχνουν ευγενικές σκιές σε οδοιπόρους, φρούτα σε διψασμένα χείλη, παιδιά που τρέχουν στην παραλία κακαρίζοντας, βλέπουν όσα θα ήθελαν να δουν, τον εαυτό τους όπως είναι στα όνειρά τους, κάτι τρανότερο, μεγαλύτερο από την επίπεδη άσφαλτο που ατονεί έξω από το κατώφλι τους, χαρωπότερο από τα κλειδιά που ανοίγουν την πόρτα της δουλειάς, βαθύτερο από το συρτάρι με τα μαχαιροπήρουνα την ώρα που θα φάμε για να πέσουμε μετά, μόνοι, στο κρεβάτι, που είναι πολύ πολύ μεγάλο και άδειο και ατσαλάκωτο από τον έρωτα.

Έχει λόγια η σκηνή, μιλούν και λένε πράγματα, η μαμά, ο μπαμπάς. Μα είναι αυτά που δεν λένε, αυτά που βλέπουν, μέσα κι έξω, που μετρούν για επικοινωνία, η επαφή που τελείται σε άλλες διαστάσεις. Τη διαισθάνονται, μα δεν έχει λόγια, είπαμε, το δεξί ημισφαίριο. Πάλι καλά.

ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ II

Τα πρώτα συστατικά της συνταγής εξασφαλίστηκαν. Θηλυκό άτομο ηλικίας 30 ετών, άκρας υγείας, ευφυές, σπουδαγμένο, με ελαφρώς τελματωμένη καριέρα αλλά λαμπρές προοπτικές· αρσενικό άτομο, επίσης ηλικίας 30 ετών, με ιστορικό καρκίνου στην οικογένεια, αλλά ικανοποιητικής υγείας το ίδιο, όμορφο, έξυπνο, σπουδαγμένο και επαγγελματικά ανερχόμενο. Βρήκαμε μαμά και μπαμπά. Ή μάλλον βρήκαν ο ένας τον άλλον. Γιατί όμως να κάνουν παιδί; Και γιατί το παιδί να είναι η Αστάρτη;

Η μαμά και ο μπαμπάς ανακάλυψαν διάφορα ο ένας για τον άλλον: άρεσε και στους δυο η πικρή σοκολάτα σε αντίθεση με τη γάλακτος (η μαμά έτρωγε κι από τη δεύτερη στην ανάγκη, ο μπαμπάς ποτέ): οι ταινίες του Μπέργκμαν αλλά όχι του Αγγελόπουλου· τα ορφανά γεμιστά σε αντίθεση με τα κρέας· η αυτοσχεδιαστική και βόκαλ τζαζ αντί για ντίξι· η δραστήρια σωματική άσκηση αλλά και οι βραδιές με βίντεο και πατατάκια.

Επίσης σιγά σιγά ανακάλυψαν διάφορα πράγματα στα οποία οι κλίσεις και οι επιθυμίες τους διέφεραν ριζικά: ο μπαμπάς μπορούσε να μιλά επί ώρες για πολιτική και ασχολιόταν ενεργά· η μαμά ήταν υπέρ των κινημάτων βάσης. Ο μπαμπάς πρέσβευε το συμπεριφοριστικό μοντέλο θέασης της ανθρώπινης υπαρξής, σύμφωνα με το οποίο οι συμπεριφορές και δράσεις του ανθρώπου είναι μαθημένες και ως εκ τούτου μπορούν να ξεμαθευτούν ή να εκμαθηθούν εκ νέου μέσω τεχνικών ανταμοιβής και τιμωρίας· η μαμά αντίθετα έκλινε προς μια πιο υπαρξιστική θεώρηση, κατά την οποία ο άνθρωπος ήταν αέναος δημιουργός του εαυτού του. Η μαμά λάτρευε τα μιούζικαλ και ήξερε απ' έξω εκατοντάδες τραγούδια των Στήβεν και Σόντχαιμ, του Γκέρσουιν και φυσικά του Κόουλ Πόρτερ· ο μπαμπάς ήξερε (όπως είπαμε) κιθάρα, την έβρισκε με ροκιές και προτιμούσε χασικλορεμπέτικα και άλλα λαϊκά· η μαμά βαριόταν τις συμφωνίες και λάτρευε την προαναγεννησιακή μουσική· ο μπαμπάς την έβρισκε με Βάγκνερ και Λιστ, ενώ η αναγεννησιακή μουσική της μαμάς τον κοίμιζε στο τρίτο ρόντο. Ορισμένοι καλλιτέχνες κοινώς αποδεκτοί αποτελούσαν την πράσινη ζώνη τους, κυρίως σε ταξίδια και ώρες κοινής συνεύρεσης στο σπίτι..

Οι δύο κατάλογοι συγκλίσεων και αποκλίσεων είναι ατέλειωτοι. Το ζευγάρι μας συνεχίζει να τους εμπλουτίζει με νέες διαφορές και ομοιότητες, αλλά συγχρόνως αφαιρεί κάποιες διαφορές όπου έχουν αλληλοεπηρεαστεί (ο μπαμπάς έμαθε να εκτιμά τον Κόουλ Πόρτερ, η μαμά διασκεδάζει πια με τα ρεμπέτικα). Ο αλληλοεμπλουτισμός δύο συμπάντων.

Βρισκόντουσαν μαζί απανωτά, σχεδόν συνεχώς από εκείνο το μοιρόγραφο συναπάντημα στο πάρτυ του Αγίου Βαλεντίνου. Σε κάθε ραντεβού μαζί με τον ασυγκράτητο ενθουσιασμό κουβαλούσαν παραμάσχαλα και την έγνοια μήπως δίνονται με υπερβολική ευκολία και φούρια από πολύ ωρίς και μετά το μετανιώσουν.

«Μήπως προχωράμε πολύ γρήγορα;» ρώτησε ένα βράδυ η μαμά τον μπαμπά καθώς αγνάντευαν την άπλυτη πιατέλα της Αθήνας από τον Λυκαβηττό.

«Ναι,» απάντησε ο μπαμπάς, δίνοντας φωνή στη δική του εσωτερική ανησυχία.

«Λες να το μετανιώσουμε;» πρόσθεσε μετά από λίγο.

«Μπορεί,» απάντησε η μαμά. Αυτές οι φωνές φόβου και ανασφάλειας ξυπνούσαν κάθε τόσο και σαν καλικάντζαροι βάλνονταν να ροκανίσουν το δέντρο της ευτυχίας τους.

Φοβόντουσαν κι οι δυο. Βλεπόντουσαν σχεδόν καθημερινά, δεν χόρταιναν ο ένας τον άλλον, όχι μόνο σεξουαλικά. Τους άρεσε να περνούν ώρα μαζί, να κάθονται στο ίδιο δωμάτιο και να διαβάζουν ο καθένας το βιβλίο του. Φοβόντουσαν μήπως χαθούν ο ένας μες στον άλλον, *now I'm lost inside of him*, θυμήθηκε η μαμά το τραγούδι ένα απόγευμα κι αναρωτήθηκε αν ήταν για καλό ή για κακό. Το να χαθώ μέσα σε κάποιον άλλον σημαίνει να πάψω να ασχολούμαι μόνο με τον εαυτό μου. Ο πλανήτης της καθημερινότητάς μου να πάψει να περιστρέφεται μόνο γύρω από τον ήλιο του δικού μου εαυτού. Συνάμα όμως φοβόταν αυτό το γαλαξιακό ταξίδι, αυτή τη μετοίκηση στην πόλη κράτος ενός άλλου ανθρώπινου πλάσματος. Κι αν ανδραποδιζόταν;

Ο μπαμπάς μετακόμισε στις μαμάς ατύπως μέσα σε ένα μήνα – διάστημα που κάτω από άλλες συνθήκες θα θεωρούσε εγκληματικά, ανεύθυνα, απενενομημένα σύντομο. Άλλαζε τη ζωή του άρδην, έβλεπε τους κινδύνους που ελλόχευαν σαν λακκούβες και κακοτεχνίες σε άρτι

παραδοθείσα ελληνική εθνική οδό κι όμως αυτός συνέχιζε να τρέχει με 150 προς το καινούργιο κέντρο του σύμπαντός του. Φοβόταν, παρ' όλα αυτά ακολουθούσε, στην τσέπη της γλιστρούσε, σαν διφραγκάκι, τόσο δα μικρό – κι ας φοβόταν μην τον ξεχάσει και ρίξει το ρούχο στο πλυντήριο. Η ζωή του είχε έρθει τόσο πολύ πάνω κάτω αφού τη γνώρισε, που το πλυντήριο θα έμοιαζε με τη νηνεμία στο μάτι του κυκλώνα.

Του άρεσε, του άρεσε το τσίμπημα στην καρδιά και το σκίρτημα στα λαγόνια κάθε φορά που τη συλλογιζόταν, μεθούσε με το γλυκόπιτο κρασί του ερωτά τους κι ας ήξερε πως η αυριανή ίσως ξημέρωνε μ' ένα πολύ κακό, και μοναχικό, χανγκόβερ, που κανένα παυσίπονο δεν θα γιάτρευε.

Επίσημα μετακόμισαν μαζί μόλις δύο μήνες μετά τη γνωριμία τους, στις διακοπές του Πάσχα. Το πρώτο πράγμα που πακέταραν (τρεις κούτες ο καθείς) ήταν φόβοι και ανησυχίες, ανομολόγητους, αλλά και μερικούς γνωστούς και σεσημασμένους:

♂ Μα τι πάω να κάνω; Ούτε καν την ξέρω! Κι αν σιγά σιγά αρχίσω να νιώθω πως με πνίγει, πως ασφυκτιώ μες σ' αυτή τη σχέση; Είδα κι έπαθα να ξεφύγω από την Ελένη, ακόμα βγάζω τ' αγκίστρια της από τη σάρκα μου. Όσο και να την ποθώ, όσο καλά κι αν περνάμε, αυτό που πάμε να κάνουμε είναι ανεύθυνο, παιδαριώδες.

♀ Πόσο εύκολα παραδίνομαι. Αμαχητί. Απερίσκεπτα. Δεν έχω υπολογίσει τίποτα, μήτε σχέδια, μήτε προσωπική ζωή, μήτε δουλειά, αφήνομαι κι ό,τι βρέξει ας κατεβάσει. Είναι σοβαρά πράγματα αυτά; Αυτός ο άντρας που τώρα με συνεπαίρνει αύριο μπορεί να μου γυρίζει τ' άντερα, μπορεί να βγει ένα ακόμη καταπιεστικό γουρούνι που δεν θα μπορώ να ξεφορτωθώ. Θα με καταπιεί, θ' αρχίσει να με ανταγωνίζεται και να με υπονομεύει όπως τόσοι άντρες.

♂♀ Είμαστε σίγουροι γι' αυτό που πάμε να κάνουμε; Όχι. Μήπως το μετανιώσουμε; Μπορεί.

Όμως ο έρωτας είναι άφημα, πέσιμο, ανατροπή, βουτιά, σκαρφάλωμα, γκρεμός και κορυφή. *«Σκόνταψα στην αγκαλιά σου, κι έπεσα μες στα φιλιά*

σου, πάνω που ξεκίναγα γι' αλλού. Κι από δω η ζωή με βγάζει, τα παλάτια σου μου τάζει, λέει πως δεν τα βάζω με το νου...» Ας είσαι καλά, Μελίνα, που με δυο στιχάκια κλείνεις το νόημα – συν τη γλυκιά μουσική έξτρα δώρο. Σκοντάφτουμε στον έρωτα, εκεί που δεν προσέχαμε, εκεί που πηγαίνουμε από τη μια προγραμματισμένη δουλειά στην άλλη προγραμματισμένη διασκέδαση. Πέφτουμε χάμω, πέφτουμε στον έρωτα κάποιου, παθαίνουμε κάτι, ζαλιζόμαστε από το πέσιμο, σηκωνόμαστε στη συνέχεια και κοιτάμε να δούμε τι στο καλό μας συνέβη; Ωραία δεν ήταν εκεί χάμω; Πεσμένοι στο πάτωμα, στις λάσπες, να πλάθουμε λασπομπιφτεκάκια με κάποιον άλλον, χωρίς σχέδιο, χωρίς απώτερο σκοπό, απλώς περνώντας καλά. Τα λασπομπιφτεκάκια δεν τρώγονται αλλά πλάκα που έχει να τα πλάθεις! Άλλοι βέβαια σηκώνονται όσο πιο γρήγορα μπορούν, κοιτούν τριγύρω μην τους είδε κανείς και γίνουν ρεζίλι για την παράλογη, παιδιάστικη συμπεριφορά τους και σπεύδουν να γυρίσουν σε πιο λογικά πλαίσια. Δεν αφήνουν τη ζωή να τους βγάλει αλλού (πού; μα είσαι με τα καλά σου; Ποιος ξέρει πώς θα είναι εκεί; Κι αν τα παλάτια αποδειχθούν αυθαίρετα γιατί;)

Αυτούς τους συλλογισμούς, ωστόσο, δεν τους έκανε μήτε ο μπαμπάς μήτε η μαμά. Ίσως τους έκανε η Μελίνα Τανάγρη μες στην εμπνευσμένη σοφία του καλλιτεχνικού οίστρου. Με τους φόβους αγκαζέ, το ζευγάρι μας πήρε την απόφασή του. Πήρε επίσης κάποια μέτρα, ίσα ίσα για να κατευνάσουν λιγάκι τις ανησυχίες τους. Κατ' αρχάς αποφάσισαν να μετακομίσουν σε καινούργιο σπίτι και όχι ο ένας στου άλλου. Ένα σπίτι που να μην έχει προϊστορία από την προηγούμενη ζωή τους. Ένα σπίτι χωρίς άθαφτα φαντάσματα και απολιθωμένες εικόνες.

Προτίμησαν ένα σχετικά μεγάλο διαμέρισμα, σε μια πάροδο της Αχαρνών, παρά ένα μικρότερο χώρο σε κάποια ακριβότερη περιοχή. Πέντε δωμάτια για δυο άτομα φάνηκαν υπερβολικά σε κάποιους φίλους, αλλά οι ίδιοι το είχαν φιλοσοφήσει. Να έχουμε ο καθένας το χώρο του, εξηγούσε ο καθένας στους ανησυχούντες φίλους και φίλες. Για να μην ασφυκτιούμε. A room of one's own, επικαλούνταν τη Βιρτζίνια επειδή τους συνέφερε. Για να πετύχει η κοινή πορεία πρέπει να υπάρχουν και παρακαμπτήριες οδοί, ξεχωριστοί χώροι στάθμευσης κάθε τόσο.

Οι ξεχωριστοί χώροι βοήθησαν πράγματι στη διατήρηση της ισορροπίας, μα μάλλον θα τα είχαν καταφέρει και χωρίς. Ήσαν ευτυχισμένοι. Η κάθε μέρα ξημέρωνε μ' ένα δώρο στο κατώφλι τους, λες κι ο θεός του έρωτα είχε μετατραπεί σε delivery boy διπλής ευτυχίας απ' όλα. Ο έρωτας μας κάνει μεγαλόψυχους και ανεκτικούς. Παραβλέπουμε παραπτώματα, υπομένουμε τις φάλτσες νότες ατυχών συμπεριφορών, γινόμαστε όπως θα θέλαμε να είναι ο κόσμος, με αγάπη δίχως όρους.

Η μαμά διασκεδάζε που ο μπαμπάς έτρωγε για πρωινό ό,τι του κατέβαινε: σαλάτες, αποφάγια από την προηγούμενη, ψωμί με ταχίνι και ψίχα ηλίόσπορου. Τον κοιτούσε με τρυφερότητα αλλά περιοριζόταν στο μούσλι της ή σε ψωμοτύρι. Ο μπαμπάς δυσκολευόταν να καταλάβει γιατί η μαμά έπρεπε να πει τον καφέ της σε απόλυτη ησυχία για τουλάχιστον δέκα λεπτά προτού επιχειρήσει να αποκαταστήσει τις διόδους επικοινωνίας, όμως το έβλεπε σαν ένα ακόμη από τα χαρακτηριστικά που την έκαναν τόσο θελκτική και δικιά του.

Η οντολογική αδυναμία του μπαμπά να κατακάνει καπάκια, να κλείνει συρτάρια και ντουλάπια, πέρασε πάνω από τη μαμά σαν καλοκαιρινό αεράκι που δεν χαλά ούτε τρίχα από την κόμμωση του έρωτά της. Οι κρίσεις ήσσονος κατάθλιψης που έκαναν τη μαμά ν' αποτραβιέται κάθε τόσο και να στοχάζεται πάνω στα βαθύτερα νοήματα της ύπαρξης, πελαγοπαλεύοντας ενάντια στη ματαιότητα των πάντων, άφηναν τον μπαμπά ανεπηρέαστο – την αποδεχόταν και την άφηνε να κάνει τον κύκλο της: η σελήνη θα ξαναγεννηθεί.

Η μαμά ανεχόταν την αγχώδη φύση του μπαμπά που τον οδηγούσε να προγραμματίζει το γεύμα της αυριανής ημέρας την ώρα που έτρωγαν το αποψινό· ο μπαμπάς ανεχόταν τις τσιρίδες της όταν τραγουδούσε για νιοστή φορά το *It's too darn hot*.

Οι πλευρές του εαυτού ~~τους που ακόμη δεν είχαν λειανθεί~~, που ακόμη έγδερναν και μαντάλωναν στις σχέσεις τους με τους ανθρώπους, έτυχε στη δική τους περίπτωση να αλληλοεξισορροπούνται.

Τον Ιούλιο έφυγαν διακοπές για πρώτη φορά μαζί, μια δοκιμασία που όλοι όσοι έχουμε πάει διακοπές με σύντροφο γνωρίζουμε καλά. Μπορεί να είναι παραδεισένιες, μπορεί να είναι ατομική συσκευασία κόλασης. Οι

Ζηλεύω! Θέλω κι
εγώ τέτοια σχέση.
Θέλω κι εγώ να
είμαι τόσο
ανεκτικός, να μη
μου περνά καν απ'
το μυαλό ν'
αλλάξω αυτόν που
αγαπώ

επιθυμίες και προσδοκίες του καθενός συνωστιάζονται σαν επιβάτες που άγχονται να μπουκάρουν στο πλοίο προτού βγουν οι εξερχόμενοι. Χάνει το παιδί τη μάνα κι η μάνα το πλοίο. Τι ώρα θα ξυπνάμε για να πηγαίνουμε για μπάνιο; Στον ήλιο θα αράζουμε ή στη σκιά; Δηλαδή εννοείς ότι θες να τρώμε και το μεσημέρι; Πού να πάμε με τα πόδια; Όταν λες νυχτερινό μπάνιο εννοείς μπάνιο τη νύχτα, στα σκοτάδια; Ελεύθερο κάμπινγκ; Χωρίς τουαλέτα; Και σ' αυτόν τον αρχαιολογικό χώρο θα μπορούμε; Σ' ενδιαφέρει πραγματικά το τοπικό μουσείο χειροποίητων φαρασιών Άνω Αγοργιανής; Εγώ να σου πω την αλήθεια προτιμώ ψάρι. Ξανά; Μα πρέπει να γυρίσουμε ΟΛΟ το νησί απ' άκρη σ' άκρη; Έχει πολλές σελίδες ακόμα το βιβλίο σου; Λες αύριο να έχει πλοίο για Πειραιά; Θα πάμε και από για όσα...

Υπήρξαν τέτοια σκαμπανεβάσματα, είναι η αλήθεια. Η μαμά μπορούσε να μείνει και τρεις μέρες απανωτές ξάπλα στην παραλία με δυο καλά βιβλία· ο μπαμπάς μετά από τρεις ώρες ξεκούρασης άρχιζε να βηματίζει πάνω κάτω σαν σκυλί που θέλει να πάει βόλτα. Εκτός από τις βαλίτσες με τα μαγιό και τις κρέμες και τα ρούχα που έφεραν στο ταξίδι, έφερε επίσης ο καθένας τη μόνιμη βαλίτσα που κουβαλά ες αεί. Μια βαλίτσα ξέχειλη από συνήθειες και τις παγιωμένες, απολιθωμένες έννοιες των λέξεων. Ο Κούντερα δεν είχε πει κάτι τέτοιο; προσπάθησε να θυμηθεί ο μπαμπάς, μα ξεχνούσε συχνά τις πηγές του. Όταν γνωρίζουμε κάποιον, κομίζουμε στη σχέση μια ολόκληρη γκαρνταρόμπα εννοιών, που συχνά πυκνά διαφέρει από αυτή του συντρόφου. Οι λέξεις έχουν αποκτήσει διαφορετική έννοια για τον καθένα, και τώρα που προσπαθούμε να κάνουμε χωριό δεν καταλαβαινόμαστε: Α, αυτό εννοούσες εσύ όταν είπες ότι μου είσαι πιστός; Α, εγώ άλλο εννοούσα λέγοντας να πάμε κάπου οι δυο μας να ησυχάσουμε. Δηλαδή εσύ έτσι καταλαβαίνεις τη διασκέδαση; Εσύ δηλαδή δεν το θεωρείς αυτό υποχρέωση; Εγώ... εσύ... Οι λέξεις έχουν ενδυθεί με διαφορετικές φορεσιές, και μερικά συνολάκια κραυγαλέα δεν ταιριάζουν. Οι παρεξηγήσεις χτίζονται λέξη λέξη και μας χωρίζουν άθελά μας.

Ακόμη και ο δικός-μου-χώρος της μαμάς είχε διαφορετική έννοια και περιεχόμενο από τον δικό-μου-χώρο του μπαμπά. Ο μπαμπάς δεν χρειαζόταν δικό του χώρο· απλωνόταν παντού, σαν υδραυλική διαρροή ή οξεία λοίμωξη, παιδί που σκορπίζει τα παιχνίδια του σε όλο το σπίτι. Μπορούσε να ηρεμήσει και να δουλέψει στο μπαλκόνι και μπροστά στην τηλεόραση, στην κουζίνα την ώρα που μαγείρευε η μαμά ή στην τουαλέτα την ώρα που έχεζε. Ο δικός-του-χώρος σιγά σιγά ενώθηκε με το υπόλοιπο σπίτι, απλώς περιείχε μεγαλύτερη αναλογία δικής του ακαταστασίας.

Η μαμά απεναντίας είχε ανάγκη να οριοθετήσει με σαφήνεια το χώρο της, υψώνοντας φυλάκια στα σύνορα και ελέγχους διαβατηρίων. Δεν μπορούσε να λειτουργήσει ξέχειλα σαν τον μπαμπά, χυμένη στους καναπέδες και το τραπέζι της κουζίνας. Έπρεπε να κλείνει η πόρτα της, να μην παρεισφρέουν παράφωνοι ήχοι, να είναι το φως κάπως, τα χρώματα ταιριαστά, να τακτοποιηθεί ο χώρος και να είναι αισθητικά αρμονικός για να μπορέσει να ηρεμήσει. Κι αφού ηρεμούσε μπορούσε να κάνει όλα τα άλλα.

Η μαμά δεν βάλθηκε ν' αλλάξει τα χούγια του μπαμπά που διέφεραν από τα δικά της. Έβλεπε τις ξεκαπακωμένες οδοντόκρεμες (ακόμη κι αυτές με το φλιπ καπάκι, αμάν!) και χαμογελούσε. Τι πείραζε αν η οδοντόκρεμα παρέμενε ξεσκουφωτή; Βέβαια, όταν έπεφτε πάνω στη σιδερώστρα που άφηγε ανοιχτή ο μπαμπάς στη μέση του διαδρόμου, άναβαν κάποια λαμπάκια θυμού και δυσφορίας, έναυσμα αρκετό για να του βάλει τις φωνές (μα τόσο δύσκολο είναι να τη μαζέψεις αφού τελειώσεις, αμάν!) αλλά δεν του το κρατούσε. Τον αγαπούσε και για τον ύφαλο της σιδερώστρας όπου κινδύνευε να караβοτσακιστεί κάθε τόσο.

Τι άνθρωπος θα ήταν αυτός που και τη σιδερώστρα θα μάζευε, και τις οδοντόκρεμες θα καπάκωνε, και όλα όσα θεωρούσε η μαμά σωστά κι αρμόζοντα θα έπραττε; Ένα καρμπόν της μαμάς, ένας κλώνος κομμένος και ραμμένος στο πατρών του εγωισμού της. Θλιβερό, ε;

Ο μπαμπάς δεν τα σκεφτόταν έτσι ακριβώς, όμως μέσα από τα δικά του μονοπάτια σε παρόμοιες στάσεις ζωής κατέληγε. Αρνιόταν ν' αποδεχτεί σιροπιαστούς όρους όπως κοινή πορεία, σύντροφος ψυχής, έτερον ήμισυ και άλλες παρόμοιες εκφράσεις που βαραίνουν τόσο στη συλλογική συνείδηση, εναποθέτοντας το δυσβάσταχτο βάρος της μεταφοράς τους στην πραγματικότητα σε όποιον τολμήσει να ερωτευτεί. Για εκείνον, η συμβίωση με ένα άλλο ανθρώπινο ον ήταν σαν τη δημιουργία ενός έργου τέχνης: κάθε συμπεριφορά, κάθε πρωινό και γεια-φεύγω-τώρα-για-δουλειά, κάθε πιάτο φαΐ και θα-σηκώσω-εγώ-το-τηλέφωνο, το νερό που φέρνεις προτού πει ο άλλος πως διψά, είναι σαν τις πινελιές, μικρές κι αόρατες από απόσταση, στον καμβά της ερωτικής σχέσης, που πρέπει να είναι όμορφη και προσεγμένη σαν έργο τέχνης.

Και τα προβλήματα; Οι διαφορές μεγέθους χαράδρας που απειλούν να γκρεμίσουν τη σχέση στο κενό; Γιατί, πες εντάξει, το καπάκι της οδοντόκρεμας και τη μανία για τάξη τα αντιπαρερχόμαστε. Αλίμονο. Άλλα θέματα όμως; Αν ο σύντροφός σου (δεν) θεωρεί θεμιτή και καθ' όλα δικαιολογημένη τη στάση της εκκλησίας στο θέμα των ταυτοτήτων (ή, εδώ που τα λέμε, επί οποιουδήποτε θέματος); Αν (δεν) μάχεται για την προάσπιση του περιβάλλοντος εναντίον των συμφερόντων των πολυεθνικών μέσω της δικής του καταναλωτικής συμπεριφοράς; Αν (δεν) βλέπει ότι κάθε μας πράξη και δράση, από τον τρόπο που ψωνίζουμε μέχρι το τι τρώμε, αποτελεί πολιτική πράξη και μας φέρνει ενώπιον των ευθυνών μας; Αν (δεν) θεωρεί πως είναι θεμελιώδες και αναφαίρετο δικαίωμα της γυναίκας να αποφασίζει η ίδια για τη διάθεση του κορμιού της και την τεκνοποιία; Αν (δεν) πιστεύει ακράδαντα πως όποιος δεν είναι μέρος της λύσης είναι μέρος του προβλήματος; Αν (δεν) θεωρεί τέχνη τις ταινίες του Σουλβέστερ Σταλλόνε;

Όμως μην ανησυχείτε, το ζευγάρι μας δεν κινδυνεύει από τέτοιες κρίσεις. Αν διέφεραν ριζικά σε θέματα τόσο κεφαλαιώδη, δεν θα αρκούσε το καλό σεξ για να φτάσουν ούτε μέχρι το τέλος του πρώτου μήνα. Θα ζούσατε εσείς με κάποιον που διατείνεται ότι οι σκοτώνω-δέκα-ιθαγενείς-ανά λεπτό ταινίες είναι τέχνη; Ούτε σεξ δεν θα έκανα (Εκτός αν ήταν πραγματικά ωραίο παιδί και δεν άνοιγε το στόμα του καθόλου)!

Σεξ! Ο μπαμπάς ήταν ξετρελαμένος με τη μαμά. "Ξετρελαμένος" δεν αρκεί να περιγράψει το φούρνο πυρόλυσης που άναβε μέσα του και μόνο στη σκέψη της. Ήταν όλα όσα ήθελε από μια γυναίκα, συν κάποια άλλα που ούτε καν τα είχε σκεφτεί. Τη συλλογιζόταν και δάκρυζαν τα μάτια του (και κάποιο άλλο όργανο έκκρινε τους δικούς του χυμούς, αλλά δεν είναι εξίσου ρομαντικό). Μια γυναίκα που σώματι και πνεύματι ανταποκρινόταν πλήρως στην παραγγελία που έστειλε με ταχυδρομική παραγγελία στο σύμπαν. Πώς να μην την ερωτευτεί σφόδρα;

Ήταν μια γυναίκα γεμάτη νεύρο – στο σώμα και στον νου. Τα 174 εκατοστά κορμιού που την αποτελούσαν θα μπορούσαν να ανήκουν σε

γυμνάστρια εδάφους που ωστόσο τρέφεται με κάτι παραπάνω από καρδιές μαρουλιού και 0% γιαούρτια. Δεν ήταν λεπτή σαν εξώφυλλο περιοδικού, ούτε χοντρή σαν τις ΠΡΙΝ φωτογραφίες σε διαφημίσεις κέντρων αδυνατίσματος. Κορμί τυπικά ελληνικό, ευρυπυγές και μεστό, μα όλο νεύρο και καλοσχηματισμένους μυώνες, μια γυναίκα να σε καβαλήσει σαν μαινάδα, ή, ανάλογα με τα κέφια και τ' αξεσουάρ, να την υποτάξεις σαν ανήμερη φοράδα που αντιστέκεται αλλά της αρέσει. Το κοντοκουρεμένο μαλλί της αναδείκνυε τα ψηλά ζυγωματικά της, τα μελιά μάτια της, το καθαρό της δέρμα. Κοψιά της Ώντρεϊ Χέμπουργκ με τη ζωηράδα και τη σπιρτάδα της Σίρλεϊ Μακ Λέιν· έτσι την κολάκευε ο Λούκης, ο γκέι φίλος της, τον οποίο, αν τα βρίσκανε και στο σεξουαλικό, θα μπορούσε να τον είχε ερωτευτεί.

Ο μπαμπάς δεν χρειαζόταν τις κινηματογραφικές αναφορές του Λούκη για να λατρεύει τη μαμά. Ακόμη κι αν ήταν λιγότερο όμορφη, έτσι τρελή κι αδέσποτη που ήταν έτσι την ήθελε γιατί έτσι ήταν αληθινά, στα πόδια της μετά χαράς πετούσε το παρελθόν του... Αρκούσε ο τρόπος που έκανε έρωτα, το πώς δινόταν κι αφηνόταν χωρίς αναστολές, χωρίς καν ξεπερασμένες αναστολές, αλλά με μια φυσικότητα λες κι είχε ανέκαθεν μείνει αμόλυντη από τα μισάνθρωπα κελεύσματα και τις αντιερωτικές προσταγές των μονοθεϊστικών θρησκειών. Τα έκανε όλα. Ο ίδιος ήταν πολύ πιο κομπλαρισμένος· άνοιγε το στόμα του όχι μόνο από άκρατη καύλα αλλά και από έκπληξη καθώς τον οδηγούσε σε λεωφόρους ηδονής αταξίδευτες, μονοπάτια που τα νόμιζε απαγορευμένα ή περιορισμένα σε κινηματογραφικά πλατώ.

Μαζί της ο μπαμπάς, που μέχρι τώρα πίστευε ότι ήταν ικανοποιημένος με τις εμπειρίες του στον έρωτα, συνειδητοποίησε πόσα περισσότερα ήσαν πλασμένα να κάνουν και να χαίρονται τα κορμιά δυο ανθρώπων. Είχε τις σωστές βάσεις – η μαμά απλώς τις καλλιέργησε. Μαζί της αφέθηκε να βρίζει όπως τον έφτιαχνε, να φωνάζει όπως του ερχόταν (και να μην κρατιέται για να μη θεωρηθεί βάρβαρος), να χώνεται κάτω από το τραπέζι την ώρα του φαγητού και να τρώει το μουνάκι της αντί για τα γεμιστά.

Κι η μαμά περνούσε καλά. Όπως εκμυστηρεύθηκε στον Λούκη, «στην αρχή φοβήθηκα λιγάκι μη μου βγει υπερβολικά εγκεφαλικός, τότε που τον είδα στο πάρτυ. Ξέρεις, όλοι αυτοί οι διανοούμενοι όχι μόνο είναι κατά

κανόνα εξίσου σεξιστές και φαλλοκράτες με τους λαϊκούς τύπους, αλλά από πάνω κομπλάρουν πιο εύκολα στο κρεβάτι. Τουλάχιστον μ' ένα παιδί του λαού ξέρεις ότι από επικοινωνία τζίφος, αλλά τον χαίρεσαι στον έρωτα – ώς εκεί που φτάνει. Ενώ τους σπουδαγμένους... απ' έξω άνεση με τις απελευθερωμένες γυναίκες κι από μέσα φόβος και τρόμος και το πουλάκι δεν πετά.»

«Καταλαβαίνω απόλυτα,» πήρε αμπάριζα ο Λούκης, και με μάτι που γυάλιζε από νοσταλγία διηγήθηκε μια δική του ιστορία. «Μια φορά γνώρισα έναν παιδί από κάποιο χωριό της Μακεδονίας. Μαύρο σκαρπίνι και άσπρη κάλτσα, πουκαμισάκι κοντομάνικο μες σε παντελόνι με τσάκιση... Από αυτούς που αν δεν σε κράξουν εκείνοι θέλεις να τους κράξεις εσύ για αισθητική ρύπανση. Όμως σαν βρεθήκαμε στο κρεβάτι... ποιο σκαρπίνι και ποια τσάκιση, ο τύπος μέχρι και καθρέφτη έστησε για πανοραμικές θέες των διαδραματιζόμενων. Μιλούσε για το σεξ με μια ευκολία και φυσικότητα που ειλικρινά τη ζήλεψα. Εγώ και την ώρα που γαμάω το μυαλό μου σκέφτεται, τι κάνω τώρα;» ομολόγησε ο Λούκης, που ως καθηγητής στο επάγγελμα είχε μπόλικη δόση διανοουμενισμού και εγκεφαλικότητας.

«Όχι πως είχαμε πολλά να πούμε οι δυο μας πριν ή μετά το σεξ,» πρόσθεσε, «όμως ρε γαμώ τη, να τη βράσω την υποτιθέμενη απελευθέρωσή μου και την έλλειψη ταμπού που πάλεψα να κατακτήσω, όταν αυτός ο άνθρωπος χωρίς διαβάσματα και συνειδητοποίηση της γκέι ταυτότητας είναι πιο άνετος και τσαχπίνης στο κρεβάτι απ' ό,τι χίλιοι συνειδητοποιημένοι γκέι μαζί!»

«Γι' αυτό σου λέω, κι εγώ προτιμώ τους λαϊκούς τύπους. Τουλάχιστον ευχαριστιέσαι γαμήσι,» συνέχισε η μαμά. «Κι αν μη τι άλλο, οι μαλακίες που σου κάνουν είναι πιο γνήσιες, πιο ντόμπρες. Ενώ των διανοούμενων... προσπαθούν ν' αποδείξουν από πάνω ότι έχουν δίκιο...»

«Μην μπλέξεις με δικηγόρο, αυτό σου λέω μόνο,» την ξόρκισε ο Λούκης, που ο προηγούμενος σύντροφός του ήταν νομικός και σε κάθε αντιδικία τους νόμιζε πως του δινόταν λαμπρή ευκαιρία να αγορεύσει. «Ένιωθα συνέχεια σαν την Μπάρμπρα στο Nuts.»

Η μαμά κούνησε το κεφάλι της με κατανόηση, γιατί τον είχε γνωρίσει τον πρώην του και ήταν πράγματι σπαστικός, αλλά δεν συμφώνησε εντελώς.

Εκείνης της άρεσε να λογομαχεί σε τέτοιο επίπεδο. Την έλκυε η πρόκληση να τουμπάρει τον άλλον με δικονομικά επιχειρήματα που ευσταθούν μόνο εντός των ορίων της φράσης.

«Αυτός όμως που γνώρισα στο πάρτυ είχε κάτι το ασύγκριτα τραβηχτικό.»

«Και πώς ήταν τελικά;»

Τα μάτια της μαμάς έχασαν για λίγο την εστίασή τους καθώς αναπόλησε τον υπέροχο έρωτα που έκαναν. Τι να πρωτοπεί του Λούκη; Έτσι κι αλλιώς ποτέ δεν έμπαιναν σε λεπτομέρειες για τις προσωπικές ερωτικές στιγμές τους, μόνο το ρεζουμέ παρουσίαζαν. Ήταν όμως τόσο ευτυχισμένη που καιγόταν να το μοιραστεί.

«Σταμάτα να χαμογελάς σαν να σου παίρνουν οικογενειακή φωτογραφία και πες μου πώς ήταν!»

«Ας πούμε ότι η θεωρία μας περί διανοούμενων και λαϊκών μπάζει νερά από εδώ και πέρα.»

«Τόσο καλός;» Τα μαύρα μάτια του έλαμψαν. Ήταν ο καλύτερός της φίλος. Γνωρίζονταν σχεδόν δέκα χρόνια και είχαν περάσει πολλά μαζί. Χαιρόταν πραγματικά που η φίλη του είχε βρει έναν άνθρωπο που τη γέμιζε τόσο.

«Τόσο καλός. Το κυριότερο είναι ότι είναι επιδεικτικός μάθησης. Ανοιχτός τύπος, ρε παιδί μου, αφήνεται. Το βλέπω μερικές φορές όταν του κάνω... διάφορα ότι στο τσακ είναι να κομπλάρει, αλλά του αρέσει και δίνεται. Έχει όλες τις προϋποθέσεις. Μου κάνει έρωτα λες κι εξαρτάται η ζωή του απ' αυτό. Είναι ορμητικός και ζωηρός αλλά ξέρει και ν' αφήνεται.»

«Μπράβο βρε φιλενάδα, πολύ χαίρομαι για σένα! Άντε και στα δικά μου.»

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ Ι - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μαμά είναι 8 χρονών. Κάθεται στο σαλόνι με τους γονείς της και την αδερφή της και βλέπει τηλεόραση. Τους Γουόλτονς. Κάτι δεν πάει καλά. Κάτι στον παιδικό της εγκέφαλο σκαλώνει. Σαν να μετρούσε κανονικά (τώρα πια ξέρει όχι μόνο να μετρά αλλά να κάνει και κλάσματα!) και ξάφνου πρόσεξε ότι λείπουν κάποιοι αριθμοί. Κι όχι μόνο λείπουν, αλλά κανείς δεν το έχει προσέξει. Είναι δυνατόν κανείς άλλος να μην το έχει προσέξει;

Η σειρά τελειώνει κι ο μπαμπάς της σηκώνεται να αλλάξει κανάλι και να δει τι παίζει το άλλο. Η μαμά τον κοιτάζει. Κοιτάζει και τη μητέρα της που σηκώνεται να πάει στην κουζίνα να ζεστάνει το φαγητό. Η Άνα ήδη έχει χωθεί στο βιβλίο της. Κανείς δεν μιλάει.

Μα γιατί δεν είμαστε σαν τους Γουόλτονς;

Η μαμά είναι 14 χρονών. Κάθεται στην πλατεία Κυψέλης και τρώει παγωτό με τις φίλες της μετά το σχολείο. Μιλάνε για το πώς θα είναι όταν παντρευτούν. Έχουν ένα περιοδικό από αυτά με τα πάλλευκα, φουντωτά νυφικά και το ξεφυλλίζουν. Η μαμά γλείφει το παγωτό της. Ξάφνου αισθάνεται και μιαν άλλη γεύση. Σαν κάτι χαλασμένο. Κάτι δεν πάει καλά. Ακούει την Ελένη και τη Νίκη που διακόπτουν συνεχώς η μία την άλλη για να πουν πώς θα είναι το δικό τους νυφικό· ακούει τη Νίκη να λέει πού θα πάει μήνα το μέλιτος και μετά την Ελένη να λέει ένα άλλο μέρος, κι Νίκη να ζηλεύει και να λέει ότι θα πάει και εκεί. Ακούει και τη Στέλλα που λέει ότι εκείνη θα παντρευτεί κάποιον που θα είναι έτσι και έτσι και έτσι.

Γιατί αισθάνεται ότι το παγωτό που της πούλησαν είναι ψεύτικο;

Η μαμά είναι 16 χρονών. Βρίσκεται ξαπλωμένη πάνω στη ζεστή άμμο που κολλά πάνω της και την ενοχλεί σε κάποια παραλία της ανατολικής Πελοποννήσου. Έχει πάει διακοπές με την οικογένειά της. Είναι η πρώτη χρονιά που φοράει το μαγιό της με περηφάνια αφού πια γεμίζει για τα καλά το

πάνω. Επιτέλους τώρα πια μοιάζει σαν την ωραία γυναίκα στο εξώφυλλο του βίπερ που διαβάζει.

Η χαρά που κουβαλά για το φρεσκοψημένο στήθος της από την αρχή των διακοπών σιγά σιγά αρχίζει να νερόνεται. Κάτι δεν πάει καλά. Ξανακοιτάζει το εξώφυλλο του βίπερ. Την ωραία γυναίκα στην αγκαλιά ενός αρρενωπού αλλά συνάμα τρυφερού άντρα. Έχει φτάσει στη σελίδα πέντε και ξέρει ήδη ότι η τύπισσα θα τον παντρευτεί. Θα υπάρξουν βέβαια μερικές δυσκολίες αλλά στο τέλος θ' ανέβουν μαζί τα σκαλιά της εκκλησίας.

Παρατά το βίπερ στην άμμο και πάει να βουτήξει μπας και ξεπλύνει μια παράξενη αίσθηση κοροϊδίας.

Η μαμά είναι 18 χρονών. Κάθεται στο αμφιθέατρο της σχολής και κάνει πως ακούει κάποιον καθηγητή να μιλάει για τη μινωική Κρήτη. Στην πραγματικότητα διαβάζει. Το βιβλίο λέγεται *Θηλυκό Μυστήριο*. Της Μπέτυ Φρίνταν. Δεν είναι ακριβώς αυτό που περίμενε. Μάλλον είναι ακριβώς το αντίθετο από αυτό που περίμενε – συμβουλές για το πώς να γίνει πιο θηλυκή. Τη νοιάζει πολύ να γίνει πιο θηλυκή και ν' ανεβάσει τις μετοχές της στον αρσενικό φοιτητόκοσμο.

Συνεχίζει να διαβάζει αν και φοβάται. Φοβάται ότι μόλις σηκώσει τα μάτια της από αυτό βιβλίο θα βλέπουν τον κόσμο πολύ διαφορετικά απ' ό,τι μέχρι τότε. Αυτά που διαβάζει την ταράζουν αλλά και βγάζουν πολύ νόημα.

Εξίσου πολύ νόημα της βγάζει το *Δεύτερο Φύλο* που διαβάζει καπάκι μόλις τελειώσει αυτό.

Για ένα διάστημα νιώθει πολύ χαμένη αλλά και, περιέργως, σαν... σωμένη. Σαν να βρήκε τους αριθμούς που έλειπαν. Σαν να είδε ξεκάθαρα τους τάφους των φιλενάδων της. Σαν να εντόπισε την κοροϊδία.

Γράφει στο ημερολόγιό της για μέρες που γίνονται νύχτες, μέχρι που πιάνεται το χέρι της. Και τα ξενυχτισμένα βράδια με το πρόχειρο φοιτητικό φαγητό και το φτηνό κρασί, μιλάει ώρες ατέλειωτες με τον καινούργιο της φίλο, τον Λούκη, απ' το φιλολογικό.

«Ζούμε σε μια απάτη. Οι Γουόλτονς ήταν απάτη! Και το Μικρό Σπίτι στο Λιβιάδι! Και όλες οι ελληνικές ταινίες που παρουσιάζουν αγαπημένες οικογένειες. Δεν είναι αλήθεια αυτά. Στη ζωή συμβαίνουν αλλιώς.»

Ο Λούκης συμφωνεί ανεβοκατεβάζοντας το κεφάλι του. Ξέρει στο πετσί του τι σημαίνει αγαπημένη οικογένεια και με πόσες ρήτρες και όρους περιχαρακώνεται η αγάπη που παρέχει.

«Κανονικά οι οικογένειες θα έπρεπε να είναι κάτι σαν ΕΠΕ,» παίρνει αμπάριζα ο Λούκης. «Όχι εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, αλλά οικογένειες περιορισμένης αγάπης. Αν παραβείς τους όρους του συμβολαίου η αγάπη παύει να ισχύει και πέφτουν ποινές και διωγμοί.»

Η μαμά κουνά το κεφάλι της όλο κατανόηση και βάζει κι άλλο κρασί.

«Θυμάσαι τον *Θαυμαστό Καινούργιο Κόσμο του Χάξλι*; Εκείνος ξεμπέρδευσε εντελώς με την οικογένεια βάζοντας τους ανθρώπους να γεννιούνται σε μπουκαλάκια,» προσθέτει η μαμά. «Σίγουρα η οικογένεια όπως μας τη σερβίρουν είναι προβληματική ως θεωρία αλλά κυρίως ως πράξη, αλλά βρε Λούκη, είναι λόγος αυτός να βγαίνουμε από φιαλίδια σε κάποιο λευκοβαμμένο εργαστήριο; Πρέπει να υπάρχει τρόπος να γίνονται αλλιώς τα πράγματα.»

«Αναρωτιέμαι...» Ο Λούκης δεν είναι πολύ αισιόδοξος. Έχει δει πολλούς ανθρώπους να πνίγονται σε μια κουταλιά συγγενών.

«Όχι σαν αμοιβαίο βασανιστήριο αλλά πιο... πώς να το πω... ελεύθερα, χωρίς καλούπια.» Σταματάει για λίγο, πίνει κρασί.

«Κι αυτό το τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου... Ξέρεις γιατί το βάλανε; Εμ βέβαια, για να μη διανοηθείς καν ν' αμφισβητήσεις αυτά που σου σερβίρουν και αν είναι εντάξει ή χαλασμένα. Ή τέλος πάντων αν σου κάνουν εσένα!»

Της μαμάς της μύριζαν πολύ χαλασμένα. Κι όσο μεγάλωνε της μύριζαν όλο και πιο σάπια. Έβλεπε πάμπολλες φίλες και γνωστές της να παντρεύονται τον πρώτο άντρα που ήταν ανεκτά ικανοποιητικός και πληρούσε τις ελάχιστες προϋποθέσεις που έθεταν για το μοντέλο συζύγου. Κι ύστερα η φούσκα του επιτυχώς πραγματοποιηθέντος ονείρου που είχαν από τόσο δα κοριτσάκια

έσκαγε στα μούτρα τους, λερώνοντας το προσεχτικά προδιαγεγραμμένο μέλλον τους. Τι του βρήκα, γιατί παντρεύτηκα, τι κάνω εγώ σ' αυτόν το γάμο, δεν αντέχω άλλο και σπίτι και δουλειά και νοικοκυρά και μητέρα και όλα και μόνο εγώ να μην είμαι πουθενά, πνίγομαι μ' αυτή την κουτσοσυρεμένη ζωή, και τι κατάλαβα που παντρεύτηκα μικρή κι έκανα και δυο παιδιά, να 'ναι καλά αλλά είναι ζωή αυτή, έπρεπε να 'χα ζήσει τη ζωή μου πρώτα, να δω τον κόσμο λίγο, να γνωρίσω άλλους άντρες, κάτι μου λείπει, ανάθεμα κι αν ήξερα τι είναι, αλλά παιδιά σπίτι δουλειά, δουλειά και σπίτι μου, दो мамки, ...

Πόσο την κούραζε η βαθιά υπαρξιακή απογοήτευση αυτών των γυναικών. Πόσο τη θύμωνε! Σαν ζώα, της φαίνονταν, που γεννήθηκαν, ταΐστηκαν και στη συνέχεια οδηγήθηκαν από το ένα μαντρί σε κάποιο άλλο, φαινομενικά μεγαλύτερο, μα μαντρί κι αυτό, μην τυχόν και ξεστρατίσουν πουθενά και τις φάει ο κακός ο λύκος. Διότι, για τις άτακτες γυναίκες που φεύγουν από το κοπάδι και την πεπατημένη πορεία πάντα ενεδρεύουν άπειροι κακοί λύκοι, έτοιμοι να τους μωλωπίσουν την τιμή, να τις διαπομπέψουν και στη συνέχεια, αφού κάνουν το κέφι τους, να τις παρατήσουν στην άκρη του δρόμου, μια ατέλειωτη σειρά από Ζωές Λάσκαρες, ατιμασμένες και αχρηστεμένες, εκτός αν κάποιος άλλος, ευγενέστερος αρσενικός τις λυπηθεί και τις συγχωρέσει. Πουθενά κουβέντα για την ίδια τη γυναίκα να έχει δικαίωμα να κάνει εκείνη το κέφι της.

Τρόμαζε η μαμά στη σκέψη τι δρόμο θα είχε πάρει αν δεν αγόραζε τυχαία το μεταχειρισμένο αντίτυπο του *Θηλυκού Μυστηρίου* και ανακάλυπτε την απάτη που διαπραττόταν σε βάρος των γυναικών. Πώς τόσες και τόσες γυναίκες ένιωθαν τη ζωή τους να κατατρώγεται από την καθημερινή ρουτίνα του αδιέξοδου, σισύφειου νοικοκυριού, αδυνατώντας να καταλάβουν ότι είναι αδύνατο για έναν νουνεχή, φυσιολογικό, αρκούντως εξελιγμένο άνθρωπο να μπορέσει να βρει εκπλήρωση και ικανοποίηση κάνοντας επαναλαμβανόμενες δουλειές του σπιτιού, οι οποίες μάλιστα λαμβάνονταν ως δεδομένο καθήκον. Πόση χαρά ν' αντλήσεις από το γεγονός ότι η πίτα που έφτιαξες άρεσε στον αντρούλη σου και τώρα διασπάται στα γαστρικά υγρά του, που αύριο θα απαιτούν κάποιο άλλο φαγητό, ανεξάρτητα αν εσύ έχεις όρεξη να φτιάξεις άλλο ένα έργο τέχνης; Πόση πλησμονή να αισθανθείς έχοντας κατανικήσει άλλη μια φορά την ύπουλη σκόνη που απειλεί να ταρακουνήσει τα θεμέλια της οικογενειακής θαλπωρής; Πόση ικανοποίηση να γεμίσεις επειδή σήμερα βρήκες καλύτερες ντομάτες σε καλύτερη τιμή; Μικρές νίκες, μα δεν αρκούν,

δεν πρέπει ν' αρκούν για ανθρώπους που δεν έχουν σκοτώσει τον άνθρωπο μέσα τους – τη θρεφτική ανάγκη του να δημιουργεί – παρά τις αντιξοότητες.

Δεν είναι ευκολότερη η ζωή για τους άντρες – τραβάνε το δικό τους λούκι – όμως είναι πολύ πιο ανθρώπινοι οι αγώνες τους – με την έννοια ότι προσιδιάζουν την ανθρώπινη φύση για αειθαλή βελτίωση και πρόοδο. Να προοδεύσεις να πας πού μέσα στο σπίτι; Να βρεις πιο ταιριαστά καλύμματα για τον καναπέ; Πιο οικονομικό υγρό για τα πιάτα; Έφταιγε η Κάθλιν Τέρνερ που βάρεσε μπιέλες στον *Πόλεμο των Ρόουζ*, σκεφτόταν η μαμά βλέποντας την ταινία, τρομοκρατημένη μέχρι δακρύων από το πόσο εύκολα, πόσο εξωφρενικά φυσικό θα ήταν να είχε βρεθεί σε μια παρόμοια κατάσταση όπως και η Τέρνερ – μείον τις δραματικές αηδίες στο τέλος βέβαια.

Αφού κι η μαμά έτσι είχε μεγαλώσει. Είχε γαλουγηθεί με το σεπτό, αιώνιο, θεόδοτο όνειρο και προσταγή να μεγαλώσει σωστά και τίμια, και γρήγορα να βρει ένα καλό παιδί να παντρευτεί. Μπροστά δε στην προοπτική να μην παντρευτεί καθόλου, ας μην ήταν και τόσο καλό το παιδί. Πόσες και πόσες γυναίκες κάθε χρονιά που περνούσε και μάζευαν περισσότερη σκόνη στο παροιμιώδες ράφι μείωναν τις προσδοκίες τους, μέχρι να καταλήξουν να συμβιβαστούν με συναισθηματικά ανάπηρους αρσενικούς, παντελώς ακατάλληλους για σχέση, αν οι ίδιες είχαν τον εαυτό τους σε λίγη καλύτερη υπόληψη – αν τους είχαν δοθεί τα εφόδια να τον έχουν.

Πώς λοιπόν να θεωρεί το γάμο ύπατη καταξίωση του ανθρώπου – της γυναίκας ειδικά. Μα ήταν δυνατόν όλα τα ρομάντζα και τα βίπερ, όλες οι ελληνικές ταινίες, όλα τα τραγούδια, όλες της οι φίλες να ήσαν ολοσχερώς εστιασμένες σε ένα, ένα και μοναδικό πράγμα: το γάμο και τα παιδιά; Της φαινόταν εξωφρενικό! Αδιανόητο. Θεμελιωδώς κακοκατασκευασμένο.

Μα αυτό μόνο γεννήθηκα να κάνω;

Μα αυτό μόνο γεννήθηκα να κάνω;

Του ήταν αδιανόητο. Εξωφρενικό. Στεκόταν στην κατάμεστη εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα με τα χέρια σταυρωμένα μπροστά του και την καρδιά του έτοιμη να ουρλιάξει. Κοίταζε τον αδερφό του που αντάλασσε γαμήλιους όρκους μ' εκείνη την ψηλή Αγγλίδα. Τον κοίταζε κι ήθελε να χωθεί στο μυαλό

του και να βρει κάτι που θα του έλεγε ότι αυτό που συμβαίνει ίσως είναι λάθος.

Ο μπαμπάς ήταν είκοσι χρονών. Μόλις στα είκοσι τρία ο Γιώργος! Πέρυσι είχε παντρευτεί ο Σπύρος, ο μεγαλύτερος. Το πρώτο μεγάλο σοκ για τον μπαμπά. Και τώρα ο Γιώργος, ο αμέσως επόμενος γιος. "Φτιάχνουν τη ζωή τους", έλεγαν ανακουφισμένοι και περιχαρείς η μάνα και οι συγγενείς. Μόνο που ο μπαμπάς αισθανόταν πώς αυτό το "φτιάξιμο" κάπου μύριζε προτηγανισμένη πατάτα. Δεν τολμούσε να το πει σε κανέναν. Ποιος θα τον καταλάβαινε; Αφού κι ο ίδιος δεν ήξερε γιατί οι γάμοι των αδερφών του τον τρόμαζαν τόσο πολύ. Γιατί εκείνος είχε βγει έτσι διαφορετικός;

Ίσως έφταιγε η αυστηρότητα του πατέρα του, η βία με την οποία ανέκαθεν κλάδευε τα λόγια και τις σκέψεις των παιδιών του, τους έκοβε τις ρίζες και τους στραμπουλούσε τα κλαδιά με σύρματα σωστής αγωγής προκειμένου ν' ανταποκριθούν σ' ένα συγκεκριμένο μοντέλο, σαν κατσιασμένα μπονσαί. Μέχρι να πάθει το εγκεφαλικό, αν μη τι άλλο, και μείνει ημιπαράλυτος και ακίνδυνος στην αιώνια πολυθρόνα του – το δεινό που αποδείχθηκε σωτήριο για το θρέψιμο της υπόλοιπης οικογένειας.

Ίσως πάλι το πνεύμα αμφισβήτησης του μπαμπά οφειλόταν στο γεγονός ότι τα δυο μεγαλύτερα αδέρφια του, ο Σπύρος και ο Γιώργος, είχαν οριοθετήσει ο καθένας τεράστιες εκτάσεις ως δικές τους επικράτειες, αφήνοντας σχεδόν τίποτα για τον ίδιο, σαν σκυλιά που κατουρούν τριγύρω για να βάλουν τα σύνορά τους και ν' απομακρύνουν τυχόν επίβουλους ανταγωνιστές.

Ο Σπύρος ήταν δυνατός, σκληρός και γενναίος, πρώτος καβγατζής στο σχολείο, ατρόμητος· από τα έντεκα ήταν ήδη ένα μικρό αντράκι, πείραζε κορίτσια, βασάνιζε σαυρίτσες και γατιά, έτρωγε το φαγητό των αδερφών του και μοίραζε καρπαζιές πιο απλόχερα απ' ό,τι οι πολιτικοί υποσχέσεις. Λάτρευε και εξιδανίκευε τον πατέρα του και προσπαθούσε να του μοιάσει. Ο Σπύρος αποτελούσε τον αντίποδα των βλέψεων του μπαμπά, το αρνητικό έκτυπο από το οποίο πάσχιζε πάντα να απομακρυνθεί αλλά και προς το οποίο έρεπε κατά καιρούς. Να γιατί ο μπαμπάς απεχθανόταν τους άντρες που το έπαιζαν μάγκες και παντοδύναμοι. σαν τον προ εγκεφαλικού πατέρα του, σαν τον μεγάλο αδερφό του.

Ο Γιώργος ήταν τσαχπίνης και κατεργάρης, μαλαγάνας και θεατρικός, τους κατάφερνε όλους με λόγια και χάρη. Πρώτος ψέματα, τις φάρσες και τα κόλπα, ήταν ο διασκεδαστής της οικογένειας. Είχε μοιάσει της μάνας τους – στον υπερθετικό. Είχε χάρη στο λέγειν και σε τούμπαρε προτού καταλάβεις τι γινόταν. Περιτριγυριζόταν από άπειρες παρέες, αφού ήταν εξωφρενικά δημοφιλής.

Τι έμενε για τον τρίτο και μικρότερο – πέρα από τον ανισοσκελή ανταγωνισμό; Μόνο σ' ένα υπερτερούσε ο μπαμπάς, με την πρώτη ματιά: ήταν ο πιο όμορφος. Ένα κουκλί! Ένας αρχαιοελληνικός κούρος, που νότιζε κυλόττες και σλιπάκια αμφότερων φύλων. Όμως η ομορφιά σ' ένα αγόρι εκείνης της ηλικίας δεν είναι σπουδαίο όπλο. Έως και μειονέκτημα. Η ομορφιά τον έβλαπτε, αφού το μόνο που κέρδιζε ήταν τα καυστικά πειράγματα του Γιώργου και τις καρπαζιές του Σπύρου. Γι' αυτό ανέπτυξε την ευφύια του. Δεν μπορούμε να ξέρουμε αν γονιδιακά ήταν πράγματι ευφυέστερος από τα αδέρφια του – από το ίδιο μιάμ γονιδίων βγήκαν όλα τα παιδιά – όμως σίγουρα εκείνος καλλιέργησε τις κριτικές ικανότητές του και προσπάθησε ν' αναδειχθεί μέσα από το νου του. Έγινε ο καλύτερος μαθητής στην τάξη του, στο σχολείο ολόκληρο, και έτσι ξεχώρισε από τους δυο αδερφούς του που δεν έπαιρναν τα γράμματα. Να η απάντηση σε όσους αναρωτιούνται με φθόνο μα πώς γίνεται αυτός ο άντρας να είναι και ωραίος και έξυπνος;

Φυσικά καθώς μεγάλωνε συνειδητοποίησε ότι η ομορφιά ήταν προσόν, ειδικά σε συνδυασμό με την εξυπνάδα. Μέχρι να εξαμμιστούν τα εφηβικά χρόνια όχι μόνο είχε ξεπεράσει την αίσθηση μειονεκτικότητας που ένιωθε απέναντι στους μεγαλύτερους αδερφούς του, αλλά είχε πάψει να τους ανταγωνίζεται. Άλλωστε είχε πιο σοβαρά προβλήματα και ανησυχίες.

Ο μπαμπάς δεν ήξερε τι ήθελε να κάνει με τη ζωή του. Ήξερε πάντως στα σίγουρα ότι το να τακτοποιηθεί με γυναίκα, αυτοκίνητο, σπίτι και 1,8 παιδιά από τόσο μικρή ηλικία δεν μπορούσε, ήταν αδύνατον να ήταν ο λόγος που περπατά σ' αυτό το χώμα.

Γι' αυτό ακριβώς οι γάμοι των αδερφών του τον είχαν συγκλονίσει τόσο βαθιά: πόσο αστραπιαία καταστάλαξαν τι ήθελαν από τη ζωή τους: γυναίκα, παιδιά, δουλειά και διακοπές στο εξοχικό στον Άι Γιώργη ή στην

Ιταλία, καλό αυτοκίνητο και όση λιγότερη γκρίνια από τις γυναίκες τους ήταν ανθρωπίνως εφικτό. Η φυσικότητα, η αβίαστη ευκολία με την οποία κατέληξαν σε αυτές τις αποφάσεις ζωής τον τρόμαζαν σε βαθμό πανικού. Ήταν λες και τα δυο αδέρφια του μπήκαν σε προκατασκευασμένες ράγες και πήραν τον μοναδικό δρόμο που απλωνόταν μπροστά τους. Ούτε καν διερωτήθηκαν αν υπήρχε άλλη αποβάθρα στο σταθμό, κάποιο άλλο τρένο – πόσο μάλλον διαφορετικό μέσο μετακίνησης, άλλοι προορισμοί.

Κάθιδρος, στεκόταν στην κατάμεστη, φωταγωγημένη εκκλησία και τρωγόταν από μέσα του. Ένωθε πως κατοικούσε σε άλλον κόσμο, έτη φωτός μακριά από τ' αδέρφια του που τόσο αβασάνιστα «έφτιαχναν» τη ζωή τους. Σε όλη γαμήλια τελετή του Γιώργου και της Μεί τον παρατηρούσε εντονότατα, προσπάθησε να χωθεί στο νου του, να διακρίνει πίσω από τα πλατιά χαμόγελα και τα περίσσια χωρατά μήπως υπήρχαν ενδοιασμοί, έστω ίχνη αμφιβολίας. Μα είχε σκεφτεί καλά αν έτσι ήθελε να ζήσει τη ζωή του; Ή απλώς έκανε ό,τι έκαναν όλοι; Καλά ο Σπύρος, αυτός ήταν από μικρός παραδοσιακός, μονοκόμματος. Όμως ο Γιώργος, ο τσαχπίνης με τις γιρλάντες από γκόμενες περασμένες στον χλιοφιλημένο λαιμό του και τον ρέμπελο χαρακτήρα; Πιο πολύ αυτός εδώ ο γάμος ταρακούνησε τον μπαμπά, το πρώτο του ανίψι εννιά μήνες μετά, η αντίστροφη μεταμόρφωση της πλειμποιδίστικης πεταλούδας του Γιώργου σε οικότροφο κάμπια.

Ο μπαμπάς ήταν τριτοετής στο Πανεπιστήμιο, μπροστά του εκτείνονταν τόσες διαφορετικές επιλογές που ζαλιζόταν – κυριολεκτικά πάθαινε ημικρανίες από τα πόσα πολλά πράγματα μπορούσε να επιλέξει να κάνει στη ζωή του.

Μια νύχτα που δεν έλεγε να ξημερώσει και το σκοτάδι βάραινε πιο πολύ, έκλαψε γοερά που είχε μόνο μια ζωή να τα χωρέσει όλα. Από πίσω κρυβόταν κι ο φόβος μην πάρει λάθος δρόμο, κάνει λάθος επιλογή και μετά το μετανιώσει.

Όδευσε προς άλλους ορίζοντες από αυτόν του γάμου. Ρίχτηκε στις σπουδές· τέλειωσε τις πολιτικές επιστήμες, οι οποίες ως αντικείμενο δεν τον ενδιέφεραν περισσότερο από δεκάδες άλλα πράγματα. Μόλις πήρε το πτυχίο του, είδε μια αχανή έκταση επιλογών να ανοίγεται μπροστά του, όμοια κι

απαράλλαχτη όπως και προτού μπει στο Πανεπιστήμιο, χωρίς κάποια προοπτική να εξέχει έστω και αμυδρά περισσότερο από τις άλλες. Έτσι αποφάσισε να συνεχίσει αυτό που ήξερε να κάνει καλά: κι άλλες σπουδές. Πέρασε από κατατακτήριες για το τμήμα κοινωνιολογίας. Άλλα τρία χρόνια πέρασαν με μελέτη και δουλειά – παρέδιδε μαθήματα γαλλικών (*σ' ευχαριστώ μαμά, μπαμπά που με γράψατε στο Γαλλικό Ινστιτούτο – κι ας με κορόιδευαν μικρό οι φίλοι μου που παρλέ βου φρανσαί*).

Αλλά και με διασκέδαση. Ένας τέτοιος άντρας δεν περνούσε απαρατήρητος από τα αμφιθέατρα των σχολών. Ακόμη κι ο Γιώργος θα ζήλευε τις κατακτήσεις του μικρού αδερφού του. Το καλύτερο ήταν ότι δεν χρειαζόταν να προσπαθήσει καθόλου. Το μόνο που έκανε ήταν να χαμογελά, να δείχνει διαθέσιμος, και οι κοπέλες επινοούσαν άκρως πρωτότυπους τρόπους για να τον πλησιάσουν και σιγά σιγά να τον κερδίσουν. Αν και στους περισσότερους αρσενικούς αρέσει οι ίδιοι να κάνουν το κυνήγι (σε βαθμό που αν τους την πέσει κάποια γυναίκα κομπλάρουν και ούτε να τους σηκωθεί δεν μπορούν), ο μπαμπάς λάτρευε να τον προσεγγίζουν οι κοπέλες, κάποιες πιο διεκδικητικά, άλλες πιο ντροπαλά και μαζεμένα, μερικές με τρομερό χιούμορ, κάποιες με εντελώς χαζές και μαθημένες ατάκες – μα όλες σαν πριγκήπισσες ή νεράιδες. Κι έμαθε και τούτο ο μπαμπάς: αν δεν τις κυνηγάς εσύ τότε ανθίζουν σαν λουλούδια που δεν τα πολυπασπατεύεις, η καθεμιά ξεχωριστή, η καθεμιά όμορφη και πρωτότυπη με τον δικό της, προσωπικό τρόπο. Ενώ όταν τις κυνηγάς, σχεδόν όλες πέφτουν στις ίδιες τετριμμένες συμπεριφορές – πρέπει να κάνουν ελαφρώς τις δύσκολες, να αρχίσουν τα νάζια και όλο το υπόλοιπο μενού συμπεριφορών που διέπει τον καθεστηκώτα χορό ζευγαρώματος.

Κατά το τέλος των δεύτερων σπουδών του άρχισε να καταλαβαίνει ότι μια ζωή παραδίδοντας μαθήματα δεν τον ικανοποιούσε και ψάχτηκε να βρει τι στο καλό ήθελε να κάνει! Ή μάλλον τι από όλα όσα ήθελε να κάνει, ήθελε να το κάνει πιο πολύ από τα άλλα. Μέχρι να το βρει (γνωστή η ιστορία), άρχισε ένα μάστερ στην κοινωνιολογία – έφυγε με υποτροφία στο Γιορκ, την Παλιά Υόρκη, στους λειμώνες του Γιόρκσαϊρ της βόρειας Αγγλίας. Έμεινε δυο χρόνια εκεί, σκέφτηκε να μείνει παραπάνω (για πάντα;) μα δεν έβρισκε

αρκετούς λόγους να μείνει – εκτός από περισσότερες σπουδές – αλλά κάμποσους να γυρίσει – μόνο ο καιρός και το φαγητό αρκούσαν.

Κι έτσι το 1987, σε ηλικία 28 ετών, γύρισε πίσω στη μαμά Ελλάδα, μ' ακόμη ένα πτυχίο κάπου στις υπέρβαρες βαλίτσες του (*βιβλία είναι, σας παρακαλώ!*) και τι να δει; Το ερώτημα τι θα κάνει με τη ζωή του είχε μείνει ανέπαφο! Λίγο πιο πολυκαιρισμένο και σκονισμένο, μα πάντα επιτακτικό και καίριο: Η Ζωή μου και Τι θα Κάνω Με Αυτή!

Το διδακτορικό σφύριζε ανέμελα γύρω γύρω στο νου του, πεπεισμένο ότι σίγουρα θα έρθει η σειρά του, αργά ή γρήγορα. Από δουλειά όμως; Ιδιαίτερα πάλι; Τότε γνωρίστηκε με την Ελένη, μια καθηγήτρια φυσικής του Πολυτεχνείου. Ήταν μια από εκείνες τις μοιραίες γνωριμίες που βαραίνουν περισσότερο από τις άλλες, τις ανέμελες, τις ελαφρές, τις οποίες κάποια στιγμή τις αφήνεις πίσω κι ούτε καταλαβαίνεις ότι έχασες κάτι.

Η Ελένη ήταν από τις διεκδικητικές – του την έπεσε ξεκάθαρα μόλις τον ξεμονάχιασε στο μπαρ όπου είχαν πάει με κοινή παρέα. Η σχέση τους δεν είχε πολύ ενδιαφέρον, μάλλον αγωνία και βάρος είχε, διότι η Ελένη αποδείχθηκε ολίγον τι κολλιτσιίδα, βαλμένη να τυλίξει τον μπαμπά σε μια ληξιαρχική πράξη γάμου με την ταχύτητα αεροπροωθούμενου τζετ. Αυτό που είχε σημασία είναι ότι τον μπόλιασε με την ιδέα να δουλέψει ως καθηγητής πανεπιστημίου. Τα κίνητρά της δεν ήσαν πολύ αλτρουιστικά – ήθελε ο σύζυγός της να έχει υψηλό κοινωνικό κύρος – όμως ανεξάρτητα από τη δική της ημερήσια διάταξη, ο μπαμπάς άρχισε να βλέπει με ενδιαφέρον μια τέτοια σταδιοδρομία που αφενός θα του έδινε τη δυνατότητα για περισσότερη έρευνα και μελέτη κι αφετέρου θα ασχολιόταν με τη διαπαιδαγώγηση των νέων και τη μόρφωση νέων μυαλών, ένα από τα πολλά θέματα που τον κέντριζαν.

Έτσι, όταν ο μπαμπάς γνώρισε τη μαμά, τέλειωνε ένα διδακτορικό στην κοινωνιολογία, είχε βάλει ρότα για καθηγητής πανεπιστημίου και προσπαθούσε ν' αποφύγει την Ελένη όσο το δυνατόν περισσότερο.

Και για τη μαμά και για τον μπαμπά, μέσα από τις προσωπικές τους διαδρομές, η ιδέα μιας κλασικής, παραδοσιακής οικογένειας είχε γκρεμιστεί από το σεπτό βάθρο περιωπής που κατείχε στα μάτια του περισσότερου πληθυσμού.

Εκείνο το σημαδιακό βράδυ της 14^{ης} Φεβρουαρίου 1989, λίγο πριν εκπνεύσει η δεκαετία της αεροπλανικής βάτας, αφήνοντας πίσω τα συντρίμμια του θατσερισμού και τις στερνές νότες του νιου γουέιβ και δώσει τη θέση της στον τρόμο του AIDS και την τραγωδία της αμερικανοποίησης της τηλεόρασης στην Ελλάδα, οι δυο γονείς της ηρωίδας μας άρχισαν να χτίζουν το παλάτι που ακόμη στεγάζει τον έρωτά τους, δύομισι χρόνια μετά, σχεδόν τρία!, καθώς μαζεύουν ελιές παρέα στα κτήματα της οικογένειας του μπαμπά στην Κέρκυρα και η μαμά σκέφτεται σοβαρά την προοπτική να εγκλωπωθεί σε μια οικογένεια ενώ ο μπαμπάς σκέφτεται ότι και μόνο το γεγονός ότι ακόμη δεν έχουν περάσει από το ληξιαρχείο είναι, σε συμβολικό επίπεδο, κεφαλαιώδες. Τους αφήνει δρόμους ανοιχτούς.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ II – ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ

Η ελιά δεν είναι εντυπωσιακό δέντρο.

Δεν είναι σαν πλατάνι, ψηλό κι επιβλητικό σαν τον Δία, δέντρο γίγαντας, πανώριο με τη φωτεινή πράσινη φορεσιά του και τους ψευδαγκαθερούς κόμπους του.

Δεν είναι σαν λεύκα, αγέρωχη και λυγερή, σαν Μάρθα Γκράχαμ που χορεύει και χορεύει και χορεύει, παλεύει με τους αέρηδες και κάθε τόσο σκορπίζει τα αφράτα χνούδια της σαν αστερόσκηνη.

Δεν είναι καν σαν κουμαριά, ταπεινή μα αγέρωχη, τσιγγάνα μορφοιά, λιγάκι καταφρονεμένη, μα πάντα όμορφη με το στιλπνό, θεσπέσια λείο κοκκινωπό ξύλο της, κι εκείνες τις εξωπραγματικές χριστουγεννιάτικες μπάλες των κατακόκκινων καρπών της, τρυφερούς και γλυκούς, φτιαγμένους από χέρια αγγελούδων.

Η ελιά είναι αλλιώς. Αν ο πλάτανος είναι Δίας, βασιλιάς των ρεματιών, τότε χωρίς νερό ο βασιλιάς μένει γυμνός κι αξιοθρήνητος. Κι η λεύκα, μικρή η ζωή της, γδύνεται το χειμώνα, παλιά σταρ του σινεμά που ακόμη γοητεύει, όμως για πόσο ακόμα. Η κουμαριά χάνεται στα δάση, πνίγεται από βάτα και κισσούς, πεύκα και σκίνους, τσιγγανοπούλα δαρμένη από τις κακουχίες.

Η ελιά έχει την υπομονή των αιώνων. Χωρίς ομορφιά, ρυτιδωμένη από γεννησιμιού της, κοντή και ραχτική, άσχημη σαν νεογέννητο μωρό, γκρίζα, το πράσινό της πάντα βρώμικο. Ποιος να την αγαπήσει; Όμως έχει την υπομονή των αιώνων. Μαθαίνεις να την αγαπάς. Πώς να μην, όταν γεννοβολά τόσο απλόχερα, σαν μάνα που ταΐζει και ξένα παιδιά (κι ας μείνει η ίδια νηστική) με τα μαύρα μαργαριτάρια της; Τα συνθλίβεις κι έχεις το λάδι που γυρνά τα γρανάζια της ζωής, Πολιτισμοί σηκώθηκαν και έπεσαν, μια Μεσόγειος έγινε το μέσο της γης κι η ελιά πάντοτε παρούσα, με την υπομονή των αιώνων, δώρο σοφίας και ειρήνης, η λιτή, καρτερική κορμοστασιά της να δίνει, να δίνει, να δίνει.

Και τότε την αγαπάς, και βλέπεις την ομορφιά που κρύβεται στο δόσιμο, στην προσφορά της. Μετασχηματίζεται η ασχήμια της, την παραβλέπεις. Τιμάς την ελιά πίοτερο από τα ωραία δέντρα, που η ομορφιά τους μαγεύει μάτια μα δεν γεμίζει στόματα.

Η μέλλουσα μαμά της Αστάρτης σκέφτεται τέτοιες σκέψεις παράλληλα με τον πόνο στην κοιλιά της από την απρόσκλητη περίοδο.

Είναι φθινόπωρο, οι οπώρες φθίνουν, και μερικές οπώρες περιμένουν κάποιος να τις δρέψει. Σαν ωάρια που, αν δεν τα εκμεταλλευτείς εντός του προκαθορισμένου από τη φύση χρόνου, θα πέσουν χάμω. Θα θρέψουν τη μαμά δέντρο.

Η Αστάρτη δεν έχει ακόμη γεννηθεί. Παραμένει ωάριο, φυλαγμένο στις ωοθήκες της μαμάς· περιμένει τη στιγμή που η σελήνη θα σημάνει την ώρα να ξεκινήσει το ταξίδι του προς τις σάλπιγγες. Δυο μέρες καιρό θα έχει, δυο μέρες θα περιμένει υπομονετικά να δεχτεί ένα γονιμοποιό ζωάριο από τα εκατομμύρια που θα επιδοθούν στον δικό τους αγώνα 100 μέτρων. Δυο μέρες, αλλιώς θα ξεπλυθεί, κι αυτό, με την άλικη παλίρροια που καθαγιάζει την ύπαρξη όλων μας.

Η μαμά αυτή τη στιγμή δεν θα χρησιμοποιούσε αυτές ακριβώς τις λέξεις για να περιγράψει την περιόδό της. Κάτι σαν "γαμώ το κέρατό μου" συντάσσεται περισσότερο με το σημασιολογικό περιεχόμενο των σκέψεών της. Πονάει.

Σκαρφαλωμένη πάνω στην τραχιά ξύλινη σκάλα που ακουμπά δεμένη στα ψηλότερα κλωνάρια της ελιάς, γραπώνεται από τα κλαδιά του δέντρου και με τη μεγάλη ξύστρα αποσπά τους στιλπνούς καρπούς από τη μαμά δέντρο. *Τράπατραπατραπατραπατραπα!* γκρεμίζονται οι καρποί στον μουσαμά – μάννα!

Δεν σκοπεύει να καθίσει για πολύ απάνω εδώ· φοβάται μην της έρθει καμιά ξαφνική σουβλιά και σωριαστεί χάμω. Προς το παρόν ο πόνος είναι βαθύς και μουντός, σαν καταιγίδα που δεν λέει να ξεσπάσει, μα επικρέμεται και απειλεί να βροντήξει και ν' αστράψει.

Θέλει όμως να μείνει εδώ πάνω. Της αρέσει που συμμετέχει ενεργά στη συγκομιδή των ελιών. Είναι η πρώτη της φορά. Όλες οι ελιές που προσπερνούσε με το αυτοκίνητο από μικρό παιδί απ' άκρης σ' άκρη στην

Ελλάδα και τις θεωρούσε τόσο βαρετό δέντρο, τόσο σκέτο, σχεδόν βιομηχανικό – ένα φυτό τελείως φουνξιοναλιστικό θα έλεγε κανείς – όλες οι ελιές δικαιώνονται στα μάτια της, τώρα που σκαρφαλωμένη πάνω στον ρυτιδιασμένο κορμό του αισθάνεται την απλοχεριά του και την καταδική του, μοναδική ομορφιά.

Η μαμά είναι παιδί της πόλης. Μεγάλωσε στην Κυψέλη, ίσα που πρόλαβε τη Φωκίονος ρεματιά και τις πάπιες να πιτίζουν εκεί που τώρα τα πιπίνια παρελαύνουν με κοντές φούστες και γυμνασμένους τρικέφαλους μαθαίνοντας πώς να εμπλακούν στο παιχνίδι της ανταλλαγής σωματικών εκκρίσεων.

Η μαμά μεγάλωσε παίζοντας στα χωράφια του σαλονιού, τη ρεματιά του μπαλκονιού, τα δάση των κουρτινών. Στήνανε τη σκούπα με την αδερφή της στη μέση του παιδικού δωματίου, ρίχναν απάνω την καρό κουβέρτα, στήριζαν τις γωνίες της με πέντε τόμους εγκυκλοπαίδειας του Ντίσνεϋ, κάμποσα βιβλία του Ιούλιου Βερν, το κασόνι με τα παιχνίδια και ό,τι άλλο έβρισκαν πρόχειρο, κι ύστερα χώνονταν από κάτω, στον Δηρό των ονείρων τους, στις νεαντερτάλιες σπηλιές των περιπετειών τους. Εκεί βρισκόταν η είσοδος στα έγκατα της γης, εκεί και το διαστημόπλοιο Γκαλάκτικα που θα τις μετέφερε στον Άλφα του Κενταύρου. Έπαιρναν και προμήθειες από την κουζίνα, βουτηγμένες στα κρυφά και με μεγάλο κίνδυνο, ζάχαρη και ψωμί και νερό, τα μόνα τους εφόδια στις επικίνδυνες αποστολές τους (ο μεγαλύτερος κίνδυνος μην κι ανακαλύψει η μητέρα τους ότι πάνε φαγητά στο δωμάτιό τους!).

Πώς να ψέξεις τη μαμά που έχει εξωραϊσμένη, εξιδανικευμένη ιδέα για τη φύση;

Για το σύντροφό της, που έβλεπε τα παιδικά καλοκαιριά του να χαραμίζονται τρυγώντας αμπέλια, ποτίζοντας μποστάνια ή μαζεύοντας ελιές, η φύση έχει τη διπλή όψη της ζωοδότρας και του βασάνου. Και τώρα που μεγάλωσε, γρήγορα σώνεται το καύσιμο της νοσταλγίας που τον κάνει κάθε φορά ν' αποφασίζει ν' ανέβει στο χωριό και να συμμετάσχει στις δουλειές. Μετά από λίγο αρχίζει να δυσανασχετεί, δεν βλέπει την ώρα ν' απεγκλωβιστεί από τις αγγαρείες του χωριού. Για εκείνον η φύση είναι στα καλύτερά της όταν κάνει σπορ – ορειβασία και όλα τα άλλα που προαναφέραμε.

Η μαμά όμως είναι πρωτάρα και μαζεύει ελιές με τον ενθουσιασμό που άλλοι πρωτοκάνουν ράφτινγκ ή σκαρφαλώνουν στον Πάρνωνα. Αν δεν ήταν ο πόνος στην κοιλιά θα ήσαν όλα τέλεια. Ή σχεδόν, γιατί η μάνα του δικού της δεν είναι ακριβώς η ευτυχέστερη παρέα. Αναρωτιέται πώς βγήκε έτσι ισορροπημένος ο σύντροφός της όταν η μάνα του είναι τόσο υστερική. Βέβαια δύομισι χρόνια τώρα που είναι μαζί, έχει μάθει και τις σκοτεινότερες πλευρές του, πλευρές που τις αφήνει ήσυχες σαν αραχνιασμένες σοφίτες ή το χώρο πίσω από την ηλεκτρική κουζίνα. Τώρα που γνώρισε και την κυρά Γιάννα, αναγνωρίζει κοινά συνδετικά στοιχεία μεταξύ μάνας και γιου. Το συνεχές άγχος, φερ' ειπείν. Απλώς στη μάνα είναι πιο ακατέργαστο, λιγότερο ανεκτό.

Θα ήθελε να γνώριζε και τον πατέρα του, όμως ο κυρ-Βασίλης τους άφησε χρόνους και παραδόθηκε και σώματι στο θάνατο προτού εκείνη γνωρίσει το γιο του. Τον τρίτο από τέσσερα παιδιά: τρία αγόρια κι ένα κορίτσι – σαν παραμύθι της φαινόταν. Για την ίδια, τη μεσοαστή με τη μία αδερφή, το επαρχιώτικο παρελθόν του συντρόφου της διακατεχόταν από μια αχλύ αρκαδικής γοητείας που σίγουρα θα αποδεικνυόταν γελοία και ανυπόστατη αν τη φώτιζε καλύτερα.

Τους βλέπει τώρα κάτω, τους δυο μεγάλους αδερφούς του, τον Γιώργο και τον Σπύρο, και τις γυναίκες τους, τη Χρύσα και τη Μεί, μια από τις αναρίθμητες Αγγλίδες που ήρθαν για δυο εβδομάδων διακοπές από το Γούλβερχαμπτον και κατέληξαν να έχουν ελληνίδες πεθερές και παιδάκια που λένε, 'Mummy, where's my τετράδιο?'. Βλέπει και τη συλλογή κουτσούβελων, δυο παιδιά για κάθε ζευγάρι, το τρίτο ακόμη στον φούρνο της Μεί, πολλά ονόματα, έχουν κι υποκοριστικά, τι τα θέτε, αν κανένα από τα παιδάκια παίζει σημαντικό ρόλο στην πλοκή αργότερα θ' αποκτήσει και όνομα.

Στον αργό ρυθμό του πόνου της, η μαμά ξαποσταίνει για μια στιγμή και τους κοιτά από ψηλά: ο δικός της συζητά μεγαλοφώνως με τον Σπύρο για κάποιο οικογενειακό δράμα (μια πεζούλα γκρεμίστηκε, πού θα βρουν μάστορα για ξερολιθές τώρα πια;): τα διάφορα παιδάκια παράγουν τον συνήθη παιδικό θόρυβο ενώ μαζεύουν ξώφαλτσες ελιές και τις χώνουν στα τσουβάλια από καμβά· η κυρά-Γιάννα επιβλέπει, δουλεύει, μετράει ξάγια,

φωνάζει στα παιδιά, συμμετέχει στη συζήτηση των γιων της (κάνα Αλβανό να πάρουμε, πόσα να μας πάρει, ένα κομμάτι ψωμί θα θέλει – Σπύρο, άσε τα μαλλιά της αδερφής σου μη σου αστράψω καμία πρωί πρωί) όλα με μια ατελεύτητη επωδό γκρίνιας.

Μια αναρώτηση γεννιέται στο νου της μαμάς: της λείπει η οικογενειακή ζωή; Από τότε που πέθαναν οι δικοί της, από τότε που μετακόμισε η αδερφή της, η Άνα, στο Νιούπορτ, στη γενέτειρα του πατέρα τους, η οικογένεια ως απτή οντότητα έχει πάψει να υφίσταται. Ποτέ δεν ήσαν μεγάλη οικογένεια έτσι κι αλλιώς. Η μάνα της ήταν μοναχοπαιδί, ορφανή από πατέρα· η μάνα της μάνας της πέθανε όταν η μαμά ήταν ακόμη μικρό κορίτσι – μετά βίας θυμάται μια μικροκαμωμένη γριούλα που μιλούσε παράξενα και μύριζε υπόξινα. Κάτισχνα ξαδέρφια, λειψές υπεραστικές θειάδες, ψίχουλα οικογένειας.

Από την πλευρά του Άγγλου πατέρα της, η οικογένεια δεν θα χωρούσε σε μόνο μία τραπεζαρία δώδεκα θέσεων – όμως ποτέ δεν θα συνέτρωγε όλη σύσσωμη ούτως ή άλλως. Η πολυμελής οικογένεια είχε σκορπίσει στους τέσσερις ορίζοντες – ο ίδιος ο πατέρας της στην Ελλάδα – τα πέντε αδέρφια του σε Αυστραλίες και Αμερικές και Νότιες Αφρικές. Μόνο μία αδερφή του είχε μείνει στο Άιλ οβ Γουάιτ, με την υπέργηρη μάνα τους, τη γιαγιά Ρόουζ, και άλλους δεύτερους συγγενείς. Η μαμά είχε γνωρίσει το πατρικό παρακλάδι της οικογένειάς της, μα τους έβλεπε σπάνια, ένα-δυο καλοκαίρια που πήγαν επίσκεψη στην Αγγλία αντί για διακοπές σε κάποια ελληνική ακροθαλασσιά. Ο πατέρας της δεν χαιρόταν ιδιαίτερα να επιστρέφει στην πατρίδα του.

«Πρωτοεπισκέφτηκα τους Άγγλους συγγενείς μου όταν ήμουν δέκα, θαρρώ. Ή έντεκα. Τότε πρωτοπήκα σε αεροπλάνο. Μ' άρεσε, δεν ήθελα να κατέβω. Πήγαμε με τους γονείς μου και την Άνα να περάσουμε ένα μήνα στο πατρικό του πατέρα μου.»

«Δεν είχατε ξαναπάει;» ρώτησε ο μπαμπάς τη μαμά, καθώς σιγόπιναν ρετσίνα και περίμεναν μαρίδες και καλαμαράκια σε κάποια παραθαλάσσια ταβέρνα στις 12 Ιουνίου του 1990, δεκαπέντε μήνες παρά δυο μέρες μετά τη γνωριμία τους.

«Όχι, πρώτη φορά πηγαίναμε. Δεν είχαμε τόσα πολλά λεφτά για τέσσερα εισιτήρια μετ' επιστροφής στο Λονδίνο, άλλα τέσσερα εισιτήρια μετ' επιστροφής με το λεωφορείο στο Πόρτσμουθ, άλλα τέσσερα με το φέρρυ στο Ράιντ κι από κει στο Νιούπορτ. Όμως θα γινόταν κάτι σαν φάμιλι ριγιούνιεν, μάζωξη όλης της σκορπισμένης οικογένειας για να γνωρίσουν τα παιδιά, εμείς δηλαδή, τις ρίζες μας και την υπόλοιπη οικογένεια.»

»Μείναμε στο πατρικό του πατέρα μου, ένα μικρό διώροφο ντιτάτσντ σ' ένα λόφο πάνω από το Νιούπορτ.»

«Τι σημαίνει ντιτάτσντ;» Παρ' ότι πέρασε δύο χρόνια για το μάστερ του στο Γιορκ, μερικά στοιχεία της αγγλικής κουλτούρας συνέχιζαν να του διαφεύγουν.

«Σημαίνει...» τι δύσκολο να εξηγήεις πράγματα σε μιαν άλλη γλώσσα που είναι τόσο δεδομένα στη δική σου. Η μαμά το βίωνε αυτό αμφίδρομα: όπως όταν εξηγούσε σε Άγγλους την έννοια της ταράτσας στην ελληνική κουλτούρα.

«Σημαίνει ότι το σπίτι είναι ανεξάρτητο, χωρίς μεσοτοιχίες με άλλα κτίρια. Αν το κτίριο είναι χωρισμένο στα δύο με μια μεσοτοιχία, δηλαδή χωρίζεται σε δύο ανεξάρτητα σπίτια, τότε το λέμε σέμι-ντιντάτσντ, δηλαδή ημι-ανεξάρτητο.»

»Τέλος πάντων, ήταν ένα κουκλίστικο σπιτάκι, έτσι μου είχε φανεί τότε, ειδικά όπως είχα μεγαλώσει εγώ σ' ένα τριάρι στην Κυψέλη. Ο μπαμπάς μου έδειξε το δωμάτιό του, το μποξ-ρουμ, εκεί που κανονικά μένει η υπηρεσία, που φυσικά ποτέ δεν είχαν.»

«Δηλαδή να μη φαντάζομαι πύργους και μπάτλερ και λαβυρινθώδεις κήπους;» αστειεύτηκε ο μπαμπάς.

Η μαμά έβαλε τα γέλια. «Ο πίσω κήπος ήταν πέντε επί οχτώ μέτρα, μόνο η απλώστρα έπιανε τον μισό. Χτίστης ήταν ο πατέρας του. Κι η μάνα του νοσηλεύτρια. Γιατί νομίζεις σκόρπισε η οικογένεια σ' όλη την υφήλιο; Μιλάμε για φτώχεια.»

«Πώς τον λέγανε τον πάτερα σου;»

«Sean,» είπε με το παχύ / ʃ / του κυπριακού σκύλλου, της γαλλικής γάτας, του γερμανικού θησαυρού. Το ω ήταν μακρύ, δυο όμικρον στη σειρά, ένα ο μέγα – ωμέγα.

«Δεν ξέρεις πόσο έχω παιδευτεί στη ζωή μου με το όνομα του πατέρα μου,» γούρλωσε τα μάτια της η μαμά. «Της Χαρίκλειας και του ΢ων. Ποιανού; με ρωτούσαν πάντα; Του ΢ων ξανάλεγα εγώ. Αλλά οι περισσότεροι νόμιζαν ότι τους κορόιδευα. Τι όνομα είναι αυτό; Πώς τον λένε καλέ τον μπαμπά σου; Βλέπεις, δεν είχα στάλα βορειοευρωπαϊκά γονίδια στο σωματότυπό μου, ένα μαυριδερό καλικαντζαράκι ήμουν πάντα, πού να πιστέψει ο κόσμος ότι ο μπαμπάς μου δεν ήταν Έλληνας;»

»Οι περισσότεροι το πρόφεραν Σον, κουτσουρεμένο, μ' ένα σίγμα ξέπνοο, αδυνατισμένο, τελείως διαφορετικό όνομα. Ποτέ δεν είπα έτσι τον πατέρα μου, μου φαινόταν άλλο όνομα. Ο ίδιος όμως συχνά συστηνόταν ως Σον σε ανθρώπους που δεν μιλούσαν αγγλικά. Γλίτωνε τις ερωτήσεις και τις εξηγήσεις που έπρεπε να δώσει. Άλλωστε, στο τέλος όλοι Σον τον φώναζαν.»

Ο μπαμπάς είχε γαλλική και αγγλική παιδεία, ήξερε πού να βάλει τη γλώσσα του για να παχύνει το σ. Όσο για το μακρύ, μέγα ω, παρ' ότι οι Έλληνες είχαν δυο χιλιάδες χρόνια να πιπιλήσουν τα φωνήεντα στο στόμα τους σε δύο χρόνους αντί σε έναν, ο μπαμπάς το ξεχείλωνε το ω, του επέτρεπε να ζήσει τη δίχρονη ζωούλα του χωρίς να το βραχύνει.

«Τελικά δεν τους γνωρίσαμε όλους, όπως ήταν σχεδιασμένο. Από τους δυο θείους και τις δυο θειάδες μόνο η θεία Λίσα ζούσε μόνιμα στο Ράιντ. Ο θείος Άλφρεντ που ήταν να έρθει από την Αυστραλία τελικά δεν τα κατάφερε. Έτσι δεν γνώρισα εκείνα τα ξαδέρφια μου, τρία τον αριθμό. Ακόμη δεν τα 'χω γνωρίσει τα δύο. Μόνο τον ξάδερφό μου τον Πητ⁴ γνώρισα πολύ πιο μετά, όταν ήρθε διακοπές στην Ελλάδα.»

»Απ' τους υπόλοιπους μόνο η θεία Μεγκ με τον άντρα της τον... Ντέιβιντ, ήρθαν από το Γιοχάνεσμπουργκ όπου ζούσαν για να μας δουν. Έχω να τους δω από το... πότε ήταν... το 1985, όταν τους επισκέφτηκα στο Ντέρμπαν όπου ζουν τώρα.»

«Δηλαδή έχεις οικογένεια παντού,» ζήλεψε ο μπαμπάς, ακούγοντας όλα αυτά τα εξωτικά ονόματα που φυσικά δεν συγκράτησε.

«Έχω λιγότερη οικογένεια από σένα, στην πραγματικότητα. Αριθμητικά είμαστε περισσότεροι, γεμίζουμε ολόκληρο πούλμαν. Αλλά μόνο

⁴ Κι αυτό μακρό / Pi:t/, αλλιώς μεταμορφώνεται σε λακκούβα.

στα χαρτιά. Εσείς που είστε λιγότεροι έχετε περισσότερη οικογένεια. Με την έννοια ότι έχετε κοινή ζωή. Κατ' αρχάς ζει η μάνα σου. Έπειτα με τ' αδέρφια σου βλέπεστε συχνά-»

«Μόνο με την αδερφή μου που ζει στην Αθήνα έχουμε επαφή, μη νομίζεις-»

«Ναι, αλλά διακοπές απ' ό,τι μου 'χεις πει, πάτε συχνά μαζί, κρατάτε επαφή. Εσύ όλο στην Κέρκυρα πας.»

Ο μπαμπάς δεν ήξερε αν ήθελε να της πει ότι η συχνή επαφή δεν σήμαινε απαραίτητα στενή επαφή. Μπορεί να βλεπόταν αρκετά συχνά με τ' αδέρφια του που ζούσαν στην Κέρκυρα αλλά δεν ένιωθε κοντά τους. Ποτέ δεν είχε νιώσει κοντά τους. Εκείνος τους φοβόταν, εκείνοι τον σνόμπαραν. Τους αγαπούσε αλλά ποτέ δεν κάθονταν στο πρώτο τραπέζι πίστα της καρδιάς του. Μόνο με την Αγγέλα, την αδερφή του, είχαν καλή επικοινωνία. Η ειρωνεία ήταν ότι μ' εκείνη βλέπονταν σπάνια, παρ' ότι ζούσε στην Αθήνα.

«Εμείς στην πραγματικότητα δεν βλέπομαστε ποτέ,» συνέχισε η μαμά. «Η οικογένειά μας υφίσταται μόνο σε καιρό διακοπών, όταν εκμεταλλευόμαστε τους δεσμούς αίματος εν είδει ξενοδοχειακού καταλύματος. Φιλοξενώ ξαδέρφια όταν έρχονται στην Ελλάδα, με φιλοξενούν όταν πηγαίνω εγώ στο εξωτερικό.»

«Δηλαδή, να περιμένω ορδές συγγενών με δυσπρόφερτα ονόματα στο σπιτάκι μας;» αστειεύτηκε ο μπαμπάς, αν και από κάτω κρυβόταν μια ελαφρά ανησυχία.

«Μπα, έχουν κοπεί αυτά σιγά σιγά. Δεν έχουμε μεγάλη επαφή. Η αδερφή μου έχει περισσότερη, από τότε που πήγε να ζήσει στο Νιούπορτ.»

«Γιατί πήγε εκεί;»

Η μαμά έχωσε το μαχαίρι ανάμεσα στα δοντάκια του πιρουνιού της. Απάντησε χωρίς να σηκώσει το βλέμμα.

«Ηθελε μια αλλαγή.»

Αυτός ήταν ο πιο ανώδυνος τρόπος να συνοψίσει τους λόγους που ώθησαν την Άνα να μετακομίσει στην Αγγλία. Είχαν ήδη περάσει τέσσερα χρόνια, πολύ νερό κάτω από τη γέφυρα, θα έλεγε ο αγγλικός εαυτός της, όμως, ρε γαμώ τη, το νερό ακόμη δεν είχε λειάνει τις κοφτερές γωνίες του τελευταίου τους τσακωμού.

Ο μπαμπάς ανίχνευσε τη συννεφιά που σκίασε το βλέμμα της μαμάς. Της χαμογέλασε ερωτηματικά, σαν να δήλωνε δίχως λόγια το νοιάξιμό του.

Η μαμά διάβασε το στοργικό ενδιαφέρον του μπαμπά, μα δεν ήταν το κλειδί που ταίριαζε ν' ανοίξει το κλειδωμένο μυστικό της. Γνωρίζονται μόνο δεκαπέντε μήνες. Το ορόσημο του χρόνου το πέρασαν με μια γιορτή του Φιλοπάππου: με σαμπάνια και πρόχειρα καναπεδάκια⁵ που έφτιαζαν παρέα, και δυο κολονάτα ποτήρια, μικρές πολυτέλειες που μας κάνουν πλούσιους και πολύτιμους, ανέβηκαν αργά το βράδυ τυλιγμένοι στα παλτά και τα κασκόλ τους στη φεβριάτικη ψύχρα του Φιλοπάππου και άπλωσαν μια κουβέρτα για να γιορτάσουν την πρώτη τους επέτειο. Το να γιορτάζουν τη γνωριμία τους ανήμερα του Αγίου Βαλεντίνου ήταν λίγο ατυχές, με την έννοια ότι όλος ο κόσμος (θα ήθελε να) γιόρταζε εκείνη την ημέρα, όλα τα μπαρ και τα εστιατόρια ήταν κατάμεστα, χανόταν η μοναδικότητα της δικής τους επετείου μέσα στην καθολικότητα της γιορτής. Γι' αυτό είχαν προτιμήσει αυτόν τον ξεχωριστό τρόπο να γιορτάσουν – όχι και τόσο ξεχωριστό, αφού δεν ήσαν οι μόνοι· κι άλλα ζευγαράκια είχαν μαζευτεί στο λόφο, παρά το κρύο, μόνο που δεν είχαν ετοιμάσει ολόκληρο πικ-νικ Πέτρο, κοίτα εκείνους εκεί, έχουν φέρι φαγητό και σαμπάνια – κοίτα, έχουν αληθινά ποτήρια, όχι πλαστικά ποτηράκια σαν τα δικά μας, γιατί εμείς ποτέ δεν κάνουμε κάτι τέτοιο, μωρέ ποτέ δεν με σκέφτεσαι, κι έχουν φέρι και κάτι να φάνε, όχι ξεροσφύρι, είναι τόσο ρομαντικό και σιγά τον κόπο, μωρέ Πέτρο γιατί δεν είσαι ρομαντικός, Πέτρο, Πέτρο πού πα, Πέτρο, περίμενε!

Δεκαπέντε μήνες γνωρίζονταν. Όμως ούτε ο ένας ούτε η άλλη ένιωθαν την ανάγκη ή έτοιμοι να ξεκλειδώσουν όλα τα δωμάτια του εαυτού τους. Τα πήγαιναν καλά. Μα δεν ήσαν ανοιχτά βιβλία· αυτό είναι κάτι που παίρνει πολύ χρόνο, σαν εκείνους τους κάκτους *Agave Americana* που ανθίζουν μονάχα μια φορά στα δέκα χρόνια. Για μερικά πράγματα αξίζει να περιμένεις.

Η μαμά έβγαλε έναν σύρτη, μόνο, από το αμπαρωμένο μυστικό της. Ίσως κάποτε στο μέλλον να έλεγε στον μπαμπά τι συνέβη ανάμεσα στην Άνα και την ίδια, πώς η κυκλοθυμική σχέση τους σε μια κατηφόρα δεν ξανασηκώθηκε.

⁵ Λιώνετε στο μπλέντερ ένα τέταρτο φέτα με λίγη πάπρικα, ελαιόλαδο και μια σκελίδα σκόρδο και στη συνέχεια αλείφετε χωριάτικο ψωμί κομμένο σε μικρά τετράγωνα. Επίσης, καπνιστός σολομός πάνω σε μαύρο ψωμί αλειμμένο με βούτυρο και λίγο φρέσκο άνηθο.

Ο μπαμπάς είχε ενδιαφέρον, είχε και περιέργεια. Μα ήξερε να σέβεται την απροθυμία της μαμάς να μιλήσει για τα προσωπικά της, χωρίς να νιώθει ότι τον αφήνει απ' έξω. Έχοντας μεγαλώσει σε μια πολυπληθή οικογένεια, η διαφύλαξη της ιδιωτικότητας ήταν συνεχής αγώνας όλων των μελών – ειδικά των παιδιών, που προσπαθούσαν να περιχαρακώσουν την προσωπική ζωή τους από τις διεισδυτικές εφόδους της περίεργης μάνας τους και του τυραννικού πατέρα. Γι' αυτό δεν επέμενε· κάποια στιγμή (σελίδα 125) η γυναίκα που αγαπά θα του ανοιγόταν. Βέβαια, αν ήταν στο χέρι του, θα προτιμούσε να μην περιμένει ως τη σελίδα 125 γιατί ένα από τα μεγαλύτερα ελαττώματά του ήταν η ανυπομονησία του. Παρεμπιπτόντως, ορίστε και ο κατάλογος με τα υπόλοιπα ελαττώματα του μπαμπά, ώσπου να έρθει η παραγγελία τους.

Ελαττώματα Μπαμπά

*συγκεντρωτική αποδελτίωση από μαμά, καλύτερους φίλους,
πρώην γκόμενες και μητέρα του*

- ήξερε ν' ακούει, αλλά μόνο αυτά που τον συμφέρουν
- ΔΕΝ ΤΟΥ ΑΡΕΣΕ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ
- έπαιζε *πάρα* πολύ φλίπερ και ακόμη περισσότερη πρέφα
- δεν φρόντιζε να διευρύνει το ρεπερτόριο των ποιημάτων του, οπότε μετά από κάποια στιγμή η Μαμά είχε μπουχτίσει ν' ακούει συνέχεια τη Μαρίνα των Βράχων
- ήταν πολύ νευρικός και αγχωνόταν εύκολα
- τα περισσότερα σαββατοκύριακα τα περνούσε με παρέες ή μόνος του κάνοντας
 - ράφτινγκ
 - ρόλλερ μπλέιντ
 - ορειβασία

από τα οποία κανένα δεν έκανε η Μαμά συστηματικά, ενώ ο Φίλος # 1 σταμάτησε μετά από εκείνη τη φορά που παραλίγο να πνιγεί στον Λούσιο

- δεν είχε παθολογική λατρεία στη μάνα του, είχε όμως η μάνα του παθολογική λατρεία στον Γιο της
- όποιος είπε ότι ο Μπαμπάς παίζει ανεκτά κιθάρα να πάει να του κοιτάξουν τ' αφτιά
- ροχάλιζε
- όταν καταλάβαινε ότι μάλλον έχανε στην πρέφα έχανε και το ενδιαφέρον του
- ποτέ μα ποτέ μα ποτέ δεν έκλεινε συρτάρια, ντουλάπια, καπάκια οδοντόκρεμας ή σαμπουάν, το στόμα του σε άκαιρες στιγμές
- πήγε και παντρεύτηκε μια τρελή σαν και τον ίδιο
- δεν κάνει πια σεξ μαζί μου (Πρώην # 3 γίνεσαι εγωίστρια τώρα)
- δεν είχε καθόλου μα καθόλου υπομονή
- μονοπωλούσε το ενδιαφέρον των γυναικών στις ομηγύρεις
- πανικοβαλλόταν εύκολα
- χόρευε ελεεινό ζεϊμπέκικο, σαν τετραπληγικό άτομο που δεν έχει ακόμη ολοκληρώσει τις φυσιοθεραπείες για την αποκατάστασή του

Έφτασαν οι μαρίδες και η χωριάτικη (είπαμε και καλαμαράκια), τέλος φλας-μπακ, επιστρέφουμε στη μαμά που ακόμη κρέμεται από την ελιά έναν χρόνο αργότερα.

Την οικογένεια, ως προβολή και πραγματικότητα, συλλογιζόταν η μαμά, σκαρφαλωμένη στην ελιά, βλέποντας το μπόλικο σόι του δικού της από κάτω. Ποτέ δεν της πέρασε από το νου ότι στερήθηκε κάτι μην έχοντας μεγάλη οικογένεια. Ακούγοντας τόσα χρόνια τους μπελάδες που περνούσαν φίλοι και γνωστοί με τις δικές τους οικογένειες, και κυρίως τα άπειρα, καταδυναστευτικά πρέπει, που έμοιαζαν να αποτελούν τον συνεκτικό ιστό της

μέσης οικογένειας, η μαμά δεν ένιωθε μεγάλο ενθουσιασμό να ενσωματωθεί σε μια πολυμελή οικογένεια. Πρέπει να πάμε να τους δούμε αν και δεν έχω καμία όρεξη, γιατί δεν του λες τίποτα, δεν μπορώ αδερφός μου είναι, το Πάσχα πρέπει να το περάσουμε μαζί τους θα παρεξηγηθούν αν δεν πάμε, θα κατέβουν οι θείοι απ' το χωριό, πρέπει να τους βγάλουμε έξω, πάλι θα 'ρθει η θεία σου; ούτε εγώ την αντέχω αλλά τι να κάνω, κάτι πρέπει να της πάρουμε έχει γιορτή, γιατί δεν του λες ότι δεν μπορείς να πας, τι να κάνω, αίμα μου είναι, από τα τσιφτεσλιάνια...

Όσο για τον δικό της, ήταν πραγματικά αξιοθαύμαστο πώς μπορούσε να αποκόπτεται από τον συνεχή θόρυβο και το σούσουρο τριγύρω του και να αποτραβιέται στον εαυτό του παρουσία όλων. Γι' αυτό στο σπίτι, όπου και να καθόταν, έφτιαχνε τον δικό του χώρο, άσχετα από το τι διαδραματιζόταν γύρω του. Όταν έχεις μεγαλώσει με τρία αδέρφια και μια μητέρα που χώνεται παντού, δεν έχεις την πολυτέλεια ενός γεωγραφικού προσωπικού χώρου· αναγκάζεσαι να τον οριοθετήσεις μέσα σου.

Ήσαν συμπαθητικοί οι συγγενείς του. Όπως θα χαρακτήριζες συμπαθητικό ένα σκυλάκι που όμως δεν θα ήθελες να το πάρεις και σπίτι σου. Δεύτερη φορά τους έβλεπε όλους μαζεμένους. Την πρώτη φορά που τους γνώρισε ήταν πέρυσι το Πάσχα. Πήγαν να περάσουν τις γιορτές στην Κέρκυρα, με πλήρη απαρτία. Η μαμά δεν είχε ξαναζήσει Πάσχα στην Κέρκυρα, όλοι της έλεγαν πως θα ήταν σπουδαία εμπειρία. Όμως εκείνη ανησυχούσε για την υποδοχή που της προετοίμαζε το σόι του μπαμπά. Μέχρι τότε μόνο την Αγγέλα, τη μικρή αδερφή του μπαμπά, είχε γνωρίσει, και τη Χρύσα, τη γυναίκα του Σπύρου, όταν είχε κατέβει μια φορά στην Αθήνα για ιατρικές εξετάσεις και ψώνια.

Η αλήθεια ήταν ότι δεν ανησυχούσε τόσο πώς θα την έβλεπαν εκείνοι, αλλά το πώς θα τους έβλεπε εκείνη. Δεν θα ήθελε να αμαυρωθεί η σχέση της με τον δικό της εξαιτίας ενός σογιού που θα την απωθούσε – με όλες τις έννοιες της λέξης.

Ευτυχώς η οικογένεια του μπαμπά δεν ήταν ασφυκτικά δεμένη. Ή μάλλον, ο μπαμπάς ήξερε να διεκδικεί χώρο για τον εαυτό του και είχε εκπαιδεύσει τους συγγενείς του να μην έχουν πιεστικές απαιτήσεις. Χρόνια τώρα αντί να περνά όλες τις γιορτές και διακοπές μαζί τους, επέλεγε να πηγαίνει εκδρομές σε βουνά και ποτάμια, οπότε το σόι του χαιρόταν όταν παρευρισκόταν κι αυτός στις ομηγύρεις τους αλλά είχε εκπαιδευτεί να μην το απαιτεί. Βοηθούσε και το γεγονός ότι ήσαν τόσοι πολλοί που η απουσία του

μαμπα δεν ήταν καταλυτική. Βοηθούσε επίσης το γεγονός ότι η Αγγέλα, για κάποιον λόγο που η μαμά ακόμη δεν ήξερε, δεν τους συνήθιζε στην παρουσία της ούτε κι εκείνη. Υποτίθεται ότι σπούδαζε στην Αθήνα, αλλά μάλλον παρέτεινε τις σπουδές της όσο περισσότερο μπορούσε προκειμένου να μην ξαναγυρίσει στο περιοριστικό περιβάλλον της Κέρκυρας, όπου οι δυο μεγαλύτεροι αδερφοί της αυτοανακηρύσσονταν τιμητές της συμπεριφοράς και των κινήσεών της.

«Τελικά δεν παντρεύεσαι έναν άνθρωπο αλλά ολόκληρο το σόι του,» συλλογίστηκε η μαμά από ψηλά καθώς πάλευε με τα κλωνάρια. Στην άλλη γλώσσα της υπήρχε η έκφραση *marrying into a family*, η οποία συνόψιζε καλύτερα την αίσθηση που είχε: σαν να εισχωρούσε μέσα σε μια οικογένεια: όπου, σαν σκυλί που φέρνει βόλτες γύρω από τον εαυτό του και σιάζει χώρο για να καθίσει, έπρεπε κι εκείνη να βρει τη θέση της.

Ποια ήταν η θέση του καθενός; Σκακίερα το χωράφι κι οι μελλοντικοί συγγενείς τα πiónια, φαινομενικά σκόρπια και χαοτικά βαλμένα, όμως στην ουσία το καθένα με ξεκάθαρα συντεταγμένη θέση, ποια ήταν η θέση – και ο ρόλος – του καθενός;

Ο Σπύρος, ο πρωτότοκος, στην από κει μεριά των σαράντα, σαφώς υπέρβαρος αν και λόγω αναστήματος κουβαλούσε το πάχος του καλά. Βροντόφωνος και πληθωρικός, ήταν ο αντίποδας της ομορφιάς του μαμπα, με γωνιώδη, βαριά και αδούλευτα χαρακτηριστικά, κολώνα του σπιτιού από τότε που έπαθε εγκεφαλικό ο πατέρας τους κι έμεινε «μόνη της» η κυρά Γιάννα. Δεν τον συμπαθούσε η μαμά, χωρίς όμως να μπορεί να εξηγήσει εμπεριστατωμένα γιατί. Της φαινόταν μαμμπέσης τύπος, μ' έναν κώδικα συμπεριφοράς που εύκολα στραμπουλιόταν για να στρίψει γωνίες, όταν το απαιτούσαν οι περιστάσεις. Ίσως όμως τον αδικούσε. Δεν είχε στοιχεία για να τον θεωρεί μαγαμπόντη. Πάντως δεν της άρεσε καθόλου το γεγονός ότι τα μαλλιά του ήταν συνεχώς αλουστα. Ή έμοιαζαν έτσι. Ασήμαντη λεπτομέρεια, μα κάτι έμοιαζε να συμβολίζει.

Η γυναίκα του, η Χρύσα. Μ' εκείνη είχαν ξανασυναντηθεί, στην Αθήνα. Η Χρύσα δεν ήταν Κερκυραία αλλά Πειραιώτισσα. Γνωρίστηκε με τον Σπύρο στις διακοπές της στο νησί.

Η Χρύσα ήταν βαμμένη ξανθιά, αρκετά πετυχημένα, αφού ο τόνος βαφής που είχε διαλέξει ήταν πολύ κοντά στο φυσικό ανοιχτό καστανό της. Είχε μακριά μαλλιά και φορούσε μονίμως μείκ-απ, ακόμη κι εδώ που μάζευαν ελιές. Κοκέτα, εμφανίσιμη αλλά όχι καλλονή, πάντοτε προσεγμένα ντυμένη – η μαμά ήταν σίγουρη ότι είχε ειδικά ρούχα για το μάζεμα ελιών. Πράα και μαζεμένη· ακόμη και ο τρόπος που μάλωνε τα παιδιά της είχε κάτι το παραιτημένο, το ενδοτικό. Έκανα το καθήκον μου να σας μαλώσω, αφήστε με ήσυχη τώρα. Δεν μιλούσε πολύ – ίσως δεν προλάβαινε με τον Σπύρο για άντρα – αλλά στη μαμά δημιουργούσε την εντύπωση ξύπνιας γυναίκας αν και λίγο επιφανειακής. Δεν φαίνονταν να έχουν τίποτα κοινό οι δυο τους· η Χρύσα γνωρίστηκε και παντρεύτηκε τον Σπύρο στα δεκαεννιά της (ο άντρας της την περνούσε πέντε χρόνια) και έμοιαζε ικανοποιημένη, αν όχι τρισευτυχισμένη, με σύζυγο και δύο παιδιά.

Ο Γιώργος ήταν ο δευτερότοκος γιος, ο τσαχπίνης· ο σουρλελές της οικογένειας. Πρέπει να περνούσε το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας του (συλ)λέγοντας ανέκδοτα, τα οποία εκσφενδόνιζε συνεχώς χωρίς προειδοποίηση. Ήταν καλός σ' αυτό. Κινητό ψυχαγωγικό πρόγραμμα, πλακατζής, έπαιζε με τα παιδιά περισσότερο απ' ό,τι τα ίδια τα παιδιά έπαιζαν μεταξύ τους. Φύσει πειραχτήρι (Γιώργο, μα είσαι με τα καλά σου; γιατί μου έδεσες τα κορδόνια μαζί;) ένα ευτραφές, υπερμέγεθες παιδί που μόλις αντίκρισε τη μαμά, αναφώνησε, «Ωπα, η Ασημίνα. Παιδιά, ο αδερφός μας πήγε και τα 'φτιαξε με μια που είναι φτυστή η Ασημίνα.» Ο μπαμπάς τον καρπάζωσε πάραυτα, οι άλλοι γελούσαν, μόνο κανείς δεν εξήγησε στη μαμά ποια είναι αυτή η Ασημίνα και γιατί όλοι γελούσαν. Απειλήσε με καβγά τον μπαμπά, αργά το ίδιο βράδυ, αλλά ο μπαμπάς μούλωξε, και το μόνο που κατάφερε να του βγάλει ήταν πως επρόκειτο για μια παλιά, πολύ παλιά του γκόμενα.

Τα σεξουαλικά υπονοούμενα στα λόγια του Γιώργου είχαν πρωτεύουσα θέση. Όλοι γελούσαν, μόνο που αυτή η ελευθεριότητα ήταν φαινομενική, όπως πολύ σύντομα συνειδητοποίησε η μαμά. Μόνο στον Γιώργο επιτρεπόταν να κάνει τέτοια αστεία, κάτι σαν επίσημος γελωτοποιός που του συγχωρούνται οι παρεκκλίσεις από την ηθική τάξη. Όταν η μαμά

αστειευόμενη είτε ένα σόκιν ανέκδοτο έπεσε σιγή στο τραπέζι. Μόνο η Μεί γέλασε.

Η Μεί. Στη Μεί η μαμά νόμισε ότι θα έβρισκε έναν άτυπο σύμμαχο – αν μη τι άλλο εξαιτίας τόσο της οικογενειακής τους ταυτότητας (συννυφάδες) όσο και της κοινής (κατά το ήμισυ για τη μαμά) καταγωγής τους. Τελικά όμως η προσδοκώμενη συνάφεια δεν υπήρχε, κι η Μεί δεν φάνηκε να επιθυμεί να την καλλιεργήσει. Η μαμά της μίλησε κάποιες φορές στην αρχή στα αγγλικά, όμως η Μεί γρήγορα γύρισε την κουβέντα πάλι στα ελληνικά. Προφανώς, η οικογένεια δεν ενθάρρυνε τη χρήση της αγγλικής παρουσία όλων – ίσως ήταν και σωστότερο έτσι, ευγενικότερο. Μόνο με τις δυο κόρες της η Μεί μιλούσε στ’ αγγλικά: ψηλή, πολύ ψηλή για ελληνικά δεδομένα, ειδικά σε σύγκριση με τη Χρύσα και την ίδια τη μαμά, με καστανά, μακριά, ασουλούπωτα μαλλιά και πολύ καθαρό, στιλπνό ανοιχτό δέρμα. Φορούσε πάντα ολόσωμες φόρμες ή τζιν και πουκάμισα: ακόμη και στις βραδινές εξόδους φορούσε ένα καλύτερο τζιν κι ένα καλύτερο πουκάμισο. Είχε μάθει καλά ελληνικά, αν και η προφορά της παρέμενε αδιόρθωτα αγγλική (t^hε περιοδικό t^hε έβαλα στ^hε τ^hεπέζι). Έδειχνε τρομερά δεμένη με τον Γιώργο. Γενικά οι δυο τους έμοιαζαν να ενώνονται με δεσμούς πολύ δυνατώτερους από τη ληξιαρχική πράξη γάμου – συχνά τους έπιανες να συνομιλούν χαμηλόφωνα, απόμερα από τους άλλους, σαν να μοιράζονται συνεχή μυστικά. Πρέπει να έκαναν πολύ καλό κρεβάτι.

Κι η κυρά Γιάννα, η ελαφρώς τροφαντή ματρόνα που ένωνε την οικογένεια σαν ήλιος τους πλανήτες του.

Κάποτε, παλιά, πρέπει να ήταν εξίσου τσαχπίνια και παιχνιδιάρια με τον Γιώργο: διακρινόταν η ζωηράδα, η σπίθα στα μάτια, κάποια μεμονωμένα σχόλια σαν χειμωνιάτικες λιακάδες. Όμως για κάποιους άγνωστους λόγους το άγχος και η ανησυχία είχαν ασβεστώσει απανωτές φορές το μπρίο της, με αποτέλεσμα τώρα να ήταν μια γυναίκα που συνεχώς φώναζε και γκρίνιαζε για κακά που έγιναν ή κακά που θα γίνουν από στιγμή σε στιγμή. Όπως είχε πει ο μπαμπάς στη μαμά, η μάνα τους χειροτέρευε πάρα πολύ από τότε που έπαθε το εγκεφαλικό ο άντρας της. Όλη η οικογένεια άλλαξε μετά από αυτό, αλλά η μητέρα τους άλλαξε προς το χειρότερο. Πριν δεν ήταν τόσο αρνητική: αντίθετα ήταν πρώτη στο γλέντι. Η μαμά διατηρούσε κάποιες επιφυλάξεις ως

προς την αλήθεια αυτού του ισχυρισμού, αλλά απ' ό,τι είχε καταλάβει αυτός ήταν ο κοινά αποδεκτός οικογενειακός μύθος.

Α, και τα παιδιά αμφότερων ζευγαριών, δυο σε κάθε ζευγάρι ένα έτοιμο για ξεφούρνισμα όπου να 'ναι. Η Μεί, η πρώην πωλήτρια στο Boots και νυν νοικοκυρά και μητέρα πλήρους ωραρίου, χαιρόταν που έχει την πολυτέλεια να κάνει τρίτο παιδί και να μην ανησυχεί πώς θα τα αναθρέψει. Ο Γιώργος, βλέπετε, είχε μια καλή δουλειά πουλώντας αναλώσιμα ξενοδοχείων και εστιατορίων.

«Η αδερφή μου είναι μονή μητέρα,» είπε η Μεί χθες το απόγευμα στη μαμά την ώρα που πήγαιναν με το αυτοκίνητο στο σούπερ-μάρκετ για ψώνια. Η συζήτηση είχε γυρίσει στο επικείμενο μωρό που ήδη εκείνη τη στιγμή είχε μήκος πάνω από δώδεκα εκατοστά, είχε αρχίσει να διακρίνεται το φύλο του (♂) και να σχηματίζονται τα νυχάκια του.

Της μαμάς της ήρθε να γελάσει ελαφρώς με το μονή μητέρα, όπως λέμε μονό εισιτήριο, προφανώς κακή μετάφραση του single mother εκ μέρους της Μεί.

«Εννοείς ανύπαντρη μητέρα;»

«Ναι, ξέρω πώς τ^hα λένε στα ελληνικά όμως προτ^hιμου τ^hα μονή. Η αδερφή μου διάλεξε να μην παντρευτ^hεί από δικ^hή τ^hης ελεύθερη επιλογή. Όμας δυσκολεύει^hαι. Δεν είναι καθόλου εύκολου να μεγαλώσει μόνη τ^hης τ^hα παιδί τ^hης.»

Η μαμά χάρηκε που η Μεί οδηγούσε και είχε τα μάτια της στο δρόμο, άρα δεν είδε τη δική της πονεμένη έκφραση. Παραλίγο να γινόταν κι εκείνη «μονή» μητέρα – έγινε για τέσσερις μέρες. Θα δυσκολευόταν; Προφανώς. Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν ούτε οι μισές παροχές προς τις ανύπαντρες μητέρες που υπάρχουν στη Βρετανία. Οι παροχές για ειδικές ομάδες πληθυσμού άλλωστε δεν ήταν ένας από τους λόγους που έφυγε η Άνα;

Την ενδιέφερε να μάθει τους λόγους που η αδερφή της Μεί επέλεξε να κάνει παιδί μόνη της, όμως εκείνη την ώρα έφτασαν στο μεγάλο σούπερ-μάρκετ στην Αλεπού και κάπου μες στα γάλατα, τα απορρυπαντικά και το χαρτί υγείας η συζήτηση παράπεσε και την ξέχασαν εκεί φεύγοντας.

Τα παιδιά, από πέντε ως έντεκα χρονών, τρία κορίτσια, ένα αγόρι, είναι άγνωστα. Η μαμά δεν τα έχει πλησιάσει. Ίσως από κάποιο δισταγμό, σαν

κάθε φορά που βλέπει παιδί και πάει να το πλησιάσει να την τραβά πίσω ένα αόρατο λουρί – μια αλυσίδα που την ενώνει με το μπουντρούμι όπου θάφτηκε το...

Πόσο καιρό θα πάρει, αναρωτήθηκε, μέχρι να πάψω να το σκέφτομαι και να μαγκώνω μέσα μου; Φτάνει τούτη η ζωή;

Τα παιδιά λοιπόν είναι ακανθώδη για τη μαμά, τριαντάφυλλα με ύπουλα αγκάθια. Θα ήθελε να τα πλησιάσει, να τα μυρίσει, ίσως και να καλλιεργήσει κανένα η ίδια, όμως προς το παρόν δεν πλησιάζει καν τον κήπο. Οπότε κι εμείς τα αφήνουμε στην ησυχία τους να παίζουν αμέριμνα, μοναδική τους έγνοια πού έβαλε ο μικρός το φρίσμπυ και τώρα δεν το βρίσκουν. Έτσι κι αλλιώς τα μισά θα πεθάνουν, όπως τόσοι άλλοι, οπότε τι τα θέλετε τα ονόματά τους; Για να δεθείτε μαζί τους και μετά να λυπάστε; Αφήστε τα λοιπόν να παίζουν όσο έχουν καιρό.

Τούτη ήταν η οικογένεια του συντρόφου της όπως την πρωτογνώρισε, τότε που πήγαν να τους δουν εκείνο το Πάσχα μόλις ενάμιση χρόνο αφού γνωρίστηκαν, έτσι παραμένει και σήμερα που τους κοιτά γεωγραφικά (κι ίσως κομματάκι ψυχολογικά) αφ' υψηλού. Σε λίγους μήνες θα προστίθετο άλλο ένα μέλος, το τρίτο μωρό της Μέι. Άραγε η οικογένεια μετρούσε και την ίδια τη μαμά στις τάξεις της; Ένα νέο μέλος που κυοφορούταν στις αγκάλες του βενιαμίν γιου;

Λεπτές, λεπτότατες ισορροπίες έμοιαζαν να κρατούν αυτή την οικογένεια δεμένη, αποσοβώντας όποιες δυνάμεις απόσχισης, διάλυσης, εντροπίας. Μόνο τα παιδιά να έπαιρνες υπόψη σου, τους συνεχείς τσακωμούς (Νίκη, αυτό είναι του ξαδέρφου σου, δώσ' του το πάλι!), την πολύπλοκη δυναμική των σχέσεων ανάμεσα σε αδέρφια, νύφες και πεθερά, ή πάλι την περιουσία και τα μοιράσματά της, δεν χρειαζόσουν άλλες προκλήσεις και απειλές για να διαταραχτεί η επισφαλής ισορροπία.

Πού πήγαινε να χωθεί; Δεν σκεφτόταν τον εαυτό της σαν παντρεμένη παρά μόνο εδώ, όταν έβλεπε τον Σπύρο με τη Χρύσα, τον Γιώργο με τη Μέι και την ποικιλία παιδιών που σχεδίαζαν ελλειπτικές τροχιές γύρω από τους

γονείς τους. Την τρώμαζε η ιδέα της ενσωμάτωσης σε μια τόσο μεγάλη, κατεστημένη οικογένεια – κι ήταν ο ίδιος ο φόβος μην καταποθεί, μη χαθεί μέσα σ' ένα μεγαλύτερο σώμα όπου θα απολέσει τη μοναδικότητά της – σαν ένα μικρόβιο που εγκοιλώνεται από ένα αδιάλειπτα επιτηρούν μακροφάγο.

Κοίταξε το σύντροφό της· μιλούσε με τη Χρύσα και τη Μεί για ένα βιβλίο που είχε υποπέσει στην αντίληψή του σχετικά με την ανατροφή των παιδιών. Τον αγαπούσε αυτόν τον άντρα. Της άρεσε σαν πίνακας, σαν τεχνοτροπία και θεωρητικό ρεύμα, τα χρώματα και η προοπτική του – οι συμβολισμοί που ξυπνούσε μέσα της. Ίσως να τον ακολουθούσε στο μονοπάτι της οικογένειας – ίσως τελικά να μην ήταν τόσο τρομερό να περιστοιχίζεσαι από ντουζίνες συγγενών. Ίσως να μην ήταν τόσο τρομερό να φτιάξεις δική σου. Ίσως κάποια στιγμή να ξεπερνούσε το...

«Παιδιά κατεβαίνω, με πονάει η κοιλιά μου,» φωνάζει η μαμά κι αρχίζει να κατεβαίνει την τραχιά ξύλινη σκάλα.

«Είσαι εντάξει,» ρωτά ο μπαμπάς.

«Η περίοδός μου είναι,» απαντά η μαμά. «Σπάνια με πονά αλλά ξεκίνησε σήμερα και δεν ξέρω γιατί αλλά πονάω.»

«Έχω ντεπόν,» λέει η Χρύσα και σηκώνεται από τον μουσαμά για να πιάσει την τσάντα της.

«Όχι, δεν χρειάζεται, θα πάω να ξαπλώσω και θα μου περάσει.»

«Θα 'ρθω μαζί σου,» της είπε ο μπαμπάς.

«Όχι, εσύ να καθίσεις εδώ,» φώναξε ο Γιώργος. «Ευκαιρία ψάχνεις να λουφάρεις, μπαγάσα. Θα πάει η Μεί μαζί της.»

«Δεν χρειάζεται, θα γυρίσω μόνη μου.»

«Όχι, όχι, ρ^hτέρ^hει να γυρίσω κι εγώ, να δω τ^hαυ φαγητ^hαυ,» είπε η Μεί, κι έτσι ξεκίνησαν οι δυο τους για το σπίτι, το σπίτι του χωριού, πάνω στο λόφο, ενώ ο μπαμπάς σκαρφάλωσε στην ελιά με την κόκκινη χτένα στο χέρι για ν' αποσπάσει τους καρπούς που σε δυο μέρες θα έρεαν πάνω στην ντοματοσαλάτα τους στην Αχαρνών.

ΠΡΟΟΔΟΣ 1

Με πόση προσοχή και διορατικότητα διαβάζετε αυτές τις σελίδες; Αν έχετε συμπαθήσει κάποιον από τους ήρωες, αν έχετε ταυτιστεί ως κάποιο βαθμό με κάποιον, θα παρατηρείτε πιο στενά και με μεγαλύτερη σπουδή τα εξιστορούμενα. Αν αντιθέτως ο τρόπος γραφής ή οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές σας εκνευρίζουν ή σας αφήνουν αδιάφορους πολύ πιθανώς το εξώφυλλο να μαζεύει σκόνη σε κάποιο κομοδίνο ή να τσαλακώνεται σε κάποια τσάντα.

Μετά από 25.413 λέξεις που έχετε διαβάσει, δικαιούστε να έχετε σχηματίσει γνώμη για τους χαρακτήρες της ιστορίας – μιας ιστορίας πέρα για πέρα αληθινής – όσο αληθινή τέλος πάντων είναι η ιστορία του καθενός μας.

1. Η μαμά και ο μπαμπάς δεν έχουν ονόματα επειδή

- βαρέθηκα να τους ονοματίσω;
- οι γονείς τους, μέσα σ' όλες τις δουλειές τους, ξέχασαν να τους βαφτίσουν;
- ο κύριος ρόλος τους στην ιστορία είναι ως γονέων της Αστάρτης;

2. Ο μπαμπάς κι η μαμά θα κάνουν την Αστάρτη

- από ατύχημα;
- κατόπιν περίσκεψης και συνειδητής απόφασης;
- επειδή εμπνεύστηκαν από τις διαφημίσεις του Τζάμπο Μπεμπέ;

3. Η Αστάρτη θα γίνει αυτή που είναι επειδή

- οι γονείς της την ανέθρεψαν έτσι;
- ευθύνονται τα γονιδιά της;
- ο ήλιος ανέτειλε στον Σκορπιό, ο κυβερνήτης του ωροσκόπου της, ο Πλούτωνας, βρισκόταν στον ενδέκατο οίκο, ενώ η Σελήνη ήταν σε τετράγωνο με τον Ερμή και σε διπλό επτάγωνο με την Αφροδίτη;

4. Η μαμά και ο μπαμπάς θα βγάλουν στεγαστικό δάνειο και θα κάνουν ασφάλεια ζωής για την Αστάρτη που πρόκειται να γεννηθεί σε 10 σελίδες;

- όχι, γιατί είναι αντισυμβατικοί άνθρωποι και δεν πιστεύουν σε τέτοιες μικροαστικές επιφάσεις ασφάλειας.
- ναι, γιατί είναι πραγματιστές και δεν το παίζουν μικροί χριστοί ή αθηναϊκών διαστάσεων ψευτοεπαναστάτες.
- ναι, γιατί ο ασφαλιστής αποδείχθηκε πολύ καπάτσος στο ψηστήρι.

5. Πρόκειται να συμβεί, επιτέλους, κάτι σε αυτό το βιβλίο που να δημιουργήσει λίγο σασπένς, έστω και μια υποτυπώδη πλοκή;

- όχι, γιατί όσοι έψαχναν αίμα και σπέρμα, πόθο και πάθος και θα είχαν αγοράσει το τελευταίο βιβλίο του Ζεράρ ντε Βιλλιέ.
- ναι, αν ανησυχήσω πάρα πολύ ότι η πλοκή έχει βαλτώσει θα κοτσάρω μερικούς φόνους, μια πρέζα κατασκοπείας, λεπτομερείς σεξουαλικές συνενυρέσεις και απελπισμένους μονολόγους για το αδιέξοδο των ερωτικών σχέσεων των δύο φύλων.
- ήδη συμβαίνουν πάρα πολλά. Να όσο σας πήρε να τελειώσετε αυτό το ηλίθιο αλλά χαριτωμένο τεστάκι, η μαμά βρίσκεται καθ' οδόν προς τη Ζάκυνθο όπου θα κινδυνέψει η ζωή της.

ΓΕΝΝΗΤΟΥΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΟΙ

Η μαμά οδηγεί με τη μηχανή της προς την Κυλλήνη. Το οδόστρωμα είναι γλιστερό, ένας θανατηφόρος συνδυασμός κακής ποιότητας υλικών ασφαλτόστρωσης και βροχερών καιρικών συνθηκών. Οδηγεί αφήνοντας εκατέρωθεν τις λευκές και ροδαλές δάφνες της Εθνικής Αθηνών Πατρών, τις λεμονιές και τις καφετέριες, ανθρώπους που εκείνη τη στιγμή ζουν τη ζωή τους χωρίς να ξέρουν τη μαμά, χωρίς να ξέρουν πού πηγαίνει (Ζάκυνθο), χωρίς να ξέρουν γιατί πηγαίνει εκεί (για να συμμετάσχει σε μια ακτιβιστική δράση για την προάσπιση του τόπου ωστοκίας των θαλάσσιων χελωνών Καρέτα-Καρέτα), και χωρίς να ξέρουν τι θα της συμβεί (θα κινδυνέψει η ζωή της).

Οδηγεί τη DR της όσο πιο προσεκτικά μπορεί γιατί δεν θέλει να βρεθεί αγκαλιά με κάποια από τις τεράστιες δάφνες ή αλοιφή στη σχάρα κάποιου αντίθετα διερχόμενου οχήματος. Αγαπά τη ζωή. Αγαπά τη ζωή τόσο ώστε να θέλει να την προστατέψει ενάντια όσων την επιβουλεύονται. Όποια ζωή. Ακόμα και αυτή των τεράστιων χελωνών, που εδώ και πενήντα εκατομμύρια χρόνια κολυμπούν σε αχαρτογράφητα υδάτινα μονοπάτια. Οι χελώνες καρέτα καρέτα γνωρίζουν βαθιά μέσα τους σε ποια αμμουδιά γεννήθηκαν και επιστρέφουν εκεί για να γεννήσουν τα αβγά τους. Μόνο γι' αυτό χρειάζονται τη στεριά. Κι απ' όλη τη στεριά το μόνο που ζητούν είναι λίγες δεκάδες μέτρα αμμουδιάς. Μια φορά το χρόνο. Δεν είναι πολύ, ε;

Σφίγγει το τιμόνι και οδηγεί με τις αισθήσεις της σε εγρήγορση. Γύρω της ξετυλίγονται οι σερπαντίνες των δαφνών, ροζ-άσπρες, άσπρες-ροζ. Το τέρμα του δρόμου θα τη φέρει απέναντι από το νησί που οι καρέτα καρέτα διάλεξαν για φωλιά τους εκατομμύρια χρόνια προτού καν αποκτήσει όνομα.

Περνά απέναντι (με το φέρρυ).

Είναι αρχές Ιουνίου, 1992.

Η αγροικία όπου θα κοιμηθεί στρωματσάδα όσο καιρό μείνει εδώ μοιάζει περισσότερο με στάνη. Μυρίζει σαν στάνη. Η μαμά πληροφορείται ότι μέχρι πρότινος ήταν στάνη. Τώρα όμως ανήκει στον σύλλογο προστασίας

της θαλάσσιας χελώνας. Εδώ θα φιλοξενηθούν οι εθελοντές της Γκρήνης που ήρθαν να βοηθήσουν.

«Είδατε καμία ακόμα;» ρωτάει τον Γερούν, τον Ολλανδό περιβαλλοντολόγο που γνωρίζει από την Αθήνα.

«Μόνο μία. Όπου να 'ναι θα έρθουν κι οι άλλες όμως.», είπε ο Γερούν, με τα παλιομοδίτικα κοκκάλινα γυαλιά και τα ξανθωπά μαλλιά που αραιώνουν. Αφιερώνει τη ζωή του στην προστασία των θαλάσσιων ειδών που απειλούνται. Θα μπορούσε να είχε γίνει καλός πιανίστας, έλεγε πάντοτε ο πατέρας του, όμως τώρα στα δάχτυλά του κρατά τους πίνακες με τις στατιστικές για τις χελώνες που γεννούν στην παραλία του Λαγανά. Θα ήθελε πολύ στα δάχτυλά του να κρατούσε ένα όπλο που θα καθάριζε χωρίς πολλά αίματα όσους καταστρατηγούν κάθε ηθική και ανθρωπιά και στο όνομα ενός εφήμερου κέρδους θέλουν να εξαφανίσουν ένα ολόκληρο είδος. Όμως ο Γερούν είναι κατά βάθος ντροπαλός και ξαναχώνεται στα χαρτιά του, εγκαταλείποντας τις σβαρτζενεγκερικές φαντασιώσεις του. Ελπίζει φέτος να έρθουν περισσότερες χελώνες. Ελπίζει οι εθελοντές της Γκρήνης που έχουν έρθει να καταφέρουν με τη δράση τους να προστατέψουν τα τοσοδούλικα χελωνάκια.

Η μαμά αδημονεί να κατέβει στην παραλία. Να καθίσει κι η ίδια μαζί με τους άλλους εθελοντές και εθελόντριες σε μια απόμακρη γωνιά και να δει τα τεράστια θαλάσσια ερπετά να βγαίνουν αργά τη νύχτα από τα νερά, και με τη συνοδεία των τριζονιών και κάποιων ξενυχτισμένων τζιτζικιών να σκάβουν αργά και υπομονετικά τη φωλίτσα τους όπου θ' αποθέσουν τα αβγά τους. Θέλει να τις δει να φεύγουν και να χώνονται στο νερό αφήνοντας πίσω την αδεξιότητα της ξηράς.

Τις βλέπει το επόμενο κιόλας βράδυ. Και χωρίς να ξέρει γιατί (γιατί, γιατί;) στα μάτια της συνωστίζονται κάτι μικρά δάκρυα που κόβουν. Δαγκώνεται στα κρυφά, δεν θέλει να τη δουν να κλαίει. Δαγκώνεται και μαζεύει τα γόνατα στο στήθος της. Η Άννα τη βλέπει με την άκρη του ματιού, βλέπει τη συγκίνησή της. Όμως πιστεύει ότι είναι ίδια με τη συγκίνηση που ένιωσε κι εκείνη όταν πρωτοείδε αυτό το αρχέγονο θαύμα της φύσης κι έτσι κατατάσσει τη μαμά στους ευαίσθητους ανθρώπους.

Δεν είναι όμως μόνο το δέος εμπρός στο θαύμα της φύσης που συγκινεί τη μαμά. Κάτι μέσα της σκιρτά, κι είναι της ίδιας πάστας πόνος όπως αυτός που έχει να κάνει με το...

Είναι όμορφα εδώ τη νύχτα. Μυρίζει εξοχή.

«Θα 'θελα να κολυμπούσα σαν τις χελώνες!» εκμυστηρεύεται η μαμά στον Κώστα την ώρα που πλένουν τα πιάτα από το χθεσινό κοινό φαγητό.

«Δεν ξέρεις κολύμπι;» τη ρωτά εκείνος κι είναι προφανής η έκπληξη στη φωνή του.

«Ξέρω,» λέει η μαμά ελαφρώς προσβεβλημένη. «Εννοώ να μπορώ να κολυμπώ με τόση χάρη και σβελτάδα,» αναστενάζει, έχοντας κατά νου μάλλον κάποια φώκια ή ένα δελφίνι παρά τις καρέτα-καρέτα.

«Γιατί δεν μαθαίνεις υποβρύχιο κολύμπι;» της προτείνει. Ο Κώστας, εθελοντής κι αυτός της Γκρήνης, είναι άνθρωπος των λύσεων. Αν δεν έχει να προτείνει κάτι χειροπιαστό συνήθως δεν μιλά. Γι' αυτό και έχει διαλέξει να περάσει το καλοκαίρι του εδώ προστατεύοντας τις χελώνες και τα μικρά τους παρά τελειώνοντας την πτυχιακή του που εκκρεμεί βαρυγκωμώντας στο Πολυτεχνείο ή κάνοντας διακοπές με την κοπέλα του, η οποία – ειλικρινά δεν μπορώ να καταλάβω τι στο διάολο της και τρέχεις τώρα με την Γκρήνης στου διαόλου τη μάνα για να φροντίσεις κάτι σκατοχελωνάκια αντί να πάμε κι εμείς κάπου διακοπές σαν άνθρωποι! Αμάν βρε Κώστα, πια, αμάν, σε βαρέθηκα κι εσένα και τις τρελοϊδέες σου! Ειλικρινά αν δεν διορθωθείς δεν ξέρω τι θα γίνει με μας τους δυο, κάθε χρόνο η ίδια ιστορία, βαρέθηκα και γ' αυτές, βαρέω...»

«Υποβρύχιο κολύμπι;» τον ρωτά η μαμά ενώ παλεύει μ' ένα ξεραμένο κομμάτι τυρί από τη χθεσινή μακαρονάδα που έφαγαν.

«Ναι μωρέ, αυτό με τις μπουκάλες. Το σκούμπα ντάιβινγκ, πώς το λένε;»

«Κι έχει πουθενά να το κάνω αυτό;» το ζυγίζει ακόμα η μαμά ενώ ξύνει το τυρί από το πιάτο με το νύχι της.

«Σίγουρα κάπου θα έχει στην Αθήνα.» Το ποτήρι του Κώστα είναι πάντοτε γεμάτο. Αν δεν είναι γεμάτο τότε δεν διψάει.

«Δηλαδή να γίνω δύτρια;»

«Γιατί όχι;»

Πράγματι. Γιατί όχι; Μόλις επιστρέψει στην Αθήνα θα το ψάξει, κι αν δεν είναι πολύ απαγορευτικό οικονομικά θα το δοκιμάσει.

«Ασ' το διάολο! Θα τους σκοτώσω που δεν τα βάλανε χθες να μουλιάσουνε!»

(

Έχει νυχτώσει. Η δροσιά της θάλασσας κάνει τους εθελοντές να μαζεύονται κάτω από τα σκεπάσματα και τους υπνόσακούς τους, μονάρχους παρέα με τις σκέψεις τους, τους προβληματισμούς τους, τις προσδοκίες τους. Τι έχει φέρει τόσο κόσμο εδώ; Ποια ιδανικά ή ψυχαναγκασμοί, ποιες ελπίδες ή φόβοι, ποια περισσεύματα χρόνου ή ευαισθησίας τους έχουν κάνει να διαλέξουν το σκληρό πάτωμα της πρώην στάνης αντί για τα μονά, διπλά ή ημίδιπλα κρεβάτια τους κάπου αλλού; Η μαμά υποψιάζεται γιατί επέλεξε να έρθει εδώ, αγνοεί όμως εσκεμμένα την υποψία σαν μαθήματα για το σπίτι που συνεχώς αναβάλλουμε να κάνουμε.

(

«Μα γιατί πρέπει σώνει και καλά να βάλετε ομπρέλες σ' αυτή την παραλία;»

Η Άννα είχε υποσχεθεί ότι θα προσπαθούσε να μη φωνάζει, αλλά είτε το ξέχασε είτε δεν προσπαθεί πολύ.

«Άκου κοπέλα μου. Δεν ήρθες εσύ απ' την Αθήνα να μας πεις τι θα κάνουμε στο νησί μας. Ακούς;»

Ακούει, όπως και οποιοσδήποτε σε ακτίνα δεκαοκτώ χιλιομέτρων με τέτοιες αγριοφωνάρες που πατάει ο μουστακαλής τύπος που νέμεται τις ομπρελοξαπλώστρες.

«Το ξέρετε ότι είναι παράνομες οι ομπρέλες και οι ξαπλώστρες εδώ πέρα;» προσθέτει ο Κώστας.

«Ποιος το λέει;» τσαμπουκαλεύεται ο αδερφός του πρώτου μουστακαλή.

«Οι απαιτήσεις προστασίας.»

«Ωραία, πες στους μπάτσους να έρθουν. Θα μας κλάσουν τ' αρχίδια,» γελάει ο νταής αυτάρεσκα.

Η Άννα έχει ξεμοναχιάσει μια γυναίκα που κι εκείνη νοικιάζει ξαπλώστρες και ομπρέλες.

«Παιδάκι μου, πού θα ξαπλώσουνε οι τουρίστες; Αυτοί τις θέλουνε και τους τις δίνουμε εμείς. Δεν φταίμε εμείς, το καταλαβαίνεις αυτό;»

«Μα αν τους εξηγήσετε ότι κάνετε κακό στις χελώνες θα καταλάβουν και δεν θα θέλουν ούτε ομπρέλες ούτε ξαπλώστρες,» επιχειρηματολογεί εις μάτην η Άννα. Η Άννα, είναι στο δεύτερο έτος της νομικής, έχει μετανιώσει για την επιλογή σπουδών της προτού καν τις ξεκινήσει και ακόμη δεν έχει κατασταλάξει αν ο κόσμος θ' αλλάξει με βελούδινα λόγια ή με αιματηρές εξεγέρσεις. Η συμπεριφορά της ταλαντεύεται μεταξύ των δύο. Είναι ψηλή και άστηθη, με περισσότερες γωνίες απ' όσες θα ήθελε. Ονειρεύεται πιο πολύ την ημέρα παρά τη νύχτα και φιλάει πάρα πολύ ωραία.

«Κι εγώ από τι θα ζήσω τότε, μου λες;» σκούζει η γυναίκα τσιριχτά. «Άντε στα κομμάτια τώρα. Αδειάστε μας τη γωνιά, μας πρήξατε!»

Η Άννα δεν της αδειάζει τη γωνιά. Οι εθελοντές πασχίζουν να φέρουν τους ντόπιους με τα νερά τους, να τους ενσταλάξουν λίγη αγάπη για τις χελώνες και τα μικρά τους. Όμως η συντονισμένη προσπάθεια του συλλόγου προστασίας και της Γκρήνητης να μεταπείσουν τους υπαίτιους της καταστροφής του τόπου ωτοκίας αποβαίνουν άκαρπες. Άκαρπες ήσαν και οι διαβουλεύσεις τους με το νομάρχη που κώφευε στις διαμαρτυρίες τους. Οι χελώνες δεν ψηφίζουν. Ο Λαγανάς είναι μια απέραντη παραλία που μπορεί να χωρέσει πολλούς τουρίστες. Τουρίστες ίσον χωριάτικες σαλάτες, προτηγανισμένες πατάτες, στενόχωρα ενοικιαζόμενα δωμάτια, ταλαιπωρημένα σκούτερ και γυαλιστερές καρτ ποστάλ που απεικονίζουν τις χελώνες που τείνουν προς εξαφάνιση.

﴿

«Κοίτα, κοίτα!»

Η άμμος σαλεύει. Ελάχιστα, ανεπαίσθητα. Σταματά. Κατόπιν σαλεύει πάλι. Οι κόκκοι γκρεμίζονται σε εφήμερα ρυάκια από το λοφίσκο που σχηματίζεται καθώς σκάνε τα αβγά. Δυο μήνες τώρα τα ζέσταινε ο ήλιος και τα έλουζε η σελήνη, τα νανούριζαν τα κύματα.

Με σκαλωμένη την ανάσα κοιτούν τα αβγά να σκάνε ένα ένα και τα χελωνάκια να ξεμυτίζουν διστακτικά. Φωνές από χαρά και συγκίνηση ενώνουν τη μικρή ομάδα ακτιβιστών. Αγκαλιάζονται, κι είναι σαν να θέλουν να μεταδώσουν τη συλλογική τους δύναμη στο χελωνάκι που τώρα τρέχει προς το ακρογιάλι. Τώρα κινδυνεύει περισσότερο από ποτέ. Τα θαλασσοπούλια μπορεί να εφορμήσουν να το φάνε· αν υπάρχουν τεχνητά φώτα ίσως αποπροσανατολιστεί και δεν φτάσει στη θάλασσα εγκαίρως· αλλά και μέσα στο νερό, χταπόδια, καβούρια και ψάρια περιμένουν πώς και πώς τους λαχταριστούς μικροσκοπικούς μεζέδες. Μόνο ένα στα χίλια θα καταφέρει να ενηλικιωθεί. Μόνο ένα. Κι είναι σημαντικό να φτάσει στη θάλασσα χωρίς εμπόδια, γιατί σ' αυτό το ξέφρενο τρεχαλητό του προς το νερό είναι που θα αποτυπώσει στην αρχαία μνήμη του τον τόπο όπου θα ξαναγυρίσει μετά από τριάντα χρόνια για να γεννήσει.

Η μαμά βλέπει τους νεοσσούς να τρέχουν προς τη θάλασσα και θέλει τόσο πολύ να ζήσουν. Χαίρεται που συμμετέχει κι αυτή, σαν υπερμεγέθης μαμή, σε αυτή τη διαδικασία, που με κάποιο τρόπο τους παρέχει ένα εφόδιο στη ζωή. Ό,τι δεν κατάφερε με το δικό της παιδί.

«Δεν θα κάνω άλλο,» σκέφτεται μέσα της. «Η ιδέα ότι μπορεί να το χάσω με ισοπεδώνει.» Η απόφαση εκκολάπτεται σαν χελωνάκι που ήρθε η ώρα του. Μόνο ένα στα χίλια επιζεί, είπαμε.

Ξυπνά από δυνατές φωνές. Φωνές παράταιρες μες στη σιγαλιά του απογεύματος. Της παίρνει λίγες στιγμές για να επεξεργαστεί ο εγκέφαλός της ότι ακούει την Άννα που διαπληκτίζεται με κάποια άγνωστη, χοντρή, αντρική φωνή. Τινάζει τον υπνόσακο από πάνω της και βγαίνει έξω από το μικρό δωμάτιο, ελαφρώς ζαλισμένη από τον μεσημεριάτικο ύπνο της. Όντως είναι η

Άννα που φωνάζει, πράγμα συνηθισμένο· τούτη τη φορά όμως η φωνή της έχει πολύ μεγαλύτερη ένταση.

«Δεν έχετε δικαίωμα, το καταλαβαίνετε;» φωνάζει η Άννα σε κάποιον μεγαλόσωμο άντρα που στέκεται μπροστά της. Της φαίνεται γνωστός της μαμάς. Στο χέρι του κρατά – μα είναι δυνατόν; – τα δικά τους φυλλάδια, αυτά που μοιράζουν στους τουρίστες για να τους ενημερώσουν για τις χελώνες, αυτά που μοιράζουν μερικοί εθελοντές στην παραλία αυτή τη στιγμή. Δεν τα κρατά ακριβώς· τα τσαλακώνει.

Προτού η μαμά προλάβει να καταλάβει τι γίνεται ακριβώς, βλέπει την Άννα να τρεκλίζει προς τα πίσω και να προσγειώνεται με φόρα χάμω, τα μακριά καστανά μαλλιά της ένα κύμα που καλύπτει στιγμιαία το πρόσωπό της και το μορφασμό πόνου.

«Τι γίνεται;» πάει να πει η μαμά, αλλά δεν προλαβαίνει, καθώς ο τύπος που έσπρωξε βίαια την Άννα επιτίθεται τώρα στον υπεύθυνο του ελληνικού τμήματος και πιάνονται στα χέρια.

Η μαμά ορμάει. Οι εξηγήσεις μπορούν να περιμένουν. Πέφτει πάνω στον μεγαλόσωμο άντρα και προσπαθεί να τον εμποδίσει να χτυπήσει τον Νίκο, που εκείνη τη στιγμή διπλώνεται στα δύο από τις απανωτές γροθιές του νταή.

Την αγκωνιά που τρώει στο πηγούνι δεν την είχε υπολογίσει. Υπάρχει τέτοιος πόνος; Τα μάτια της γεμίζουν δάκρυα καθώς φέρνει ενστικτωδώς τα δάχτυλά της στο χτυπημένο πηγούνι της· νιώθει να ζαλίζεται ελαφρώς, ωχ κουνιέται η γη.

«Παλιομαλάκα, νομίζεις ότι θα μας φοβίσεις εσύ κι οι μαντράχαλοί σου;» βροντοφωνάζει η Άννα, που όχι μόνο έχει σηκωθεί αλλά έχει αρπάζει ένα κουπί. Το προσγειώνει με δύναμη στην πλάτη του άντρα.

Η μαμά ακόμη ζαλίζεται από το χτύπημα που έχει φάει και αδυνατεί να καταλάβει τι γίνεται ακριβώς, από πού εμφανίστηκε αυτός ο τύπος που γρονθοκοπά τον Νίκο και τσαλακώνει τα φυλλάδιά τους, γιατί η Άννα του επιτίθεται μ' ένα κουπί; Η ίδια πώς χτύπησε; *Πονάω!*

Ο μυώδης τύπος ρίχνει μια ξεγυρισμένη μπουνιά στα μούτρα του Νίκου που σωριάζεται χάμω, και κάνοντας γρήγορα μεταβολή σηκώνει το μπράτσο του για να αποφύγει την τρίτη κουπιά που πάει να του δώσει η Άννα.

Το κουπί κατεβαίνει με δύναμη, αλλά ο τύπος δεν φαίνεται να πτοείται. «Το Χριστό σου!» φτύνει και, αρπάζοντας το κουπί, το τραβάει και φέρνει την Άννα κοντά του. Η Άννα τα χάνει για μια στιγμή – αλλά μόνο για μια στιγμή. Προτού προλάβει ο τύπος να τη χτυπήσει, η ίδια έχει ήδη αφήσει το κουπί και σφίγγοντας τα δόντια της του χώνει με ορμή το γόνατο στ' αχαμνά του. Ο άντρας βογκάει, μορφάζει, μοιάζει να μαρμαρώνει για μια απειροελάχιστη στιγμή κι ύστερα διπλώνεται στα δύο βγάζοντας άναρθρους ήχους από το μισάνοιχτο στόμα του.

«Όχι, θα μας κάνεις καλά, παλιοαρχίδι! Κερατά!» φωνάζει η Άννα από πάνω του βαριανασαίνοντας. Η μαμά βλέπει τον Νίκο πεσμένο κάτω, με αίματα να πασαλείβουν και να παραμορφώνουν τα χτυπημένα χαρακτηριστικά του. *Μα τι στο διάολο γίνεται εδώ;* Την τελευταία φορά που τους είδε, μόλις είχαν φάει και κάποιοι θα πήγαιναν να μοιράσουν φυλλάδια ενώ ο Γερούν με κάποιους άλλους θα κατέβαιναν στην πόλη για ψώνια.

«Άννα, τι γίνεται εδώ πέρα;» ψελλίζει, ενώ με τη γλώσσα της ψηλαφά τον πόνο που βράζει στο σαγόνι της.

«Ηρθαν δυο μαλάκες να μας πάρουν τα φυλλάδια και να μας τρομάξουν, τραμπούκοι του κερατά. Τους έχεις ξαναδεί.»

Όντως, τώρα η μαμά τον θυμάται τον τύπο και τις απειλές του από τις προάλλες. Από αυτούς τους βαριούς κι ασήκωτους άντρακλες που όλα τα σφάζουν όλα τα μαχαιρώνουν. Απ' ό,τι είχαν πληροφορηθεί, ήσαν μπλεγμένοι σε αρκετές παλιοδουλειές και τώρα φρόντιζαν τα συμφέροντα των καταπατητών της παραλίας.

«Σήκω φύγε, ρε ρεμάλι,» φωνάζει η Άννα στον τύπο που ακόμα πιάνει τ' αχαμνά του μορφάζοντας. «Στα γαμήδια!»

Εκείνη τη στιγμή η προσοχή όλων αποσπάται από φωνές και θόρυβο στην άλλη μεριά της καλύβας, όπου ο Κώστας κι ο Βιμ παλεύουν με τον άλλο νταή. Η Άννα σηκώνει τον Νίκο και τρέχουν προς τα εκεί. Η μαμά κάνει να ακολουθήσει όταν, εντελώς απρόσμενα, νιώθει το κεφάλι της να εκρήγνυται σε χιλιάδες αστέρια, κρύσταλλα που σπάζουν σε μυριακάτομμύρια θρύψαλα κι εκσφενδονίζονται στο υπερπέραν, ο γαλαξίας του Αλτάιρ είναι πια τόσο κοντά κι η ίδια πλανιέται στο σκοτάδι του πουθενά χωρίς σκάφανδρο, χωρίς αναπνοή, χωρίς ζωή.

Το σκοτάδι έχει υφή. Είναι φτιαγμένο από μικροσκοπικές ίνες, πλεγμένες σε δίκτυα μαλακά μα αδιαπέραστα. Το σκοτάδι απ' έξω φέρνει σκοτάδι μέσα. Μόνο που το μέσα σκοτάδι έχει πολλούς συγγενείς. Είναι το σκοτάδι στο τέλος μιας μέρας γεμάτης παιχνίδια και καλή παρέα, ένα σκοτάδι ανάλαφρο σαν καλοκαιρινή μουσική επιτυχία ή καρτούν με τον Ροζ Πάνθηρα. Είναι το σκοτάδι μιας κουραστικής μέρας ξέχειλης από δουλειά, ένα σκοτάδι παχύ κι ασήκωτο σαν υπέρβαρα βαλίτσα, σαν δυσπεψία από πάρα πολύ φαΐ. Είναι το σκοτάδι στα στερνά μιας νύχτας σεισμικού σεξ, αγκαλιά ή χωρίς, σκοτάδι ευχαριστημένο σαν χορτάτος σκύλος κι αυγουστιάτικο τζιτζίκι. Είναι τόσα πολλά τα σκοτάδια. Είναι και το σκοτάδι που σφαλίζει μάτια για πάντα. Το βάρος του μετριέται σε χρόνο που εκπνέει, σε κομματάκια αποσυντεθειμένης μνήμης και χωματερές παροπλισμένων κορμιών.

Δεν έχω πληροφορίες γι' αυτό το σκοτάδι. Χαίρομαι που δεν έχω πληροφορίες γι' αυτό το σκοτάδι. Και μπορώ μόνο να το φανταστώ, καλύτερο, χειρότερο, ανάλογα με την εκάστοτε διάθεση· ανάλογα με τα τρέχοντα πιστεύω, τις διαθέσιμες εκδοχές.

Η μαμά κολυμπούσε σ' αυτό το σκοτάδι, της λήθης, δύσκολες απλωτές σαν να κινιόταν σε λιωμένη πίσσα ή σαν τα μπράτσα της να ζύγιζαν δυο κορμιά το καθένα. Κολυμπούσε πασχίζοντας να βγει στην όχθη της ζωής της, έξω από αυτό το σκοτεινό τίποτα, τη μαυριδερή ανυπαρξία, για την οποία, ευτυχώς, δεν έχω πληροφορίες.

Διάφορα μηχανήματα παρείχαν διάφορα στοιχεία για το πού/πώς βρισκόταν το σώμα της: τόσοι παλμοί, τόσο οξυγόνο στις αρτηρίες, τόσο το ένα και το άλλο που μετριούνται. Μόνο που μερικά πράγματα δεν μετριούνται, κι αυτά ήσαν που τέλειωναν. Ήθελε να φωνάξει, να ζητήσει βοήθεια, κάποιον να τη βγάλει απ' τον πηχτό βόρβορο του σκοταδιού, αλλά δεν υπήρχε επικοινωνία με τις φωνητικές χορδές. Όλα τα συστήματα κατεβασμένα, σαν πόλεμος και φυσική καταστροφή. Και πόσο, πόσο, πόσο δύσκολο το κολύμπι ως την ακτή, τόσο βασανιστικά μακριά.

Αν ήταν παραμύθι, ένα μοναδικό από τα πολλά δάκρυα του μπαμπά θα αρκούσε να κυλήσει και να την αγγίξει στο μάγουλο, στο μάτι ή στα χείλη ή σε κάποιο άλλο συμβολικό σημείο για να την αναστήσει. Μήτε όμως τα γδαρμένα δάκρυα του μπαμπά που δάγκωνε τα χείλη του πλάι της στο κρεβάτι, μήτε οι προσευχές και τα παρακάλια, μήτε οι ιατρικές επεμβάσεις και η τεχνολογία δεν έριχναν σωσίβιο στη μαμά που πάλευε με τα κύματα του μελανιασμένου εγκεφάλου της.

Δεν ξέρω αν είναι το φριχτότερο σκοτάδι, μα αυτή τη στιγμή έτσι φαίνεται.

Η μαμά πήγε στη Ζάκυνθο να προστατέψει τα χελωνάκια όχι από κάποιο όψιμο νοιάξιμο για τα αρχαία ερπετά ή τη βιοποικιλότητα εν γένει. Ούτε επειδή δεν έβρισκε τι άλλο να κάνει με το χρόνο της εκείνο το καλοκαίρι του '92. Ήξερε λίγο πολύ ότι οι λόγοι που την οδήγησαν να γίνει ακτιβίστρια είχαν περισσότερο να κάνουν με την προσωπική της περιπέτεια. Δυο πράγματα: φόβος και πόνος. Ή πόνος και φόβος. Σίγουρα μοιράζονται πολλά κοινά πέρα από το γραμματικό γένος και τον ίδιο αριθμό γραμμάτων. Ο πόνος για το χαμένο μωράκι που πέθανε χωρίς να προλάβει καν να φτάσει στο νερό της θάλασσας. Ο φόβος ότι ίσως η ιστορία επαναλαμβανόταν στη σχέση της με τον μπαμπά. Κι η ίδια δεν ήταν χελώνα, να κάνει τ' αβγά της κι ύστερα να τ' αφήσει στο έλεος της φύσης και της τύχης (ούτε αυτές οι λέξεις είναι τυχαίες φίλες). Έπρεπε καρτερικά να παραμείνει θεατής σε όλη την ταινία, και στην καλύτερη περίπτωση θυμόσοφα ν' αποδεχτεί τη διάψευση των προσδοκιών της. Η ενασχόλησή της με τις καρέτα² ήταν ο έμμεσος, λαβυρινθώδης τρόπος της να καλέσει τα φαντάσματά της σε δείπνο, να συνδιαλλαχθεί μαζί τους και να δει αν μπορούσε να τους κάνει έξωση.

Έτσι, βλέποντας το θαύμα και την τραγωδία της γέννησης και του θανάτου των νεοσσών πάνω στην άμμο και μέσα στα νερά πήρε την απόφαση να μην εκθέσει τον εαυτό της ξανά σε τέτοιες περιπέτειες. Όμως το ίδιο της το

κορμί είχε σηκώσει δικό του μπαϊράκι. Μέσα της είχε ήδη ξεκινήσει ο πολλαπλασιασμός του ωαρίου σε κύτταρα. Αυτό το ωάριο δεν θα ξεπλενόταν με την άμπωτη της περιόδου της. Αυτό το ωάριο είχε ανοίξει τις πύλες του στον υδροκέφαλο πρωταθλητή του σπριντ 100 χιλιοστών που εκτόξευσε ο μπαμπάς βαριανασαίνοντας και στάζοντας ιδρώτα και άλλα υγρά στο εκστασιασμένο κορμί της μαμάς πριν από έξι εβδομάδες. Αυτό το ωάριο έλεγε να δοκιμάσει την τύχη του στη ρουλέτα της ζωής.

Η μαμά, που τώρα ψυχορραγούσε σ' ένα στενό κρεβάτι του Νοσοκομείου Ζακύνθου με βαριά κρανιοεγκεφαλική κάκωση εξαιτίας της κουπιάς που είχε φάει από τον σεσημασμένο προστάτη ομπρελοξαπλωστρών, δεν είχε κανένα σκοπό να δεχθεί αρμένικη βίζιτα από το σπερματοζωάριο του μπαμπά. Ούτε και ο μπαμπάς σκόπευε να ξεπροβοδίσει τον πρωταθλητή ίσαμε το αβγό της ζωής. Άσχετα όμως από τους όποιους σκοπούς τους, ένα παραπάτημα της τύχης, ή απλώς ένα σφάλμα στην αλυσίδα παραγωγής της τεχνολογικά άρτιας σουηδικής εταιρίας προφυλακτικών άφησε το φανάρι πράσινο για να γκαζώσει το σποράκι του μπαμπά.

Βέβαια το ακόμα ασχημάτιστο έμβρυο, που ακόμη άξιζε όσο κι ένα μπαλάκι μύξας, πόνταρε την εξέλιξή του στην επιβίωση του ξενιστή του. Κι η μαμά δεν έλεγε να βγει στην ακτή.

Προφανώς, ξέρετε ήδη ότι μαμά βγήκε στην ακτή, αφού το ωάριο όχι μόνο έζησε και εξελίχθηκε αλλά γεννήθηκε κιόλας ως Αστάρτη επτά μήνες αργότερα. Η μαμά βγήκε από το κώμα μετά από τέσσερις μέρες, νιώθοντας σαν να την πάτησε νταλίκια η οποία μάλιστα την ξαναπάτησε όταν ο οδηγός έκανε όπισθεν για να δει τι είχε χτυπήσει.

Πώς ξυπνάς από ύπνο που παραλίγο να ήταν χωρίς ξημέρωμα; Με ανακούφιση; Χαρά; Ευγνωμοσύνη;

Με φόβο. Φόβο ότι μπορεί να μην πέρασε, ότι η θάλασσα του σκοταδιού είναι ακόμα εκεί, πάντα θα είναι εκεί και θα σκάει στους κυματοθραύστες της άρνησης, και κάποια στιγμή, αργότερα, νωρίτερα, στα

νερά της θα ξαναβρεθείς, κείνη τη φορά πολύ μακριά από οποιαδήποτε σκελίδα γης, κείνη τη φορά μόνιμα στα βάθη της.

Κι ήταν μ' αυτόν το φόβο που έκλαψε η μαμά σαν συνήλθε, κουβαλώντας το βαρύ φορτίο της επίγνωσης της θνητότητάς της. Σιγά το νέο, θα μπορούσε να σαρκάσει κάποιος. Όμως άλλο να ξέρουμε βιβλιογραφικά ότι κάποια μέρα θα μας φάει το χώμα και άλλο να το ζήσουμε στο πετσί μας, να ξέρουμε ότι να, ένα ακόμα βήμα, μια στραβοτιμονιά, λίγο να ξεχαστεί η Τύχη μας εκεί που πλέκει και πάει ο πόντος της ζωής μας, πάπαλα το πουλοβεράκι της ανάσας μας.

Δεν μπορεί να μιλήσει γι' αυτά στο σύντροφό της. Τον βλέπει σκυμμένο πάνω από το κρεβάτι της, να την κοιτά μ' ευγνωμοσύνη κι ανακούφιση στα μάτια. Τι να του πει. Έζησα, αγάπη μου, αλλά μια μέρα θα πεθάνω. Τι να του πει; Ο μπαμπάς θα νομίζει ότι τα δάκρυα στα μάτια της είναι ανακούφισης, δάκρυα χαράς. Τι να του πει;

Πώς να της το πει; Ότι δεν σώθηκε μια ζωή αλλά δύο. Ότι οι γιατροί, ανάμεσα στην ομοβροντία εξετάσεων, της έκαναν και τεστ εγκυμοσύνης και αποδείχθηκε ότι ήταν έγκυος δύο μηνών. Η χαρά του κι η ανυπομονησία του να μοιραστεί το νέο μαζί της ακόμα κονταροχτυπιέται με τα υπολείμματα του φόβου μήπως δεν είναι αλήθεια ότι η αγαπημένη του σώθηκε, ότι τελικά δεν θα χρειαστεί να ψηλαφά την ουλή μιας απώλειας για πάντα.

Δεν του λέει τίποτα. Άλλο ένα ογκώδες αντικείμενο στο ταμείο συναισθηματικών παρακαταθηκών και οδυνηρών εμπειριών.

Της το λέει άτσαλα, αρκετά αργότερα, αφού φύγει από το δωμάτιο η πλειάδα εθελοντών και φίλων που συμπαραστέκονταν, κι αφού περάσουν τα δύο πρώτα αβέβια εικοσιτετράωρα, όταν ο σκοτεινός βένθος καλεί τη μαμά για ακόμα μία βουτίτσα.

«Σου 'χω καλά και κακά νέα,» της λέει πιάνοντας το χέρι της.

Η μαμά, ακόμα ελαφρώς ντοπαρισμένη από τα παυσίπονα, τον κοιτάει με ύφος ανάμικτο, τρυφερότητα για την προσπάθειά του να τη διασκεδάσει, κούραση που βαραίνει το σώμα της, η γεύση του παραλίγο θανάτου ακόμα να πικρίζει στο στόμα της.

«Η μίνι φούστα που αγόρασες πριν έρθεις εδώ, εκείνη τη μαύρη, τη θυμάσαι;»

Του γνέφει παραιτημένα. Άλλος τελικά υπέστη ζημιά στον εγκέφαλο.

«Ξέχνα τη.»

«Τι εννοείς;»

«Εννοώ ότι ξέχνα τη, δεν θα την ξαναβάλεις για πολύ καιρό.»

Κι είχα μια φαγούρα, θέλει να του πει, αλλά της έχει εξάψει την περιέργεια τώρα. Τι στο διάολο είναι αυτά που της λέει για το μίνι τώρα; Εδώ η ίδια πήγε κι ήρθε στον άλλο κόσμο χωρίς ταξιδιωτικά έγγραφα.

Ο μπαμπάς απογοητεύεται ελαφρώς από τη χλιαρή αντίδρασή της, περίμενε να συμμετάσχει περισσότερο στους αστεϊσμούς του. Μπορεί να μην του έχει μιλήσει για το φόβο που τη σιγοκαίει, αλλά ο μπαμπάς διαισθάνεται ότι η γυναίκα που αγαπά δεν επέστρεψε όπως ακριβώς παραλίγο να φύγει. Τα ραγισμένα μάτια της και το κουτσό χαμόγελό της κρύβουν κάτι πηχτό και χαλασμένο. Το χιούμορ του είναι μια ανομολόγητη προσπάθεια να την αγκιστρώσει στη ζωή, κοντά του.

«Το καλό νέο είναι ότι σε επτά μήνες θα μπορείς να το ξαναφορέσεις,» αποφαινεται πυθιακά, περιμένοντας να τον ρωτήσει τι εννοεί.

Η μαμά του κάνει το χατίρι.

«Θυμάσαι εκείνο το προφυλακτικό που φοβόμασταν ότι έσπασε;»

Ο νους της μαμάς αρχίζει να φωτίζεται, το στόμα της ανοίγει ελαφρώς.

«Εεε, μάλλον είχαμε δίκιο. Θα γίνουμε τρεις!» της λέει και της σφίγγει το χέρι με τρυφερότητα.

Εγώ παραλίγο να μην είμαι καμία, σκέφτεται η μαμά και περιδινείται σ' έναν ανεμοστρόβιλο κακών σκέψεων: το μωρό, που μπορεί να πεθάνει, η ίδια που μπορεί να πεθάνει, ο πόνος, ο πόνος, πόσος πόνος να χωρέσει πια στα κύτταρά της, πού θα τον βάλει; Κι ο φόβος; Αδιαχώρητο!

Τη βλέπει ο μπαμπάς που μόνο δεν χαίρεται και δαγκώνεται, πασχίζει να βρει κάτι να πει για να τη βοηθήσει, κάτι να τη φέρει κοντά του.

«Βέβαια, αν θέλουμε- αν θέλεις το κρατάμε...» λέει τελικά, καταλαβαίνοντας ότι η δική του χαρά πρέπει να υποκλιθεί μπροστά σε ό,τι είναι αυτό που ανταριάζει μες στη μαμά. Εκείνη κοιτάζει τον ελαφρώς βρώμικο τοίχο απέναντι, μόλις που αναπνέει. Πώς ν' αποδεχτεί τη ζωή που γεννιέται όταν δεν μπορεί ν' αντέξει το θάνατο που караδοκεί;

Μίλα μου, σε παρακαλώ! Πες μου κάτι. Μη μ' αφήνεις απ' έξω.

«Εγώ σ' αγαπώ,» της ψιθυρίζει τελικά, ξεροκαταπίνοντας τον κόμπο, βουρκώνοντας.

Είναι η αγάπη αρκετή;

Η μαμά βγαίνει από το νοσοκομείο στα μέσα Αυγούστου. Η ζωή (της) συνεχίζεται. Συνεχίζεται και μέσα της, με τρόπο αναπάντεχο και μη προβλέψιμο. Δεν έχει ηθικούς ενδοιασμούς να ρίξει το μωρό. Ξέρει ότι το σώμα είναι δικό της, ότι αυτή η μάζα κυττάρων στη μήτρα της δεν έχει ακόμη κανένα δικαίωμα να αποκαλείται άνθρωπος. Ξέρει ότι αν η ίδια δεν σημάνει χαρμόσυνες καμπάνες για τον ερχομό του, το παιδί που θα γεννηθεί δεν θα ευτυχίσει, μια οικογένεια δυστυχίας.

Ανατρέχει στην παλιά της απόφαση να κρατήσει το- Όμως δεν βρίσκει ούτε παρηγοριά ούτε ιδέες, μόνο περισσότερο μπέρδεμα. Οι συνθήκες είναι τόσο διαφορετικές τώρα. Τότε ήταν απογοητευμένη από τα παρεδώσε με τους άντρες, είχε πια σηκώσει ψηλά τα χέρια να βρει ένα αρσενικό με τον οποίο θα μπορούσε να συνεννοηθεί ακόμη και σε βασικά πράγματα: η αναπάντεχη σκανδιναβική εγκυμοσύνη της θα της έδινε ένα σημείο αναφοράς στη ζωή της. Αυτός ήταν τελικά ο λόγος που είχε αποφασίσει να το κρατήσει; Ένα σημείο αναφοράς; Βέβαια ο κόσμος κάνει παιδιά για πολύ πιο ανώριμους και εγωιστικούς λόγους:

- ☞ από συνήθεια
- ☞ για να αναστηλώσουν έναν μισογκρεμισμένο γάμο
- ☞ για να πάρουν επίδομα πολύτεκνου
- ☞ για να έχουν άμισθη φροντίδα στα γεράματα
- ☞ για κληρονομικούς λόγους
- ☞ επειδή δεν κατάφεραν οι ίδιοι να κάνουν κάποια πράγματα και θα τα κάνουν μέσω των παιδιών
- ☞ για εργατικά χέρια
- ☞ επειδή το ζητά η εκκλησία
- ☞ για να καταπολεμήσουν τη μοναξιά

🔗 για να πάψουν την γκρίνια τα πεθερικά που θέλουν εγγόνι

🔗 επειδή όλος ο κόσμος κάνει παιδιά...

Κάνας καλός λόγος; Τι θα του πω όταν μεγαλώσει; Ότι σ' έκανα επειδή χρειαζόμουν ένα σημείο αναφοράς στη ζωή μου; Ή επειδή έτσι έτυχε; Από την άλλη, το μεγαλωμένο πια παιδί πιθανώς να αδιαφορεί παντελώς πια γιατί γεννήθηκε και το μόνο που να το νοιάζει να είναι πώς θα πείσει τους δικούς του να το αφήσουν να πάει διακοπές στη Μύκονο με την παρέα του, μα βρε μαμά τον Δημήτρη τον αφήνουνε, γιατί δηλαδή δεν μ' εμπιστεύεσαι, τι δε σε νοιάζει τι κάνει ο Δημήτρης, αφού πάντα λες ότι οι γονείς του είναι πολύ υπεύθυνοι άνθρωποι, τώρα τ' αλλάζεις, ναι επειδή σε συμφέρει, σε παρακαλώ, πες της κάτι βρε μπαμπά κι εσύ, γιατί δεν ανακατεύεσαι; έχω μαζέψει εγώ λεφτά, δεν σας ζητάω τίποτα, σε κάμπινγκ, ε αν δεν πάω μια φορά πώς θα ξέρω αν μ' αρέσει, για να χορεύουμε πάμε, μόνο πέντε μέρες θα είναι, σας παρακαλώ πολύ, δηλαδή ο τίτλος να είναι...

Ήσουν ο καρπός της αγάπης των γονιών σου. Πώς ακούγεται αυτό; Σαν αμερικάνικη τηλεταινία με τη Σάλλυ Φηλντ. Ίσως όμως κρύβεται μια αλήθεια πίσω από τα αλλεπάλληλα στρώματα από παστέλ κλισέ. Ίσως, τελικά, ο έρωτας δυο ανθρώπων να αποτελεί ικανό όρο για να θελήσουν να φέρουν στον κόσμο ένα παιδί. Ίσως.

Όχι! Αποκλείεται! Στην περίπτωση της μαμάς ο έρωτας που ένιωθε για τον πατέρα του παιδιού, το σύντροφό της, δεν αρκούσε. Ήταν άλλωστε ένα στοιχείο που απουσίαζε παντελώς κατά την πρώτη της εγκυμοσύνη. Ας είχαν περάσει τέσσερα χρόνια από τότε, δεν μπορούσε να είχε αλλάξει τόσο πολύ. Ο έρωτας ήταν άσχετος με την τεκνοποιία. Ήταν κάτι άλλο, κάτι πολύ πιο προσωπικό και χαρακτηριστικό της. Το εντόπισε κουβεντιάζοντας με τον Λούκη, ένα βράδυ στο σπίτι του. Πάντα στρεφόταν στον Λούκη στα δύσκολα. Όχι μόνο επειδή πατούσε γερά τα πόδια του στη γη αλλά και επειδή πάντα έβαζε πλάτη για να τη στηρίξει όταν εκείνη έχανε την ισορροπία της.

Τον έβλεπε συνέχεια αφότου επέστρεψε στην Αθήνα κατά την περίοδο ανάρρωσής της, τον είχε ανάγκη να τη βοηθήσει να βάλει σε τάξη τις σκέψεις της μετά απ' όλα όσα είχαν συμβεί στη Ζάκυνθο. Με τον μπαμπά δυσκολευόταν να μιλήσει για την εγκυμοσύνη ακόμα, όχι προτού καταλαγιάσει λίγο η σύγχυση μέσα της. Άλλωστε πώς να του ανοιγόταν, αφού ακόμη δεν του είχε μιλήσει για το-

Ήταν κι εκείνος γεμάτος άγχος για την επικείμενη πρόσληψή του στο πανεπιστήμιο. Και τόσο χαρούμενος για το Παιδί τους.

«Εσύ έχεις σκεφτεί ποτέ να κάνεις παιδιά;» ρώτησε τον Λούκη.

«Έχει περάσει απ' το μυαλό μου. Δεν νομίζω όμως ότι θα ήταν καλή ιδέα.»

«Επειδή πας με άντρες;»

«Όχι, όχι γι' αυτό. Χέστηκε το παιδί αν πηδάω άντρες ή γυναίκες. Κάποιον να το αγαπά πολύ και να μην εξαρτά την αγάπη από δεκαπέντε χιλιάδες όρους χρειάζεται.»

«Τότε;»

«Κοίτα, πέρα από τις πρακτικές δυσκολίες δεν νομίζω ότι θα γινόμουν καλός γονιός.»

«Και πώς ορίζεις τον καλό γονιό;»

«Α, δεν ξέρω. Πάντως εγώ πιστεύω ότι δεν θα γινόμουν καλός πατέρας. Παραέχω άλλα ενδιαφέροντα. Νομίζω για να κάνεις παιδιά είναι καλό να σ' αρέσει αυτός ο τρόπος έκφρασης του... της...»

«Της δημιουργικότητάς σου;» φώτισε η σοφίτα του νου της μαμάς.

«Ακριβώς! Αυτό ήθελα να πω, αν και δεν το ήξερα ακριβώς.»

Πράγματι, για τη μαμά, για τον Λούκη, ίσως και για άλλους ανθρώπους η τεκνοποίηση ήταν μία ακόμα έκφραση της δημιουργικότητάς τους. Στο κάτω κάτω δημιουργούσες έναν άνθρωπο κι ως ένα βαθμό τον διαμόρφωνες, σαν έργο τέχνης, σαν περιποιημένο κήπο. Δεν το άφηνες στην τύχη του, να μεγαλώσει όπως όπως, άναρχα σαν ρυμοτομικό σχέδιο ελληνικής πόλης. Για να γίνεις καλός γονιός έπρεπε να σε νοιάζει ενεργά και επισταμένα πώς θα φροντίσεις το έργο τέχνης του παιδιού σου, τι υλικά θα διαλέξεις, να είναι τα πινέλα καλής ποιότητας, να έχει ένα σταθερό καβαλέτο μην πέσει και χτυπήσει, να φροντίσεις να αποκτήσει εφόδια για να αναδειχθεί κάποια στιγμή κι όχι να παραμείνει κλεισμένο σε καμιά αποθήκη... Ήταν δημιουργία. Δημιουργικότητα. Το να είσαι γονιός ήταν, σε τελική ανάλυση, απόφαση σχεδόν καλλιτεχνική για τη μαμά. Απόφαση να δημιουργήσει.

«Καταλαβαίνεις τι εννοώ;»

Ο μπαμπάς καταλάβαινε. Παρ' ότι ο ίδιος δεν είχε σκεφτεί καθόλου με παρόμοιους όρους για το παιδί του και τον δικό του ρόλο ως γονιού, δεν μπορούσε παρά να συμφωνήσει με τη μαμά: κάνοντας ένα παιδί μεταμορφώνονταν αυτοστιγμεί σε δημιουργοί όχι μόνο μιας ζωής αλλά μιας

﴿

προσωπικότητας. Αυτό συνεπαγόταν ευθύνες, φροντίδα, ενεργή συμμετοχή. Ήθελαν κάτι τέτοιο;

Πήρε ο καθένας τους τις σκέψεις του και αποσύρθηκε στα εσώτερα δώματα του εαυτού του για να συλλογιστεί. Προτού χαθεί αυτή η σελήνη έπρεπε να πάρουν μια απόφαση· αλλιώς μετά θα ήταν πολύ αργά και θα αναγκάζονταν να ζήσουν με την καινούργια ζωή που πλέον θα απαιτούσε χώρο και χρόνο από τον δικό τους χωροχρόνο.

Θα δημιουργούσαν;

Το χελωνάκι έφτασε στο νερό. Πλιτς.

ΑΟΡΑΤΕΣ ΑΓΑΠΕΣ

«Ο κήπος είναι μια μεγααάλη θάλασσα και έχει πολλούς καρχαρίες και φύκια δολοφόνους. Αν πατήσουμε μέσα θα μας φάνε.»

«Μέχρι που φτάνει η θάλασσα, Ροβινσώνα;»

«Μέχρι τα κάγκελα της βεράντας από εκεί και μέχρι το πορτόνι από εδώ.»

«Κι όλη την ώρα πάνω στο δέντρο θα καθόμαστε;»

«Εκτός αν έρθει να μας πάρει βάρκα.»

Βάρκες ήσαν οι μεγάλοι. Φωνάζαμε στους μεγάλους να έρθουν να μας σώσουν από το ερημικό νησί που ήμασταν ναυαγοί αλλά τις περισσότερες φορές βαριόντουσαν και δεν έρχονταν. Ή μας έλεγαν μετά. Όλο μετά λένε οι μεγάλοι όταν θέλουνε να πούνε όχι.

«Εγώ λέω να πατήσουμε στη θάλασσα και να κολυπήσουμε πολύ γρήγορα για να μη μας πιάσουν οι καρχαρίες,» έλεγα εγώ στην Αστάρτη αλλά εκείνη δεν ήθελε να κατέβει απ' το δέντρο-νησί μας όπου ήμασταν Ροβινσώνες Κρούσοι. Η Αστάρτη τα παιχνίδια τα παίζει πολύ σοβαρά. Γι' αυτό και μ' άρεσε να παίζω μαζί της κι ας την περνάω τρία χρόνια.

Μου λείπει.

«Φοίβε, δεν γίνεται, θα μας πιάσουν. Εκτός αν προλάβουμε να φτάσουμε στην ξηρά μέχρι να μετρήσω στο πέντε.»

Ποτέ δεν προλαβαίναμε. Μας έτρωγαν οι καρχαρίες και μας έπνιγαν τα μεγάλα φύκια. Προσπαθούσαμε να σώσουμε ο ένας τον άλλον αλλά πάντα πεθαίναμε. Ή μας έτρωγαν τα πόδια και για να φτάσουμε στην ξηρά έπρεπε να σερνόμασταν μόνο με τα χέρια. Πλάκα είχε, κι ας φώναζε η μαμά που σερνόμαστε κάτω και λερωνόμαστε στα χώματα.

Ακόμα την αγαπάω την Αστάρτη. Και δεν θα την ξεχάσω, ό,τι κι αν λένε οι άλλοι!

Ο μπαμπάς μου με κορόιδευε. «Ατσα μεγάλη!» μου έλεγε πριν πεθάνει, «από μικρός ξεκίνησες. Του πατέρα σου έμοιασες!» και μου ανακάτευε τα μαλλιά.

Ντρεπόμουν. Αλλά και μου άρεσε λιγάκι. Αν και δεν ήξερα τι ήταν αυτό που ξεκίνησα νωρίς.

Με την Αστάρτη παίζαμε πολλά παιχνίδια που τα άλλα παιδιά δεν τα ξέρουν. Εκείνη τα σκεφτόταν όλα τα παιχνίδια. Την ώρα που οι γονείς μας νόμιζαν ότι κοιμόμαστε εμείς ταξιδεύαμε στο σκοτάδι.

Παίζαμε και κατάσκοποι. Με τα γούοκι τόκι μου, κατασκοπεύαμε τους γονείς μας. Η Αστάρτη ήθελε να παίζει κατάσκοπους πιο πολύ από μένα, κι ας τις είχαμε φάει πολλές φορές. Ειδικά ο θείος Σπύρος θύμωνε και βάραγε όταν τον παρακολουθούσαμε. Μια φορά ένας ξένος που κατασκοπεύαμε την ώρα που ψώνιζε μας πήρε στο κυνήγι και φώναζε λέξεις που δεν ξέραμε. Χωθήκαμε κάτω από ένα αυτοκίνητο και δεν μπορούσε να μας πιάσει αλλά εγώ φοβήθηκα μην το βάλει μπρος και μας πατήσει.

Ή κρυβόμασταν κάτω απ' το μεγάλο τραπέζι της κουζίνας πριν καθίσουν να φάνε οι μεγάλοι και μετά μας έφαχναν, αλλά εμείς ήμασταν εκεί όλη την ώρα και ακούγαμε τι λέγανε. Λένε πολλά παράξενα οι μεγάλοι και μετά λένε ψέματα ότι δεν τα είπαν ή ότι εμείς δεν καταλάβαμε.

Έχω πολύ καιρό να δω την Αστάρτη. Μου λείπει. Η μαμά μου μού είπε να της γράφω αλλά βαριέμαι να γράφω. Και η Αστάρτη δεν ξέρει ακόμα να γράφει καλά και γρήγορα.

Θυμώνω με τον μπαμπά που πέθανε. Αν δεν είχε πεθάνει σ' εκείνο το τροχαίο η μαμά δεν θα μας έπαιρνε εμένα και τις αδερφές μου για να 'ρθουμε να ζήσουμε στην Αγγλία. Κι εδώ μ' αρέσει αλλά μου άρεσε πιο πολύ στην Κέρκυρα. Που ερχόταν κάθε καλοκαίρι η Αστάρτη και μου έκανε μαγικά. Παίρναμε κλαδάκια από τη μουριά και τα κάναμε μαγικά ραβδιά και μεταμορφώναμε ό,τι θέλαμε. Όποιος ήταν νεράιδα έβαζε τον άλλον να κάνει πράγματα. Μια φορά η Αστάρτη μ' έκανε σβούρα και έπρεπε να γυρνάω γύρω γύρω συνέχεια και μετά ζαλίστηκα πάρα πολύ και νομίζω έκανα εμετό. Παίζαμε και ξιφομαχία και όποιος σκοτωνόταν τον θάβαμε. Αν πέθαινα εγώ μ' έθαβε αυτή κάτω από φύλλα και χορτάρια.

«Είναι βαρετά!» της φώναζα καθώς με σκέπαζε, αλλά εκείνη επέμενε. «Αν δεν κουνιέσαι αλλά κοιτάς τριγύρω τότε όλα πάνε πιο αργά και βλέπεις πράγματα που δεν βλέπεις αν κουνιέσαι,» μου έλεγε. «Με τα μάτια κλειστά τι να δεις;» τη ρωτούσα. «Θα δεις μέσα σου πώς κουνιούνται τα πράγματα.»

Εγώ ξέρω που θέλω να πάω και γρήγορα μάλιστα. Πίσω στην Κέρκυρα. Όταν ρωτάω τη μαμά πότε θα πάμε πίσω σπίτι μας όλο βλακείες μου λέει. Το ξέρω ότι δεν θα γυρίσουμε. Μου το 'πε η Νίκη, η μεγάλη μου αδερφή. Τώρα μπορώ να πηγαίνω στην Αστάρτη μόνο όταν έχω τα μάτια κλειστά. Δεν μου φτάνει.

Πού και πού μιλάω με την Αστάρτη στο τηλέφωνο. Μιλήσαμε προχτές. Μου είπε ότι θα πάει σ' ένα νησί να δει τη μαμά της που δουλεύει μες στη θάλασσα. Can I go, too, Mummy? τη ρώτησα, αλλά δεν μ' αφήνει. We can't afford it, μου λέει. Δουλεύει κι ας είναι καλοκαίρι. Στην Ελλάδα δεν δούλευε καθόλου κι εγώ δεν είχα τόσο πολύ σχολείο.

Θυμώνω πιο πολύ με τον θείο Σπύρο γιατί εκείνος οδηγούσε όταν έπαθε ατύχημα και σκοτώθηκε ο μπαμπάς και τα ξαδέρφια μου. Η μαμά μου μου λέει να μη θυμώνω, δεν κάνει, γιατί ο θείος είναι πεθαμένος και δεν έφταιγε, αλλά εγώ θυμώνω και νομίζω ότι κι εκείνη θυμώνει, γιατί ο μπαμπάς δεν είναι πια μαζί μας και ζούμε στην Αγγλία ενώ αν ζούσε θα μέναμε στην Κέρκυρα κι εγώ θα έβλεπα την Αστάρτη και θα παίζαμε παράξενα παιχνίδια που κανένα άλλο παιδί δεν ξέρει κι η μαμά δεν θα δούλευε όλη μέρα για να ζήσει εμένα και τις αδερφές μου και εγώ δεν θα πήγαινα σχολείο τόσο πολύ και η μεγάλη μου αδερφή δεν θα είχε βάλει σκουλαρίκι στον αφαλό!

Α! και με τη Γιαγιάννα μιλάω ελληνικά στο τηλέφωνο αλλά εκείνη όλο κλαίει και με ρωτάει πότε θα γυρίσουμε και μετά κλαίει συνέχεια για τον μπαμπά μου και πόσο του μοιάζω. Βαριέμαι.

Εμένα όμως πιο πολύ απ' όλους, μετά τον μπαμπά, μου λείπει η Αστάρτη. Στο σκοτάδι που κοιμόμασταν αγκαλίτσα μου έλεγε, «Εγώ τώρα θα δω όνειρο και μόλις ξεκινήσει το όνειρό μου θα σου κάνω σήμα για να μπεις κι εσύ και να το δούμε μαζί.» «Τι θα ονειρευτείς,» τη ρωτούσα.

«Θα ονειρευτώ ότι είμαστε μεγάλοι και πάμε ψηλά σ' ένα βουνό που δεν έχει δέντρα. Πολύ ψηλά. Εκεί έχει έναν μόνο θάμνο. Μικρούλι. Ο θάμνος έχει κάτι μπλε φρούτα, μικρούλια κι αυτά. Σαν blackcurrants. Θα φάμε από

ένα ο καθένας και μόλις το φάμε θα γίνουμε αόρατοι. Κανείς δεν θα μας βλέπει. Θα πηγαίνουμε στα μαγαζιά και θα παίρνουμε σοκολάτες και παγωτά και δεν θα μας βλέπουν κι έτσι δεν θα πληρώνουμε. Θα ρίχνουμε φάπες σε όσους κλωτσάνε σκυλιά. Θ' ακούμε τι λένε οι γονείς μας όταν δεν είμαστε μπροστά.»

Θα 'θελα να ήμουν αόρατος τώρα, να έμπαινα σ' ένα αεροπλάνο χωρίς να με δουν και να πήγαινα να δω την Αστάρτη στην Ελλάδα. Ίσως η Αστάρτη να ξέρει πώς να ξαναδώ τον μπαμπά.

Ο ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΤΑΡΤΗΣ - ΤΡΕΙΛΕΡ

Τι έχουμε μέσα στο κεφάλι μας;

Άχυρα! φώναζε ο κυρ-Σπύρος στον γιο του όταν μικρός. Άχυρα έχεις μες στο κεφάλι σου;

Μαλλί! Your head's full of wool, μάλωνε ο Σων τη μικρή Μαμά όταν έλεγε βλακείες. Της Άννας η μαμά της φώναζε εκνευρισμένη, Har du grød i hovedet?

Εκτός λοιπόν από άχυρα, μαλλί ή χυλό που κατά καιρούς εμπερικλείει το κεφαλάκι μας, έχουμε, κατά κανόνα, περί τα 1200 γραμμάρια πολτώδους και λιπώδους μάζας από φαιόλευκο υλικό στριμωγμένη κάπου μέσα στο τάπερ του κρανίου μας. Λίγο μπλιαχ αν το δούμε έτσι, ειδικά αν μικρή σε ανάγκαζε η μαμά να τρως μυαλά αρνιού με το ζόρι.

Ήδη στην αρχαία Ελλάδα υπήρχαν δισταμένες απόψεις ως προς το ποια είναι η έδρα των συναισθημάτων: ο νους ή η καρδιά. Ποιο είναι δημοφιλέστερο όργανο; Καρδούλα μου, λέμε σ' αυτόν που αγαπάμε. Κάρα, προσφωνεί η Αντιγόνη την αδερφή της στην ομώνυμη τραγωδία της για να δείξει πόσο σημαντική της είναι.

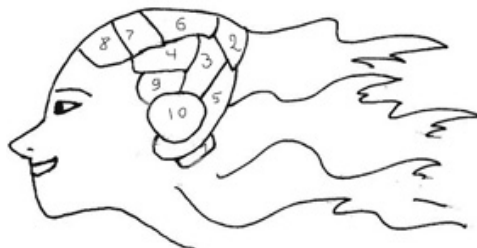
Αυτός ο χυλός λοιπόν μας διαμορφώνει; Από το πώς θα μαγειρευτεί, αν θα πήξει και αν έχει φτιαχτεί σε καλή κουζίνα εξαρτάται το μενού της ζωής μας;

Γιατί η Αστάρτη να φωνάζει έτσι; Γιατί πηδάει; Γιατί έχει τόση άνεση στη γλώσσα; Τι έχει στο μυαλό της καθώς κρέμεται από το μονόζυγο στην παιδική χαρά (μπαμπά κοίτα, κοίτα τι κάνω, μπαμπά κοίτα, κοίτα!), όταν διαβάζει το αγαπημένο της παραμύθι (Ο Μεγάλος Κλάους και ο μικρός Κλάους, του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν); Τι έχει στο μυαλό της;

Ο ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΣΤΑΡΤΗΣ – ΤΟ ΕΡΓΟ

1. φυλετική μνήμη
2. εμβρυακή μνήμη
3. προλεκτική περίοδος
4. σοκολατούχοι θάλαμοι
5. σεξουαλικότητα
6. όνειρα
7. διαίσθηση
8. βραχυπρόθεσμη μνήμη
9. ειδικό χάρισμα
10. αγρανάπαυση

1. φυλετική μνήμη

Πολύ παλιά, μαζί με τους πτεροδάκτυλους και τις φτέρες, την αρχέγονη σούπα και τα ιουράσια κρουτόν, εμφανίστηκε ο άνθρωπος – ή έστω κάτι που έμοιαζε με άνθρωπο. Έχουν περάσει δύο εκατομμύρια χρόνια από τότε – βάλε βγάλε καμιά μέρα. Έχουμε μακρά ιστορία πίσω μας, παρελθόν που ξεπερνά τη σύλλησή μας, εκείνη τη μοιραία στιγμή όταν ο πατέρας μας έχυσε εκατομμύρια σπερματοζώαρια στον κόλπο της μητέρας μας κι ένα από αυτά προσδέθηκε στη διάφανη ζώνη του ωαρίου.

Θυμόμαστε άραγε τίποτα από τον καιρό προτού εγκαταλείψουμε το αμνιακό υγρό – προτού καν αρχίσουμε να κολυμπάμε εκεί; Ο Γιουνγκ πίστευε ότι υπάρχει ένα συλλογικό ασυνείδητο ολόκληρης της ανθρωπότητας, ένα ασυνείδητο που περιέχει όλους τους νεκρούς και όχι μόνο τα προσωπικά φαντάσματα του δικού μας παρελθόντος. Μπορούμε να το αποκαλέσουμε ψυχική κληρονομιά μας. Είναι η δεξαμενή των εμπειριών που έχουμε ως είδος. Η αίσθηση του déjà vu (αχ, το 'χω ξαναζήσει αυτό), τα πολυάριθμα κοινά σύμβολα ανά τον κόσμο, οι παραλληλισμοί στα όνειρα, τη μυθολογία και τα παραμύθια αποτελούν όλα ενδείξεις της φυλετικής μνήμης – του

συλλογικού ασυνειδήτου. Εκεί, στο πίσω μέρος του κεφαλιού μας εδράζεται η μνήμη από τους βάλτους της ανθρωπότητάς μας.

Η Αστάρτη έχει κι εκείνη, όπως όλοι μας, φυλετική μνήμη. Μη να πηγάξει από εκεί η αδυσώπητη, εκκωφαντική φωνή της; Μη να αποτελεί θύμηση της κραυγής του Βακτρόσαυρου την ώρα που κατασπαράσσεται από έναν Δεινόνοχο; Απόηχος της οίμωγής της Εκάβης που βλέπει την πόλη της να γκρεμίζεται σε φλεγόμενα συντρίμμια κάτω από τα σανδάλια των Αχαιών; Αντίλαλος του σπαραγμού μιας μάγισσας που καίγεται σε μια πυρά στην Ορλεάνη; Ηχώ του κλάματος ενός μωρού στην Πνομ Πενχ που νιώθει το νάπαλμ να του καίει το δέρμα;

2. εμβρυακή μνήμη

Η Αστάρτη είναι επτά χρονών αυτή τη στιγμή, γεννηθείσα στις 30 Μαρτίου του 1993. Αλήθεια, από ποια στιγμή ξεκινά να κυλά ο χρόνος που σημαδεύει τούρτες γενεθλίων και όρια ηλικίας για κατάταξη στο δημόσιο; Από τη στιγμή που κόβεται ο ομφάλιος λώρος; Ίσως.

Ίσως όχι. Ίσως η ζωή να ξεκινά από τη στιγμή που το προαναφερθέν ωάριο μέριασε τη μεμβράνη του για να εισέλθει ο αιλουροειδής γυρίνος, εννιά μήνες πριν από τη στιγμή που βλέπουμε το φως του ήλιου ή του λαμπτήρα φθορίου για πρώτη φορά. Κι αυτοί οι εννέα μήνες κυοφορίας, όταν πλατσουρίζουμε στον αμνιακό σάκο σαν άρτι αγορασθέντα χρυσόψαρα σε πλαστική σακουλίτσα, δεν μετρούν; Δεν συμβαίνει τίποτα αυτούς τους εννέα μήνες απλωτών και κρόουλ στην ιδιωτική λουτρόπολη της μαμάς μας;

Συμβαίνουν πολλά. Η Αστάρτη καταγράφει γεγονότα μες στην κοιλιά της μάνας της. Νιώθει και αισθάνεται – άλογα μεν αλλά σίγουρα αισθάνεται. Καταγράφει την ανομολόγητη αγωνία της Μαμάς μη γεννηθεί με Πρόβλημα. Αυτές οι μνήμες, ασαφείς και λίγο μουλιασμένες, επιζούν στο τμήμα αυτό του εγκεφάλου όπου εντοπίζεται η εμβρυακή μνήμη. Ίσως είναι εξαιτίας των εμβρυακών αναμνήσεών που αντιδρά όπως αντιδρά – που της αρέσει ο Λέναρντ Κόεν αλλά σιχάινεται τα σοκολατάκια μόκα.

3. προλεκτική περίοδος

Δεν έχω λέξεις να την περιγράψω.

4. σοκολατούχοι θάλαμοι

Xocoatl.

Εμείς τους μεταδώσαμε γρίπη και ευλογία, εκείνοι μας χάρισαν το κακάο. Τους ρίξαμε τους νοτιοαμερικανούς αυτόχθονες ή μου φαίνεται;

Ο τρόπος που αντιλαμβάνομαι εγώ την εξελικτική θεωρία του Δαρβίνου είναι ότι όπως τα είδη για να επιζήσουν προσαρμόζονται σταδιακά στις αλλαγές του φυσικού τους περιβάλλοντος, έτσι και το ανθρώπινο είδος προσαρμόστηκε απείρως γρήγορα στην επιρροή του θεσπέσιου εδέσματος της σοκολάτας. Από τη στιγμή που η σοκολάτα ανακαλύφθηκε από τον Κολόμβο κατά το τέταρτο ταξίδι του και την έφερε πίσω στη γηραιά ήπειρο το 1502, ο ανθρώπινος εγκέφαλος δημιούργησε ειδικούς θαλάμους, τους επονομαζόμενους σοκολατούχους, οι οποίοι προορίζονται αποκλειστικά για την απόλαυση (ή τη λιγούρα ελλείψει ικανοποίησης της όρεξης) της σοκολάτας.

Οι σοκολατούχοι θάλαμοι παίζουν τεράστιο ρόλο στη σωστή λειτουργία του εγκεφάλου, όχι μόνο λόγω της παραγωγής σεροτονίνης που προκαλεί η σοκολάτα και που είναι ο κατεξοχήν νευροδιαβιβαστής της γαλήνης και της ηρεμίας, αλλά κι επειδή το μόνο που μπορεί να αντιπαλέψει τη συνθλιπτική δύναμη του έρωτα είναι μια πρώτης ποιότητας σοκολάτα. Με άλλα λόγια, οι σοκολατούχοι θάλαμοι αποτελούν φυσική άμυνα του οργανισμού για την πάλη του με τις πεταλούδες στο στομάχι. Όλοι στα χαρακώματα του Χάαγκεν Ντας!

5. σεξουαλικότητα

Το φίδι της σεξουαλικότητας έρπει γύρω από όλους τους θαλάμους του εγκεφάλου. Που σημαίνει, για όσους δεν αντιλαμβάνονται μεμιάς το συμβολισμό ότι το σεξ είναι παντού. Το έχουμε συνεχώς στο μυαλό μας, αν και συνήθως είναι το πιο άβολο μέρος για σεξ (με εξαίρεση τα μικρά αυτοκίνητα).

The more I think about sex the better it gets, άδει η Kate στο *Symphony in Blue*. Το σεξ, που τόσο καταπολεμούν και προσπαθούν να ποδηγετήσουν οι περισσότερες θρησκείες, είναι από τους μεγαλύτερους

απελευθερωτές στην οικουμένη. Πολλές από τις απορίες που έχει η Αστάρτη για τις παραξενιές των μεγάλων, τις απότομες εμφανίσεις ή εξαφανίσεις τους, την αλλόκοτη συμπεριφορά και τις συμπάθειες ή αντιπάθειές τους θα της απαντηθούν μόλις οι φερομόνες αρχίσουν να της γαργαλούν τη μύτη.

Προς το παρόν πάντως συναναστρέφεται με τους μεγάλους στο ύψος του καβάλου τους, αγνοώντας ότι αυτό το κάτι εκεί χτίζει παλάτια αλλά και καταπλακώνει ζωές.

6. όνειρα

Ο τομέας αυτός τίθεται σε λειτουργία μόλις μας πάρει ο ύπνος. Στη βιομηχανική ζώνη Όνειρο Α.Ε., κατασκευάζονται απαράμιλλης ποιότητας έργα τέχνης, τα οποία μας επιτρέπουν να μην τρελαινόμαστε όσο είμαστε ξύπνιοι. Υπάρχουν αναρίθμητοι τουριστικοί οδηγοί για την εξάισια αυτή περιοχή. Η Αστάρτη κάνει εξορμήσεις κάθε νύχτα και γυρνά με φανταχτερά σουβενίρ, που γρήγορα όμως ξεφτίζουν στο φως της ημέρας. Επίσης τρελαίνεται να επισκέπτεται τα όνειρα του Μπαμπά της (βλ. σελ. 19).

7. διαίσθηση

Ειδικός χώρος όπου κατοικοεδρεύουν κληρονομικά χαρίσματα, όταν υπάρχουν. Όλοι έχουμε μια γκαρσονιέρα διαίσθησης στον εγκέφαλο, όμως μόνο ελάχιστοι έχουν κλειδί. Στους περισσότερους, ο δρόμος προς τη διαίσθηση είναι σαν ελληνικός επαρχιακός δρόμος – όλο λακκούβες, έλλειψη σωστής σήμανσης και επικίνδυνους γκρεμούς.

Η Αστάρτη σαν παιδί τον ξέρει καλά το δρόμο αυτό και τον περπατά με βήματα σίγουρα και χοροπηδητά. Καλά κάνει, γιατί θα τον χρειαστεί.

8. βραχυπρόθεσμη μνήμη

Τι έκανες αμέσως πριν πιάσεις στα χέρια αυτό το βιβλίο; Τι ήταν το πρώτο πράγμα που άκουσες σήμερα το πρωί;

Η βραχυπρόθεσμη μνήμη είναι ο προθάλαμος της καθεαυτού μνήμης – ένας είδος χωλ προτού μπούμε στο κύριο σαλόνι των αναμνήσεων. Ως χωλ, είναι κέντρο διερχομένων – κανείς δεν μένει για πολλή ώρα εκεί. Μερικοί επισκέπτες-γεγονότα έρχονται στο χωλ, κάθονται λίγο και ξαναφεύγουν. Ούτε

που θυμόμαστε πότε μπήκαν, πότε βγήκαν, ποια ήσαν καν! Άλλα πάλι εισέρχονται στον διάδρομο της βραχυπρόθεσμης μνήμης και στη συνέχεια προωθούνται στα ενδότερα διαμερίσματα. Για να πάρουν πασαπόρτι για πιο μέσα, πρέπει να προηγηθεί νοηματική οργάνωση· μόνο έτσι κάποιες πληροφορίες πηγαίνουν από τη βραχυπρόθεσμη στη μακροπρόθεσμη μνήμη. Ένα κριτήριο για αυτή την καταγραφή είναι οι πληροφορίες να βγάζουν νόημα. Γι' αυτό και ποτέ δεν θυμόμαστε ανοησίες. Ή ψέματα.

Η Αστάρτη δεν λέει ψέματα. Πολλά.

9. ειδικό χάρισμα

Όλοι έχουν ένα ειδικό χάρισμα. Μπορεί να είναι ο τρόπος που φτιάχνουν κέικ, μπορεί να είναι ο τρόπος που χρησιμοποιούν τη γλώσσα τους στον έρωτα, μπορεί να είναι ότι μαντεύουν το μέλλον ή μαθαίνουν εύκολα ξένες γλώσσες. Το ειδικό χάρισμα κάθεται σαν την ωραία Κοιμωμένη και περιμένει κάποιο φιλή να το ξυπνήσει για να λάμψει και να εκπληρώσει την ύπαρξή του.

Τι λαγοκοιμάται σ' αυτό το δυαράκι της Αστάρτης; Μια απίθανη, στοιχειωτική φωνή· έτσι και βρει τόπο γόνιμο για να τραφεί και να θρασέψει θα σημαδέψει μια ολόκληρη εποχή και θα αγγίξει καρδιές πολλές και φόβους περισσότερους.

10. αγρανάπαυση

Σ' αυτό το τμήμα του εγκεφάλου ξαπλώνουν και ξεκουράζονται όσοι επιδίδονται σε διαλογισμούς, προσευχές, κάμα σούτρα, ψυχοτροπικές ουσίες, και αστρικά ταξίδια. Είναι ένας άδειος χώρος για να φυλάς τα μη απολύτως χρειαζόμενα, μια αποθηκούλα όπου μπαίνουν όσες πληροφορίες δεν χωρούν πουθενά αλλού. Στους περισσότερους ανθρώπους ο θύλακας αυτός καταλαμβάνεται από το σεξ – ή στη χειρότερη περίπτωση σκέψεις για το σεξ. Ορισμένοι όμως τον χρησιμοποιούν για να γίνουν καλύτεροι άνθρωποι (ενίοτε και μέσω του σεξ).

ΑΛΛΟ ΝΗΣΙ

Το πλοίο αφρίζει τα νερά, αλλάζοντας προσωρινά το χρώμα τους σε άλλα μπλε. Η Αστάρτη κρέμεται στην κουπαστή και αγναντεύει το κύμα, τους αφρούς, τα γλαροπούλια που ακολουθούν τον πηγαισμό του φέrru.

Σε λίγο φτάνουν στην Αλόνησο, στο νησί που βρίσκεται η μαμά της εδώ και ένα μήνα κάνοντας κάτι στο βυθό της θάλασσας, όπως της έχει εξηγήσει. Η Αστάρτη δεν έχει καταλάβει ακριβώς τι κάνει η μαμά της. Αρχαι-ο-λό-γος, ξέρει να λέει όταν τη ρωτούν τι δουλειά κάνει η μαμά της, όμως η λέξη είναι κάπως άδεια, σαν πακέτο από μπισκότα που ξέρεις ότι κάποτε είχε κάτι μέσα αλλά τώρα δεν. Αρχαία... τι είναι αυτά τα αρχαία που ψάχνει η μαμά; Παλιά πράγματα. Μα έχουν ήδη τόσα πολλά παλιά πράγματα, όλα τα πράγματα γίνονται παλιά μετά από λίγο, το ξέρει ήδη αυτό η Αστάρτη, αφού ξέρει τι πάει να πει καινούργιο – όπως καινούργια παιχνίδια, καινούργια παπούτσια, καινούργια παγωτά. Γιατί λοιπόν ψάχνει παλιά πράγματα αφού όλοι θέλουν καινούργια;

«Γιατί μερικά παλιά πράγματα έχουν πολύ μεγάλη αξία, περισσότερη από τα καινούργια,» της είχε εξηγήσει η Μαμά.

«Γιατί;»

«Γαμώ τον Αριστοτέλη και την αιτιοκρατία του!» είχε βλαστημήσει από μέσα της η Μαμά που μερικές φορές κουραζόταν να γεννοβολά εξηγήσεις στα ακατάπαυστα γιατί της μικρής.

«Γιατί μας λένε πολλά πράγματα για το ποιο είμαστε.»

Έτσι η Αστάρτη είχε μείνει με την εντύπωση ότι η μαμά έψαχνε στο βυθό της θάλασσας για να βρει ποια είναι. Θα μπορούσε να είχε ρωτήσει την ίδια να της πει, ότι είναι η μαμά της, αλλά προφανώς ήθελε να το μάθει και από αλλού, από τα αρχαία.

Πλησίαζαν στην Αλόνησο.

«Μπαμπά, ποιο άλλο νησί είναι αυτό;»

«Τι ποιο άλλο νησί;»

«Άλλο νησί. Αλόνησο. Γιατί το λένε άλλο νησί;»

«Δεν σημαίνει αυτό. Γράφεται αλλιώς.»

«Δηλαδή είναι ένα άλλο νησί που γράφεται αλλιώς από ποιο;»

«Αστάρτη, κοίτα τώρα το λιμάνι που φτάνουμε. Για δεξ, τη βλέπεις τη μαμά;»

Η Μαμά είχε φτάσει στο λιμάνι του Λιβαδιού και περίμενε. Μαυρισμένη σαν καρβουνιασμένο μπισκοτάκι νοικοκυράς ξεχασμένης στο τηλέφωνο, φορούσε ένα μουσταρδί σαρόνγκ και ένα τιραντέ κόκκινο μπλουζάκι. Τους περίμενε με μεγάλη ανυπομονησία. Ήθελε να τους σφίξει και τους δυο στην αγκαλιά της και να νιώσει τη ζέστα της αγάπης τους.

Η ανασκαφή ήταν ενδιαφέρουσα αλλά και κουραστική. Της άρεσε που είχε τη δυνατότητα να φεύγει κάθε τόσο μακριά από το σπίτι· της έδινε την ευκαιρία να επιβεβαιώσει πόσο πολύ της άρεσε η ζωή της όπως την είχε φτιάξει. Περιμένοντάς τους να αποβιβαστούν, ένιωθε πολύ τυχερή. Είχε μια πολύ ενδιαφέρουσα δουλειά, αφού χάρη στα μαθήματα καταδύσεων που είχε κάνει απλά για χόμπι κατάφερε να πιάσει μια πολύ καλή θέση στην Εφορεία Εναλίων τρία χρόνια αφότου γεννήθηκε η Αστάρτη· είχε έναν άντρα που την αγαπούσε και ήσαν τόσο καλά μαζί γιατί ήξεραν ν' ακούν και ν' αφήνουν χώρο ο ένας στον άλλον· κι είχε κι αυτό το καλικαντζαράκι για παιδί, που δεν έπαυε να την εκπλήσσει με τα όσα έλεγε και έκανε. Της είχαν λείψει και οι δυο τους.

«Δεν ξέρετε πόσο μου λείψατε!» είπε σηκώνοντας την Αστάρτη στην αγκαλιά της και φιλώντας τον Μπαμπά με ορμή.

«Κι εμάς μας έλειψες,» είπε ο Μπαμπάς, σφίγγοντας τον σφιχτό της κόλλο.

Μπήκαν στο αυτοκίνητο του Μπαμπά και πήγαν στην άλλη άκρη του νησιού, στο σπιτάκι που έμενε η Μαμά. Σ' όλο το δρόμο η Αστάρτη σιγοτραγουδούσε ή έλεγε στη Μαμά για τα παιχνίδια που έπαιξε με τον Δήμο (Μαμά γιατί ο Δήμος κλαίει εύκολα; δεν τον πείραξα, όχι! αλλά κλαίει), που μίλησε στο τηλέφωνο με τον Φοίβο (πότε θα πάμε να τον δούμε; στην Ιταλία που είναι μακριά γιατί πήγαμε;) για τις ζωγραφιές της (θα μου τις δείξεις μόλις φάμε, μάτια μου). Ο Μπαμπάς και η Μαμά μίλησαν λίγο για εκκρεμότητες, τις δουλειές τους, τους φίλους τους.

Το σπίτι ήταν μικρό και παλιό, μια αγροικία ανάμεσα σε χωράφια. Καθίσανε να φάνε τα ψάρια που είχε τηγανίσει, σαλάτα και παγωτό, κι

αμέσως η Αστάρτη έβγαλε τις ζωγραφιές της από το πολύχρωμο σακιδιό της. Αυτό είναι ένα... μεγάλο θηρίο αλλά είναι καλό, δεν τρώει, φοράει γυαλιά γιατί δουλεύει πολλές ώρες στον κομπιούτερ και έχει και μεγάλα αφτιά για ν' ακούει. Αυτό είναι δυο παιδιά που κάνουν πατίνια σαν τον μπαμπά και μαμά πότε θα κάνω εγώ πατίνας; γιατί δεν μ' αφήνει ο μπαμπάς;

Πιο μετά είπαν στην Αστάρτη να βγει να παίξει στην αυλή. Οι δυο τους έκλεισαν την πόρτα της κρεβατοκάμαρας και έκαναν έρωτα για πολλή ώρα.

Αυτό το νησί ήταν άλλο. Ό,τι κι αν της έλεγε ο Μπαμπάς, που δεν της είπε και τίποτα, η Αστάρτη ήταν σίγουρη ότι αυτό το νησί ήταν άλλο. Γιατί αλλιώς να το λένε Αλλόνησο; Τα ονόματα είναι σημαντικά, ήξερε, έχοντας βιώσει στο πετσί της τις προεκτάσεις του δικού της ονόματος. Αστάρτη... από τ' αστέρια. Έτσι της άρεσε να το σκέφτεται. Εγώ έπεσα απ' τ' αστέρια, είμαι ένα πεφταστέρι, έλεγε στον εαυτό της. Κάποτε θα επιστρέψω στ' αστέρια με πολλές βαλίτσες όπου θα έχω πράγματα από τη Γη για να δείξω στους αστερένιους τι καλούδια έχουμε εδώ πέρα. Το παγωτό πώς θα το πάω για να μη λιώσει;

Σε αυτό το μύθο είχε βοηθήσει και ο Μπαμπάς, όταν μια από τις πολλές φορές που η Αστάρτη ήρθε παραπονεμένη από το σχολείο επειδή κάποια παιδιά τη χλεύαζαν για το ασυνήθιστο όνομά της, για να την παρηγορήσει της έπλασε αυτή την ιστορία ότι είναι πεφταστέρι και δεν είναι σαν τα άλλα τα γήινα παιδιά. Η Αστάρτη κάτι παραπάνω από παρηγορήθηκε. Για εκείνη δεν ήταν μια αναπάντεχη πληροφορία αλλά επιβεβαίωση μιας άρρητης πεποίθησης που είχε ήδη.

Αλλόνησο. Θα ήθελε να το έβλεπε από ψηλά, να δει το σχήμα του και να διαλέξει το πιο όμορφο μέρος για να παίξει και για να κάνουν πικνίκ με τη μαμά και τον μπαμπά.

Αλλόνησο. Το όνομα την κέντριζε. Καθισμένη στο καυτό τσιμέντο της αυλής παρέα με τα πλέιμομπιλ της και τις κούκλες της συλλογιζόταν πώς ήταν άλλο. Άλλο, δηλαδή διαφορετικό; Ή μήπως υπήρχε ένα νησί, ένα νησί κι

αυτό ήταν το *άλλο*. Ζούσαν κάποιοι σ' ένα νησί και μετά εμφανίστηκε τούτο δω και το είπαν *άλλο*;

Μπερδεύτηκε. Η αλς, που είχε χαρίσει το όνομά της στο νησί, δεν ξύπνησε από τους αιώνες λεξιλογικού λήθαργου για να τη βοηθήσει.

Άφησε τα οκτώ (ο Μπαμπάς δεν την είχε αφήσει να τα πάρει όλα) πλέιμομπιλ καθισμένα στο τσιμέντο, πήρε την κούκλα της, την Έβελυν, από τα μαλλιά και πήγε στην ελαφρώς ξεχαρβαλωμένη αυλόθυρα. Ο δρόμος που είχαν πάρει για να φτάσουν εδώ προσπερνούσε το σπίτι και συνέχιζε, μέχρι που χανόταν σε μια ανηφόρα. Δεν είχε άλλα σπίτια τριγύρω. Άνοιξε την αυλόθυρα και βγήκε έξω. Το αυτοκίνητο του Μπαμπά και η μηχανή της Μαμάς ήταν παρκαρισμένα απ' έξω και έμοιαζαν να κοιμούνται και αυτά στον δυνατό ήλιο. Θα πήγαινε να ερευνήσει το Άλλο Νησί και να βρει πόσο ήταν ίδιο και πόσο διαφορετικό.

Σαν έφτασε στην ακμή της ανηφόρας αντίκρισε τον ορίζοντα που βυθιζόταν στη θάλασσα, σπαρμένα χωράφια αριστερά και δεξιά, ίδια μ' αυτά γύρω απ' το σπίτι. Πέρα όμως φαινόταν το σγουρό μαλλί ενός πευκοδάσους. Κανονικά, ήξερε πολύ καλά, δεν έπρεπε να απομακρυνθεί. Οι γονείς της, κυρίως όμως η Γιαγιάννα (η οποία ακόμα ανάρρωνε στις ξαδέρφης της) είχαν εδώ και πολλά χρόνια παντρέψει τις λέξεις «μην απομακρύνεσαι» με:

- ⊗ απειλές για τιμωρία
- ⊗ τιμωρία
- ⊗ φωνές (και κακό)
- ⊗ γκρίνια
- ⊗ μούτρα
- ⊗ λιγότερο παγωτό
- ⊗ καθόλου παγωτό
- ⊗ νυσταχτικές νουθετήσεις από τη μαμά και/ή τον μπαμπά.

Εδώ όμως δεν ήταν σπίτι. Ήταν αλλού. Μήπως άραγε δεν ίσχυαν οι ίδιοι κανόνες στο Άλλο Νησί; Βλακειές. Ήξερε πολύ καλά ότι αυτοί οι κανόνες ίσχυαν παντού, ακόμα και στο φεγγάρι. Βαριόταν όμως στην αυλή όσο ο Μπαμπάς κι η Μαμά κοιμόντουσαν. Η ίδια ποτέ δεν κοιμόταν τα μεσημέρια. Η Γιαγιάννα είχε προσπαθήσει μέχρι δακρύων να τη βάλει να κοιμηθεί, αλλά η Αστάρτη αρνιόταν πεισματικά.

«Θα πάω μέχρι το δάσος και θα γυρίσω προτού ξυπνήσουνε», αποφάσισε και άρχισε να περπατά, απομακρυνόμενη από το μικρό αγροτόσπιτο όπου οι γονείς της λαγοκοιμόντουσαν μετά το ξέφρενο γαμήσι τους.

Το 'χε ξαναπάθει αυτό. Να νομίζει ότι κάτι είναι κοντά αλλά τελικά να είναι πολύ πιο μακριά. Δεν ήθελε όμως να γυρίσει σπίτι, στην άδεια αυλή, χωρίς να έχει πάει τουλάχιστον μέχρι το δάσος. Στο δάσος κάτι θα έβρισκε ενδιαφέρον. Στα παραμύθια πάντα γίνονται ενδιαφέροντα πράγματα στο δάσος. Ποιο παραμύθι εξελίσσεται σε αυλή; Α, ο Τζακ κι η ρεβιθιά, θυμήθηκε. Για κάποιον λόγο ήξερε ότι ήταν ανώφελο να περιμένει να φυτρώσει μια γιγάντια ρεβιθιά στην αυλή.

Τα σπαρμένα χωράφια καμάρωναν το καταπράσινο μοντελάκι τους κάτω από τον απογευματινό ήλιο, ενώ ο χωματόδρομος ξετύλιγε τη σκόνη και τα χαλίκια του ίσια πέρα.

Στο μυαλό της η Αστάρτη έπλαθε το σενάριο της περιπέτειας της στο δάσος. Θα είχε ψηλά δέντρα κι ένα ποταμάκι για να ξεδιψάσει και να κάνει μπάνιο την Έβελυν, που πολύ της άρεσε να βλέπει τα μακριά ξανθιά μαλλιά της να κυματίζουν σαν ζωντανά μες στο νερό όταν τη βουτούσε στην μπανιέρα. Θα είχε και ζώα... εε... ελαφάκια και αρκουδάκια, και τα αρκουδάκια θα την πήγαιναν να βρει μέλι. Όχι μέλι, μόνο μέλι δεν είναι ωραίο, μάλλον κάτι σαν σπίτι από γλυκά – από παγωτό! Αλλά δεν θα το είχε κακιά μάγισσα αλλά μια νεράιδα καλή που δεν θα την πείραζε να της φας το σπίτι.

Ο χωματόδρομος στένευε καθώς άρχισε να μπαίνει στο πευκοδάσος, κι αμέσως δρόσισε. Το άρωμα του ρετσινιού γαργάλισε τα ρουθούνια της. Προχώρησε για περίπου εκατό μέτρα στον χωματόδρομο και μετά αποφάσισε να μπει στο δάσος. Στους χωματόδρομους δεν συνέβαινε τίποτα – μόνο σε σταυροδρόμια, και τέτοια δεν είχε εδώ.

Είχε πολλή ησυχία εδώ μέσα, τόση ησυχία που ήταν σχεδόν τρομακτική. Η Αστάρτη έσφιξε ασυναίσθητα πιο δυνατά τα ξανθιά μαλλιά της Έβελυν στη χούφτα της.

Ξάφνου σταμάτησε.

Πρέπει να θυμηθώ το δρόμο του γυρισμού αλλιώς θα χαθώ! Δεν είχε ψίχουλα να ρίξει, αλλά και να είχε, ήξερε ότι ελάχιστα βοήθησαν την Γκρέτελ και τον Χάνσεν αφού τα έφαγαν τα πουλιά.

Πετραδάκια. Κοίταξε τριγύρω και βρήκε πέτρες διάφορων μεγεθών. Έριξε την Έβελυν καταγής και άρχισε να σηκώνει πέτρες και να τις βάζει στη σειρά. Μια πομπή από πέτρινες κάμπιες.

Στην 28^η βαρέθηκε, συν το γεγονός ότι είχε διανύσει μόλις δύο μέτρα. Έπρεπε να υπάρξει καλύτερος τρόπος.

Ξαναμάζεψε την Έβελυν και προχώρησε πιο μέσα στο δάσος, τοποθετώντας μια πέτρα κάθε δέκα περίπου μέτρα.

Το δάσος σε ορισμένα σημεία είχε βάτα και σχοίνους που της έκλειναν το δρόμο. Ένα από αυτά τη γρατσούνισε και δύο σταγόνες αίμα ανέβλυσαν στο μπράτσο της. Τις μάζεψε με το δάχτυλό της και πασάλειψε το μέτωπο και το πρόσωπο της Έβελυν. Είχε χτυπήσει πέφτοντας από ένα γκρεμό και έτρεχε αίμα. Κρίμα που η Ματέλ, εκτός από «Η Μπάρμπι στον χορό» και «Η Μπάρμπι μαμά» δεν έβγαζε μοντέλο «Η Μπάρμπι γκρεμοτσακίζεται από ψηλά».

Ζώα δεν είχε. Μόνο πουλιά άκουγε, αγνά και πού. Το δάσος είχε αρχίσει να μοιάζει παντού ίδιο και δεν βοηθούσε καθόλου να κρατηθεί στη ζωή το έτσι κι αλλιώς ασαφές σενάριο της Αστάρτης. Κάποια στιγμή αποφάσισε να γυρίσει. Διψούσε.

Πού 'ν' τη; Α να! Να κι η άλλη. Οι πέτρες που είχε τοποθετήσει την έβγαζαν σαν μίτος από το πράσινο, ερημικό δάσος. Σε λίγη ώρα διέκρινε το χωματόδρομο αλλά αποκαρδιώθηκε γιατί θυμήθηκε πως είχε να περπατήσει πολύ μέχρι να γυρίσει σπίτι. Και δεν είχε πια την προοπτική της περιπέτειας να της επιταχύνει το βήμα: μάλλον κούραση και δίψα.

Βγήκε στο χωματόδρομο ιδρωμένη και ελαφρώς ξεμαλλιασμένη: τούφες από τα καστανά μαλλιά της είχαν φύγει από το μπλε κοκκαλάκι καθώς περνούσε από ένα θάμνο.

Άρχισε να περπατά ενώ σκεφτόταν ότι δεν βρήκε το σπίτι από παγωτό γιατί η νεράιδα πεινούσε και το έφαγε όλο. Η σκέψη του παγωτού την έκανε να βαδίζει πιο γρήγορα αλλά μόνο για λίγο.

Άρχισε να τραγουδά ένα από τα παιδικά τραγούδια που της μάθαινε η Μαμά. «This is the way we wash our face, wash our face, wash our face, this is the way we wash our face, at 7 o'clock in the morning. This is the way we comb our hair, comb our hair, comb our hair, this is the way we comb our hair at 8 o'clock in the morning. This is the way we eat our breakfast...»

Είχε φτάσει στο eat our dinner και με μεγάλη χαρά θα έτρωγε κάτι, όταν έπαψε μια στιγμή για να καταπιεί το σάλιο της. Τότε άκουσε τον ξεκάθαρο ήχο ενός αυτοκινήτου που πλησιάζει.

Ήταν μπλε. Σκούρο. Περίπου σαν του Μπαμπά αλλά πιο σκούρο. Η Αστάρτη κοντοστάθηκε για μια στιγμή για να το κοιτάξει που πλησίαζε, γυρνώντας το κεφάλι πάνω από τον ώμο της. Μετά συνέχισε να περπατά κουνώντας την γκρεμοτσακισθείσα και αιμορραγούσα Έβελυν πέρα δώθε από τα μαλλιά.

Ο ήχος του αυτοκινήτου απορροφιόταν από το χώμα και το δάσος, αλλά η Αστάρτη διέκρινε ότι κάτι άλλαξε στη ροή του ήχου. Χωρίς να σταματήσει να περπατά γύρισε το κεφάλι της αριστερά και είδε το αυτοκίνητο να κόβει ταχύτητα καθώς πλησίαζε. Τώρα διέκρινε τα πρόσωπα των δύο αντρών μέσα. Συνέχισε να περπατά, ακόμα κι όταν το αυτοκίνητο την προσπέρασε αργά και σταμάτησε δέκα μέτρα πιο μπροστά της. Η Αστάρτη έφτασε στο αυτοκίνητο. Από το ανοιχτό παράθυρο του συνοδηγού βγήκε ένα κεφάλι.

«Τι κάνεις εδώ πέρα μόνη σου;»

Η Αστάρτη δίστασε πριν απαντήσει. Ένα φωνακλάδικο τσούρμιο σκέψεων κατέκλυσε τον παιδικό νου της:

«Υπάρχουν κακοί άνθρωποι, Αστάρτη, που κάνουν κακό σε μικρά παιδάκια.» Τι κακό, μαμά; «Τα κλέβουνε και μετά τα πονάνε. Πρόσεχε σε ποιον μιλάς αν δεν τον ξέρεις, αλλά και να τον ξέρεις μην αφήσεις ποτέ κανέναν να σε αγγίζει με τρόπο που δεν σ' αρέσει, με τρόπο που δεν σε αγγίζω εγώ κι ο μπαμπάς σου. Και μην ακολουθείς ξένους ακόμα κι όταν φαίνονται φιλικοί και καλοί.» Πώς τα πονάνε; «Τους βάζουν πράγματα μέσα στο σώμα τους, να εδώ, στο πουλάκι σου, κι αυτό πονάει γιατί μόνο όταν μεγαλώσεις γίνεται αυτό χωρίς να πονάς. Αυτοί οι άνθρωποι είναι άρρωστοι,

Αστάρτη, και πρέπει να τους αποφεύγεις γιατί η αρρώστια τους είναι άσχημη και επικίνδυνη.»

Θυμήθηκε την κουβέντα που είχε κάνει η μαμά ένα απόγευμα στο πάρκο απέναντι από το σπίτι. Την είχαν τρομάξει τα λόγια της μαμάς, το ύφος της περισσότερο.

«Κι αν ποτέ σε πειράξει κανείς, ή σ' αγγίζει με τρόπο που δεν θέλεις, να έρθεις αμέσως να μας το πεις εμένα και του μπαμπά για να τον πάμε στο νοσοκομείο τον άρρωστο άνθρωπο που σε πείραξε.»

«Πού πας;»

«Σπίτι μου,» απάντησε τελικά, χωρίς να γυρίσει να τον κοιτάξει, χωρίς να σταματήσει να περπατά.

Το αυτοκίνητο αργά κύλησε μπροστά, πάντα πλάι της.

«Το ξέρει η μάνα σου ότι κυκλοφορείς μόνη σου μες στην ερημιά;» επέμεινε η φωνή.

Η Αστάρτη διαισθάνθηκε ότι αυτή ήταν πολύ σημαντική ερώτηση. Δεν ήθελε να πει στον ξένο ότι είχε φύγει χωρίς να το πει στους δικούς της. Ήταν κακό αυτό που είχε κάνει.

«Ναι.»

«Και πού πάς τώρα;»

Γιατί της έκανε όλο ερωτήσεις. Σταμάτησε. Γύρισε και τον κοίταξε. Ήταν κάπως σαν του μπαμπά τα μαλλιά του, πιο κοντά και λιγότερα αλλά στο ίδιο χρώμα, είχε χοντρή μύτη, χοντρά χείλια, μάτια με λιγιστές βλεφαρίδες. Μύριζε καπνό. Η Αστάρτη γύρισε πάλι μπροστά και συνέχισε να βαδίζει.

«Πού πας βρε; Κάτσε να σε πάμε εμείς με τ' αμάξι,» φώναξε ο άντρας και άνοιξε την πόρτα του σκούρου μπλε αυτοκινήτου.

Βρέθηκε πίσω της. Δεν τρέχω τόσο γρήγορα όσο εκείνος, υπολόγισε η Αστάρτη. Αν θέλει με πιάνει, όπως με πιάνει ο δάσκαλος στο σχολείο όταν τρέχω ή ο μπαμπάς. Έχουν πιο μεγάλα πόδια, γι' αυτό, θυμήθηκε την εξήγηση που της είχε δώσει ο μπαμπάς.

«Περίμενε βρε!» άκουσε τη φωνή πιο κοντά στην πλάτη της.

Δεν θα την πείραζε να την πάνε με το αυτοκίνητο. Άλλωστε είχε κουραστεί και διψούσε. Όμως δεν της άρεσε ο ξένος. Στο πάρκο, στο φέρρου που τους πήγαινε κάθε χρόνο στην Κέρκυρα, στη λαϊκή με τη μαμά, στο

δρόμο, η Αστάρτη έβλεπε πολύ κόσμο. Όχι μόνο έβλεπε αλλά τον παρατηρούσε, όπως λάτρευε να κάνει. Ας ήταν μόνο επτά, είχε μάθει να διακρίνει διάφορα ύφη και όψεις. Την κούραση που έβλεπε σε μερικά πρόσωπα και ήξερες πως, αν σου μιλούσαν, η φωνή θα έβγαине κοφτή και κοφτερή, σαν να βουτούσε σε σπασμένα γυαλιά προτού βγει. Το βλέμμα που έκρυβε παιδικές χαρές, ανθρώπους που δεν κρατιόντουσαν να πειράξουν και να ζουλήξουν και να γαργαλήσουν.

Κι αυτό εδώ το βλέμμα. Με κάτι σαν πεινασμένο σκυλί, σαν γλίτσα και κομμένο σάλιο. Σ' έκανε να νιώθεις γυμνή, σαν μετά το μπάνιο και πριν απ' το μπουρνούζι. Ο άντρας είχε βλέμμα που πεινούσε.

Αστραπιαία χώθηκε στο δάσος στα δεξιά της, πόδια πάνω σε πέτρες, δέρμα σε βάτα, χέρια σε κορμούς δέντρων, μαλλιά στα μάτια κι η ανάσα φειδωλή και κρατημένη. Πίσω της η μπουλντόζα των βαριών παπουτσιών του έσπαγε κλαδιά, άνοιγε δρόμο.

Πού; Πού;

Τα βάτα ίσως τη χωρούσαν, ίσως ο άλλος να μην τολμούσε να δοκιμάσει τα αγκάθια τους και να την άφηνε.

Μπορεί να κουραστεί πρώτος. Ο θεϊός Σπύρος (πού πήγε τώρα που πέθανε, κανείς δεν της έλεγε) δεν μπορούσε να τρέξει πολύ γιατί κάπνιζε και σε λίγο λαχάνιαζε, ξεφύσαγε σαν δυνατός αέρας.

Δεν φοβόταν. Όχι ακριβώς. Είχε θυμώσει που ο άντρας είχε πιο μεγάλα πόδια. Χαιρόταν που καλά κατάλαβε το πεινασμένο βλέμμα – μια παιδική χαρά δεν θα έτρεχε ξοπίσω της με χέρια έτοιμα να γραπώσουν.

Το έδαφος κατηφόριζε. Τα πόδια της Αστάρτης προσγειώνονταν τυφλά καθώς ροβολούσε ανάμεσα στα δέντρα και τους σχοίνους, με την Έβελυν στο χέρι να χτυπιέται στα φυτά. Ξάφνου το δάσος άνοιξε. Άλλος δρόμος, καφεκόκκινος, κακοτράχαλος. Η βαθιά αυλακιά του χώριζε το δάσος.

Πού;

Πίσω της οι ξερές πευκοβελόνες στέναζαν κάτω από τα βαριά παπούτσια.

Το παιδί εκσφενδονίστηκε απέναντι, να μπει ξανά στην ύφανση του δάσους. Οι σχοίνοι την απώθησαν, φώναξε καθώς ένα κλαδί χώθηκε στην κοιλιά της, ένα άλλο τής μάγκωσε το πόδι. Ξεμπερδεύτηκε, έτρεξε αριστερά,

προσπάθησε να μπει από πιο κάτω. Χώθηκε σκοντάφτοντας, πέφτοντας, πλακώνοντας την Έβελυν με την παλάμη της. Η Μπάρμπι μωλωπισμένη. Σηκώθηκε γρήγορα και συνέχισε να τρέχει ξέπνοα.

Η Αστάρτη άρχισε να τρέμει. Φόβος υψηλών οκτανίων πασπάλισε με κρύο ιδρώτα το σώμα της. Οι κόρες είχαν διασταλεί, η πέψη είχε σταματήσει, οι αρτηρίες είχαν ανοίξει. Το κορμί της έκανε ό,τι ήξερε καλύτερα για να επιβιώσει.

Πού;

Ο άντρας πίσω της έβριζε καθώς πάλευε με τα βάτα. Η Αστάρτη χώθηκε πίσω από ένα σχοίνο, κατάλαβε μεμιάς πόσο ανεπαρκές καταφύγιο ήταν, χειρότερο κι από του πρώτου γουρουνιού το αχυρένιο σπιτάκι. Ο λύκος δεν θα χρειαζόταν καν να φυσήξει. Πετάχτηκε όρθια πάλι, το έβαλε στα πόδια.

Πού;

Το δάσος, χωρίς νεράιδες, χωρίς σπίτια από παγωτό, ελάφια ή ρυάκια, μα μ' έναν κακό, ανθρωπόμορφο λύκο. Το δάσος κάπου τελειώνει. Στα πράσινα χωράφια, εκεί θα την έβλεπε ξεκάθαρα, χωρίς δέντρα ανάμεσά τους, θα μπορούσε να της ορμήσει, τα μεγάλα πόδια του θα την πρόφταναν. Μην τελειώσεις, δάσος. Μην τελειώσεις.

Την πονούσε το στήθος της καθώς έτρεχε στα τυφλά, παραγκωνίζοντας θάμνους, προσπερνώντας ξαφνιασμένα δέντρα, γλιστρώντας πάνω σε ενοχλημένες πέτρες. Κατηφόριζε πάλι τώρα, φοβόταν μην έρθει τούμπα έτσι που έτρεχε.

Κι άλλες βρισιές την κυνηγούσαν.

Ένα μονοπάτι! Εδώ έτρεχε πιο εύκολα, χωρίς πολλά εμπόδια. Στη δεξιά μεριά το έδαφος κατηφόριζε με κλίση απότομη κι ιλιγγιώδη.

Ο μόνος λόγος που δεν έκλαιγε ήταν επειδή δεν της είχε μείνει ανάσα.

Πίσω της. Τον άκουγε πιο κοντά.

Πού;

Το μονοπάτι στένευε. Στ' αριστερά πυκνά δέντρα και πυκνότεροι σχοίνοι κάλυπταν την πλαγιά που μόλις είχε κατέβει. Δεξιά μια κατηφόρα ζαλιστική, σπαρμένη με αραιότερα δέντρα και θάμνους, πολλές πέτρες. Όρμησε προς τα κάτω.

«AAA!»

Την άρπαξε απ' τα μαλλιά. Όπως εκείνη κρατούσε την Έβελυν. Η Αστάρτη τινάχτηκε πίσω βογκώντας. Άφησε σπασμωδικά την κούκλα, φέρνοντας τα χεράκια της στα μαλλιά που ξεριζώνονταν. Που την πρόδωσαν. Που έσπερναν βελόνες και καρφίτσες στο κεφάλι της. Έπιασε ενστικτωδώς το χέρι του που της τα γράπωνε, τοσοδούλι πάνω στο μεγάλο και τραχύ ξένο.

Ο ξένος την τράβηξε ίσια πάνω απ' το μαλλί. Η Αστάρτη σπαρταρούσε, προσπαθούσε να ξεφύγει, φωνάζοντας από τον πόνο, από το θυμό, από το φόβο. Το χαστούκι την ηρέμησε, όπως μας ηρεμεί η ανυπαρξία.

ΠΟΥ;

Πιο πολύ τη σκότωναν τα πλέιμομπιλ στην αυλή. Οκτώ πλαστικά ανθρωπάκια, το καθένα με το όνομά του, που ούτε εκείνη, ούτε ο Μπαμπάς είχαν δώσει ποτέ σημασία να γνωρίσουν, κάθονταν στο τσιμέντο σ' έναν κύκλο. Κι ήταν σαν να περίμεναν κι αυτά να γυρίσει πίσω αυτή που τους έδωσε ζωή και ξεχωριστή προσωπικότητα. Είχαν χάσει το όνομά τους, όπως η Μαμά είχε χάσει-

Κάποια στιγμή τα κλώτσησε από τα νεύρα της, για να μην την πνίξουν οι λυγμοί που πάλευαν στο λαρύγγι της. Αργότερα το μετάνιωσε, γονάτισε και τα μάζεψε από εκεί που είχαν σκορπίσει, τα ξανάβαλε στον κύκλο τους να περιμένουν και αυτά, όπως εκείνη κι ο Μπαμπάς και όλο το νησί τη χαμένη Αστάρτη.

Πού;

Πού μπορεί να ήταν; Πώς είναι δυνατόν τη μια στιγμή να είναι εδώ, δίπλα σου, να κρέμεται από τα φουστάνια σου κι εσύ να θέλεις να τη διώξεις λιγάκι γιατί έχεις ανάγκη να μείνεις μόνη με τον άντρα σου, και την άλλη στιγμή να μη σου φτάνει το κακό που μπορείς να προξενήσεις η ίδια με τα χέρια σου στον εαυτό σου αρκεί να ήταν και πάλι κοντά σου.

Κάθισε χάμω, στο μονό σκαλί του καταφλιού, εξουθενωμένη συναισθηματικά, αλλά και σωματικά. Δυο μέρες δεν είχε κοιμηθεί, παρ' ότι ήξερε πως ήταν ανώφελο να ξαγρυπνά, να μην ξεκουράζεται. Δυο μέρες είχε γυρίσει τη γύρω περιοχή απ' άκρης σ' άκρη, μέχρι που την πλήγιασαν τα σανδάλια της.

Πού;

Ο Μπαμπάς κοιμόταν μέσα. Τον ζήλευε η Μαμά, επειδή η δική του δικλείδα ασφαλείας ήταν ο ύπνος. Ένας ύπνος ανήσυχος σαν μελτέμι, βέβαια. Όση ώρα δεν έψαχνε, ο Μπαμπάς κοιμόταν για να μη σκέφτεται. Να μην κλαίει.

Τώρα σκοτείνιαζε η τρίτη νύχτα χωρίς την Αστάρτη, και η Μαμά ήταν εκτός εαυτού. Την έπνιγε το ίδιο της κορμί, ήθελε να το σκίσει με τα νύχια της και να χυθεί έξω μέχρι να εξατμιστεί, κι αυτή κι ο πόνος.

Ήθελε να πάψει να ελπίζει. Οτιδήποτε, αρκεί να σταματούσε η αναμονή, η άγνοια. Ό,τι και να 'χε συμβεί στο παιδί της θα το έπαιρνε απόφαση, θα σκοτωνόταν, θα το ξεχνούσε, θ' άρχιζε ηρεμιστικά, κάποιο τρόπο θα έβρισκε στο διάολο να ζήσει χωρίς, αλλά όχι αυτή η αναμονή, αυτή η τυραννική ελπίδα σαν βελόνες κάτω απ' τα νύχια ή πυρακτωμένο σίδερο στην κοιλιά.

Τα πλέιμποιλ έριχναν δυσανάλογα μεγάλες σκιές για το μπόι τους τώρα που έδυε ο ήλιος.

Αυτά θα μου μείνουν; Δέκα παιχνίδια και μια καρδιά αναμνήσεις να την περιφέρω σακατεμένη, έτοιμη να διαλυθεί με την παραμικρή ενθύμηση;

Άκουσε τα συρτά βήματα του Μπαμπά πίσω της. Θα ήθελε να μπορούσε να του θυμώσει, κάπου να ξεσπάσει. Του το είπε. Γέλασαν κι οι δυο τους μ' αυτή τους την ανάγκη, ώσπου το γέλιο έγινε κλάμα, πάλι.

«Θες να ξαναβγούμε;» της πρότεινε βραχνιασμένα. Είχε ξαναρχίσει το κάπνισμα, παρ' ότι είχε να καπνίσει από τότε που γεννήθηκε η Αστάρτη.

Η Μαμά ανασήκωσε τους ώμους της. Δεν ήθελε να της μιλάει. Δεν ήθελε ν' ακούει τίποτα, δεν ήθελε να υπάρχει αυτή τη στιγμή.

«Σκοτεινιάζει,» είπε ξεροκαταπίνοντας.

Όχι πως το σκοτάδι τους εμπόδισε να περάσουν τη χθεσινή και προχθεσινή νύχτα ψάχνοντας με τους φακούς στο δάσος.

«Για καμιά δυο ώρες...» συνέχισε ο Μπαμπάς. Άντεχε μόνο αν έψαχνε ή αν κοιμόταν. Οτιδήποτε άλλο τον μετέτρεπε σε λάσπη, του έβγαζε τα κόκκαλα από το κορμί και τον άφηνε χυμένο κατάχαμα.

«Πάμε.»

Το μούχρωμα τους έφτασε ως τις παρυφές τους δάσους και τους παρέδωσε στα σκοτάδια των μονοπατιών που είχαν περπατήσει άπειρες φορές τις τελευταίες μέρες, από τότε που η αστυνομία ανακάλυψε την κούκλα της μικρής, ματωμένη, γκρεμισμένη στ' αλήθεια αυτή τη φορά, στα πρηνή μιας απότομης πλαγιάς, την οποία αν κουτρουβαλούσες ίσαμε κάτω θα βουτούσες στο Αιγαίο.

Έγινε εξέταση του αίματος στην κούκλα και διαπιστώθηκε ότι άνηκε στο μικρό κορίτσι.

Τα ίχνη στο δάσος ερευνήθηκαν, όπως και οι πέτρες που ήταν τοποθετημένες στη σειρά, στην άλλη μεριά του δρόμου. Ερευνήθηκαν επίσης και τα ίχνη από τροχούς αυτοκινήτου στο χωματόδρομο. Πιθανολογήθηκε πως ήταν αρκετά πρόσφατα. Η αστυνομία ήταν φειδωλή με τις πληροφορίες που έδινε, αλλά η Μαμά και ο Μπαμπάς δεν χρειαζόταν να είναι ιδιοφυΐες για να καταλάβουν ότι η κόρη τους μάλλον είχε πέσει θύμα απαγωγής. Αυτό, ή βρισκόταν κάπου στο δάσος – εκδοχή που δεν ήθελαν να σκέφτονται γιατί θα σήμαινε ότι η Αστάρτη δεν ήταν καλά – δεν ήταν καθόλου.

Το δάσος τη νύχτα αποικιά άλλες διαστάσεις. Όταν διασχίζουμε έναν δασικό δρόμο και οι προβολείς του αυτοκινήτου φωτίζουν στιγμιαία το πράσινο παραπέτασμα, τα δέντρα φαντάζουν διαφορετικά – ψηλότερα, αγριότερα, σαστισμένα σε κάποια ανεπαίσθητη κίνηση, την οποία θα συνεχίσουν μόλις χωθούν ξανά στις προστατευτικές φτερούγες του σκοτούς.

Μοιάζουν τα δέντρα ψηλότερα, ζωντανά, δυνατότερα, ή εμείς μικρότεροι, στο μεταίχμιο ζωής και θανάτου, αδύναμοι μπροστά στη φύση της νύχτας, στη φύση τη νύχτα; Αρχέγονοι φόβοι ή μήπως υπερβολική μας εξάρτηση από την αίσθηση της όρασης; Ή πάλι θλιβερή αποξένωση από τη φυσικότητα της που έπρεπε να βιώνουμε στη φύση;

Η Μαμά και ο Μπαμπάς προχωρούσαν αργά, ακολουθώντας το μονοπάτι που άνοιγαν οι δυνατοί φακοί τους. Σε λίγο θα έφταναν εκεί που είχε βρεθεί η κούκλα – η Έβελυν – θυμόντουσαν και οι δύο το όνομά της, ειπωμένο με τη φωνή της μικρής όταν την έντυνε και τη χτένιζε.

Τα δέντρα παραμέριζαν νυσταγμένα, ριγώντας στο τεχνητό φως. Είχαν ψάξει τη γύρω περιοχή αμέτρητες φορές, είχαν φτάσει ως το χείλος του δάσους, εκεί που γκρεμιζόταν στη θάλασσα, είχαν ερευνήσει όλη τη βραχώδη ακτή, τις αφιλόξενες κόγχες των βράχων, πίσω από τα δέντρα που συνομιλούσαν με το βαθυγάλανο νερό, μα δεν είχαν βρει τίποτα, ούτε αυτοί ούτε η Αστυνομία. Αύριο θα εμφανίζονταν δύτες, θα τους βοηθούσαν και οι συνάδερφοι της Μαμάς, για να ψάξουν κατά μήκος της ακτής, αφού οι άλλες έρευνες είχαν αποβεί άκαρπες. Στο κάτω κάτω, το δάσος δεν ήταν αχανές, το

νησί μικρό, μια κουτσουλιά γης στο μέσο του πελάγους. Πού είχε χαθεί το παιδί;

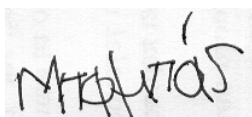
Πού;

Εγκληματική ενέργεια, ήταν η φράση που σχηματιζόταν όλο και πιο έντονα στα στόματα των αστυνομικών. Ήταν τα ίχνη του αυτοκινήτου, τα ίχνη παπουτσιών αντρικών, νούμερο 44, στο μονοπάτι χαμηλά του οποίου είχε βρεθεί η ματωμένη κούκλα. Ήταν το αίμα, η Έβελυν μοναδικός, άλαλος, μάρτυρας. Η Μπάρμπι καταθέτει στην Αστυνομία.

Χθες η Μαμά και ο Μπαμπάς ερεύνησαν ξανά και ξανά την περιοχή γύρω από τις πέτρες που ήσαν τοποθετημένες στη σειρά, ελπίζοντας να ήταν ένα σημάδι, ένα μήνυμα από την κόρη τους. Αν ήταν, δεν μπόρεσαν να το αποκρυπτογραφήσουν. Σαν τα τεράστια σχέδια στα υψίπεδα του Περού που κάτι σημαίνουν μα κρατούν σφιχτά το μυστικό τους.

Δεν μιλούσαν καθώς προχωρούσαν. Οι μόνες κουβέντες που τους έρχονταν στον νου ήσαν βαριές στο άκουσμα, ανώφελες. Τις είχαν πει.

Ένας βαριεστημένος αέρας άρχισε να φυσά.

Έβλεπα τις φωτογραφίες παιδιών, χαμογελαστών ή σαστισμένων, να πιάνουν λίγο χώρο σε δίστηλα εφημερίδων με λεζάντες όπως «Η μικρή που εξαφανίστηκε», «Το αγοράκι που χάθηκε», και δεν συνειδητοποιούσα ότι έβλεπα πραγματικούς ανθρώπους, αληθινά παιδιά που φωνάζουν και ανεβάζουν πυρετό, που ζητάνε αγκαλίτσα ή κακά τους. Ήσαν εξωπραγματικές οι εικόνες, έξω από τη ζωή μου, όπως οι κομπάρσοι μιας ανόητης αμερικανικής ταινίας, που ξεχνάς μόλις απομακρυνθεί η κάμερα.

Και τώρα μας ζήτησαν εμάς μία φωτογραφία του δικού μας παιδιού, για να μπει σ' ένα τέτοιο δίστηλο, με μια παρόμοια λεζάντα. Ποια φωτογραφία να τους δίναμε; Ποια φωτογραφία χωράει την Αστάρτη; Ποια φωτογραφία θα πείσει τους αδιάφορους, σαν κι εμένα, αναγνώστες, ότι δεν είναι κομπάρσος η Αστάρτη, αλλά πρωταγωνίστρια της ζωής μου; Ποια;

Μια φωτογραφία που βρισκόταν στο μισοτελειωμένο φιλμ στη μηχανή της Μαμάς. Άλλη δεν είχαν μαζί τους – δεν κουβαλούσαν φωτογραφίες στο πορτοφόλι τους – ο Μπαμπάς δεν κουβαλούσε καν πορτοφόλι.

Αυτή τη φωτογραφία εμφάνισαν, μία που έβλεπαν για πρώτη φορά και οι ίδιοι: Η Αστάρτη στο μπαλκόνι του οροφωδιαμερίσματός τους στον τρίτο, να κάθεται στην μπαμπού πολυθρόνα μ' ένα μεγάλο εικονογραφημένο βιβλίο για τα δελφίνια. Η Μαμά της είχε φωνάξει *Αστάρτη!* και καθώς η μικρή σήκωσε το κεφάλι της, ο φακός ανοιγόκλεισε και σφράγισε μέσα του το φως των ματιών της, μια έκφραση ελαφρώς έκπληκτη, αχαμογέλαστη, η Αστάρτη προφανώς ακόμα απορροφημένη από τα δελφίνια. Ήταν η μόνη φωτογραφία που είχαν και που τώρα μπορούσαν να βλέπουν *ad nauseam* τυπωμένη στο φτηνό χαρτί όλων των εφημερίδων.

Αν βλέπατε ταινία τώρα, ο φακός θα μπορούσε αργά αργά να εστιάσει στο ελαφρώς έκπληκτο πρόσωπο της Αστάρτης στη φωτογραφία, ζουμ ιν μέχρι να μπει στις κόρες της. Κι ύστερα ζουμ άουτ, αποκαλύπτοντας ξανά το πρόσωπο του παιδιού, τούτη τη φορά σε τρεις διαστάσεις.

ΤΟ ΠΟΥΘΕΝΑ ΜΟΥ

Τριάντα οκτώ κιλά. Υπέρβαρο για αποσκευή αεροπορικού ταξιδιού, εκτός αν το χαμόγελό σας μαλακώσει τον υπεύθυνο στο τσεκ ιν.

Τριάντα οκτώ κιλά ζύγιζε η γαμημένη. Μια μεγάλη, χακί βαλίτσα ή μάλλον σακ ντε βουαγιαζ, από αυτά με τις δύο εξωτερικές τσέπες σε κάθε άκρη και μία μεγάλη στο πλάι. Είχε και λουρί, αν και τεχνικά αποτελούσε κακό σχεδιασμό, αφού αν ήταν γεμάτη θα ήταν αδύνατο να στηριχθεί επ' όμοις χωρίς να προξενήσει σοβαρή μυοσκελετική ενόχληση σε όποιον ταξιδιώτη ήταν άφρων και την παραγέμιζε.

Ο Νίκος τη σήκωνε μπαντάροντας από την αριστερή πλευρά για αντίβαρο. Ευτυχώς δεν ήταν μεγάλη απόσταση. Μέχρι το πορτ-μπαγκάζ. Την απίθωσε μέσα με δυσκολία, παρ' ότι ήταν σχετικά γεροδεμένος. Για μια στιγμή είχε την παρόρμηση ν' ανοίξει το φερμουάρ και να κοιτάξει αν όλα ήσαν εντάξει. Άλλαξε όμως γνώμη, έκλεισε το πορτ-μπαγκάζ, αναρωτήθηκε αν έκανε καλά που το έκλεισε, δεν βρήκε εναλλακτική λύση, μурμουύρισε «δεν γαμιέται» και απομακρύνθηκε.

«Όλα εντάξει;» ρώτησε ο Σπύρος μόλις έκλεισε πίσω του την πόρτα ο Νίκος.

«Έτσι λέω.» Μάζεψε το πορτοφόλι του, τα τσιγάρα του, έβγαλε και άναψε ένα, ξεκρέμασε ένα ελαφρύ, σκούρο πράσινο μπουφάν από τη ράχη της καρέκλας και είπε, «Φεύγω τώρα. Όπως είπαμε, 'ντάξει;»

«Μείνε ήσυχος. Τα λέμε στην Αθήνα.»

Ο Νίκος βγήκε από τη μικρή μονοκατοικία με το μικρό, ξεραμένο μπουστάνι μπροστά και ετοιμάστηκε να φύγει από την Αλόνησο, με το σκούρο μπλε αυτοκίνητό του.

Ο θάνατος από ασφυξία είναι βασανιστικός. Σε μια ανύπαρκτη κλίμακα ειδεχθών τρόπων να πεθάνεις, πιο σπαραχτικός από τον νυσταγμένο θάνατο με υπνωτικά χάπια, τον ακαριαίο θάνατο ενός ατυχήματος, τον κοφτό θάνατο ενός οξέος καρδιακού επεισοδίου, είναι ο αργός, σπασμωδικός θάνατος καθώς

νιώθεις τα πνευμόνια σου να ουρλιάζουν για αέρα, να βροντούν για λίγη ακόμα ανάσα καθώς ενδορήγνυνται, καθώς η ζωή στερεύει σαν τελευταία, στερνή σταγόνα.

Κρατήστε την αναπνοή σας (κι άλλο... κι άλλο) κι άλλο...

ΚΙ ΑΛΛΟ!

...Βλέπετε; Δεν έχει ωραία γεύση ο πανικός.

Η Αστάρτη είχε πολλές γεύσεις. Το πρησμένο πάνω χείλι της που μάτωνε καθώς το περιεργαζόταν με τη γλώσσα της· η ξινίλα του εμετού στο στόμα της· α! και ο πόνος στην κοιλιά της είχε γεύση, σαν κομμένο σάλιο, σαν φωνές και τιμωρία.

Ανέπνεε δυνατά από τη μύτη, μα δεν έμπαινε αρκετός αέρας. Ρουθούνιζε. Ήθελε τόσο πολύ ν' ανοίξει το στόμα της και να ρουφήξει άπληστα αέρα, μα δεν μπορούσε. Ήταν κολλημένο με κάτι σαν σέλοτεϊπ.

Ήταν πολύ σκοτεινά. Δεν υπήρχε καμία διαφορά όταν άνοιγε τα μάτια της. Και τόσο στενόχωρα. Προσπάθησε πολλές φορές ν' αλλάξει λίγο θέση, μα ήταν δύσκολο έτσι που ήταν δεμένη χειροπόδαρα. Το σχοινί χωνόταν βαθιά στο δέρμα της, πονώντας την, φέρνοντας κι άλλα άηχα δάκρυα στα μάτια, αν και δεν βάσταγε πια να κλάψει.

Είχε κλάψει πολύ τις τελευταίες δυο μέρες. Ως προς αυτό δεν διέφερε από τα άλλα παιδιά. Όταν συνήρθε από το δυνατό χαστούκι στο δάσος, είδε πως βρισκόταν ριγμένη σ' ένα άστρωτο κρεβάτι, κάπου σκοτεινά. Ανασήκωσε το κεφάλι της κι αντίκρισε απέναντί της έναν άντρα – όχι αυτόν με τη χοντρή μύτη και τα παχιά χείλη, αλλά έναν άλλον, πιο μικροκαμωμένο, με βαθιές ρυτίδες γύρω από το στόμα του και τις άκρες των ματιών του, άκοπα μαύρα μαλλιά που κολλούσαν στο κεφάλι του.

«Ξύπνησε, Νίκο,» φώναζε εκείνος μόλις την είδε να τον κοιτάζει. Αμέσως μπήκε μέσα ο άλλος, εκείνος που την είχε κυνηγήσει, εκείνος που την είχε αρπάξει από τα μαλλιά και την είχε χτυπήσει τόσο δυνατά που εκείνη ζαλίστηκε και κοιμήθηκε.

Μόλις τον είδε άρχισε να κλαίει. Δεν χρειαζόταν καθόλου χρόνος ή κάποια δράση του άντρα για να καταλάβει η Αστάρτη ότι κινδύνευε. Ακόμη

και στο μισοσκόταδο που ανταγωνιζόταν μόνο μια αδύναμη, γυμνή λάμπα στο ταβάνι, η Αστάρτη διέκρινε το πεινασμένο βλέμμα του, μάτια που έσταζαν σκληράδα και κακία σαν πύο.

«Σκάσε γιατί θα φας κι άλλη!» την απείλησε πλησιάζοντας. Η Αστάρτη μαζεύτηκε μια μπαλίτσα, κόλλησε στον τοίχο. Σταμάτησε να κλαίει. Έβλεπε ξεκάθαρα ότι η απειλή του άντρα ήταν αληθινή. Ακόμη πονούσε το χέιλι της, το ένιωθε πιο μεγάλο. Ασυναίσθητα το ψηλάφισε με τη γλώσσα της.

«Πώς σε λένε;» τη ρώτησε απότομα.

«Είπα πώς σε λένε!» επέμεινε νευριασμένα όταν η Αστάρτη αρνήθηκε να απαντήσει.

«Αστάρτη.» Φωνή τόση δα.

«Ωπα, τι όνομα είναι αυτό; Άκουσες, Σπύρος;» Ο Σπύρος ανασήκωσε τους ώμους του, άναψε τσιγάρο.

«Από πού βγαίνει;» ξαναρώτησε ο άντρας πλησιάζοντας το κρεβάτι.

«Από πουθενά,» απάντησε μεμιάς η Αστάρτη, σε μια προσπάθεια να τον κρατήσει μακριά με την υπακοή της. Τα μάτια του ήθελαν να δαγκώσουν.

«Εγώ πάντως δεν το έχω ξανακούσει,» της είπε μαλακώνοντας κάπως, μα ήταν κάλπικη η αλλαγή.

Η καρδιά της Αστάρτης έτρεχε να ξεφύγει. Τα μάτια της σάρωσαν το δωμάτιο, το κλειστό παράθυρο με τα κλειστά παντζούρια, την κλειστή πόρτα, τη λιτή επίπλωση, τον πυκνό καπνό από τσιγάρα που θόλωνε τον μαγαιάτικο αέρα. Τα λόγια της μαμάς άναψαν σαν συναγερμός στο νου της, η ίδια η μαμά της εμφανίστηκε ολογραφικά για να την προστατέψει.

«Γιατί μ' έχετε εδώ; Θέλω να με πάτε σπίτι μου αμέσως!» είπε με φωνή πολύ πιο δυνατή απ' ό,τι εγγυόταν το θάρρος της. Θυμήθηκε τη μαμά, πώς είχε αντιδράσει μια μέρα που κάποιος την είχε πειράξει στον δρόμο.

Ο άντρας δεν είπε τίποτα. Κάθισε στο κρεβάτι.

«Πηγαίνετε με τώρα σπίτι μου!» επανέλαβε, η φωνή της όμως δυστυχώς τσάκισε. Τα μάτια του πεινούσαν· τα ένιωθε να χώνονται στη σάρκα της.

«Πιο μετά. Αν καθίσεις καλό παιδάκι θα σε πάμε στη μαμά σου,» της ψευτοχαμογέλασε.

«Εγώ θέλω τώρα!»

«Είπα πιο μετά!» ξέχασε να χαμογελάσει ο άντρας. Άπλωσε το χέρι του.

Όπως τότε που η μαμά τηγάνιζε πατάτες και η Αστάρτη πιτσιλίστηκε από καυτό λάδι γιατί επέμενε ότι ήθελε να βλέπει, έτσι ένιωσε το άγγιγμα του άντρα στο γυμνό της γόνατο. Τραβήχτηκε σπασμωδικά, μα δεν είχε πιο πίσω, η γωνία δεν χωρούσε άλλο.

Ο άντρας την ξανάγγιξε.

Τα δάκρυα χύθηκαν χωρίς να τα προστάξει η Αστάρτη, ίσως μια ενστικτώδη σωματική εκροή για να απαλύνουν τον πόνο, να μαλακώσουν το σφίξιμο των χοντρών δαχτύλων πάνω στο ανοχύρωτο κορμί της. Τι να πρωτοξεπλύνουν όμως; Τον πόνο της ταπείνωσης, καθώς άγαρμπα χέρια της αφαιρούσαν την αστεία πανοπλία των ρούχων της; Το κάψιμο της ανάσας στο πανικόβλητο δέρμα της; Το βάρος του κτήνους πάνω της, να της συνθλίβει την ανάσα, ν' ανοίγει πόρτες που δεν έπρεπε ν' ανοίξουν τόσο νωρίς, όχι έτσι, όχι ΕΤΣΙ!

Δεν είχε αρκετά δάκρυα η Αστάρτη για να ξεπλύνει τον πόνο. Κανείς δεν έχει.

Τα δάχτυλά μου αρνούνται να καταγράψουν λέξεις που ούτε ο νους μου δεν θέλει να χωρέσει.

Η λοραζεπάμη των Ταβόρ έχει χρόνο ημισείας ζωής περίπου δώδεκα ώρες. Καθώς υποχωρούσε η επίδρασή τους και η Αστάρτη συνερχόταν από τη χημική λήθη, ανακάλυψε πως βρισκόταν δεμένη χειροπόδαρα με δύο μέτρα πλαστικού σπάγκου, φιμωμένη με διαφανή ταινία μεγάλου πλάτους, κλεισμένη σ' ένα μεγάλο χακί σάκο, τοποθετημένη στο πορτ-μπαγκάζ του σκούρου μπλε Opel Corsa που τώρα έβγαινε από το φέρρυ στον Άγιο Κωνσταντίνο, κατευθυνόμενο από την πολύπαθη ΠΑΘΕ προς μια πολυκατοικία του εξήντα οκτώ στο Χαλάνδρι.

Τα περίπου δέκα χιλιάδες λίτρα αέρα που απαιτεί καθημερινά ένα ζευγάρι πνευμόνων μπορούν να περιοριστούν, ως ένα βαθμό, χωρίς σημαντική βλάβη στη λειτουργία του οργανισμού, πέρα από μια αίσθηση κόπωσης, ζάλης και τάσης προς εμετό. Ο βαθμός αυτός όμως είχε ξεπεραστεί ήδη από το Σχηματάρι, και η Αστάρτη ρουθούνιζε απεγνωσμένα, νιώθοντας το σκοτάδι του σάκου να τυλίγεται όλο και πιο σφιχτά γύρω από το λαιμό της.

Μαμά! Μπαμπά!

Φώναζε με μια ψιλή, πεθαμένη φωνή, που δεν διαπερνούσε την ταινία. Ίσως αν η Μαμά ή ο Μπαμπάς άνηκαν στην αρχαία φυλή των Μάγια και επικαλούνταν τον Ακάτ, το θεό της ζωής, να στέρξει το παιδί τους· ίσως αν ασπάζονταν το λατρευτικό σύστημα των Ιαπώνων και προσεύχονταν στην Κουάν Γιν, τη θεά της συμπόνιας και του ελέους να σώσει την κόρη τους· ίσως ακόμη αν ικέτευαν γονυπετείς τη Μεσογειακή Παναγία και απόγονο της Αστάρτης να τους λυπηθεί, ίσως τότε η φωνούλα της να καβαλούσε τον αέρα και να ταξίδευε θαυματουργά ως τ' αυτιά των γονιών της. Όμως ούτε η Παναγία ούτε ο Ακάτ ούτε η Κουάν Γιν ούτε καμιά άλλη δυσπρόφερτη θεότητα θα άκουγε ποτέ τις ευλαβικές προσευχές τους.

Ο Μπαμπάς και η Μαμά δεν είχαν μεταφυσικές καβάτζες· κανένας θεός δεν τους προστάτευε. Μήτε όμως και τους εχθρευόταν.

Θα ήταν προτιμότερο, άραγε, αν μπορούσαν να γονατίσουν σε στάση ικεσίας και παράκλησης, αν μπορούσαν να προσευχηθούν να σωθεί η κορούλα τους και να επιστρέψει από εκεί που χάθηκε χωρίς βαθιές πληγές πουθενά, σε κανένα από τα επτά σώματά της; Ποιον θα βοηθούσε πραγματικά η προσευχή; Για την Αστάρτη θα προσεύχονταν ή για τους ίδιους; Γιατί τι άλλο είναι η προσευχή αν όχι ελπίδα και στήριξη, κάπου να πιαστούμε όταν έχουμε χάσει το γνώριμο έδαφος κάτω από τα πόδια μας, κάτι για να μη νιώσουμε εντελώς ανίκανοι, άπραγοι και αδύναμοι μπροστά σε αυτό το ανυπέρβλητο που ορθώνεται μπροστά μας.

Ο Μπαμπάς και η Μαμά μπήκαν βέβαια στον πειρασμό της ελπίδας, σε μια ύστατη προσπάθεια να αντλήσουν βοήθεια όταν πια ήταν έτοιμοι να σηκώσουν ψηλά τα χέρια. Ο Μπαμπάς και η Μαμά δεν ήθελαν να σηκώσουν ψηλά τα χέρια, κι έτσι-

«Τι κάνουμε τώρα;» ρώτησε η Μαμά. Κάθονταν σ' ένα καφενείο στη χώρα του Άλλου Νησιού, την πρωτεύουσα του άλλου σύμπαντος όπου είχαν μετοικήσει δίχως τη θέλησή τους. Μόλις είχαν επισκεφθεί, πάλι, το αστυνομικό τμήμα για να ενημερωθούν για τις τελευταίες, ανύπαρκτες, εξελίξεις. Οι έρευνες άκαρπες. Κάνουμε ό,τι μπορούμε.

Μπορεί και να 'ναι αλήθεια.

«Προφανώς την απήγαγαν,» αποφάνθηκε ο Μπαμπάς βραχνιασμένα. Το κάπνισμα τόσων πακέτων μέσα σε ελάχιστες μέρες μολώπιζε τη φωνή του.

«Και όχι για να ζητήσουν λύτρα. Θα το είχαν κάνει ήδη.»

«Το είπαμε αυτό. Τι θα κάνουμε εμείς; Η Αστυνομία, πέρα από το να στείλει σήμα προς όλους τους σταθμούς δεν πρόκειται να κάνει τίποτα άλλο,» συνέχισε με ένταση η Μαμά. Και οι δυο τους αισθάνονταν πως δεν μπορούσαν απλώς να περιμένουν την Αστυνομία να βρει την κόρη τους. Να περιμένουν.

«Λοιπόν, ξέρουμε στα σίγουρα ότι δεν την είδε κανείς να φεύγει από το νησί με το φέρρι. Οπότε ή είναι ακόμα πάνω στο νησί, πράγμα πιθανό, ή τη φυγάδευσαν κρυφά,» συλλογίστηκε ο Μπαμπάς, ανάβοντας κι άλλο τσιγάρο.

«Η Αστυνομία έχει κάνει έρευνες σε όλο το νησί. Δεν μπορεί, αν βρισκόταν ακόμα εδώ θα την είχαν βρει,» είπε η Μαμά. «Εκτός αν την έχουν τόσο καλά κρυμμένη.»

«Εγώ αν απήγα κάποιον θα φρόντιζα να εξαφανιστώ από τον τόπο του εγκλήματος. Ακόμα κι αν δεν είναι έξυπνο, είναι ψυχολογικά ευνόητο να θέλω ν' απομακρυνθώ,» είπε ο Μπαμπάς. Τα μάτια του έμοιαζαν με μεγάλους κόκκινους πλανήτες, έτοιμους να εκραγούν. Έτσι γερνούν οι άνθρωποι.

Η υπάλληλος ήταν μια νεαρή κοπέλα γύρω στα είκοσι δύο το πολύ, με μεγάλα μάτια και μακρύ ξέπλεκο καστανό μαλλί που στις άκρες του έλεγε αντίο σε μια αποτυχημένη βαφή σε ξανθό μελί. Για πολλές στιγμές τους κοίταξε σαν να μην καταλάβαινε ακριβώς τι της ζητούσαν. Ξάφνου όμως σαν να άναψε κάποιο φως στη σοφίτα του καλοσχηματισμένου κρανίου της, «Της μικρής που εξαφανίστηκε είστε γονείς;»

Όλο το νησί το ήξερε πια. Τέτοια συμβάντα λαμβάνουν διαμετρικά αντίθετες διαστάσεις με τη γεωγραφική έκταση και την πληθυσμιακή πυκνότητα.

Κανονικά απαγορεύεται, τους πληροφορήσει, χωρίς ωστόσο να δίνει καμία απολύτως σημασία στον κανονισμό· απλώς τους το ανέφερε εγκυκλοπαιδικά, καθώς τους έδινε μια εκτύπωση με τα στοιχεία με τους αριθμούς κυκλοφορίας όλων των οχημάτων που είχαν ταξιδέψει με το φέρρυ τις τελευταίες μέρες. Την ευχαρίστησαν όσο πιο συνωμοτικά πίστευαν ότι επιθυμούσε.

Αν η ζωή ήταν (αμερικανική) ταινία ο Μπαμπάς θα είχε μια άκρως τυχαία μα απείρως χρήσιμη επαφή στο Υπουργείο Συγκοινωνιών, από την οποία θα έβρισκε όλα τα προσωπικά στοιχεία των κατόχων των οχημάτων. Ελλείψει από Χόλλυγουντ θεού, οι γονείς της Αστάρτης βρέθηκαν αντιμέτωποι με 347 αριθμούς κυκλοφορίας. Για μια ολόκληρη μέρα απελπίστηκαν. Μετά στράφηκαν σε ιδιωτικό ντετέκτιβ.

Ένωσαν κάπως παράξενα που έκαναν κάτι τέτοιο. Τόσα χρόνια έβλεπαν τις μικρές αγγελίες για γραφεία ιδιωτικών ερευνών καταχωρισμένες σε εφημερίδες και αναρωτιόνταν αν ήσαν πραγματικές, αν όντως υπήρχε κόσμος που φυλλομετρούσε την εφημερίδα του και ξαφνικά διάβαζε τις αγγελίες και αναφωνούσε, «Α να βρε τι χρειάζομαι!» ή αν απλώς υπήρχε ένας κρυφός εκδοτικός νόμος που υποχρέωνε όλες τις εφημερίδες να δημοσιεύουν μια συγκεκριμένη ποσόστωση τέτοιων αγγελιών.

Γι' αυτό όταν βρέθηκαν στα λιτά γραφεία της εταιρίας ερευνών σε μια πάροδο της Ομόνοιας δεν κρατήθηκαν να μη ρωτήσουν τι είδους υποθέσεις αναλάμβαναν.

«Παρακολουθήσεις ατόμων – αρραβωνιαστικών, συζύγων, παιδιών – εύρεση εξαφανισμένων, παρακολούθηση τηλεφωνικών συνομιλιών, βιομηχανική κατασκοπία κ.ά.», όπου το κ.ά. ειπώθηκε με νόημα, σαν να υποδήλωνε τεράστιο όγκο αλλά και πιο εξειδικευμένες δουλειές.

«Καταλαβαίνετε ότι μπορεί να πάρει *πολύ* καιρό μέχρι να ερευνηθούν τόσα άτομα,» τους είπε ο μεσήλικας κύριος με το ελαφρύ, καλοκαιρινό κουστούμι από μπεζ λινό.

«Ακόμη κι αν απορρίψουμε τους περισσότερους σχετικά εύκολα, θα χρειαστεί *πολύς* καιρός για να ερευνηθούν όλοι οι πιθανοί ύποπτοι. Το καταλαβαίνετε αυτό;»

Το καταλάβαιναν. Όπως επίσης καταλάβαιναν το τεράστιο οικονομικό κόστος. Έγνεψαν καταφατικά, παρέδωσαν τα στοιχεία που είχαν ήδη στον κύριο Ρ., πλήρωσαν μια διόλου ευκαταφρόνητη προκαταβολή και βγήκαν στον απογευματινό ήλιο της καλοκαιρινής Αθήνας νιώθοντας αποδυναμωμένοι και κούφιοι.

Πού να πήγαιναν; Πού πας όταν σου έχουν κλέψει το παιδί; Στη δουλειά σου; Σπίτι; Σινεμά; Σε κάποιο μπαρ ή παραλία; Πού;

ΝΑΡΚΕΣ ΧΡΟΝΟΥ

Χρόνος. Περιμένουμε δέκα λεπτά παραπάνω απ' όσα θεωρούμε δικαιολογημένα και γινόμαστε έξω φρενών.

Χρόνος. Σβήνουμε ακριβά, πολύχρωμα, ελικοειδή κεράκια που στάζουν χημικά πάνω στο γλάσο, και η χαρά μας που τόσα αγαπημένα πρόσωπα είναι μαζεμένα γύρω μας και μας τραγουδούν λεκιάζεται από την ανομολόγητη ανησυχία που η ανάσα μας καλείται να σβήσει άλλη μια φλογίτσα – κι άλλη, κι άλλη...

Χρόνος. Αγοράζουμε ημερολόγια, τοίχου, επιτραπέζια, ηλεκτρονικά, ημερήσια, εβδομαδιαία, με εικόνες ή χωρίς, με αποφθέγματα ή σκέτα, τους εορτασμούς αφανών χριστιανών αγίων ή τον αρχέγονο κύκλο της Σελήνης, και τα γεμίζουμε σε μια δραστηριότητα γεμίσματος του χρόνου, τι θα έρθει, τι γίνεται, τι δεν θέλουμε να χάσουμε, να ξεχάσουμε, να ξεχαστούμε στη ροή του χρόνου, που κυλά ακόμη κι όταν εμείς παραλείψουμε να γυρίσουμε σελίδα.

Χρόνος. Ζούμε τη ζωή σαν να ήταν αποπαίδι του χρόνου. Ζούμε τη ζωή εγκλωβισμένοι ανάμεσα σ' αυτό που πέρασε – βαρύ και βαρύτιμο, στέμμα που φοράμε με καμάρι αλλά και πόνο από το βάρος και το στένεμα – και σ' αυτό που θα 'ρθει – πλαστελίνη να πλάσουμε, και να ξαναπλάσουμε και να ματαξαναπλάσουμε χωρίς ποτέ να χαρούμε μια μορφή της. Ποτέ όμως δεν ζούμε στο τώρα, τη μόνη υποδιαίρεση του χρόνου που *πραγματικά* υπάρχει. Έχουμε και τους ανατολίτικους φιλοσόφους να μας το θυμίζουν και να μας αγχώνουν περισσότερο. Ζεν σέλω ζεν!

Χρόνος. Μια γραμμή που χάνεται στον ορίζοντα; Τι κι αν ο Αϊνστάιν απέδειξε τη μη γραμμικότητα του χρόνου – την ανυπαρξία του! Εγώ δεν μπορώ να εννοήσω ύπαρξη χωρίς την ύπαρξη του χρόνου. Γραμμή, λοιπόν, για εμάς τους *homines temporentes*; Ή μήπως κύκλος; Κύκλος από ντολμέν να προϋπαντούν τον ήλιο στο κυκλικό ταξίδι του. Ονειρόκυκλος των Αμποριγίνων της αυστραλιανής τέχνης της ζωής. Κύκλος της Σελήνης, αέναες χάσες και φέξες. Κύκλος των εμμήνων, των εποχών, ένα σχήμα δίχως αρχή

και τέλος – άσχετο αν εμείς μάθαμε να τον χωρίζουμε σε μοίρες και τόξα για να χωρέσουμε την αρχή και το τέλος μας.

Ο χρόνος βάρυνε σαν να είχε σοβαρό πρόβλημα με το θυρεοειδή του· καταπλάκωσε τη Μαμά και τον Μπαμπά. Τον πάχαιναν οι ανησυχίες τους. Ο χρόνος ολοένα βαρύτερος, ολοένα πιο δυσκίνητος, αργός να σηκωθεί, αργός να ξεκουμπιστεί.

«Έλα, κουνήσου!» του φώναζε πονεμένα η Μαμά. «Ξεκόλλα και προχώρησε λιγάκι πιο γρήγορα!»

Αχ, δεν μπορώ! Άσε με να ξαποστάσω λιγάκι, αποκρινόταν λαχανιασμένα ο χοντρός χρόνος και στρογγυλοκαθόταν στις μέρες τους και τις ώρες τους κι εκείνες στέναζαν και δεν έλεγαν να περάσουν.

Αυτή η αναμονή να μάθουν νέα από τους ντετέκτιβ τους σκότωνε λίγο λίγο σαν αυτοάνοσο νόσημα. Ο Μπαμπάς είχε τον δικό του τρόπο να ξεφεύγει από το κήτος του χρόνου – κοιμόταν. Είχε φτάσει να κοιμάται δεκατρείς ώρες την ημέρα. Ο ύπνος ως έξοδος κινδύνου. Δεν ήταν βέβαια πράος ο ύπνος του, αλλά τουλάχιστον δρούσε κατευναστικά στα τεταμένα νεύρα του.

Όσο για τη Μαμά, ανέβαλλε να επιστρέψει στην ανασκαφή όσο περισσότερο μπορούσε, παρ' ότι ήξερε ότι το να κάθεται στην Αθήνα δεν βοηθούσε σε τίποτα. Ότι το μόνο που έκανε ήταν να πυγμαχεί με το χρόνο μέχρι τελικής πτώσης. Ρώτησε μια φίλη της ψυχίατρο για κάτι ηρεμιστικά, οτιδήποτε θα κοίμιζε εκείνη ή το χρόνο, αλλά φοβήθηκε μήπως εθιστεί. Τελικά ζύγισε μια πιθανή εξάρτηση με τις τρεμούλες και τα ασταμάτητα κλάματα, τις άυπνες νύχτες και τις κράμπες στο στομάχι και προφανώς νικητής του φετινού διαγωνισμού Μις Επιβίωση βγήκαν τα μικρά, ροζ χαπάκια.

Η εβδομάδα-αιώνας πέρασε χωρίς σπουδαία νέα. Οι φίλοι του ζευγαριού νυχοπερπατούσαν γύρω τους, αφήνοντας με προσοχή πιάτα γεμάτα φαγητό, δέματα με στοργή, σακούλες με ψώνια και ανοιχτές αγκαλιές, ώμους ν' ακουμπήσουν, αφτιά ν' ακούσουν, σιωπές παρηγοριάς. Με κυρίαρχη όμως εκείνη τη λίγο άρρωστη, διττή αίσθηση συμπόνιας και χαράς που δεν συνέβη τέτοιο πράγμα σε μένα. Τς τς τς.

Η Μεί πήρε τηλέφωνο από το Γούλβερχάμπτον για συμπαράσταση, όμως ούτε ο Μπαμπάς ούτε η Μαμά βρήκαν αποκούμπι στα λόγια της και το πώς αντιμετώπισε εκείνη το χαμό του Γιώργου, ότι πονάει πολύ στην αρχή αλλά σιγά σιγά απαλύνει. Η Μαμά της έκλεισε το τηλέφωνο στα μούτρα, μετανιώνοντάς το, φευγαλέα, αργότερα. Ο Μπαμπάς πάλευε με τους δικούς του λυγμούς καθώς άκουγε τον ανιψιό του, τον Φοίβο, να τον ρωτά για την Αστάρτη.

«Μπορώ να 'ρθω να την ψάξω κι εγώ, θείε; Please?» Αχ Φοίβε, πόσο πολύτιμος είσαι κι ας μην το ξέρεις.

«Ογδόντα επτά από τα εκατόν τρία άτομα που ερευνήσαμε είναι άκρως απίθανο να είναι μπλεγμένα στην υπόθεση της εξαφάνισης της κόρης σας,» τους ανακοίνωσε ο κύριος Ρ. στο κλιματιζόμενο γραφείο του σχεδόν δύο εβδομάδες αργότερα.

«Πρόκειται για οικογενειάρχες, με παιδιά, χωρίς ποινικό μητρώο, με ζωές απόλυτα άμεμπτες και καθημερινές.»

«Και πού ξέρετε τι κάνουν τα βράδια χωρίς να το ξέρει η γυναίκα τους;» ρώτησε πιο επιθετικά απ' ό,τι σκόπευε η Μαμά.

«Κοιτάχτε, 100% σίγουροι δεν μπορούμε να είμαστε. Όμως μετά από παρακολούθηση κάμποσων ημερών καταλήξαμε ότι είναι άκρως απίθανη η συμμετοχή τους. Οι ζωές αυτών των ατόμων είναι προβλέψιμες, απaráλλαχτες, βαρετές σχεδόν. Αν είχαν απαγάγει την κόρη σας θα έπρεπε αυτό κάπως να φανεί στις καθημερινές ασχολίες τους.»

«Οι υπόλοιποι δεκάξι;» ρώτησε ο Μπαμπάς.

«Κοιτάχτε, αυτούς συνεχίζουμε να τους παρακολουθούμε. Χωρίς να μπορώ να τους κατονομάσω ως υπόπτους, η ζωή τους παρουσιάζει μεγαλύτερη αστάθεια. Είναι ως επί το πλείστον ανύπαντροι ή χωρισμένοι, ζουν οι πιο πολλοί μόνοι τους ή με γονείς ή συγκατοίκους. Προφανώς θα χρειαστεί να τους παρακολουθήσουμε για λίγο χρόνο ακόμα.»

Λίγο χρόνο ακόμα. Πάλι ο χρόνος, αυτό το παχύδερμο που μέχρι να κουνήσει το ένα πόδι έχει μουχλιάσει το άλλο, πάλι θα έμπαινε μπροστά τους και θα τους εμπόδιζε να τρέξουν.

«Συνεχίζουμε να ερευνούμε τους υπόλοιπους, αλλά καταλαβαίνετε ότι παρά την τεράστια κινητοποίηση όλου του ανθρώπινου δυναμικού μας και μεσούντος του καλοκαιριού, δεν είναι εύκολο να ερευνηθούν τόσα πολλά άτομα μέσα σε τόσο λίγο χρόνο.»

Η Μαμά κι ο Μπαμπάς προσκύνησαν τον απαθή χρόνο. Βγήκαν έξω από το γραφείο στη βοή της καθημερινότητας. Κόσμος και δουλειές να τρέχουν να προλάβουν, να γίνουν, να φτάσουν· βιαστικοί θόρυβοι και αγχωμένες διαφημίσεις και παλιά κτίρια που κάποτε ήσαν καινούργια και περήφανα αλλά τώρα ντρέπονται τα επικριτικά βλέμματα των περαστικών. Η παροδικότητα των πάντων τους χαστούκισε απανωτά, και στηρίχτηκαν ο ένας στον άλλον για να μη λυγίσουν. Πέφτω για ύπνο και κοιμάμαι και δεν ανησυχώ αν ο σύντροφός μου που μόλις καληνύχτισα μ' ένα πεταχτό φιλί αύριο θα ζει. Έτσι είναι. Όσοι από εμάς δεν ζούμε σε εμπόλεμες ζώνες, όσοι δεν αντιμετωπίζουμε το φάσμα μιας απειλητικής για τη ζωή αρρώστιας, όσοι δεν είμαστε ναρκαλιευτές, δεν σκεφτόμαστε την τελευταία σελίδα.

Ίσως τώρα η Αστάρτη είναι νεκρή. Ίσως αυτή τη στιγμή, το παιδάκι με το παράξενο όνομα και το πιο παράξενο ουρλιαχτό να μην έχει πια ούτε φωνή ούτε θερμοκρασία ούτε επιθυμίες ούτε πείσματα ούτε σφυγμό ούτε τίποτα. Κι ενώ μόλις πριν από δεκαπέντε μέρες (ο χειρότερος αιώνας της ζωής τους) η Αστάρτη γέμιζε ασφυκτικά τη ζωή των γονιών της τώρα πια η απουσία της ναρκοθετεί το κάθε τους λεπτό, μικρές, υπερευαίσθητες νάρκες συναισθηματικού κενού που εκρήγνυνται σε μύρια κοφτερά δάκρυα.

Ω μικρή Αστάρτη, μικρή Σογίνα, μικρό Ματέ...

...παιδιά

που πεθαίνετε ή ζείτε έναν καθημερινό θάνατο στα λατομεία της Σενεγάλης, τα πορνεία της Μπανγκόκι, τους πετροπόλεμους του Λιβάνου, τους υπονόμους του Βουκουρεστίου. Τόσα φυντάνια που τσαλαπατιούνται καθημερινά κι άλλα σπάνε και ξεραίνονται, άλλα μεγαλώνουν

όπως όπως, στραβά και καχεκτικά, με ουλές μεγαλύτερες από το μπόι τους, αλλά εγώ έχω μόνο τόση χωρητικότητα πόνου γι' αυτά, μετά γυρνάω πλευρό, αλλάζω κανάλι, αγοράζω άλλο ζευγάρι παπούτσια, κάτι μαύρα με αχιράφα σε πολύ καλή τιμή, ανησυχώ που δεν μ' αγαπάνε όσο/όπως/όποιοι έχω ανάγκη, δεν έχει χώρο ο νους μου κι η καρδιά μου για σας, μικρά παιδιά που πονάτε, να! δείτε, είμαι γεμάτος με δικές μου έγνοιες, αλήθεια λέω, πού να σας χωρέσω;

Κι ίσως είναι εντάξει, γιατί πόσα ν' αντέξει αυτός ο μυσ προτού σπάσει από τον πόνο για τον πόνο του κόσμου;

Όμως κάπου πρέπει να υπάρχει ένας άλλος τρόπος, σκέφτεται όψιμα ο Μπαμπάς. Γιατί πονάω μόνο για την Αστάρτη, για το δικό μου παιδί, και όχι για όλα τα παιδιά που χάθηκαν και χάνονται κάθε μέρα τόσο άδικα; Επειδή είναι δικό μου; Η κτήση προσδίδει σημασία; Ο συναισθηματικός δεσμός; Αυτή η επιλεκτική, ιδιωτικής χρήσης αγάπη μυρίζει χαλασμένη.

Πώς περιμένω να νοιαστεί ο κόσμος, να κινητοποιηθεί για να με βοηθήσει να βρω το κοριτσάκι μου όταν κι εγώ τόσα χρόνια απλώς προσπερνώ τέτοιες μικρές μεγάλες τραγωδίες, γυρνάω σελίδα, αλλάζω σταθμό, ή απλώς κωφεύω απέναντι σε βιασμένα παιδιά, παιδιά σκλάβους, παιδιά πόρνες, παιδιά πολεμιστές;

«Καταλαβαίνεις τι εννοώ;»

4:30 το πρωί, ο ήλιος ακόμα ροχαλίζει, κι η Μαμά τρίβει τα πρησμένα μάτια της και συλλογίζεται τα λόγια του Μπαμπά. Τι της λέει;

«Και τι θες; Ν' αρχίσω να ψάχνω και γι' άλλα εξαφανισμένα παιδιά;»

«Όχι, δεν εννοώ αυτό και το ξέρεις καλά. Εννοώ ότι είναι ανήθικο να περιστρέφεται η ζωή μας μόνο γύρω από εμάς κι αυτούς που αγαπάμε. Ή μάλλον, για να το πω καλύτερα, ν' αγαπάμε τόσο λίγους ανθρώπους!»

«Δεν σε καταλαβαίνω, Κώστα. Ειλικρινά αυτή τη στιγμή δεν σε καταλαβαίνω.»

«Έχουμε αρρωστήσει απ' την ανησυχία μας για την Αστάρτη. Θυμώνουμε, γινόμαστε έξαλλοι που κανείς άλλος δεν φαίνεται να νοιάζεται,

κανείς δεν χαλάει λίγο το καθημερινό του πρόγραμμα για χατίρι της, έτσι δεν είναι;»

Η Μαμά συγκατανεύει.

«Σε ρωτάω λοιπόν: Εμείς πότε νοιαστήκαμε για τα παιδιά των άλλων;»

«Και τιμωρούμαστε γι' αυτό τώρα;» παίρνει ανάποδες η Μαμά.

«Όχι ρε Τίνα, ποιος μιλάει για τιμωρία; Ούτε κατά διάνοια δεν το πιάνω το θέμα μεταφυσικά. Εντελώς ρεαλιστικά, αν δεν νοιαστώ εγώ για το τι έπαθε το παιδί του γείτονά μου, εδώ ή στο Μπανγκλαντές, και πολλαπλασιάσουμε αυτό το εγώ με όλον τον πληθυσμό βγαίνει ότι κανείς δεν νοιάζεται για τον άλλον!»

«Ωραία, πήγαινε γίνε πατέρας Τερέζος, αν σε κόπτει τόσο πολύ.»

«Είναι άδικος ο σαρκασμός σου,» λέει με σιγανό παράπονο ο Μπαμπάς.

«Δεν πειράζει, ας γίνομαι άδικη. Δεν βλέπω και πολλή δικαιοσύνη τριγύρω. Η δικιά μου τέλειωσε, περάστε του χρόνου πάλι!»

«Δεν ωφελεί σε τίποτα να γίνεσαι πικρή και κυνική.»

«Μη μου λες τι ωφελεί και τι δεν ωφελεί. Χέστηκα. Αισθάνομαι σκατά και χέστηκα τι ωφελεί και τι δεν ωφελεί. Και χέστηκα και για το τι γίνεται στο Μπανγκλαντές!» Η φωνή της σκαλώνει σε συρματοπλέγματα πόνου, σκίζεται στριγκά.

«Εγώ θέλω το παιδί μου πίσω! Μόνο αυτό. Τα άλλα τα ακούω βερεσέ!»

Τον κοιτάζει και η ένταση είναι τόση που τα μάτια της ραγίζουν. Κάνει να την αγγίξει αλλά εκείνη αποτραβιέται σαν από γυμνό καλώδιο. Οι τεκτονικές πλάκες τους απομακρύνονται. Ο Μπαμπάς νιώθει τη σεισμική δόνηση, μα δεν ξέρει πώς να γεφυρώσει το κενό που ανοίγει.

«Και δικό μου παιδί είναι,» λέει τελικά, ανεπαρκώς, εκρηκτικά.

Η Μαμά ξεχειλίζει.

«Μόνο που εσύ δεν έχεις ξαναπεράσει τα ίδια!» ουρλιάζει σιβυλλικά. Ο Μπαμπάς αποσβολώνεται, ζητά εξηγήσεις. Όμως η Μαμά παλεύει με φουρτούνες αδούλευτων αναμνήσεων, ξέμπαρκους καημούς και τοξικά συναισθήματα. Πού να του εξηγήσει, τι να του πει; Αχ έτσι τρελαίνεται ο

κόσμος, ας είναι καλά η επιστήμη και τα μαγικά χαπάκια που χαρίζουν λήθη, χημική, έστω, ηρεμία.

Ο Μπαμπάς επιμένει, την πιάνει απ' το χέρι, εκείνη κάνει να του ξεφύγει, την σπρώχνει στην αγκαλιά του, του αντιστέκεται αδύναμα μέχρι που παραδίνεται στη θάλασσα και κλαίει, κλαίει, κλαίει, ίσα με το έκπληκτο χάραμα, κλαίει για τον χαμένο γιο της, τοσοδούλης, κλαίει για τη χαμένη κόρη της, πού είναι, πού, πού, πού μπορεί να χάθηκε, δεν γίνεται, γιατί να συμβεί κάτι τέτοιο, είναι άδικο, τόσο άδικο –

Συνέχισε να κλαις. Συνέχισε μέχρι ν' αδειάσεις και βγάλεις επιτέλους από μέσα σου τον μαύρο, μουχλιασμένο όγκο του χαμού του πρώτου σου παιδιού, τη μετάσταση της απώλειας του δευτέρου.

ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΕΔΩ ΜΟΥ

Αυτό που θυμάμαι περισσότερο από το σχολείο, από τις χιλιάδες άχρηστες πληροφορίες με τις οποίες βομβαρδιζόμασταν ασταμάτητα, ήταν ο σκώρος της βόρειας Αγγλίας. Από λευκός στο χρώμα κατά τη διάρκεια του προπερασμένου αιώνα σταδιακά σκούρυνε, προκειμένου να εγκλιματιστεί στο μαύρο και βρώμικο περιβάλλον της βιομηχανικής επανάστασης. Μπορεί να μην ήταν σκώρος αλλά κάποιο άλλο ζουζούνι, δεν έχει σημασία. Αυτό που με εντυπωσίαζε και συνεχίζει να με καθηλώνει είναι η προσαρμοστικότητα του ζωφίου: κάτσε να φορέσω κάτι πιο σκούρο, συλλογίστηκε, μη με βλέπουν και καταλήξω παρελθόν.

Ξέρω γιατί μ' εντυπωσίαζε: Ζήλενα. Ήθελα κι εγώ να μπορώ να προσαρμόζομαι τόσο εύκολα σε δύσκολες καταστάσεις, να μπορώ να αλλάζω χρώμα, να καμουφλάρομαι, να μικραίνω ή να μεγαλώνω ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες. Να μην έχω την ίδια απαράλλαχτη, μονοκόμματη συμπεριφορά που δεν χωρούσε σε στενές καταστάσεις ή ήταν τοσοδούλα σε άλλες χοντρότερες. Αυτή η ευελιξία του γαμημένου σκώρου πολύ με μάγευε στα δύσκολα παιδικά μου χρόνια.

Δεν ξέρω αν ο Δαρβίνος είχε σε όλα δίκιο. Προς το τέλος της καριέρας του έγραψε διάφορες πατατιές σχετικά με τη βιολογική εξήγηση των συναισθημάτων και των εκφράσεων του προσώπου, ότι τάχα το χαμόγελο δεν είναι παρά κατάλοιπο της άγριας γκριμάτσας του ξαδέρφου μας, του μπαμπούινου, όταν ήθελε να τρομάξει τους εχθρούς του.

Σε ένα πράγμα πάντως είχε δίκιο. Προσαρμοστικότητα. Όσοι δεν προσαρμόζονται δεν επιζούν σε δύσκολες συνθήκες.

Η Αστάρτη πάσχιζε να βρει τρόπο να προσαρμοστεί. Να επιβιώσει. Εξίσου ανεπίγνωστα όσο και ο σκώρος. Από ένστικτο και μόνο.

Το διαμέρισμα ήταν σκοτεινό, σαν την εκβιομηχανισμένη μαύρη χώρα της βόρειας Αγγλίας. Κλειστά παντζούρια, τραβηγμένες κουρτίνες, γλόμποι χαμηλών βατ. Το τριάρι ήταν γεμάτο παλιοκαιρισμένα έπιπλα, κιτρινισμένες ταπετσαρίες από τα μέσα της δεκαετίας του ογδόντα, ένα ψυγείο που παραμιλούσε στον ύπνο του και κανένα ολόκληρο σερβίτσιο. Μεσ στην

παλιατσαρία και τα γηρατειά έμοιαζε κάπως παράταιρη η τεράστια τηλεόραση με επίπεδη οθόνη και ο αποκωδικοποιητής της καλωδιακής, όπως επίσης και ο μεγάλος μπλε καναπές αντίκρυ, αγορασμένος πριν από τρία χρόνια, υπεροπτικά καινούργιος πλάι στις ξεφτισμένες πολυθρόνες.

Οι τοίχοι ακουμπούσαν βαριά πάνω στην Αστάρτη. Εναπόθεταν το βάρος τους άηχα μα αδυσώπητα. Ψηλαφούσε τον τοίχο δίπλα στο μόνιμα άστρωτο κρεβάτι όπου περνούσε σχεδόν όλη τη μέρα, κάθε μέρα, είκοσι μέρες τώρα. Είχε γνωρίσει και πιάσει φιλίες με όλα τα βαθουλώματα, τις δαχτυλιές και τους λεκέδες της κάποτε ίσως υπόλευκης ταπετσαρίας. Συνήθως καθόταν γυρισμένη προς τον τοίχο, με τα γόνατα ανεβασμένα ψηλά στο στέρνο, τα μάτια καρφωμένα στην ταπετσαρία και τα δάχτυλά της να ψηλαφούν τον γεωφυσικό χάρτη της.

Σκεφτόταν κιόλας. Χωρίς να μπορεί να καταστρώσει ευφυή σχέδια διαφυγής, μερικά πράγματα ήταν πρόδηλα ακόμη και στον επτάχρονο εγκέφαλό της:

αυτοί οι άνθρωποι είναι κακοί με πονάνε μου κάνουν πράγματα που δεν μ' αρέσουν κι όταν εγώ λέω πως δεν θέλω με χτυπάνε μου δίνουν χάλια φαγητό που δεν μ' αρέσει και δεν μ' αφήνουν να μιλήσω με τη μαμά μου και τον μπαμπά μου

Συνεχώς γυρόφερνε στο μυαλό της τα λόγια της μαμάς εκείνο το απόγευμα στο πάρκο. Έβαζε και ξανάβαζε την κασέτα στο μυαλό της, πασχίζοντας ν' ανακαλύψει κι άλλες πληροφορίες που ίσως τη βοηθούσαν τώρα. Κάτι που ίσως της είχε πει η μαμά που τώρα θα της χρησίμευε για να τους ξεφύγει. Η μαμά όμως την είχε συμβουλευσει τι να κάνει για να τους αποφύγει ή αφού τους ξεφύγει. Δεν της είχε δώσει πληροφορίες για το πώς να φερθεί όσο είναι ακόμη στα χέρια τους. Δεν διανοούταν η μαμά πως κάτι τέτοιο θα μπορούσε ποτέ να συμβεί.

Το μόνο για το οποίο η Αστάρτη ήταν σίγουρη ήταν πως αυτοί οι άνθρωποι ήσαν πολύ κακοί. Αυτό δεν χρειαζόταν τη μαμά της να της το πει. Το έβλεπε στα μάτια τους, στα ίσια χείλη, στα άγαρμπα χέρια. Χάρη σ' ένα ένστικτο επιβίωσης που πιθανώς όλοι μας αποθηκεύουμε ή ίσως χάρη στις ταινίες που είχε δει στην τηλεόραση, ήξερε πως κινδύνευε. Δεν ήξερε πώς ακριβώς. Ο θάνατος δεν είχε ακόμα βγει να τραγουδήσει στην πίστα της ζωής της και να μονοπωλήσει τα τσαρτ των ανησυχιών της.

Ο πόνος όμως, είτε από μια ωτίτιδα, είτε από τα σκληρά χέρια τους, ήταν παλιός γνωστός, και αρκούσε για να κάνει την Ασάρτη επιφυλακτική.

Από τη στιγμή που την έβγαλαν από εκείνη τη φριχτή βαλίτσα και την απίθωσαν στο κρεβάτι, δεμένη και φιμωμένη, η Ασάρτη ήξερε ότι ο πόνος θα γινόταν συχνός αν όχι μόνιμος συγγάτοικος. Πώς να τον αποφύγει; Πώς να τους ξεφύγει.

Δοκίμασε διάφορες μεθόδους, από την πρώτη κιόλας στιγμή. Δεν τις κατέστρωσε διεξοδικά, όπως ίσως ένας ώριμος ενήλικας εν επιγνώσει του θα τροποποιούσε τη συμπεριφορά του προκειμένου να επωφεληθεί διάφορων λεπτών καταστάσεων και ισορροπιών. Η Ασάρτη, πιθανώς χάρη στη μικρή ηλικία της αλλά κυρίως χάρη στην ευστροφία της, τροποποιούσε τη συμπεριφορά της λιγότερο μεθοδευμένα αλλά περισσότερο αποτελεσματικά.

Η αρχική θυμωμένη αντίδρασή της δεν ήταν χρήσιμη. Τα χαστούκια και το σελοτέιπ στο στόμα, τα σχοινιά στα χέρια, το επιβεβαίωσαν κάμποσες φορές. Γεια σου, θυμέ, λοιπόν, πήγαινε κάθισε στη θέση σου και μην κάνεις φασαρία γιατί μου δημιουργείς μελάδες και μελανιές.

Κι εσείς κλάματα, άντε κρυφτείτε κάπου γιατί τους εκνευρίζετε και μετά μου φωνάζουν και με χτυπάνε. Δεν θέλω να με χτυπάνε. Δεν θέλω να πονάω. Οπότε κλείνω τη βρύση των δακρύων.

κάποιες φορές μου λένε ότι είμαι καλό κορίτσι όταν δεν τους εκνευρίζω είμαι καλό κορίτσι και δεν με πονάνε τελικά όλοι οι μεγάλοι θέλουν να είμαι καλό παιδί μόνο που αυτοί εδώ το εννοούν πολύ διαφορετικά κι όταν δεν είμαι καλό παιδί δεν με μαλώνουν όπως η μαμά κι ο μπαμπάς ούτε καν όπως η Γιαγιάννα αυτοί με πονάνε πολύ

Καθόταν λοιπόν ήσυχη, δεν φώναζε, δεν έκλαιγε, δεν ζητούσε πολλά πράγματα και κάπως οι μελανιές υποχωρούσαν χωρίς να αντικατασταθούν από νέες. Όχι βέβαια ότι άρχισαν να της φέρονται τρυφερά: πάντως δεν τη χτυπούσαν. Μέσα στη σχετικότητα του πόνου αυτό ήταν μεγάλη βελτίωση.

Μόνο ένα πράγμα την πονούσε ακόμα πολύ. Όσο κι αν προσπαθούσε, όσο κι αν πρόσταζε στα δάκρυα να μην, εκείνα δεν την άκουγαν. Ήξερε από πριν πότε ετοιμάζονταν να την ξαπλώσουν και να πέσουν πάνω της, να της ανοίξουν τα μωλωπισμένα σκέλια της και να την πονέσουν. Το έβλεπε στα

μάτια τους, μια γυαλάδα σαν ύπουλη, άπατη λίμνη, στα ξεκρεμασμένα χείλια, στην ανάσα που μύριζε αλλιώς. Πάχαινε ο αέρας γύρω της.

Αχ αυτό μόνο να μην της έκαναν κάθε τόσο και τα θα άντεχε όλα. Αυτό δεν μπορούσε να το ντύσει αλλιώς, να το στολίσει ή να το κρύψει. Αυτό πονούσε πολύ και έτσουζε!

Πού και πού εκείνος με τα λιγδιασμένα μαλλιά της μιλούσε λιγότερο απότομα.

«Θα μ' αφήσετε να μιλήσω στη μαμά μου,» ρώτησε μια μέρα τον λιγδιάρη. Είχε μόλις μπει στο διαμέρισμα, την είχε λύσει, την είχε πάει στο μπάνιο να κάνει τσίσα και τώρα και καθόταν και την κοίταζε να παίζει με τις κρύες τηγανιτές πατάτες και το χάμπουργκερ που της είχε φέρει.

Τον είδε που σφίχτηκε μόλις τον ρώτησε, μάζεψαν τα χείλη του.

«Φάε τώρα!» της πέταξε, όχι όμως τόσο απότομα όσο φοβόταν η Αστάρτη.

«Καλά,» του είπε και την επόμενη στιγμή πρόσθεσε, «Θα φάω επειδή μου το λες εσύ.» Τον κοίταξε στα μάτια. Είδε κάτι ν' ανάβει εκεί μέσα.

Η Αστάρτη έφαγε, για πρώτη φορά, όλο της το φαγητό, παρ' ότι σιχαινόταν αυτά τα σαν αγγουράκια μέσα στο χάμπουργκερ. Μόλις τέλειωσε, ο Σπύρος μάζεψε τα χαρτιά και τα κουτιά και πήγε να τα πετάξει. Τα έχωνε μέσα σε μια σακούλα σούπερ μάρκετ που κρεμόταν από το παράθυρο της κουζίνας όταν ξαφνιάστηκε από τη φωνή της πίσω του:

«Να βοηθήσω;»

Η Αστάρτη στεκόταν στα κρύα πλακάκια, με τα μαλλιά ανάκατα, φορώντας μόνο το λερωμένο βρακάκι της. Τον κοίταζε.

Την κοίταξε κι εκείνος, για πολλή ώρα.

«Όχι. Πήγαινε μέσα.»

Η Αστάρτη υπάκουσε.

Όταν ο Σπύρος μπήκε στην κρεβατοκάμαρα την βρήκε να κάθεται στην άκρη του κρεβατιού, με τα πόδια της να κρέμονται. Όχι στη συνηθισμένη εμβρυακή στάση, στραμμένη προς τον άκακο τοίχο.

«Τι θες;»

«Θέλω να με κάνεις μπάνιο. Μυρίζω.» Τον κοιτούσε τόσο διαπεραστικά.

«Ελα,» υποχώρησε τελικά ο άντρας. Κι ήταν υποχώρηση, τόσο βέβαιο – το καρυδάκι στο λαρύγγι του ανεβοκατέβηκε για να της το πει και η φωνή βράχνιασε.

Το μπάνιο ήταν πιο βρώμικο από το υπόλοιπο σπίτι. Μύριζε κλεισούρα και μούχλα. Η μυρωδιά επιτέθηκε στην Αστάρτη και παραξευέντηκε που η μικρή δεν σούφρωσε τη μύτη της ως συνήθως.

«Δεν θα με βάλεις μέσα;» τον ρώτησε γυρνώντας προς το μέρος του.

Αμίλητος τη σήκωσε από τις μασχάλες και την απίθωσε στην μπανιέρα. Η Αστάρτη στάθηκε όρθια, φορώντας ακόμα το σλιπάκι της. Το έβγαλε μόνη της και του το έδωσε. Εκείνος το πήρε δισταχτικά, σαν να ήταν κάτι περισσότερο από ένα βρώμικο, παιδικό κιλοτάκι, σαν να συμφωνούσε σε κάτι.

Το νερό δεν ήταν ζεστό, αλλά έτσι κι αλλιώς δεν έκανε κρύο.

Η Αστάρτη το δέχτηκε με χαρά και σήκωσε το πρόσωπό της για να ξεπλυθεί.

«Δεν θα με λούσεις;» τον ρώτησε.

«Δεν μπορείς μόνη σου;»

«Όχι,» είπε ψέματα.

Φυσικά και μπορούσε. Είχε ρίξει αναρίθμητους καβγάδες με τους γονείς της για να την αφήνουν να λούζεται μόνη της. Ο Μπαμπάς ενέδιδε πού και πού και την άφηνε να παίζει με τους αφρούς. Η Μαμά όμως συνήθως βιαζόταν και δεν περίμενε την Αστάρτη να λουστεί αργά και παιχνιδιάρικα.

Η μικρή έγειρε το κεφάλι της πίσω και έκλεισε τα μάτια. Το σαμπουάν άφρισε στα μαλλιά της καθώς τα βαριά χέρια του μάλαξαν το κρανίο της.

Την ξέβγαλε.

«Και το σώμα;» του είπε η Αστάρτη. Ο άντρας ξεροκάταπτε. Το παιδί τον κοιτούσε τόσο έντονα. Έβαλε σαπούνι στο πολυκαιρισμένο σφουγγάρι και άρχισε να την τρίβει. Κάποια στιγμή τη γύρισε για να της κάνει την πλάτη, έφτασε πιο χαμηλά, στο μικρό, ροδαλό πωπουδάκι της και τα μελανιασμένα σκέλια της. Ξεροκατάπτε και σκούπισε με το μπράτσο του τον ιδρώτα από το μέτωπο.

Την ξέβγαλε, την έπιασε από τις μασχάλες και την ακούμπησε στα κρύα πλακάκια. «Σκουπίσου,» της είπε, δίνοντάς της μια παχιά, καθαρή πετσέτα.

«Δεν θα με σκουπίσεις εσύ;» τον προσκάλεσε η Αστάρτη στάζοντας.

Ο Σπύρος έσκυψε και άρχισε να τη σκουπίζει. Λίγο άγαρμπα και βιαστικά, χωρίς να την κοιτάζει. Όταν έφτασε στους αστραγάλους της, η Αστάρτη τον αγκάλιασε από το σβέρκο για να κρατηθεί. Αγκιστρώθηκε απάνω του.

Του είπε να την πάει μέσα αγκαλιά για να μην περπατήσει ξυπόλητη και λερώσει τα πόδια της. «Τώρα σ' έπλυνα, μην περπατάς ξυπόλητη!» της φώναξε η κασέτα της Μαμάς στο κεφάλι.

Την πήρε αγκαλιά και την πήγε μέσα. Ήταν έτοιμος να την ακουμπήσει στο κρεβάτι όταν ξάφνου την έσφιξε και είπε:

«Περίμενε.»

Πήγε και την άφησε όρθια πάνω στην καρέκλα, μισοτυλιγμένη με τη μεγάλη, χνουδωτή πετσέτα. Εκείνος πήγε στη δίφυλλη ντουλάπα, έβγαλε μια αρμαθιά κλειδιά από την τσέπη του, την ξεκλείδωσε και έβγαλε καθαρά σεντόνια, άσπρα με κάτι πολύ μικρά κίτρινα λουλουδάκια. Μάζεψε το άστρωτο κρεβάτι και έστρωσε τα καθαρά.

Τότε πήγε, τη σήκωσε από την καρέκλα και την ακούμπησε μαλακά στο καθαρό κρεβάτι.

Είναι όλα θέμα παρατήρησης. Διορατικότητας. Οι άνθρωποι τα λένε όλα, χωρίς να το ξέρουν. Τα πρόσωπά μας μάς προδίνουν. Ποιον κοιτάμε και πώς, πότε.

Η Αστάρτη, για να τα βγάλει πέρα σ' αυτόν τον δύσκολο κόσμο των μεγάλων, παρατηρούσε διψασμένα. Έτρωγε τους άλλους με το βλέμμα τους, τους ξεκοκάλιζε και κρατούσε γεύσεις.

Ήδη στα επτά της είχε καταλάβει ότι μεγάλοι λάτρευαν να τους κάνεις νάζια. Κάθε φορά που τριβόταν στη Γιαγιάννα, την κοιτούσε στα μάτια και της έλεγε, «Σε παρακαλώ πολύ, αγαπημένη μου γιαγιάκα, που σ' αγαπώ πολύ

πολύ! Εγώ δεν έχω άλλη γιαγιάκα!» - κάθε φορά που της χαμογελούσε, την αγκάλιαζε και τη φιλούσε απανωτά, η γιαγιά έλιωνε σαν σοκολάτα που σφίγγεις στη χούφτα σου και την πλάθεις όπως θες.

Τα παιδιά ξέρουν να εκμεταλλεύονται στο έπακρο το χαριτωμένο μέγεθός τους, το μπρίο και την τσαχπινιά τους. Δεν έχουν και πολλά άλλα εφόδια για να πετύχουν αυτό που θέλουν. Την γκρίνια ίσως. Όμως η γκρίνια είναι δίκικο μαχαίρι – πολλές φορές έχει ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα από τα επιθυμητά. Ενώ οι γλύκες και οι αγάπες συνήθως τουμπάρουν και τους πιο σκληροπυρηνικούς ενήλικες. Ίσως όλα τα μικρά πλασματάκια είναι τόσο χαριτωμένα ακριβώς για να μπορέσουν να επιβιώσουν.

Η Αστάρτη άρχισε γλυκαίνει στον Σπύρο – όχι ερωτικά – αλίμονο στα επτά ο έρωτας της ήταν εξίσου άγνωστος όσο και η από κει μεριά του φεγγαριού. Ήταν τσαχπινιές επιβίωσης, έξυπνες συμπεριφορές που πέτυχαν μία φορά με άλλους μεγάλους άρα πιθανώς να πετύχουν και άλλη.

Πέτυχαν.

Αστάρτη, μικρό, μονάκριβο παιδί. Αυτό που σου συμβαίνει μου μπηγεται σαν σουβλερός πόνος, και ψάχνω να βρω πού θα τον χωρέσω για να πονάει λιγότερο

Υπάρχουν χειρότερα, μου λέω, παιδιά που ποτέ δεν έμαθαν να συσπούν τους μύες του προσώπου σε χαμόγελο από την εξαντλητική δουλειά· ο καθένας κουβαλά το σταυρό του, μοναχικές γκριζες φιγούρες σε μαύρο θρησκευτικό φόντο, έρπουν προς την ενοχική εξιλέωση· δες τι μπορείς να μάθεις μέσα από αυτό, ψάξε να βρεις αν η προκείμενη τραγωδία έχει άλλη, καλύτερη γωνία λήψης. κάποια οπτική γωνία που να μην είναι τόσο κοφτερή, όμως όλες οι γωνίες κόβουν, ακόμη κι αν τις δέσω σε χρυσό ή ασήμι και τις φορέσω μονόπετρο στον λαιμό που πνίγει λυγμούς

Πόσες λυόμενες σκέψεις οικοδομεί βιαστικά ο νους μου για να στεγάσει την αδυναμία μου να καταλάβω, και ακριβώς εκεί είναι το πρόβλημα, εκεί το αγκάθι στη σάρκα: δεν υπάρχει τίποτα να καταλάβω! Δεν χρειάζεται καν να

προσπαθώ. Δεν θα καταλάβω. Ας το λάβω, μόνο. Ας το δεχτώ, σαν κακό δώρο κακιάς μάγισσας που απρόσκλητη μπουκάρε στη γιορτή της ζωής μου και το απίθωσε μπροστά μου

«Να, λάβε το βιασμό της κόρης σου και μην καταλάβεις τίποτα!»

Τι κι αν χτίζω, μετά, εγώ ολόκληρες πόλεις από σκέψεις για να αισθανθώ σχετική ασφάλεια. Η κατάρρα είναι απλή και αδυσώπητη, σαν καιρικό φαινόμενο. Δεν έχει τίποτα να καταλάβω. Συμβαίνουν τόσα γύρω μου, εγκλήματα προμελετημένα ή τυχαία, καταστροφές, αναστρέψιμες ή τελειωτικές, και μόνο ένα μικρό κλάσμα τους γίνεται κατανοητό. Γιατί γιατί γιατί, ουρλιάζουμε μπροστά στο ανέκφραστο πρόσωπο της τραγωδίας, λες κι αν μάθουμε τους λόγους κάτι θα αλλάξει, λες και θα είναι όλα εντάξει μετά. Α, γι' αυτό σοσιτώθηκε ο αδερφός μου. Τώρα που καταλαβαίνω το αντέχω καλύτερα. Όμως δεν είναι έτσι, πραγματικά, βαθιά. Η λογική εξήγηση προσφέρει ελάχιστη πραγματική, βαθιά παρηγοριά. Χανζαπλάστ σε διαμπερές τραύμα. Ας βασανίζονται τώρα στα άπυνα σεντόνια τους ο Μπαμπάς και η Μαμά, αναμοχλεύοντας το στοκ πιθανών εξηγήσεων. Δεν θα βρουν εκεί παρηγοριά. Δεν θα χωρέσει έτσι ο πόνος

Η Αστάρτη δεν καταλαβαίνει. Δεν προσπαθεί καν. Στα επτά της δεν τα περνά όλα από τη νανομετρική κρησάρα της λογικής κατανόησης. Προσπαθεί μόνο να επιβιώσει στο σήμερα, να μη φάει ξύλο ή άνοστο φαγητό. Να έχει χάρδια και όχι χαστούκια. Σ' αυτούς τους μικρούς τεράστιους στόχους φαίνεται πως τα καταφέρνει καλύτερα από πολλούς ενήλικες.

Στο καθαρό κρεβάτι με τα καθαρά σεντόνια, η καθαρή Αστάρτη κοιτάζει τον Σπύρο με μάτια απειλούμενου ζώου και μετρά το χώρο που της αντιστοιχεί.

Πού θα καταλήξει αυτή η ιστορία; Θα περάσει η Αστάρτη το αόρατο σύνορο που τη χωρίζει από το θάνατο; Θα διαβούν οι απαγωγείς της το όριο της κακοποίησης από το φόνο; Θα βγάλουν εύκολα το ψωμί τους πλείστοι δημοσιογράφοι που θα διαφημίσουν με πηχναία γράμματα τον ΤΡΑΓΙΚΟ ΘΑΝΑΤΟ ΜΙΚΡΗΣ;

RAGNARØK

Μαμά

Υπάρχουν τόσοι τρόποι να πεθάνεις. Από τη στιγμή που το αποφασίσσεις μπορείς ακόμη και ν' αρχίσεις να διασκεδάζεις με την ευρεία ποικιλία μεθόδων αυτοκτονίας. Βέβαια είναι οξύμωρο, γιατί εξ ορισμού θέλεις να αυτοκτονήσεις όταν πια όχι μόνο δεν διασκεδάζεις αλλά ούτε καν διανοείσαι ότι θα μπορούσες ποτέ στο μέλλον να ακραγγίζεις τη χαρά.

Μύριζε θάνατο η Μαμά. Μια ανεπαισθητη οσμή, σαν φαγητό που μυρίζεις και ξαναμυρίζεις και αναρωτιέσαι αν έχει πραγματικά χαλάσει ή είναι απλώς η ιδέα σου. Μύριζε χαλασμένη.

Ο κόσμος την απέφευγε. Τη συμπονούσαν αλλά από απόσταση ασφάλειας. Προσπαθούσαν να της φέρονται όπως πάντα, αλλά είναι δύσκολο να το παίζεις άνετος όταν η άλλη κυκλοφορεί δέκα κιλά λιγότερο, με μαύρους κύκλους να της πρήζουν τα μάτια και την μπόχα της αδιαφορίας για το σώμα της να σέρνεται πίσω της.

Καταλάβαινε η Μαμά τους ψιθύρους που απλώνονταν πίσω της μόλις γυρνούσε την πλάτη. Δεν ήταν χαζή. Απελπισμένη μόνο. Και παραιτημένη.

«Κάτσε, βρε παιδί μου, εσύ δεν έλεγες ότι δεν είναι η ζωή σου το παιδί, ότι είστε ανεξάρτητα πλάσματα; Γιατί αφήνεις τον εαυτό σου να πέσει τόσο πολύ;» της υπενθύμιζε ο Λούκης, που απεγνωσμένα έψαχνε να κρατήσει ανοιχτές τις πόρτες της φιλίας τους.

Εκείνη δεν του μιλούσε. Τα σκασμένα χείλη της σπάνια άνοιγαν πια για να βγάλουν φωνή.

«Αυτό που συνέβη είναι πραγματικά φριχτό. Το ξέρω. Είναι απόλυτα άδικο. Όμως δεν μπορείς να καταδικάζεις τον εαυτό σου έτσι. Είναι κι αυτό άδικο. Μ' ακούς;»

Κάθονταν στο σαλόνι, μπροστά στη μουγκή τηλεόραση, η Μαμά χυμένη στον καναπέ να κοιτάζει κάποιο φάντασμα. Ο Λούκης επέμενε. Ερχόταν και την έβλεπε κάθε μέρα, καθόταν όσο πιο πολύ μπορούσε μαζί της, μέχρι που κουτουλούσε από τη νύστα.

«Τίνα, σύνελθε, σε ικετεύω, σύνελθε!» Δεν άντεχε να τη βλέπει έτσι μισοπεθαμένη, με το μάτι μουντό από τα ηρεμιστικά.

«Δεν έχω άλλες δυνάμεις, Λούκη.» Σήκωσε το βλέμμα της και τον κοίταξε, στιγμιαία· μια γρήγορη άνοδο στην επιφάνεια της ζωής προτού βυθιστεί στον ιδιωτικό της βούρκο.

«Δεν μπορώ να πιστέψω ότι λες κάτι τέτοιο. Εσύ ειδικά. Εσύ που πάντα αγωνίζεσαι για τα θέλω σου και τα πιστεύω σου, που πάντα παλεύεις, που ποτέ δεν παραδίνεσαι. Εγώ σ' έχω πρότυπό μου!»

Τι προσπαθείς, Λούκη; Να τη συνεφέρεις με κολακειές;

«Δεν μπορώ...» η φωνή δεν σαλεύει.

«Να μπορέσεις!» της φωνάζει, κι είναι ένας άλλος Λούκης, ο Λούκης που φοβάται μη χάσει την αγαπημένη του φίλη, που σπαράζει να τη βλέπει κάθε μέρα όλο και λιγότερη, όλο και αχνότερη.

«Στο κάτω κάτω, τίποτα δεν είναι σίγουρο ακόμα. Μπορεί να είναι καλά...» την εκλιπαρεί.

Για μια στιγμή η Μαμά τον κοιτάζει. Αποστρέφει γρήγορα το κεφάλι αναστενάζοντας, έντρομη μπροστά στο αλύπητο βασανιστήριο του ν' αρχίσει και πάλι να ελπίζει. Καλύτερα το πένθος.

Σε μια στιγμή μεγαλύτερης διαύγειας του είπε, «Ξέρω πώς θα 'θελες να με 'βλεπες: Δυνατή και ατρόμητη, ακατάβλητη να κινώ γη και ουρανό για να βρω την κόρη μου. Η τελευταία που θα δεχθεί ότι χάθηκε. Με γροθιές αντί με δάκρυα. Το ξέρω, Λούκη. Κι εγώ θα 'θελα να ήμουν έτσι. Όμως...» τσάκισε η φωνή, «όμως δεν έχω τέτοια δύναμη. Έψαξα να τη βρω, τη γαμημένη, έψαξα να με θυμηθώ πώς ήμουν, πώς θα μπορούσα να είμαι. Όσο το σκέφτομαι όμως τι μπορεί να έχει συμβεί στην Αστάρτη, όσο συλλογίζομαι ότι τη μια στιγμή κρεμόταν από το σαρόνγκ μου και την άλλη έτσι, χωρίς γεια, χωρίς φιλή, χάνδι, μια τρίχα της, την έχασα, μεταμορφώνομαι σε μια μάζα από πεθαμένο κρέας. Ανίκανη να κουνήσω βήμα, έστω και για ν' αφαιρέσω τη ζωή μου.»

«Μη μιλάς έτσι,» της είπε ανατριχιάζοντας.

«Δεν έχω άλλα λόγια.»

Η σιωπή τους σκέπασε διστακτικά. Πού ν' ακουμπήσει κι αυτή χωρίς να πονέσει;

«Κατάλαβε, Λούκη. Δεν είμαι περήφανη για την κατάντια μου. Δεν με τιμά. Ίσως να μπορούσα να κάνω κάτι – ένας θεός ξέρει πόσο έχω

προσπαθήσει να βρω λύση» επιταχύνει την ομιλία της με καύσιμο την απόγνωση, «αλλά δεν βρήκα. Το ξέρεις ότι ακόμη και σε μέντιουμ πήγα;»

«Τι;» εκπλήσσεται ο φίλος της. Ποτέ δεν πίστευε σε τέτοια η Μαμά.

Του γνέφει απανωτά.

«Και τι έγινε;»

«Μαλακίες,» ανασηκώνει τους ώμους της, παραιτημένη. «Τίποτα. Μου είπε ένα σωρό γενικόλογες αηδίες, τρόμαξε κιόλας η γυναίκα μη με πιάσει καμιά υστερία και δεν μπορεί να με συνεφέρει. Αυτό ήταν όλο.» Σταματά, αναπάντεχα ορμά πάλι, γκρεμοτσακίζεται στα λόγια της.

«Δ-δ-δ-δεν έχω άλλες λύσεις πια. Η Αστάρτη πάει. Κι εγώ δεν μπορώ να κάνω τίποτα. Τίποτα. Τι να κάνω; Όχι πες μου, τι θες να κάνω; Να ξαναπάω στη δουλειά μου; Να ψάχνω να βρω αρχαία θραύσματα και αμφορείς και νομίσματα, να τ' ανασύρω απ' το βυθό με ευλαβική προσοχή και να τα ταξινομώ όταν την ίδια στιγμή η κόρη μου μπορεί να ουρλιάζει απ' τον πόνο ή να βρίσκεται κάπου με κομμένο το λαρύγγι; Τι να κάνω;» του ουρλιάζει με μάτια έτοιμα να πεταχτούν έξω, να τρέξουν να κρυφτούν κάπου ήσυχα και ασφαλή.

«Η να κάθομαι σπίτι μου και να βλέπω τηλεόραση; Ξέρεις πόσες διαφημίσεις με παιδιά υπάρχουν; ΕΧΕΙΣ ΙΔΕΑ;»

«Πού να κρυφτώ, Λούκη; Με τι να μ' απασχολήσω; Μου λες για τα χάπια κι ότι μου κάνουν κακό. Ξέρεις τι κακό θα μου κάνω αν δεν τα πάρω; Ότι η ανυπαρξία της ασφάλτου τρεις ορόφους κάτω είναι η πιο ζεστή αγκαλιά;»

Τον καρφώνει μ' ένα βλέμμα κοφτερά γυαλιά. Σαν να του ζητά, να απαιτεί μια βιώσιμη λύση. Ειδιάλλως ας πάψει να τη σκοτίζει.

Ο Λούκης κλαίει σιωπηλά. Κλαίει για τη φίλη του· για την αδυναμία του να βρει κάτι γνήσια παρήγορο να της πει για τον ίδιο που ξέρει πως τη χάνει. Αν τη σφίξει στην αγκαλιά του θα μπορέσει να την αγκιστρώσει στη ζωή; Ξέρει πολύ καλά πως η δική του θέληση, μεγάλη σαν βουνό, μερικές φορές δεν φτάνει. Όπως δεν έφτασε ν' αγκιστρώσει τους φίλους του όταν πέθαιναν από AIDS.

«Σε χάνω, φιλενάδα μου,» κυλούν τα δάκρυα, ελεύθερα πια.

Ανασηκώνει τους ώμους της. Ούτε αυτό πια δεν τη νοιάζει. Δεν έχει δύναμη να τον διαψεύσει.

«Δεν μπορώ...» ίσα που ακούγεται. «Πίστεψέ με... δεν μπορώ. Μέχρι εδώ φτάνω. Τα όριά μου.»

«Δεν θα κάνεις καμιά τρέλα;» τρομάζει ο Λούκης, μισοσυνέρχεται, σκουπίζει αδέξια τα μάτια του.

Η Μαμά καγχάζει. Μετά κουνά το κεφάλι της.

«Δεν σε πιστεύω.»

Δεν φαίνεται να τη νοιάζει.

«Κι αν γυρίσει η Αστάρτη κι εσύ έχεις πέσει να σκοτωθείς;» πιάνεται από αυτή τη σωσίβια σκέψη ο Λούκης, χιλιανακουφισμένος που βρήκε κάτι οριακά έξυπνο να πει.

«Δεν αντέχω, Λούκη. Έχεις δίκιο, αλλά την κάθε μέρα δεν την αντέχω. Τρελαίνομαι.»

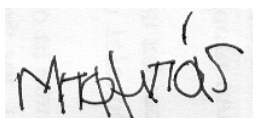
Τρελαινόταν. Κοίταζε το νερό που έβραζε στο μπρίκι το πρωί, τις μωρουδίσιες φυσαλίδες που σχηματίζονταν στα τοιχώματα χαρωπά, σιγά σιγά πώς πλήθαιναν, πώς φούσκωναν και θέριευαν και ορμούσαν στην επιφάνεια και έσκαγαν ξέφρενα και της ερχόταν να πιάσει το μπρίκι με το ζεματιστό νερό και να το χύσει στο μπράτσο της, μπας και αισθανθεί κάτι άλλο, κάτι διαφορετικό από τον μόνιμο πόνο που της έσκιζε το μυαλό μέρα νύχτα.

Κοιτούσε τον εαυτό της στον καθρέπτη, τα αχτένιστα μαλλιά της, τα τσακισμένα χαρακτηριστικά της κι αναρωτιόταν αν ήταν η ίδια. Της ερχόταν να πάρει το ξυράφι του άντρα της και να χαράξει βαθιές ουλές στα μάγουλά της, κάπως να διαφοροποιηθεί από εκείνη που ήταν, όταν ήταν μητέρα του παιδιού της. Άρχισε να καταλαβαίνει και να σέβεται τους ακρωτηριασμούς, τα ξυρισμένα κεφάλια, τις χαρακιές και τις νυχιές που κάνουν διάφοροι λαοί σε ένδειξη πένθους. Δεν μπορούν να συνεχίσουν να είναι ίδιοι τώρα που έφυγε ο άλλος. Βέβηλο. Ανήθικο.

Πού και πού συνερχόταν τόσο όσο να συνειδητοποιήσει πώς κατρακυλούσε. Τρόμαζε. Να συνέλθω, πρέπει να συνέλθω, έλεγε στον εαυτό της. Όπως συνήλθα και την περασμένη φορά (συνήλθα;) Πρέπει να βρω κι άλλους τρόπους να ψάξω την κόρη μου.

Κρατούσε ελάχιστα αυτή η δύναμη, εξαμιζόταν μόλις ερχόταν στο νου της η εικόνα της Αστάρτης, το πώς εκείνη έκανε έρωτα μέσα με τον άντρα της και το παιδί έξω χανόταν. Συρρικνωνόταν τόσο μ' αυτή τη σκέψη που ευχόταν να πεθάνει.

Από ενοχές αυτή η αδύναμη στάση, λοιπόν; Από την πόνο της ως μάνας; Πού εξαφανίστηκε εκείνη η θεληματική γυναίκα, η ηνίοχος της ζωής της, η δυναμική και υπεύθυνη άνθρωπος που είχε αλλεργία στη μεμψιμοιρία και τον ωχαδερφισμό; Εκείνη η Μαμά είχε τελειώσει. Όσο κι αν πάσχιζε μανιασμένα ο Μπαμπάς κι ο Λούκης με τον απινιδωτή της φιλίας και τις διασωληνώσεις του έρωτα να την κρατούσουν ζωντανή απέτυχαν. Έχουμε όρια.

Ο Μπαμπάς το πήρε πολύ βαριά, σαν προσωπική υπονόμευσή του εκ μέρους της Μαμάς. Ο Μπαμπάς, αν και κατανοούσε το μαρτύριο της Μαμάς, δεν της επέτρεπε να παραδώσει τα όπλα. Την ήθελε αγωνίστρια δίπλα του, όχι παραιτημένη και χαπακωμένη να του ρουφά ενέργεια και προσοχή από το επείγον καθήκον της εύρεσης της Αστάρτης. Τον έπιανε υστερία βλέποντας αυτή την καινούργια γυναίκα δίπλα του, αποσυντονιζόταν. Πού πήγε η γυναίκα που ήξερε; Η σύμμαχος και συνοδοιπόρος του; Τον πονούσε που την έβλεπε σε αυτή την κατάσταση αλλά περισσότερο θύμωνε.

Πήρε τηλέφωνο ο ίδιος τον Λούκη και του ζήτησε βοήθεια, αδυνατώντας να τα φέρει βόλτα μόνος του. Είχε ένα φιλόδοξο, και επικίνδυνο, σχέδιο να βρει την Αστάρτη με πλάγιες μεθόδους. Δεν μπορεί, σκεφτόταν, καπνίζοντας μέχρι που ο λαιμός του γινόταν κομμάτια. Αν υπάρχουν άνθρωποι που κλέβουν παιδιά, θα υπάρχουν άνθρωποι που τα αγοράζουν. Προσφορά χωρίς ζήτηση δεν εννοείται. Εάν κατάφερνε να διεισδύσει στην κρυφή, υπόγεια αγορά της εμπορίας λευκής σάρκας ίσως να εντόπιζε το παιδί του σε κάποιο παζάρι.

Άρχισε την έρευνα αγοράζοντας πορνοπεριοδικά και εντοπίζοντας τα διάφορα καταστήματα σεξουαλικών ειδών. Πρώτα γύρισε όλα τα σεξ σοπ του

κέντρου. Στον 2^ο ή 3^ο όροφο γερασμένων κτιρίων στις παρυφές της Ομόνοιας, πάνω από ινστιτούτα αμφίβολων υπηρεσιών ή καταθλιπτικά ΙΕΚ, άνοιγαν πόρτες σ' έναν άλλο, φανταχτερό κόσμο. Έμπαινε μέσα σε πολυτελείς, πλούσια φωτισμένες αίθουσες που ήταν πατόκορφα καλυμμένες με τόσο πολύ σεξ σε φωτογραφίες και εξώφυλλα βιντεοκασετών, που σε λίγο χανόταν το νόημα, όπως όταν λες πολλές φορές απανωτά την ίδια λέξη.

Δεν είχε πρόβλημα με το πορνό γενικά. Σαν υγιής άντρας είχε δει κι αυτός κάμποσες τσόντες και μερικές τις έβρισκε πολύ καυλωτικές, όμως... η ερωτική του ζωή δεν άρχιζε και τελείωνε εκεί.

Έφτασε σε σεξ σοπ στην Καβάλας και στον Πειραιά. Έχετε κάτι πιο σκληρό; Πιο δυνατό; Όχι, όχι με ζώα. Με μικρές. Πιο μικρές. Πάλευε να καταπνίξει την αηδία που του γέμιζε το λαρύγγι, σιχαινόταν τις λέξεις που εκστόμιζε σαν να ήσαν βίαιες πράξεις πάνω σε παιδιά. Μα είχε σχέδιο.

Η εξειδίκευση που είχε κυριεύσει όλους τους επιστημονικούς τομείς, δεν είχε αφήσει ανεπηρέαστη την πορνοβιομηχανία. Σαν τα σούπερ-μάρκετ, οι αίθουσες ήσαν χωρισμένες σε υποκατηγορίες: κάτι σε ποδολαγνεία, μήπως τσόντες με ιστορικό ντεκόρ, με πολλές γυναίκες κι έναν άντρα, με μια γυναίκα και πολλούς άντρες, με μεγάλες, με μικρές, με άντρες, με υπόθεση, με χέρια, με μπότες, με σκυλιά, με άλογα, με άλλα οικίσματα ζώα, με στρατιωτική πλοκή, με ερασιτέχνες με τελέσματα στο front...

Δεν διανοούταν τι κυκλοφορεί. Πόσες μορφές διέγερσης του ερωτικού πόθου είχαν επινοηθεί. Κάποιες κασέτες ήσαν τόσο διεστραμμένα πρωτότυπες που ξεπερνούσαν το όριο του σεξουαλικού και κατέληγαν σχεδόν κωμικές. Δυσκολευόταν να προσεγγίσει το θέμα, παρ' ότι ήταν ήδη πεπεισμένος ότι η διαστροφή του ενός είναι το ψωμοτύρι του άλλου. Είχε μιλήσει επανειλημμένως με τον Λούκη γι' αυτό, για το πώς λόγου χάρη ο στοματικός έρωτας ή η πρωκτική διείσδυση ήταν γι' αυτούς (παρά το διαφορετικό αντικείμενο του πόθου τους) κάτι εντελώς φυσιολογικό και αναμενόμενο στο μενού της ερωτικής καθημερινότητάς τους. Για άλλους όμως ήταν απαγορευμένη ζώνη. Ίσως οι δικές τους απαγορευμένες ζώνες να ήσαν η καθημερινότητα κάποιων άλλων.

«Ναι, αρκεί όμως ό,τι γίνεται να γίνεται μεταξύ συναινούντων ενηλίκων,» είχε δηλώσει κατηγορηματικά ο Λούκης. «Οι αντιρρήσεις μου για το σεξ με παιδιά δεν είναι επειδή το θεωρώ διεστραμμένο. Είναι κακοποίηση, είναι χρησιμοποίηση, είναι εκμετάλλευση. Και στηρίζεται στην ανισότητα της

σχέσης και της εξουσίας. Δύσκολα πείθεται ένας ενήλικας να κάνει κάτι παρά τη θέλησή του. Ή αν πειστεί κακό του κεφαλιού του. Με τα παιδιά δεν είναι το ίδιο. Από μόνα τους, σ' αυτές τις ηλικίες, δεν έχουν τέτοιες επιθυμίες. Ούτε που περνάει απ' το μυαλό τους. Άρα τους τις επιβάλλουν με τη βία όσοι είναι γαμημένοι στον εγκέφαλο και θέλουν να φορέσουν τις δικές τους ορέξεις στα παιδιά.»

Ο Μπαμπάς συμφωνούσε. Με μόνιμη εμετίλα στο στόμα γυρόφερνε τα βίντεο κλαμπ και τα σεξ σοπ, ψάχνοντας ταινίες και περιοδικά ειδικού περιεχομένου. Έλπιζε να βρει κάποιο στοιχείο, κάποια αγγελία ή σημείο επαφής, το «Σουσάμι» για ν' ανοίξει την πύλη του άλλου, μωλωπισμένου σύμπαντος.

Τελικά βρήκε μια άκρη από το Διαδίκτυο. Έναν Χερτ από την Ολλανδία. Πλήρωσε αδρά με την πιστωτική του για κάποιες ταινίες, για να γίνει το πρώτο κοννέ. Λίγες μέρες αφού τις παρέλαβε του ζήτησε αληθινό πράγμα – κυριολεκτικά με σάρκα και οστά. Ο Ολλανδός κόμπιασε λίγο, είπε ότι δεν ασχολείται με αυτόν τον... την... line of business του είτε, λες και επρόκειτο για άλλον τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητας. Τελικά περί αυτού επρόκειτο.

«Ξέρεις κανέναν που ν' ασχολείται;» ρώτησε ο Μπαμπάς. Δισταγμοί. «Call me in a couple of days.»

Η επικοινωνία γινόταν τηλεφωνικά, για το φόβο μήπως ελέγχεται η ηλεκτρονική αλληλογραφία. Ο Μπαμπάς ωστόσο μαγνητοφωνούσε όλες τις συνδιαλέξεις. Ασχολιόταν με το θέμα με την ίδια επιμονή και επιμελή προσήλωση που είχε όταν σπούδαζε.

Κάποια στιγμή, εκεί που ξενουχτούσε καπνίζοντας και σερφάροντας, αναλογίστηκε αν έπρεπε να πάει τα στοιχεία που είχε μαζέψει στην αστυνομία, ή έστω στους ιδιωτικούς ντετέκτιβ. Κάτι όμως τον κρατούσε. Ήταν από τη μία η εδραιωμένη αντίληψη που είχε για την αστυνομία της Ελλάδας ως ανθρώπων ειδικά επιλεγμένων για να μην έχουν την ικανότητα αναλυτικής σκέψης. Οι επαφές του με αστυνομικά όργανα όλη του τη ζωή τού επιβεβαίωναν τη μονόφθαλμη, άκαμπτη και, τολμούσε να πει, απλουστευτική στα όρια της ηλιθιότητας, νοοτροπία του μέσου έλληνα αστυνομικού. Πολύ πιθανώς, βέβαια, τα κλιμάκια του εγκληματολογικού να στελεχώνονταν από

πιο καπάτσους ανθρώπους. Δεν μπορεί, κάθε τόσο εξιχνιάζονταν υποθέσεις, βρίσκονταν δολοφόνοι και άλλοι εγκληματίες. Δεν ήσαν όλοι ανίκανοι κρετίνοι. Δίσταζε όμως.

Όπως δίσταζε κι απέναντι στους ντετέκτιβ. Σύμφωνα με τις αναφορές τους είχαν ερευνήσει 202 άτομα, από τα οποία τα 38 ήσαν πιθανώς οριακά ύποπτα. Παρακολουθούνταν δώδεκα σε μόνιμη βάση. Τζίφος μέχρι τώρα. Ο καιρός περνούσε. Τα έξοδα ήσαν αστρονομικά. Η λίστα των ταξιδιωτών από την Αλόννησο ατέλειωτη.

Σε δυο μέρες ξαναπήρε τηλέφωνο τον Ολλανδό.

«I've got a name and a phone number for you,» του είπε εκείνος.

ΜΑΚΡΙΝΕΣ ΧΛΩΡΙΔΕΣ

Απόψε θα τη δω! Σίγουρα. Πρέπει να τη δω!

Ζήτησα απ' τη μαμά μου χθες να μου πει πού μπορώ να βρω ένα κλαδί μουριάς. Γέλασε. “What do you want a μουριά twig for?”

Δεν ήθελα να της πω. Ντρεπόμουν ότι θα με κορόιδευε.

«Απλά το θέλω.» Την είδα που πήγε να με μαλώσει αλλά κατάλαβε ότι ήταν σημαντικό αυτό για μένα. Έχει καταλάβει ότι όταν μιλάω ελληνικά κάτι έχω.

“There’re no μουριές in England, love.”

«Μα εγώ το χρειάζομαι!»

Ρώτησα και την αδερφή μου αλλά ούτε που με άκουσε.

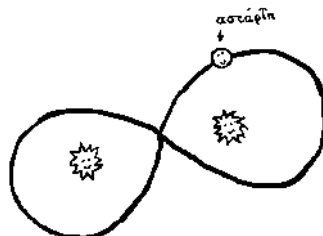
Γι’ αυτό πρέπει να τη δω στον ύπνο μου απόψε. Γιατί δεν βρήκα μουριά. Ξέρω ότι μάλλον δεν θα δουλέψει έτσι κι αλλιώς αλλά εγώ ήθελα να δοκιμάσω. Και δεν μπορώ να την ρωτήσω αν κάνει άλλο δέντρο. Τώρα μου μένει μόνο το όνειρο.

Αστάρτη, έλα στ’ όνειρό μου απόψε!

ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ ΣΤΟ ΣΥΜΠΑΝ ΜΟΥ

Ο πλανήτης της Αστάρτης, καταπράσινος, άσπιλος και σχετικά ανεκμετάλλευτος, διέγραφε σε σχήμα οκτώ γύρω από ήλιους, τον Μήτηριο και εκεί ανέτειλε η ζωή, εκεί της κόσμος. Αν ποτέ ήλιοι, ο πολιτισμός του

ελλειπτική τροχιά τους δίδυμους Πάτριο ήλιο. Από έδυε και ο δικός χάνονταν οι πλανήτη της

πανικοβαλλόταν, έστελνε ικεσίες να επιστρέψουν, μαράζωνε και ίσως πέθαινε. Κάποια στιγμή, όταν η Αστάρτη θα ξεκινούσε τα διαγαλακτικά ταξίδια της, θα απομακρυνόταν από τους δίδυμους ήλιους των γονιών της, μα πάντα θα θυμόταν τη ζέστα τους, τις γεμάτες αγάπη ακτίνες τους, που τη νανούριζαν και φρόντιζαν το οικοσύστημά της να είναι πάντα σε ισορροπία.

Κάποτε, στο όχι πολύ παλιό παρελθόν, υπήρχε ένας δορυφόρος γύρω από τον πλανήτη της Αστάρτης. Η σελήνη αυτή είχε ακανόνιστο κύκλο, άρρυθμη τροχιά, συνήθως πλησίαζε υπερβολικά κοντά και έπνιγε τον πλανήτη Αστάρτη, ανταγωνιζόταν τους δίδυμους ήλιους για να λάμψει περισσότερο αυτή. Το φεγγάρι της Γιαγιάννας όμως εδώ και μήνες έδυε σιγά σιγά στης ξαδέρφης της.

Αναρίθμητοι κομήτες επισκέπτονταν τακτικά ή άτακτα το σύστημα της Αστάρτης. Η Άνια από πάνω και ο Δήμος με την Μπέταν, οι φίλοι της στο σχολείο, ο αγαπημένος της Φοίβος, ο παιχνιδιάρης θεός Γιώργος προτού εκραγεί σε χιλιακατομμύρια κομμάτια σ' εκείνο το τροχαίο, παίρνοντας μαζί στο επέκεινα ένα σωρό συγγενικούς δορυφόρους της Αστάρτης.

Ο πλανήτης της Αστάρτης ήταν ακόμη ανεξερεύνητος. Αχαιείς ήπειροι, γεμάτες υποσχέσεις και δυναμικό, περίμεναν να ανακαλυφθούν. Να, στη χερσόνησο των δαχτύλων της κρυβόταν το παρθένο δάσος της ζωγραφικής – αν ποτέ αποφάσιζε να το εξερευνήσει θα ανακάλυπτε πόσα θαύματα μπορούσε να ζωγραφίσει. Ή πάλι, στις θαλάσσιες σπηλιές των φωνητικών χορδών, λαγοκοιμόταν η πεντάμορφη ικανότητα μιας υψίφωνου, περιμένοντας κάποιο έναυσμα για να βγει από το λήθαργό της και να λάμψει.

Ο πλανήτης έκρυβε και κινδύνους: τα ενεργά ηφαίστεια της κατάθλιψης που πάντοτε θα κάλυπτε με την παχιά της στάχτη τη ζωή της κάθε τόσο.

Να όμως που οι γεωλογικές εποχές είχαν αλλάξει και μια κοσμοϊστορική αλλαγή συντελούταν στον πλανήτη της. Στο μέχρι τώρα σχετικά άσπιλο και αμόλυντο τοπίο είχε εγκατασταθεί ετσιθελικά, σαν ύπουλη πολυεθνική, η βία των δύο απαγωγέων της. Τα τεράστια τσιμεντένια εργοστάσιά τους έχυναν καπνούς και απόβλητα στη ζωή της, μόλυναν το νησί του έρωτά της, έκοβαν βροχοδάση χαράς και όρθωναν τσιμεντένια τείχη επιφυλακτικότητας.

Πώς να τους αντιμετωπίσει; Η Αστάρτη ήταν σαν μια ολιγομελής, αυτόχθονη φυλή, όλα τα δίκια με το μέρος της όχι όμως και η δύναμη να αντιδράσει στα άσχημα σχέδια που κατέστρωναν ερήμην της οι τσιφλικάδες που νέμονταν πια τη γη της. Θα την πουλούσαν για εκμετάλλευση σε ξένους κροίσους, οι οποίοι θα απομυζούσαν ό,τι είχε να προσφέρει και ύστερα θα την παρατούσαν καταστραμμένη και ξοδεμένη σαν καμένο τροπικό δάσος, άγωνα, νεκρή από ζωή.

Αυτοί οι απρόσκλητοι κομήτες απειλούσαν ν' ανατινάξουν το ηλιακό της σύστημα, είχαν προκαλέσει έκλειψη των ήλιων της και την είχαν σε μια μόνιμη νύχτα.

Δεν υπήρχαν Στινγκ να κάνουν συναυλίες για τη διάσωσή της. Δεν υπήρχαν κινήματα ακτιβιστών ν' αλυσοδεθούν στις καμινάδες των βίαιων εργοστασίων των απαγωγέων απαιτώντας την απομάκρυνσή τους. Η Αστάρτη, σαν μια χούφτα λιγοστών γηγενών Ινδιάνων, έπρεπε με πρωτόγονα, εμπειρικά όπλα να προστατέψει μόνη τον εαυτό της.

«Πονάω όταν με δένετε έτσι,» του είπε παρακλητικά, όχι παραπονιάρικα.

Ήταν βράδυ. Ο λιγδιάρης την έδενε γιατί θα έφευγε, όπως κάθε βράδυ, και θα την άφηνε μόνη της. Τόσες εβδομάδες η Αστάρτη είχε μάθει την καινούργια ρουτίνα της. Το πρωί, γύρω στις εννιά ή δέκα, έρχονταν τότε ο λιγδιάρης τότε ο άλλος, ο μεγαλόσωμος, και την έλυναν, την πήγαιναν να κάνει τσίσα της, της έδιναν να φάει κόρνφλεϊκς με γάλα, κρουασάν από το σούπερ-μάρκετ, μπισκότα, την άφηναν λυμένη για μια ώρα περίπου ή

παραπάνω αν έμεναν κι εκείνοι στο διαμέρισμα, είτε για να χαζέψουν τηλεόραση είτε για να μιλήσουν από το κινητό για δουλειές, κι ύστερα έφευγαν, αφού τη δέσουν πάλι: τα χέρια πισθάγκωνα, τα πόδια στους αστραγάλους, την ταινία στο στόμα.

«Πονάω έτσι που με δένετε,» του ξανάπε. «Πιάνονται τα χέρια μου όταν κοιμάμαι και πονάω πολύ.»

Ο λιγδιάρης την κοίταζε. «Πρέπει να σε δέσω.»

«Δέσε με αλλιώς, για να μην πονάω,» του πρότεινε.

Έτσι έκανε. Την έδεσε στους καρπούς αλλά μπροστά, την ξάπλωσε, έσβησε το φως και έφυγε. Ως συνήθως. Η βραδινή ρουτίνα ήταν παρόμοια με την πρωινή. Μερικές φορές μόνο έμεναν περισσότερη ώρα, είτε επειδή είχαν δουλειές να κανονίσουν μεταξύ τους, είτε για να συνεννοηθούν με πελάτες για την αποστολή εμπορεύματος (οι κλειδωμένες ντουλάπες ήσαν γεμάτες πορνοκασέτες ποικίλου περιεχομένου με ειδικότητα ωστόσο στην παιδεραστία). Αυτές τις φορές την άφηναν να χαζέψει τηλεόραση, τη βίαζαν, ή και τα δύο.

Υπήρχε ένας πρόσθετος λόγος που δεν περνούσαν περισσότερη ώρα στο διαμέρισμα: η Αστάρτη. Δεν ήταν σαν τ' άλλα παιδιά. Δεν έκλαιγε. Δεν φώναζε. Δεν γκρίνιαζε. Δεν κρατούσε μούτρα. Πού και πού τους κοίταζε τόσο διαπεραστικά που ανασκουμπώνονταν, ξερόβηχαν. Ήταν τόσο εξοργιστικά συνεργάσιμη, λες και... πώς να το πουν;... λες και δεν συνέβαιναν αυτά που συνέβαιναν.

«Να της φέρεις σουβλάκια αύριο το βράδυ. Δεν της αρέσουν τα χάμπουργκερ,» είπε ο λιγδιάρης στον Νίκο.

«Έτσι σου 'πε το μόμολο;»

«Τίποτα δεν μου 'πε. Αλλά φαίνεται πως δεν της αρέσουν.»

Είχε αρχίσει να την παρατηρεί ο λιγδιάρης. Η Αστάρτη μόλις τον έβλεπε, μόλις της έλυνε τα χέρια, τον αγκάλιαζε και τον φιλούσε πεταχτά στο συνήθως αζύριστο μάγουλο.

«Τι μου 'φερεις;» τον ρωτούσε ναζιάρικα.

Σοκολάτες, καραμέλες, παγωτά, ό,τι πίστευε ότι θα της άρεσε. Του άρεσε να της αρέσουν πράγματα. Φώτιζε το προσωπάκι της, χαιρόταν τόσο πολύ. Τον αγκάλιαζε. Δεν τα έκανε αυτά βάσει οργανωμένου σχεδίου

προσεταιρισμού του, αλλά σαν κουταβάκι που προσκολλάται εκεί που έχει φαγητό και δεν έχει ξύλο. Και τα κουταβάκια μπορεί να γίνουν τόσο χαριτωμένα που μαλακώνουν και τις πιο αποξηραμένες καρδιές.

Γι' αυτό απόψε που του ζήτησε να μην τη δέσει δεν την έδεσε. Δεν τον παρακάλεσε πολύ. Ίσα τον κοίταξε βαθιά στα μάτια και του το ζήτησε. Τώρα που δεν ήταν τυφλωμένος από τα μεγαβάτ της καύλας του δεν μπορούσε να αντισταθεί στο κουταβίσιο βλέμμα της. Την άφησε λυτή, τα σχοινιά πάνω στο κομοδίνο.

«Να καθίσεις φρόνιμη!» θυμήθηκε να την απειλήσει, σβήνοντας το φως και κλειδώνοντας την κλειδαριά της κρεβατοκάμαρας και τις δύο κλειδαριές της εξωτερικής πόρτας.

Ήταν το πρώτο βράδυ που η Αστάρτη ήταν σχεδόν λυτή. Περίμενε πολλή ώρα με τα μάτια ανοιχτά ν' ατενίζει το βαθύ σκοτάδι στο οποίο συνωμοτούσαν τα σφαλισμένα παντζούρια και οι τραβηγμένες κουρτίνες.

Μετά σηκώθηκε. Αργά, προσεκτικά έφτασε ως την πόρτα απέναντι, τέντωσε τα δεμένα χέρια της, ψηλάφισε τον τοίχο και βρήκε το διακόπτη, τον πάτησε. Ο χαμηλού φωτισμού λαμπτήρας έφτυσε το ξερακιανό φως του.

Τριγύρισε το δωμάτιο σηκώνοντας και αφήνοντας τα ελάχιστα πράγματα που υπήρχαν. Κάτι αρχαία περιοδικά και εφημερίδες αφημένα στο πάτωμα, ένα βρώμικο καπέλο του μπέιζμπολ, κάτι κάλτσες... και τα τρία φύλλα της ντουλάπας που ήσαν κλειδωμένα, χωρίς κλειδιά. Δοκίμασε την μπαλκονόπορτα. Το τζάμι ήταν συρόμενο. Παιδεύτηκε να βρει πώς ανοίγει η κλειδαριά του. Σπίτι της είχαν μπαλκονόπορτες με χερούλι που το γύριζες και άνοιγαν σαν κανονικές πόρτες ή σαν να σου έρχονται στο κεφάλι αλλά δεν έρχονταν. Στο σπίτι της Γιαγιάννας στη Νέα Φιλαδέλφεια είχε τέτοιες πόρτες αλλά άνοιγαν αλλιώς. Κατάφερε να την ξεκλειδώσει αλλά το τζάμι δεν έκανε στο πλάι, σαν να είχε κολλήσει. Είχε ν' ανοιχτεί χρόνια. Είχε σκουριάσει σε μια μακάρια μονιμότητα και βαριόταν να αλλάξει θέση και να επιτελέσει τη λειτουργία του.

Ίδρωσε η μικρή μέχρι να καταφέρει να το ανοίξει, τραβώντας και με τα δύο χέρια, σπρώχνοντας με το πόδι της καθισμένη χάμω. Τελικά το άνοιξε τόσο όσο να χωράει το μικρό κορμί της. Μετά ήταν το παντζούρι. Ξεροκέφαλο όσο και το γυάλινο δίδυμό του, αν όχι περισσότερο. Ξύπνα από

το λήθαργό σου, χαλασμένο παντζούρι, άσε το μικρό παιδί να βγει έξω, έξω, έξω-

-στον τρίτο όροφο. Αν άνοιγε, η Αστάρτη θα βρισκόταν να κοιτάζει κάτω από το μπαλκόνι τον έρημο δρόμο με τα παρκαρισμένα αυτοκίνητα, τις λιγοστές μονοκατοικίες και τις πολλές πολυκατοικίες, από τρεις ορόφους ψηλά. Ευθεία κάτω θα υπήρχε ένας συμβολικός κήπος με μια λεμονιά ή νεραντζιά. Στο πεζοδρόμιο μια λεύκα θα θρόιζε λυγερόκορμα.

Όμως το παντζούρι δεν άνοιγε. Δεν θα άνοιγε ακόμη και αν ένας από τους απαγωγείς της προσπαθούσε να το ανοίξει. Ήταν επίτηδες χαλασμένο, επίτηδες καταδικασμένο σε μια μόνιμη απραξία και άρνηση του ρόλου του.

Πήγε να βάλει τα κλάματα. Κλάματα θυμού και απογοήτευσης. Δεν θα μπορούσε να βγει από εκεί, τι κι αν ήταν λυμένη, αφού εδώ μέσα που ήταν κλειδωμένη δεν μπορούσε να κάνει τίποτα.

Κάθισε χάμω για λίγο, ξεθεωμένη, και αναστέναξε. Πώς θα γύριζε πίσω στη μαμά της, στον μπαμπά της; Αυτούς δεν τους εμπιστευόταν. Έπρεπε να βρει τρόπο. Έκλεισε με κόπο το παράθυρο, το κλείδωσε, έκλεισε το φως, πήγε στο κρεβάτι της. Προτού την πάρει ο ύπνος σκέφτηκε ότι έπρεπε να βρει άλλο τρόπο προτού οι δυο κακοί κάνουν αυτό που τους είχε ακούσει ότι θα έκαναν.

ΠΙΟ ΜΑΚΡΙΑ, ΠΙΟ ΑΛΛΟΥ

«Πόσο την πούλησες;»

«Οκτώ. Καλά δεν ήτανε;» είπε ο Σπύρος κι έσβησε το τσιγάρο του στο γεμάτο τασάκι που ισορροπούσε σε στοίβες περιοδικών κι εφημερίδων πάνω στο βρώμικο τραπέζι του σαλονιού.

«Εσύ μου είπες πάνω από έξι, οπότε καλά μας ήρθε, έτσι δεν είναι;» πρόσθεσε γέρνοντας πίσω στον καναπέ και ισιώνοντας τα λιγδιασμένα μαλλιά του.

«Καλά, καλά,» έκλεισε το θέμα ο Νίκος. Ελάχιστα τον ενδιέφερε τι είχε κάνει ο συνétairos του με την παρτίδα πορνοταινιών που μόλις είχαν φέρει από το Βέλγιο. Τον ένοιαζαν πολύ σοβαρότερα πράγματα. Πολύ σοβαρότερα φράγκα.

Σηκώθηκε από τον καναπέ και πήγε στην κλειδωμένη ντουλάπα. Έβγαλε μια αρμαθιά κλειδιά από την τσέπη του και μετά από λίγες στιγμές διάλεξε ένα. Το θυρόφυλλο άνοιξε αποκαλύπτοντας πολλά ράφια γεμάτα χαρτιά και τσοντοπεριοδικά.

«Το Χριστό μου, ρε Σπύρο, δεν σου είπα να βάλεις μια τάξη εδώ μέσα; Θα μπερδευτούμε άσχημα καμιά μέρα.»

«Βάλε συ, ρε Νίκο, αν σε νοιάζει τόσο πολύ. Τι μου το λες εμένα; Εγώ ξέρω πού 'ναι το κάθε τι. Τι ψάχνεις εκεί μέσα;»

Ο Σπύρος και ο Νίκος μπορεί να ήσαν συνétairos στο έγκλημα, όμως δεν είχαν ισότιμους ρόλους. Σ' ένα βαθμό αυτό είχε να κάνει με την καταγωγή τους και τις διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, κυρίως όμως είχε να κάνει με τον ηγετικό χαρακτήρα του Νίκου που δεν χρειαζόταν μεγάλη ενθάρρυνση για να αυτοανακηρυχθεί αρχηγός. Άλλωστε η μπίζνα δική του ήταν, αυτός οργάνωνε τις απαγωγές. Πού και πού ο Σπύρος τσινούσε αλλά μόνο για την τιμή των όπλων. Άλλοι οδηγούν και άλλοι οδηγούνται.

«Το τηλέφωνο του Ολλανδού ψάχνω, πώς τον λένε;»

«Τι το θες το τηλέφωνο του Ολλανδού;» ρώτησε με έκπληξη και εκνευρισμό ο Σπύρος και σηκώθηκε όρθιος από τον καναπέ. Εκείνη τη στιγμή

παρατήρησε την Αστάρτη. Στεκόταν και τους κοιτούσε από την πόρτα. Ο Νίκος την είδε κι εκείνος.

«Τι θες εσύ εδώ; Πήγαινε μέσα!» την πρόσταξε. Χωρίς να πει τίποτα, η Αστάρτη έκανε μεταβολή και μπήκε στην κρεβατοκάμαρα. Έκλεισε την πόρτα. Αλλά όχι εντελώς.

«Αυτός ο μαλάκας ο Γάλλος μας κάνει νερά για τα λεφτά,» είπε ο Νίκος. «Και σκέφτηκα να μιλήσω και με τον Ολλανδό, μπας και βρούμε άλλο πελάτη.»

«Πάντα έτσι δεν κάνει ο Γάλλος; Στο τέλος όμως πάντα πληρώνει. Ειδικά τώρα που είδε και φωτογραφίες της μικρής!» είπε ο Σπύρος.

«Δεν λέω, αλλά πρέπει να βιαστούμε. Ο Φώτης έχει συγκεκριμένο δρομολόγιο για Ανκόνα. Δεν μπορούμε να του πούμε να την παραλάβει όποτε μας καπνίσει.»

«Το πολύ να τη στείλουμε μέσω Κύπρου,» είπε ο Σπύρος.

«Δεν θέλω να τη στείλω μέσω Κύπρου! Θυμάσαι τα ντράβαλα την περασμένη φορά;» φώναξε εκνευρισμένος ο Νίκος.

«Εσύ θυμάσαι τα τσαλίμια του Ολλανδού;»

«Τις προφυλάξεις του έπαιρνε ο άνθρωπος, ρε μαλάκα.»

«Αλλιώς μου τα 'λεγες την τελευταία φορά,» τον διέψευσε ο Σπύρος, αλλά αμέσως χαμήλωσε τον τόνο της φωνής του. Πάντα έτσι γινόταν. «Κοίτα, εγώ λέω να γίνει όπως το κανονίσαμε. Θα τον προλάβουμε τον Φώτη. Θα την πάω εγώ στην Πάτρα, θα την παραλάβει ο Φώτης και μετά αναλαμβάνεις εσύ στην Ανκόνα. Όπως πάντα. Μέχρι εκεί είναι παιχνιδάκι. Φρόντισε να ξεσκονίσεις τα γαλλικά σου όμως. Θα τα χρειαστείς στη Γαλλία,» αστειεύτηκε. Ο Νίκος δεν το βρήκε αστείο.

«Το διαβατήριό της είναι έτοιμο,» είπε ο Νίκος κοφτά. «Να πας να το παραλάβεις αυτή τη βδομάδα, κοίτα μην το ξεχάσεις. Τους είπα να τη γράψουν Άννα. Άκου Αστάρτη! Μα είναι όνομα αυτό;» κάγχασε ο Νίκος κι έκλεισε την ντουλάπα. Ο Σπύρος δεν μίλησε. Εκείνου του άρεσε το Αστάρτη. Του έφερνε στο μυαλό τ' αστέρια.

Κάποτε τ' αστέρια ήσαν ψηλά και όμορφα και υπόσχονταν άλλου είδους ταξίδια. Κάποτε ο Νίκος και ο Σπύρος ήσαν κι εκείνοι παιδιά. Κάποτε κι εκείνοι ήθελαν (κι άλλο) παγωτό, αγκαλιτσες και παραμύθια, κάποιον να

τους πιάνει το χέρι για να περάσουν απέναντι, το πιάτο φαγητό στο τραπέζι εκτός από κρέας και πατάτες να έχει και αγάπη μέσα. Δεν μπορεί καθώς μεγάλωναν στα όνειρά τους να φιλοδοξούσαν: Εγώ όταν μεγαλώσω θα γίνω βιαστής και προαγωγός παιδιών!

Πολλές μικρές, λάθος στροφές τους έφεραν εδώ. Βέβαια, είχαν επίσης πρόσβαση στο καλύτερο αναισθητικό, τη νοβοκαΐνη των τύψεων: το εύκολο χρήμα. Το διαμέρισμα στο Χαλάνδρι, το παλιό σπίτι της μάνας του Νίκου, δεν ήταν παρά ένας ενδιάμεσος σταθμός όπου έκρυβαν τα Αλβανάκια, τα γυφτάκια, τα Σλαβάκια και όποιο άλλο παιδί «εξαφάνιζαν» προτού το προωθήσουν στην ανθηρή αγορά λευκής σάρκας, είτε την εγχώρια είτε του εξωτερικού. Οι ίδιοι ζούσαν σε μια βίλα στη Δροσιά ο ένας και σε μια μεζονέτα στην Εκάλη ο άλλος, τις οποίες είχαν χτίσει πουλώντας πορνό και παιδιά σε καθ' όλα ευυπόληπτους επιχειρηματίες και οικογενειάρχες Πού να τρέχεις κάθε τόσο μέχρι την Ταϊλάνδη; Πώς να γαμήσεις με τζετ λαγκ; Εμείς σου φέρνουμε πρώτο πράγμα σπίτι σου. ΑΑΑ αλέκιαστα, άσπιλα, αθώα παιδιά στον δικό σου χώρο – με το ανάλογο αντίτιμο.

Με την Αστάρτη, όμως, τα πράγματα είχαν έρθει κάπως απρόσμενα. Δεν είχαν ποτέ σκοπό να απαγάγουν ελληνάκι. Δεν υπήρχε λόγος, όταν κυκλοφορούσε τέτοια υπερπληθώρα αζήτητων παιδιών, παιδιών χαμηλού ρίσκου. Η αγορά λευκής σαρκός υπερκαλυπτόταν από τις κοιτίδες των χωρών του πρώην Ανατολικού Μπλοκ, τους παιδόκηπους των φτωχών μεταναστών. Δεν είχαν λόγο να διακινδυνεύουν αχρείαστα κλέβοντας ένα ελληνόπουλο. Αφού όμως τους έτυχε, κυριολεκτικά, στο δρόμο; Η απληστία, και η ομορφιά της Αστάρτης, εξουδετέρωσαν τη σύνεση.

Πάτρα. Ανκόνα. Ανάμεσα στα χιλιάδες κοντέινερ με μπανάνες, μηχανές, υφάσματα, λαθρομετανάστες και άλλα προϊόντα, θα μεταφερόταν και ό,τι απέμενε από το παιδί, ναρκωμένο, κρυμμένο και συσκευασμένο για να μην κινήσει την υποψία κανενός.

«Καλώς θα δούμε. Θα περιμένουμε λίγο καιρό ακόμα κι αν δεν μας καθίσει βλέπουμε,» συνέχισε ο Νίκος. «Εγώ φεύγω τώρα, βαρέθηκα εδώ μέσα. Τα λέμε αύριο.»

Πίσω από την πόρτα η Αστάρτη άκουσε τον Νίκο ν' απομακρύνεται, να ξεκλειδώνει την εξωτερική πόρτα και να φεύγει, κλείνοντάς την πίσω του,

κλειδώνοντάς την. Δύο φορές. Οι ήχοι ήσαν πια τόσο γνώριμοι, η μουσική σίγουρο νανούρισμα για εφιάλτες.

Η Αστάρτη περνούσε άσχημα κλεισμένη εκεί μέσα, θα περνούσε χειρότερα όμως αν κατέληγε στη Νάντη, στη βίλα του γάλλου έμπορου ηλεκτρονικών ειδών, ο οποίος πίσω από αυτή τη βαρετή βιτρίνα ασχολιόταν με την παιδική πορνογραφία.

Δεν το ήξερε αυτό η Αστάρτη. Της αρκούσε που ήξερε ότι θα έφευγε μακριά για ν' αποφασίσει ότι αυτό ήταν κάτι που έπρεπε να αποφύγει. Είχε ακούσει τη λέξη Πάτρα, τη λέξη Ιταλία και ήξερε πως σήμαιναν ταξίδι. Από την Πάτρα πήγαιναν τα καλοκαίρια Κέρκυρα. Στην Ιταλία πήγαιναν τα ξαδέρφια της διακοπές προτού σκοτωθούν. Διακοπές, ταξίδια = μακριά, αλλού. Πιο μακριά, πιο αλλού από το μακριά και το αλλού που ήδη ήταν: μακριά και αλλού από τους γονείς της.

Δεν ήξερε πότε θα συνέβαινε αυτό. Έτσι κι αλλιώς ο χρόνος, με τις υποδιαίρεσεις του και τις κατηγορίες του, παρέμενε ακόμη ασαφώς σχηματισμένος και περιφραγμένος στον επτάχρονο εγκέφαλό της. Το αύριο ήταν χρόνια μακριά όταν πεινούσε ή ήθελε βόλτα. Το χθες ήταν ανάμεσα στην επόμενη εβδομάδα και το κάποτε. Μαμά, ήρθε το αύριο τώρα για να πάμε στην παιδική χαρά; είχε ρωτήσει τη Μαμά μια φορά. Ας μην το αναφέρουμε αυτό όμως τώρα, γιατί η Μαμά θα πλαντάξει με την ανάμνηση.

Την Αστάρτη την ένοιαζε το τώρα. Το τώρα που περνούσε κλεισμένη εκεί μέσα όλη μέρα, χωρίς τα γαργαλητά της Μαμάς, τις αγκαλιές του Μπαμπά.

Κάθισε χάμω, πίσω από την πόρτα και έβγαλε το κομπιουτεράκι του μυαλού της. Πάσχιζε να λύσει την προχωρημένη εξίσωση κοινωνικομετρίας με μόνο τις βασικές γνώσεις προπαίδειας:

$$\text{εδώ} = (\text{πόνος})^\infty - \frac{(\text{Μαμά} + \text{Μπαμπάς})}{(\text{αγάπη} + \text{αγκαλίτσες})} - (\text{πόνος} \times \text{κακό φαγητό}) = x$$

$$\frac{\text{εδώ}}{\text{τρόπος να φύγω}} = \psi$$

$$\text{ταξίδι} + [(\text{μακριά} \times \text{αλλού}) - (\text{γονείς})] \times \text{δάκρυα}^3 = \zeta$$

$$x + \psi + \zeta = ;$$

Δεν της καθόταν η λύση.

Ναι μεν είχε βελτιωθεί η κατάσταση από τότε που άρχισε να κάνει γλύκες στον Σπύρο, ναι της έφερναν κάπως καλύτερο φαγητό (ψητό κοτόπουλο χθες και ντοματοσαλάτα που πολύ της άρεσε), ναι δεν την έδεναν πια, αλλά το παντζούρι δεν άνοιγε, η πόρτα ήταν κλειδωμένη. Κάθε βράδυ ευχόταν να ξεχάσουν να γυρίσουν το κλειδί, μα κάθε βράδυ ο μεταλλικός ήχος τη σφράγιζε μέσα κοροϊδευτικά. Το δωμάτιο μίκραινε και μίκραινε, την έσφιγγε, την έπνιγε, περισσότερο κι από την ταινία στο στόμα. Και το παντζούρι δεν έλεγε να βοηθήσει.

Γύρισε με συρτά βήματα στο ξέστρωτο κρεβάτι της και ξάπλωσε αναστενάζοντας.

Έχω χαθεί σ' ένα μαύρο νησί. Τα δέντρα είναι μαύρα κι έχουν μαύρα φύλλα. Περπατώ στο δάσος και βλέπω τα μαύρα δέντρα παντού γύρω μου. Πιάνω τα μαύρα φύλλα και τα κοιτάζω από πίσω. Κάποιο, ένα απ' αυτά, θα είναι κίτρινο. Θα το φάω αυτό μόλις το βρω. Θα το φάω και θα γίνω κι εγώ κίτρινη και τότε θα φωτίσω μες στο μαύρο δάσος και θα με δούνε.

Πρέπει να βρω το κίτρινο φύλλο. Πρέπει να φωτίσω.

Μπαμπάς

Ντρεπόταν. Θε μου πώς ντρεπόταν. Ακόμα και στην ιδέα ότι ο άλλος θα νόμιζε ότι ήταν παιδεραστής ο Μπαμπάς ένωσε το στομάχι του να γίνεται πέτρα. Ο ρόλος που έπρεπε να παίζει ήταν δυσβάσταχτος. Όμως δεν έβλεπε άλλη λύση. Συνεχώς στο μυαλό του έφερνε την αληθινή ιστορία εκείνης της μάνας, της οποίας η κόρη όλοι υποστήριζαν ότι είχε πεθάνει από υπερβολική δόση ναρκωτικών. Όμως η ίδια ήταν πεπεισμένη ότι είχε δολοφονηθεί. Οπότε μπροστά στην απάθεια της αστυνομίας, πήρε εκείνη τις έρευνες στα χέρια της, έφτασε να μεταμφιεστεί σε πόρνη για να εισχωρήσει στα κυκλώματα και κατάφερε να βρει αρκετά στοιχεία για να γίνει τελικά δίκη. Συμβαίνουν αυτά, υπενθύμιζε στον εαυτό του τις στιγμές που ήταν έτοιμος να λακίσει. Πρέπει να μπορώ να το κάνω. Όσο εξωπραγματικό κι αν φαίνεται, όσο ελάχιστα προετοιμασμένος κι αν είμαι για τέτοιες περιπέτειες από τη μέχρι τώρα ζωή μου, πρέπει να μπορέσω να το κάνω. Δεν συμβαίνουν μόνο σε ταινίες δράσης αυτά, έλεγε στον εαυτό του και έπαιρνε θάρρος από τη χαροκαμένη μάνα που βγήκε στο πεζοδρόμιο προκειμένου ν' αποδείξει την αλήθεια.

Έσφιγγε τα δόντια, άναβε κι άλλο τσιγάρο και πρόσταζε τα δάκρυα να κρυφτούν, για όσο αντέχουν, στο ίδιο μέρος που είχε και την εικόνα της κορούλας του. Στη Μαμά δεν έλεγε τίποτα. Έτσι κι αλλιώς εκείνη περιφερόταν στο σπίτι ξυπόλητη, απεριποίητη, βρώμικη, ναρκωμένη από τα Λεξοτανίλ και τα Στεντόν. Ο Μπαμπάς είχε την αίσθηση σαν να είχε μεταφερθεί σε μιαν άλλη διάσταση, είχε πιαστεί στα πλοκάμια που έβγαλαν οι σελίδες μιας ιστορίας τρόμου του Πόε και ζούσε σ' έναν πύργο με το φάντασμα της πρώην γυναίκας του να περιφέρεται άηχα και παραπονεμένα, αφήνοντας γλίτσες από υπολείμματα ζωής στο διάβα της.

Την αγνοούσε. Έβαζε τα δυνατά του να την αγνοεί. Δεν είχε αρκετή ενέργεια για να αφήσει τις βρύσες του έρωτά του και της στοργής του για τη Μαμά ανοιχτές. Προείχε να βρει την Αστάρτη. Αν – αν; – όταν την έβρισκε, αυτό θα έριχνε στη Μαμά για σωσίβιο.

«Λούκη, με πήραν τηλέφωνο. Μόλις τώρα.»

Δεν είχε σκοπό να πει τίποτα σε κανέναν. Όμως δεν άντεχε να περάσει αυτή τη δοκιμασία μόνος του. Δεν άντεχε την αγωνία, το φόβο. Τώρα πια δεν

θα παρέμενε απλός παθητικός θεατής στο έργο της εξαφάνισης της κόρης του· θα λάμβανε δράση, θα έλεγε δικές του ατάκες, και οι πράξεις του θα επηρέαζαν τη ροή της πλοκής, την έκβαση της ιστορίας – ίσως προς το καλύτερο ίσως προς το χειρότερο. Αυτό το άγχος – και ο φόβος, και ο φόβος – ήσαν πολύ ογκώδη για να τα χωρέσει μόνο μέσα του. Έτσι, αν και δεν είχε σκοπό, σχεδόν αυτόματα σχημάτισε τον αριθμό του Λούκη.

Ο Λούκης δεν ήταν φίλος του. Τον ήξερε μέσω της γυναίκας του, τον συμπαθούσε, έκανε παρέα μαζί του, αλλά δεν ήταν δικός του φίλος. Εκείνον όμως πήρε τηλέφωνο. Γιατί στο πάνθεο των δικών του φίλων δεν πίστευε ότι θα έβρισκε στήριξη για την παράτολμη πράξη που επρόκειτο να κάνει. Ίσως επειδή ακριβώς ήσαν φίλοι του και νοιάζονταν περισσότερο για εκείνον παρά για την κόρη του. Χωρίς να το σκεφτεί σε βάθος, πίστευε ότι ο Λούκης θα κατανοούσε την απελπισία του και την αποκοτιά που επρόκειτο να κάνει.

Α και κάτι ακόμα: τον ντρεπόταν λιγότερο. Μέσα από ποιος ξέρει ποια νοητικά μονοπάτια, ο Μπαμπάς ντρεπόταν λιγότερο τον Λούκη. Ε, άλλο ένα: Σαν τέλειωναν όλα αυτά, όταν το βιβλίο με αυτή την απαίσια ιστορία θα έκλεινε και θα έμπαινε στο πιο ψηλό ράφι της μνήμης, ο Μπαμπάς θα μπορούσε να έβαζε και τον Λούκη εκεί, τον αφύσικο σύμμαχο-συνένοχο, χωρίς μεγάλη αναστάτωση στη ζωή του.

Ο Λούκης; Ο Λούκης ήξερε κάτι που ο Μπαμπάς αγνοούσε. Ήξερε πως πολλές φορές καθημερινοί, απλοί άνθρωποι, που ψωνίζουν στη λαϊκή και βλέπουν χαζοσειρές στην τηλεόραση, καλούνται να πράξουν ηρωικές πράξεις. Ήξερε πως οι ήρωες δεν ανήκουν σε μια ειδική συνομοταξία ανθρώπων που προετοιμάζονταν από γεννησιμιού τους για να φερθούν ηρωικά. Δεν βγάζουμε όλοι εξκάλιμπερ από βράχους σε τρυφερή ηλικία, προαναγγέλλοντας το ηρωικό μας μέλλον.

Ο Λούκης ήταν πεπεισμένος ότι πολλοί από εμάς όταν βρεθούμε μπροστά σε εξαιρετικά δύσκολες καταστάσεις φερνόμαστε εξαιρετικά. Όχι μόνο αν βρεθούμε στο χορό χορεύουμε αλλά κάποιιο τον σέρνουμε κιόλας. Κατάλαβε λοιπόν την απελπισμένη δύναμη του Μπαμπά και του συμπαραστάθηκε.

«Τι σου είπαν;»

«Καλύτερα να βρεθούμε από κοντά να τα πούμε,» ψιθύρισε ο Μπαμπάς.

Έχετε ποτέ σκεφτεί τι συζητούν οι διπλανοί σας στις διάφορες καφετέριες, τα καφεενία και τα μπαρ; Για ερωτικές σχέσεις και αδιέξοδα, πού πήγαν ή πού θα πάνε, τι αγόρασαν ή τι θ' αγοράσουν, τη δουλειά τους ή τη δουλειά των άλλων, το πόσο κοντοί, ψηλοί, παχιοί, λεπτοί, καλοί ή κακοί είναι οι ίδιοι/άλλοι/διπλανοί...

...ίσως κάποιοι συζητούν και για πιο ασυνήθιστα θέματα, κάποιο φόνο, μια φοβερή απώλεια, ένα μεγαλόπνοο σχέδιο να φύγουν στην άλλη άκρη του κόσμου, να τολμήσουν να ενώσουν τη ζωή τους με τη ζωή κάποιου άλλου...

... ή να σώσουν τη ζωή της κόρης τους.

«Ποιος σε πήρε τηλέφωνο;» ρώτησε ο Λούκης με πρόδηλη περιέργεια.

«Ξέρεις ότι κοντά ένα μήνα ψάχνω να βρω άκρες να διεισδύσω στον κόσμο της παιδικής πορνείας...» άρχισε ο Μπαμπάς. Ο Λούκης έγνεψε.

«Δύο επαφές μέχρι τώρα φτούρησαν. Αυτός ο Ολλανδός που μου πούλησε κάτι πορνοκασέτες και μια αγγελία σ' ένα σάιτ εδώ στην Ελλάδα.»

«Τι έλεγε αυτή;»

«Για σκληρό, μη λογοκριμένο πορνό με παιδιά,» σιγομίλησε ο Μπαμπάς χαμηλώνοντας το βλέμμα από ντροπή· σηκώνοντάς το από θυμό.

«Έστειλα email,» συνέχισε, «και την περασμένη βδομάδα και έλαβα δύο DVD με...» ξεροκατάπιε.

«Τους ξανάστειλα email ζητώντας αληθινό πράγμα. Προχθές τους ξαναενόχλησα κι έδωσα τον αριθμό του κινητού μου. Με πήραν τηλέφωνο σήμερα.»

Κούνησε ο Λούκης το κεφάλι του ερωτηματικά.

«Ήταν ένας τύπος που ήθελε να μάθει αν ξέρω τι ζητάω, πόσο επικίνδυνο είναι, τι σημαίνει πραγματικά... λες και τηλεφώνουσε από κέντρο υιοθεσίας και με προετοίμαζε ψυχολογικά.»

»Α φυσικά με προειδοποίησε για το κόστος.»

«Τι του είπες εσύ;»

«Τα έχασα λιγάκι,» ψευτογέλασε ο Μπαμπάς προδίδοντας το τεράστιο άγχος που είχε βιώσει. «Προσπάθησε να το παίξω χαλαρός αλλά όχι πολύ μάγκας. Του είπα ότι ξέρω τι κάνω, έχω κάνει ταξίδια στην Άπω Ανατολή και ξέρω τι γουστάρω. Εδώ όμως δεν είναι Άπω Ανατολή, μου είπε. Τα πράγματα είναι επικίνδυνα. Το ξέρω, του είπα. Και είμαι έτοιμος ν' αναλάβω το ρίσκο και να πληρώσω, αρκεί ν' αξίζει. Και τι γουστάρεις, φίλε; με ρώτησε.»

»Εκεί τα χρειάστηκα, Λούκη.» Πράγματι, η φωνή του τσάκισε και τα δάκρυα κύλησαν. Ε πού να πάμε πια;

«Τι να του 'λεγα, ρε Λούκη; Τι;» Ανάβει τσιγάρο απανωτά από το προηγούμενο. Το χέρι του τρέμει.

«Ήθελα να τον είχα μπροστά μου να τον πλακώσω στο ξύλο, να τον πνίξω... Μου ζητούσε να του δώσω παραγγελία... Ακούς; Σαν εμπόρευμα... Και μιλάμε για έναν άνθρωπο, ένα παιδί μάλιστα!» ούρλιαξε ψιθυριστά. Τα γδαρμένα μάτια του σαρώνουν τα γύρω τραπέζια αστραπιαία.

Ο Λούκης δεν μιλούσε. Ήταν περιττό.

Ο Μπαμπάς αναστέναξε και συνέχισε: «Του είπα ότι ψάχνω ένα κοριτσάκι, να 'ναι όμορφο, καστανό ή ξανθό ή μελαχρινό δεν έχει σημασία, αλλά να είναι όμορφο και υγιές και λεπτό και το πολύ 6-7 χρονών.»

»Δύσκολα μας τα λες, μου είπε εκείνος αμέσως. Πολύ μικρά τα θες. Θα πληρώσω, του ανταπάντησα εγώ. Ξέρεις για τι λεφτά μιλάμε, με ρώτησε και όταν μου είπε κόντεψε να μου πέσει το τηλέφωνο από το χέρι. Τριάντα εκατομμύρια! Συνήλθα γρήγορα και του είπα ότι τόσα λεφτά δίνω μόνο για ελληνόπουλο όχι για κάνα χτικιάρικο ρουμανάκι ή γυφτάκι. Άρχισε τα μα-μου αυτός, όμως του το ξέκοψα. Ελληνόπουλο ως 7 χρονών το πολύ και σκάω τριάντα εκατομμύρια μετρητοίς όποτε θέλεις, το τηλέφωνο το έχεις, να μη χάνουμε το χρόνο μας. Και του το 'κλεισα.»

«Και τα λεφτά; Πού θα βρεις τόσα λεφτά;» αναφώνησε ο Λούκης εμβρόντητος.

Χαμογέλασε πικρά ο Μπαμπάς. «Αυτό δεν το έχω σκεφτεί. Το μόνο που σκεφτόμουν ήταν να βρω την Αστάρτη. Μετά θα έβλεπα.»

«Δεν είναι ολοκληρωμένο σχέδιο.»

«Έχεις καλύτερο;»

«Η Αστυνομία;»

«Δεν έχει βρει τίποτα. Τίποτα. Ούτε κι οι ντετέκτιβ,» τον πρόλαβε προτού ρωτήσει.

«Οπότε τώρα περιμένουμε να σε πάρει τηλέφωνο.»

«Κι αν με πάρει;»

«Θα δούμε τι θα κάνουμε. Θα μιλήσουμε στην αστυνομία, κάτι θα βρεθεί. Αρκεί να βεβαιωθούμε ότι πρόκειται για την Αστάρτη.»

Την Αστάρτη. Δηλαδή οποιοδήποτε άλλο παιδί θα τους πουλούσαν, και κατά συνέπεια θα σωνόταν, δεν τους έκανε; Η σκέψη, τρομερή και βαριά σαν εφιάλτης δίχως ξύπνημα, πέρασε κι από των δυονών το μυαλό. Απέστρεψαν το βλέμμα όλο ντροπή.

«Κι αν...» ξεκίνησε ο Μπαμπάς.

«Δεν έχω απάντηση,» είπε ο Λούκης και ξεροκατάπτε. «Αν δεν είναι η Αστάρτη αλλά κάποιο άλλο παιδί... ο θεός κι η ψυχή σου, Κώστα. Ο θεός κι η ψυχή σου.»

Κανείς θεός όμως δεν θα έβγαζε ετυμηγορία, καταδικαστική ή αθωωτική, ώστε να ηρεμήσει η συνείδηση του Μπαμπά. Μόνος του θα σήκωνε αυτό το βάρος, μόνος του θα το έριχνε από την από εδώ ή από κει μεριά. Θα στέριωνε τη ζωή του παιδιού του στον χαμό ενός άλλου;

Τέτοια διλήμματα δεν μαστιγώνουν το πετσί των περισσοτέρων μας. Ούτε αναγκαζόμαστε να φοράμε εφ' όρου ζωής το τρίχινο πουκάμισο μιας τέτοιας απόφασης.

Δεν θα ήταν η πρώτη φορά που μια ζωή θυσιάζεται για να επιτευχθεί ένας σπουδαίος στόχος. Η Ιφιγένεια και η γυναίκα του πρωτομάστορα θα σας το θυμίσουν, αν το έχετε ξεχάσει – και αυτές μόνο από τη δική μας ματοβαμμένη παράδοση. Όμως αυτά συνέβαιναν σε μυθικούς χρόνους, με ουράνιους καλούς και τιτάνιους κακούς, με βασιλιάδες και κάστρα που φιγούραραν σε όνειρα και θρύλους και όχι στα πρωτοσέλιδα φτηνών περιοδικών.

Ακόμα και αν σωνόταν η Αστάρτη, ο Μπαμπάς θα είχε χάσει την αθωότητα και τη μακαριότητα των αδοκίμαστων από τη μοίρα.

Ο Λούκης τον άφησε να φύγει χωρίς κουβέντα μόλις ο Μπαμπάς έκανε να σηκωθεί.

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΕΣ ΓΕΥΣΕΙΣ

Γιατί είχαν αργήσει τόσο πολύ σήμερα; Παρ' ότι δεν είχε ρολόι (που δεν ήξερε να διαβάξει πολύ καλά έτσι κι αλλιώς) και παρ' ότι το κλειστό παντζούρι μπέρδευε τις ώρες εμποδίζοντας τον καυτό ήλιο να μπει μέσα, το πουλάκι της Αστάρτης ήξερε πολύ καλά και χωρίς εξωτερικά βοηθήματα ότι η ώρα ήταν περασμένη και πού στο καλό ήσαν οι άλλοι να της ανοίξουν για να πάει στην τουαλέτα;

Το παιδί γυρνοβολούσε στο δωμάτιο ανήσυχο και βασανισμένο από την οδυνηρή πίεση στο υπογάστριο. Ήξερε ότι δεν μπορούσε να κάνει τσίσα της εκεί μέσα, στην κρεβατοκάμαρα, ακόμη και σε μια τόσο βρώμικη κρεβατοκάμαρα. Όμως δεν μπορούσε να κρατηθεί για πολύ ακόμα. Κανονικά δεν θα κρατιόταν καθόλου, θα άφηνε τη φύση να αναλάβει. Όμως φοβόταν το θυμό των δύο αντρών όταν έρχονταν και έβλεπαν μια λιμνούλα αχιστά ούρα στο πάτωμα.

Πονούσε. Από την αρχή ήξερε ότι οι δύο άντρες ήσαν κακοί και δεν την αγαπούσαν. Σιγά σιγά όμως συνειδητοποιούσε πως δεν ήξεραν ν' αγαπάνε καθόλου, τίποτα, κανέναν.

Οι συνθήκες φυλάκισης και απομόνωσής της, οι ατέλειωτες ώρες μοναξιάς και κακοποίησης δύο μήνες τώρα την είχαν επηρεάσει. Και σίγουρα θα άφηναν σημάδια, αν βέβαια έμενε τίποτα πάνω στο οποίο να μπορούν να μείνουν σημάδια.

Όμως και η Αστάρτη άφηνε τα δικά της σημάδια πάνω στις συνθήκες. Τις μεταμόρφωνε. Σαν να ήταν ένα πρίσμα μέσα από το οποίο το κατάμαυρο, κοφτερό φως των τωρινών απάνθρωπων συνθηκών διαθλούταν και μεταμορφωνόταν σε κάτι άλλο, λιγότερο σκληρό. Πονούσε, μέσα κι έξω, αλλά δεν διαλυόταν. Αν αυτή η δύναμη πήγαζε από μόνη της, γενέθλιο δώρο μιας καλής μοίρας ή αν οφειλόταν στο γενναίο θρέψιμο με αγάπη των γονιών της είναι κάτι που έχει λίγη σημασία.

Πήγε και ξαναξάπλωσε στα ζαρωμένα σεντόνια, πασχίζοντας να βουλευτεί για να ξεχάσει τον πόνο στην κοιλιά της. Ήταν μάταιο. Σήμερα το δάσος ήταν κατάμαυρο. Ηττημένη, παρά τη θέλησή της, σηκώθηκε από το

κρεβάτι και πήγε στην άλλη άκρη του δωματίου, μπροστά από την μπαλκονόπορτα. Κατέβασε το βρακάκι της, κάθισε ανακούρκουδα και σχεδόν αυτόματα ένιωσε τα ζεστά ούρα να επελαύνουν θριαμβευτικά. Τι ανακούφιση! Μόλις τέλειωσε, σηκώθηκε, κοίταξε με τύψεις τα χάλια που είχε κάνει και πήγε στο κρεβάτι.

Σε λίγο άλλο ένα μαρτύριο θα ξεκινούσε. Η πείνα.

Και η δίψα.

Ως τ' απόγευμα ακόμα και τα σαν αγγουράκια του χάμπουργκερ τα νοσταλγούσε με ανείπωτη λαχτάρα. Πεινούσε και διψούσε ελεεινά. Το δωμάτιο, ζεστό από την κάψα του καλοκαιριού και τα ούρα να ζέχνουν, είχε μια ατμόσφαιρα αποπνιχτική. Η ζέστη, τα βρώμικα σεντόνια, η δίψα και η πείνα, τα ούρα και το μακριά των γονιών της χόρευαν χαιρέκακα τριγύρω της.

«Μαμάκα μου!»

Τα μάτια της πραξικοπηματικά αποφυλάκισαν την απόγνωσή της. Αρχισε να σιγοκλαίει.

Πώς να φύγω από δω μέσα; Σηκώθηκε και δοκίμασε για αναρίθμητη φορά το χερούλι της πόρτας, μήπως από μαγεία είχε ξεκλειδώσει από μόνη της. Με τα χίλια ζόρια άνοιξε το παράθυρο, χτύπησε απανωτά το παντζούρι, του κάκισσε, παραιτήθηκε. Κρεμάστηκε από το χερούλι της ντουλάπας για να την ανοίξει, αλλά τίποτα. Προσπάθησε να βγάλει την κολλητική ταινία από το στόμα της, αν και ήξερε ότι όσες φορές το είχε προσπαθήσει όχι μόνο δεν τα είχε καταφέρει αλλά τις είχε φάει από πάνω όταν το κατάλαβαν μετά ότι την είχε πειράξει.

Έβαλε πάλι τα κλάματα. Πεινούσε. Το στόμα της εκλιπαρούσε για λίγο νερό. «Πώς να βγω από δω μέσα;»

Αποκαμωμένη ξάπλωσε και αποκοιμήθηκε.

Ήταν περασμένες πέντε το απόγευμα όταν άνοιξε η πόρτα και μπήκε ο Νίκος με βήμα βαρύ. Στα έτσι κι αλλιώς αγριεμένα χαρακτηριστικά του φαινονταν ξεκάθαρα οι συνέπειες του χθεσινοβραδινού μεθυσσιού. Με το που μπήκε μέσα σούφρωσε τη μύτη του.

«Τι στο διάολο έγινε εδώ μέσα;» μονολόγησε πάρα είπε στο παιδί που κοιμόταν. Στην άκρη του δωματίου είδε νερά. Πήγε και σκούνηξε τη μικρή, της έβγαλε την ταινία που έπιανε γύρω από το λαιμό της.

«Σήκω.»

Η Αστάρτη ξύπνησε. Άνοιξε τα μάτια της, γύρισε αργά και τον κοίταξε, αλλά δεν σηκώθηκε.

«Σήκω, είπα. Πάμε να κατουρήσεις,» της είπε βραχνιασμένα, με φωνή τσακισμένη από την κραιπάλη που είχε κρατήσει ως τα ξημερώματα.

Τον κοιτούσε με μάτια που δεν πετάριζαν. Ήταν μίσος αυτό; Τι έκαιγε τόσο πυρακτωμένα μες στις καρφωτές κόρες της;

«Τι με κοιτάς έτσι;» τρόμαξε ο Νίκος. «Άργησα. Τι θες τώρα;» Το βλέμμα της τον κέντριζε, του τρυπούσε το κρανίο.

«Θα σηκωθείς τώρα ή θες ν' ακούσεις καμιά χριστοπαναγία;» της είπε με υποτιθέμενο τσαμπουκά αλλά στ' αλήθεια αμυνόμενος.

Η Αστάρτη έμεινε να τον κοιτάει, έντονα, επικριτικά, οργισμένα. Σηκώθηκε με το που κατάλαβε ότι ο άντρας ετοιμαζόταν να τη χτυπήσει. Αυτός ήταν πιο κακός από τον λιγδιάρη. Δεν είχε μαλακώσει καθόλου. Η Αστάρτη κατάλαβε ξαφνικά πως αυτός ο άνθρωπος δεν είχε γνωρίσει ποτέ την αγάπη στη ζωή του. Ποτέ. Δεν υπήρχε ως αίσθηση ή εμπειρία και γι' αυτό και δεν θα μπορούσε ποτέ να την αναγνωρίσει. Η αναπηρία του αυτή τον έκανε πολύ κακό, πολύ επικίνδυνο. Ο Σπύρος, αντίθετα, είχε αμυδρές αναμνήσεις εποχών που ήταν τυλιγμένος τρυφερά σε αγάπη – πριν πεθάνει η μάνα του, πριν παντρευτεί η θεία του που τον ανάστησε και φύγει στην Αυστραλία. Ελάχιστες στιγμές αγάπης, που αρκούσαν όμως για να του δώσουν μια γεύση και τη λαχτάρα να την ξαναγευτεί.

«Τράβα να κατουρήσεις. Και γρήγορα,» την πρόσταξε με αγριοφωνάρες και κάθισε βαριά στο κρεβάτι. Το κεφάλι του πήγαινε να σπάσει. Τόσα ουίσκια, καπάκι από τα κρασιά που κατέβασε στην ταβέρνα όπου είχε πάει νωρίτερα, έκαναν το κεφάλι του συμφωνική ορχήστρα χωρίς μαέστρο και με μπερδεμένες παρτιτούρες. Σκέφτηκε να πάει να γείρει λίγο στον καναπέ. Ήταν ευκολότερο όμως απλώς να γείρει πίσω στο κρεβάτι όπου καθόταν.

Δεν του πέρασε καν από το μυαλό ν' ακολουθήσει την Αστάρτη στο μπάνιο, όπως έκανε πάντα. Ήδη το ότι είχε κουβαληθεί εδώ σε τέτοιο χάλι για να ταΐσει το σκατό ήταν πολύ. Τι το 'θελε και έφυγε ο Σπύρος στο χωριό από χθες; Θα 'πρεπε τώρα να κουβαλιέται αυτός πρωί και βράδυ για τέσσερις

μέρες. Άντε να πουλήσουν αυτή την αλλόκοτη μικρή να ξεμπερδεύουν. Τελικά θα μιλούσε με τον Ολλανδό μπας και τους έβρισκε κάνα πιο βολικό πελάτη κι ας έλεγε ό,τι ήθελε ο μαλάκας ο Σπύρος. Είχαν χρόνια να κάνουν δουλειά μαζί του γιατί ήταν παράξενος και τους έβγαζε το λάδι. Είχε καλή πελατεία όμως. Έτσι κι αλλιώς ο Σπύρος στο τέλος θα έκανε ό,τι του έλεγε. Άντε να επιστρέψει να δουν τι στο διάολο θα έκαναν με το μαλακισμένο. Γαμώ τον πονοκέφαλό μου, γαμώ!

Η Αστάρτη δεν πήγε στην τουαλέτα. Πήγε στην πόρτα του διαμερίσματος. Κατέβασε το χερούλι. Κλειδωμένη. Χωρίς ν' ασχοληθεί περισσότερο, κατευθύνθηκε στην κουζίνα. Και εκεί η πόρτα του μπαλκονιού ήταν κλειδωμένη. Η κλειδαρότρυπα, στερημένη από το κλειδί της, άφηνε μια εικονίτσα του έξω κόσμου να μπει στην κλειστή κουζίνα. Αμέσως, χωρίς να βιάζεται, πήγε στο μπάνιο. Σκαρφάλωσε πάνω στη λεκάνη και από εκεί στο καζανάκι. Βόγκηξε η πορσελάνη κάτω από τα τριάντα δύο κιλά της αλλά τα βάσταξε. Τέντωσε το χέρι της και πιάνοντας το πόμολο άνοιξε το παραθυράκι του μπάνιου. Έβγαξε στο σκοτάδι του αεραγωγού.

Βρε καλώς την, την προϋπάντησε η ταγκή μυρωδιά κλεισούρας και μούγλας. Έλα, σε περιμέναμε, την καλωσόρισαν τα σκουπίδια και το τσιμέντο τρεις ορόφους πιο κάτω.

Τεντώνοντας το ανάστημά της, τα χέρια της έφταναν στο πεζούλι του μικρού παραθύρου αλλά όχι και στην έξω άκρη του για ν' αγκιστρωθούν. Έκανε ν' ανέβει.

Δεν είχε αρκετή δύναμη. Το καζανάκι διαμαρτυρήθηκε καθώς προσγειώθηκε πάνω του με φόρα. Για μια στιγμή έμεινε ακίνητη, να καταλαγιάσει ο θόρυβος και να πάψουν οι ηχητικοί κυματισμοί να ταράζουν τη λίμνη της ησυχίας.

Ξαναδοκίμασε. Με σφιγμένα δόντια και ρυτιδιασμένο μέτωπο στήριξε το βάρος της στις παλάμες για ν' ανέβει στο πεζούλι.

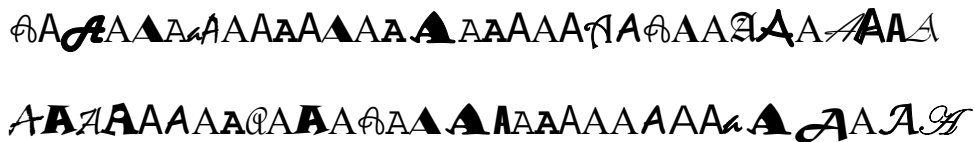
Το καζανάκι εξανέστη που για δεύτερη φορά το ποδοπατούσε με τόση δύναμη.

Έμεινε για λίγες στιγμές ακίνητη. Με τα γυμνά της πόδια πάνω στην κρύα πορσελάνη, τα χέρια κατεβασμένα στο πλάι.

Δεν φτάνω, θύμωσε. Ήξερε μέχρι πού μπορούσε να πηδήσει, τι μπορούσε να σκαρφαλώσει. Είχε πείρα. Από το μαντρότοιχο του σχολείου, τη λεμονιά στον κηπάκο της Γιαγιάννας, τα δέντρα στην Κέρκυρα. Τα εκατοστά που περίσσευαν την κορόιδευαν, αφήνοντάς τη να σιγοβράζει λίγο πιο χαμηλά.

Πήρε βαθιά ανάσα.

Η Αστάρτη ανάσανε βαθιά. Το διάφραγμα της άνοιξε, πλάτυνε, υποδέχτηκε με χαρά τον περίσσιο αέρα.

Το γυαλί ραγίζει αν βομβαρδιστεί με ήχους ορισμένης συχνότητας.

Τράνταξε το γυαλί του παραθύρου, παλλόμενο σε ταλαντώσεις που δεν είχε ξαναζήσει. Ρίγησε ο καθρέπτης: τρεμόπαιξε το είναι των κακόγουστων απλικών εκατέρωθέν του. Η φωνή, η στεντόρεια, ουράνια, χθόνια φωνή απλώθηκε σαν ωστικό κύμα γύρω από το επίκεντρο του λαρυγγιού της μικρής Αστάρτης ταράζοντας τα μήκη κύματος του αέρα, αντηχώντας στον αεραγωγό που, σαν υπερμέγεθες χωνί, την εκτίναξε πάνω και κάτω σαν έκρηξη.

Τα Α ταξίδεψαν μακριά. Σαν άγριος εισβολέας, διέρρηξαν παράθυρα και μπούκαραν σε όλα τα διαμερίσματα της παλιάς πολυκατοικίας.

Η φωνή της Αστάρτης, αγέρωχη, συγκλονιστική, απόκοσμη, διαβολική, αναστάτωσε τα δωμάτια, τις επιπλώσεις, τα πλυμένα πιάτα στους νεροχύτες, τους καθρέπτες και τα φωτιστικά. Ακούστηκε τόσο δυνατά, τόσο απαιτητικά, τόσο υπεράνθρωπα που μόνο οι κάτοικοι της Ιεριχούς θα κατανοούσαν τον τρόπο, τη σκιά, το φως, το βάρος, τον όγκο της φωνής, που είχε σχήμα και χρώμα και γρονθοκοπούσε αφτιά, τούβλα, τσιμέντα, τύμπανα, μηνίγγια, εισχωρούσε στο δεξί ημισφαίριο και ξυπνούσε πρωτόγονες μνήμες βρυχηθμών δεινοσαύρων και μεγαθηρίων, έκοβε χολές και έβρεχε σώβρακα.

Ο Νίκος έκλεισε το παράθυρο του μπάνιου. Αυτό ήταν το εύκολο. Μέχρι εκεί ήξερε τι έπρεπε να γίνει. Μετά;

Το παιδί στο πάτωμα τον κοίταζε αδιάντροπα. Άφοβα!

Την άρπαξε από τα μαλλιά. Σέρνοντας, την πήγε στην κρεβατοκάμαρα όπου την πέταξε πάνω στο κρεβάτι, σήκωσε το χέρι του και ετοιμάστηκε να της το κατεβάσει πάνω στο πρόσωπο. Θυμήθηκε όμως ότι επρόκειτο για ακριβό εμπόρευμα και όπου να 'ναι θα την πουλούσαν, έτσι άλλαξε γνώμη. Την ξανάρπαξε από τα μαλλιά και λερώνοντάς την με την άπλυτη ανάσα του από αλκοόλ και τσιγάρα της φώναξε κατάμουτρα, «Μην τολμήσεις να ξαναφωνάξεις έτσι σε σκότωσα!»

Η Αστάρτη δεν φοβήθηκε. Παρόμοιες απειλές είχε ακούσει πολλές φορές από τη Γιαγιάννα, ακόμη και από τη Μαμά, όταν έκανε διαβολικές αταξίες. Ο θάνατος ήταν ανύπαρκτος, ασαφής σαν απειλή. Η πείνα όμως, η δίψα, ο πόνος στις ρίζες των μαλλιών της, η μοναξιά, όλα τούτα ήσαν πολύ υπαρκτά, απείρως σαφή. Το χειρότερο ήδη συνέβαινε. Δεν φοβόταν πιο πολύ.

Συνέχισε να τον κοιτάζει. Τα κομμένα χαρακτηριστικά, το πρόδηλο σάστισμα, μαζί με τον πονοκέφαλό του τον καθιστούσαν γελοίο. Η Αστάρτη για πρώτη φορά στη ζωή της περιφρόνησε κάποιον. Ήταν άλλο ένα πρωτόγνωρο συναίσθημα, χωρίς όνομα βέβαια, με ελαφρώς στυφή γεύση, σκουριασμένο μέταλλο και απόσταση. Τον περιφρόνησε σαν πεσμένο χάμω παγωτό, τι κρίμα που χάθηκε η υπόσχεση της γεύσης του, μα τώρα είναι βρώμικο, λερωμένο, ξοδεμένο και για πέταμα. Όπως αυτός ο άνθρωπος. Απλώθηκε η αηδία στο πρόσωπό της, δεν ήξερε να την κρύψει, κι ο Νίκος τη διάβασε. Διάβασε την περιφρόνια, το ψηλότερο σκαλοπάτι απ' όπου τον κοιτούσε το ξεμαλλιασμένο κορίτσι, και πώς... πώς! του έφυγε ένας ανεξέλεγκτος λυγμός, σαν ν' αντίκρισε, στιγμιαία, το είδωλό του, τη ζωή του σ' έναν πιο όμορφο καθρέπτη, που δεν του χαριζόταν.

Τινάχτηκε. Φυγή ή μάχη, τον ρώτησε άλογα ο νους του, ο έτσι κι αλλιώς όχι συνηθισμένος σε πολυσύνθετες σκέψεις και λεπτές χροιές συμπεριφοράς. Γρυλίζοντας όρμησε κατά πάνω της, την έπιασε από το λαιμό και την κόλλησε στον τοίχο. Η Αστάρτη βόγκηξε από το τράνταγμα, τα χέρια της ενστικτωδώς σκάλωσαν στη μέγγενη της παλάμης του καθώς της έσφιγγε τον λαιμό.

Άλλος πόνος. Δεν. Ήταν. Σαν. Όταν. Έσπασε. Το. Πόδι. Της. Σαν. Την. Ωτίτιδα. Που. Της. Μαχαίρωνε. Τ' Αφτί. Σαν. Τους. Κοιλόπονους. Που. Πάθαινε. Δεν. Ήταν. Πόνος... Ήταν... δεν είχε λέξη, μα εσείς, εγώ, την ξέρουμε. Πανικός. Βλέπεις τη ζωή σου ν' απομακρύνεται, *για σου*, γυρνά να σε αποχαιρετίσει και φεύγει, στάσου, θέλεις να φωνάζεις, μη φεύγεις, μα σε προδίδει η ανάσα, φεύγει. Τι κι αν τινάζεις χέρια και πόδια, τόσο ανώφελα: μάτια που πασχίζουν να γραπώσουν το φως: φεύγει (*για!*).

Την άφησε.

Χαλάρωσε το χέρι του. Η Αστάρτη ρούφηξε άπληστα αέρα. Τέτοια γεύση δεν ήθελε να ξαναγευτεί.

Ο Νίκος σωριάστηκε στο κρεβάτι εξουθενωμένος, συγκλονισμένος από όσα είχαν συμβεί τα τελευταία πέντε λεπτά. Η φωνή, τι φωνή ήταν εκείνη, πώς είναι δυνατόν ένα κοριτσάκι πράγμα να μπορεί να στριγκλίζει έτσι, ποιος την άκουσε, τι θα γινόταν τώρα; Ύστερα ήταν το βλέμμα της. Τον ταρακουνούσε μέσα του. Ήθελε να την πνίξει, να τη λιανίσει, να την κάνει να σταματήσει να τον κοιτάζει έτσι.

Η Αστάρτη ξερόβηξε απανωτά, καταπίνοντας γλυκό αέρα. Άου, πονάω! Σκούπισε τα δάκρυα που είχαν κυλήσει άθελά της, έτριψε το λαιμό της. Ο Νίκος δίπλα της βαριανάσαινε.

«Πεινάω.» Η ζωή απαιτούσε το μερτικό της.

Ο άντρας, χαμένος στον κυκεώνα των χαοτικών σκέψεών του δεν την άκουσε. Πού είχαν μπλέξει; Πώς θα την ξεφορτώνονταν; Άξαφνα η προοπτική κάτι να πάει στραβά και να τους μαγαλώσουν μπουκάρε απρόσκλητα στη μονοδιάστατη σφαίρα της πραγματικότητάς του.

Μη να τη σκοτώσουν και να ξεφορτωθούν το πτώμα προτού μπλέξουν χειρότερα; Αυτό το παιδί δεν ήταν σαν όλα τ' άλλα που είχαν εμπορευτεί. Άντε στη χειρότερη περίπτωση να έκλαιγαν ασταμάτητα, οπότε τα πλάκωναν στα Λεξοτανίλ και ηρεμούσαν. Χίλιες φορές να έκλαιγε το μπάσταρδο. Αυτό ήταν εξωφρενικά ήρεμο. Έπρεπε να το είχε καταλάβει από την πρώτη στιγμή στο δάσος. Κανένα παιδί δεν ξέρει να προφυλαχτεί τόσο επιδέξια. Μα ήταν τόσο ωραία. Γι' αυτό και την έκλεψε μέρα μεσημέρι, πού, στην Αλόνησο μάλιστα, στο νησί του πατέρα του, που τον ξέρουν όλοι. Καλό το γαμήσι αλλά είχαν και μια επιχείρηση με τον Σπύρο κι έπρεπε να έχουν τα μάτια τους

δεκατέσσερα μην τους ξεφύγει τίποτα και μετά τα χάνουν όλα και βρεθούν ισόβια ή, στην καλύτερη περίπτωση, φυγάδες σε καμιά Αργεντινή – αν προλάβουν. Πώς είχε πέσει σε τέτοια λούμπα; Καλά ο Σπύρος, αυτός ήταν κάπως αργόστροφος, δεν σκάμπαζε πολλά, αλλά ο ίδιος, που περνιόταν και για ξύπνιος;

Τι λέει το μπάσταρδο τώρα;

«Πεινάω,» επανέλαβε η Αστάρτη.

Θα την ξεφορτωθώ τώρα. Θα την πνίξω, θα τη χώσω σε μια βαλίτσα και θα πάω να την πετάξω στη θάλασσα. Την κοίταξε που τον κοίταζε. Μ' ένα βλέμμα που, ακόμα κι αν τη σκότωνε, δεν θα έσβηγε, θα καρφωνόταν πάνω του ανεξίτηλα.

«Πεινάω,» είπε πάλι η Αστάρτη, με τον ίδιο εμφατικό τόνο, σαν να δηλώνει μια αναντίρρητη αλήθεια, όπως ότι ο ήλιος δύει το βράδυ και η ίδια πεινάει.

Ο Νίκος σηκώθηκε, πήγε στο σαλόνι και επέστρεψε με μια σακούλα με διάφορα σκατολοΐδια που είχε αγοράσει σ' ένα περίπτερο. Της τα πέταξε στο πάτωμα, την κοίταξε για λίγο ακόμη και μετά έκανε μεταβολή. Βγήκε, έκλεισε την πόρτα και την κλείδωσε. Κλικ κλικ.

ΓΙΑΓΙΑ, ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙΣ ΤΟΣΟ ΜΕΓΑΛΑ ΑΥΤΙΑ;

Φωνή! Πού έφτασες; Ταξίδεψες μακριά; Διαπέρασες τοίχους και κλειστά παράθυρα; Ξύπνησες κοιμισμένα αφτιά; Φωνή! Προτού σβήσουν οι φθόγγοι σου, έδωσες το ηχητικό σου μήνυμα σε κάποια ψυχή; Ή πέθανες μόνη, χωρίς ακροατές, χωρίς αποτέλεσμα, άδοξα, ανώφελα και εκνευριστικά;

Ο αεραγωγός ταξίδεψε τους φθόγγους πάνω και κάτω σε όλο του το μήκος με προθυμία.

Να μπω;

Στον τέταρτο τα φωνήεντα βρήκαν το μπάνιο καθαρό και πρόσφατα ανακαινισμένο σε τόνους του μπλε και του κίτρινου μιας ιταλικής εταιρίας ακριβών ειδών υγιεινής. Ο διάδρομος άνοιξε και άφησε τη φωνή να περάσει στο καλαίσθητα επιπλωμένο σαλόνι, τις δύο λιτά διακοσμημένες κρεβατοκάμαρες, το μικρό WC (ακόμα με τα φθαρμένα πλακάκια του εξήντα οκτώ). Έφτασε ως την κουζίνα, με τις εντοιχισμένες συσκευές και τα ντουλάπια από μπλε βακελίτη, γλίστρησε πάνω στη λεία και καθαρή επιφάνεια των πάγκων εργασίας και σώθηκε στα διπλά παράθυρα της μπαλκονόπορτας.

Οι αισθητικά ευαισθητοποιημένοι ιδιοκτήτες, ένα ζευγάρι εύπορων ιδιωτικών υπαλλήλων, εκείνη τη στιγμή έπαιζαν ρακέτες και φλέρταραν με σοβαρά εγκαύματα σε μια πολύβουη παραλία της Ρόδου.

Να τα πω;

Στο πρώτο ρετιρέ του πέμπτου, η Ελένη Χ. είχε αφήσει το μπάνιο σε μια κατάσταση βομβαρδισμού-cum-εκπτώσεις στο Zara. Δεν ήταν πάντα τόσο ακατάστατη, αλλά είχε πέσει πολλή δουλειά στο αρχιτεκτονικό γραφείο αμέσως πριν φύγει και μόλις που πρόλαβε να φτιάξει τη βαλίτσα της και να φτάσει κακήν κακώς στον Πειραιά για να πάρει το πλοίο που θα την πήγαινε στη Φολέγανδρο όπου την περίμενε η παρέα της. Η φωνή βρήκε τα ταμπόν εκεί που τα είχε αφήσει η Ελένη για να θυμηθεί να τα πάρει, το φορτιστή του κινητού πεσμένο κάτω από την καρέκλα όπου είχε φτιάξει στα γρήγορα τη βαλίτσα, την κουζίνα να σουφρώνει τη μύτη της από τους δύο γιαρμάδες που σάπιζαν στα ξεχασμένα σκουπίδια.

Τοκ τοκ...

Βρε καλώς τη! Το παραθυράκι του μπάνιου στο δεύτερο ρετιρέ άνοιξε για να υποδεχτεί τη φωνή. Κόπιασε να σε φιλέψω κάτι. Δεν θες; Ν' ακουστείς ζητάς μόνο; Αχ μωρέ, το ζευγάρι που μένει εδώ έχει πάει για μπάνιο στον Ωρωπό σήμερα. Θα γυρίσουν όμως νωρίς το βράδυ, μαυρισμένοι και ελαφρώς κουρασμένοι.

Κατέβηκε η φωνή τον αεραγωγό στον δεύτερο, μα όσο κι αν έψαξε στο διαμέρισμα του Αριστοτέλη Π. δεν βρήκε ψυχή. Για κακή της τύχη, το προηγούμενο βράδυ ο Αριστοτέλης είχε γνωρίσει έναν κα-τα-πλη-κτι-κό τύπο και μετά από μια νύχτα σεισμικού σεξ χουζούρευε τρυφερά μαζί του στο κρεβάτι, όπου έδιναν φιλιά, πιπιλούσαν ρώγες και χούφτωναν τα περήφανα πουλιά τους.

Είναι κανείς εδώ; άνοιξε διστακτικά και αποκαρδιωμένα η φωνή το παράθυρο του πρώτου.

Ναι; Ποιος είναι; Τι είναι τούτη η φωνή που σκούζει σαν σφαχτάρι;

Η Αντιγόνη Κ.-Π. πετάχτηκε σκουριασμένα από την πολυθρόνα της μπροστά στην τηλεόραση. Τι είναι τούτο, Παναγιά μου; Έκανε να χαμηλώσει την ένταση της τηλεόρασης, αλλά σκούνηξε το τηλεχειριστήριο και το έριξε χάμω. Να σκύψει ήταν ό,τι χειρότερο μπορούσες να της ζητήσεις. Πήγε στην τηλεόραση και την έκλεισε από το κουμπί.

Κάποιος φωνάζει. Τι φωνή είναι τούτη;

Τα κόκκαλά της, που για ογδόντα εννιά χρόνια την υπηρετούσαν, της έκαναν με γκρίνια το χατίρι και βιάστηκαν να την πάνε στο μπάνιο για να κοιτάξει τι γινόταν. Σιωπή. Τι στο διάτανο ήταν αυτό;

Πήγε να φωνάξει, να ρωτήσει, αλλά πού να βγει φωνή. Ο γέρικος λαιμός της είχε ερημωθεί από το κάπνισμα εβδομήντα δύο χρόνων, αρνιόταν να παραγάγει τίποτα περισσότερο από βραχνούς, υπόγειους ήχους, κάτι ανάμεσα σε βαρύ έπιπλο που σέρνεται σε αγυάλιστο παρκέ, συναχωμένη γάτα και τραχύ βελούδο.

Ως τον δεύτερο, και αν, έφτασε η δική της φωνή. Άλλωστε το παράθυρο δεν μπορούσε να το ανοίξει. Το 'χει αφήσει κλειστό αυτή η διαβολεμένη η Τερέζα, μα ποτέ να μην καταλαβαίνει αυτό το κορίτσι τι της

λες; Φιλιπινέζικα, τι διάολο μιλάνε στη χώρα της, έπρεπε να μάθει για να συνεννοηθεί μαζί της;

Δεν ήταν η φαντασία της. Τη φωνή την άκουσε ξεκάθαρα. Όλα κι όλα, μπορεί στα ογδόντα εννιά της το σώμα της να την πρόδιδε καθημερινά, αρνούμενο να επιτελέσει λειτουργίες που μέχρι πρότινος ήσαν τόσο απλές και δεδομένες, όμως το μυαλό της δεν είχε φυράνει. Απλώς κάποια πράγματα συνδέονταν με κάποια άλλα πια, και η ροή της μνήμης ακολουθούσε πιο μακριά μονοπάτια.

Περίμενε λίγο ακόμα. Τελικά αποφάσισε να γυρίσει πίσω όταν ξάφνου η ίδια φωνή, πιο δυνατή, πιο ξεκάθαρη, μπούκαρε από το κλειστό παράθυρό της σαν λάμια που απαιτεί αίμα.

Σκιάχτηκε η γριούλα. Κάτι σφίχτηκε μέσα της κι η Αντιγόνη έφερε μεμιάς το χέρι της στο λαιμό. Η φωνή... είχε μέσα σειρήνες βομβαρδισμού, τη βιάση να κρυφτείς, την αγωνία αν όταν ξαναβγείς στην επιφάνεια θα είναι όλα στη θέση τους ή τα θωρείς για τελευταία φορά. Είχε κάτι από το χωνί των Επονιτών που έσκιζε την πεινασμένη νύχτα της κατοχής. Είχε και κάτι από αγριεμένη άρια μιας Μαντάμας Μπάτερφλαϊ προτού πέσει να σκοτωθεί.

Κι έπειτα κόπηκε, άξαφνα. Δεν έσβησε όπως η προηγούμενη.

«Παναγιά μου,» αναφώνησε άηχα. «Σήμερα βρήκε να έχει άδεια η κοπέλα;»

Τι να κάνει;

Τηλέφωνο τον Αριστοτέλη. Να πάει να δει εκείνος. Έτρεξε, όσο μπορούσε να τρέξει, στο καθιστικό και σήκωσε το τηλέφωνο.

«Δεν είμαι εδώ αυτή τη στιγμή, παρακαλώ αφήστε μήνυμα. Please leave a message». κेलάρυσε η φωνή του γιου της δίγλωσσα. Η γριά έκλεισε το τηλέφωνο. Σιχτίρισε από μέσα της, περισσότερο θυμωμένη όχι με τον γιο της που έλειπε, καλά έκανε το παιδί, τι θα έκανε κυριακάτικα, αλλά με τον εαυτό της και την ανημπόρια της. Δεν ωφελούσε να τηλεφωνήσει στην κυρά Χρυσούλα από κάτω, θα έλειπε στο χωριό μ' όλη της την υστερική οικογένεια. Με τους άλλους από πάνω δεν είχε πολλά πάρε-δώσε, εκτός από την πεταχτή σαν κολίμπρι Ελένη του πέμπτου, που ερχόταν και την έβλεπε επειδή της άρεσε ν' ακούει ιστορίες για τον πόλεμο και την Αντίσταση και πώς η Αντιγόνη έθαψε δύο συζύγους και σπούδασε κιόλας. Η Ελένη όμως

έλειπε, πέρασε να της το πει, ζήτησε κι από τη γριά να πει στη βοηθό της να της ποτίζει το μπαλκόνι για μια βδομάδα.

Το διαμέρισμα του τρίτου ήταν άδειο από τότε που πέθανε η Μαρίκα. Σπάνια έβλεπε τον γιο της – Χριστέ μου, τι γομάρι που ήταν – να πηγαινοέρχεται αλλά πάλι η Αντιγόνη δεν είχε το συνήθειο να κρυφοκοιτάζει.

Από πού είχε ακουστεί η φωνή; Δεν μπορεί να ήταν από την τηλεόραση. Σίγουρα.

Το κινητό του Αριστοτέλη! Πάτησε τη μνήμη τρία στο τηλέφωνο.

«Ναι;»

«Ωχ, εσένα πήρα, μωρέ Ντίνα;»

«Θεία Αντιγόνη εσύ είσαι; Καλησπέρα!» ακούστηκε η μπουκωμένη φωνή της ανιψιάς της. «Τι κάνεις;»

«Καλά είμαι. Τον γιο μου ήθελα να πάρω,» παραδέχτηκε με μισή καρδιά η γριά γυναίκα και αμέσως το μετάνιωσε γιατί γνώριζε ότι μόλις έδωσε άλλη μια αφορμή στο σόι να νομίζει ότι είχε κουρκουτιάσει.

«Θες τίποτα;»

Δίστασε.

«Όχι, πάτησα λάθος κουμπί. Τα λέμε, Ντίνα μου. Όλοι καλά;»

«Ναι, ναι, μόλις φάγαμε, τα πιάτα πλένω. Ο Αριστοτέλης;»

«Καλά, καλά. Άντε γεια τώρα.»

»Το κέρατό μου!» είπε η γριά Αντιγόνη βραχνιασμένα μόλις έκλεισε το τηλέφωνο. Σε ποια μνήμη είχε το κινητό του γιου της;

Δεν το θυμήθηκε. Αλλά και να το θυμόταν, ο Αριστοτέλης είχε μεριμνήσει να το έχει κλειστό. Θα ήταν βέβηλο ένας ηλεκτρονικός ήχος να διασαλεύσει την ερωτική κατάνυξη με τον... πώς τον είπαμε; Λούκη!

Ναι καλά τώρα. Απ' όλη την Αθήνα, απ' όλους τους γκέι άντρες, απ' όλους τους άντρες που απλώς πηδιούνται με άντρες και την άλλη μέρα το παίζουν ετερό γαμιάδες, απ' όλα τα μπαρ, απ' όλα αποτυχημένα φλερτ, τις τελματωμένες γνωριμίες και τα κακά κρεβάτια, στον Λούκη βρέθηκε να πέσει και να κάτσει ο Αριστοτέλης. Μήπως το μυθιστόρημα άρχισε να πνίγεται στις ροζ μπουρμπουλήθρες μιας σαπουνόπερας;

Προτού βάλετε το βιβλίο σε σκονισμένο ράφι ή το ξεχάσετε επίτηδες σε κάποια παραλία, θυμηθείτε τις εξωφρενικές συμπτώσεις με τις οποίες είναι σπαρμένη η ζωή. Συμβαίνουν αυτά. Ναι, ο Λούκης εκείνο το βράδυ του Σαββάτου αποφάσισε να μην περάσει άλλο ένα βράδυ κρατώντας παρέα στη χημικά μουγκή Μαμά αλλά να βγει να χορέψει και, καλώς εχόντων των πραγμάτων, να γνωρίσει κάποιον. Μπορεί στο μπαρ όπου χόρευε ξέφρενα με την παρέα του να μη γνώρισε κανέναν επειδή στην Ελλάδα όλες οι αδερφές το παίζουμε βασιλικότερες του βασιλέως και ντρεπόμαστε να δείξουμε ότι μας αρέσει κάποιος μπας και μας κακοχαρακτηρίσει. Μετά στο πάρκο όμως κιάλαρε τον λεβεντόκορμο Αριστοτέλη, πλευρίστηκαν, αντάλλαξαν κάτι περισσότερο από τις συνηθισμένες τετριμμένες μικροκουβέντες και κατόπιν παρότρυνσης του Λούκη πήγαν σπίτι του, όπου αγάπησαν κι αγαπήθηκαν μέχρι που ο ήλιος άρχισε να ψήνει τα ήδη φλογισμένα σεντόνια και ο Λούκης σηκώθηκε να κλείσει τα παντζούρια.

«Πού πας;» μουρμούρισε μισοκοιμισμένος ο Αριστοτέλης με μισό μάτι ανοιχτό.

«Έρχομαι,» του είπε ο Λούκης και πήγε στην τουαλέτα να κατουρήσει. Μμμμ! Τι ωραίος άντρας, χαμογέλασε ευτυχισμένος ο Λούκης κατουρώντας με μάτια κλειστά. Η αγαλλίαση του να ξυπνάς αβίαστα ένα πρωινό Κυριακής πλάι σε κάποιον που όλη τη νύχτα σε χάιδευε και σε κοιτούσε στα μάτια, σε άνοιγε στα δυο για να μπει μέσα σου και να γίνετε ένα, σε φιλούσε μέχρι που να σου ρουφήξει το μεδούλι, το σπέρμα, το μυαλό, τον μεθούσε. Μμμμ! είναι παράδεισος, ο μόνος παράδεισος που επιφυλάσσει η ύπαρξή σε αυτές τις διαστάσεις. Αρκεί να μην τον μολύνει με ανησυχίες για το αύριο και για το χθες, για το αν ο κήπος με τα φρούτα του έρωτα του θα καρπίσει και αύριο.

Γύρισε στο κρεβάτι και πήρε τον Αριστοτέλη αγκαλιά. Φιλήθηκαν νυσταγμένα, έκλεισαν τα μάτια και αποκοιμήθηκαν σε αυτή την άβολη, υπέροχη στάση.

«Μένεις μόνος σου;»

«Ναι. Από κάτω μένει η μάνα μου. Δεν έχει πρόβλημα όμως,»
βιάστηκε να προσθέσει ο Αριστοτέλης. «Ξέρει για μένα.»

Επιτέλους! Κάποιος που δεν κρύβεται, σκέφτηκε με ανακούφιση και
χαρά ο Λούκης.

«Και τι λέει;»

Έπιναν καφέ στη βεράντα του Λούκη, με κατεβασμένες τις τέντες,
γυμνοί, με τα πόδια τους να παίζουν μεταξύ τους τα δικά τους παιχνίδια.

«Τίποτα δε λέει. Στην αρχή μόνο, όταν της πρωτόπα, ή μάλλον η ίδια
με ρώτησε αν μ' αρέσουν οι άντρες-»

«Σε ρώτησε εκείνη;» τον διέκοψε έκπληκτος ο Λούκης. Κανένας
γονιός, απ' όλους τους φίλους του τους γκέι και τις λεσβίες, δεν προσέγγιζε
ποτέ το θέμα της σεξουαλικότητας του παιδιού του με δική του πρωτοβουλία.
Ήταν λες κι ολόκληρες οικογένειες ζούσαν γύρω από ένα ναρκοπέδιο.

«Ναι,» γέλασε ο Αριστοτέλης. «Η μάνα μου είναι πολύ ντόμπρος
άνθρωπος. Ό,τι έχει να πει το λέει έξω από τα δόντια.»

Ο Λούκης έγειρε το κεφάλι του σ' ένα άηχο μπράβο.

«Όταν της το 'πα, λοιπόν, με κοίταξε και μου είπε, "Όπως αγαπάς,
γίόκα μου. Μόνο να ξέρεις ότι διάλεξες δύσκολο μονοπάτι."»

«Της είπα ότι δεν το διάλεξα. Δεν ήταν επιλογή μου. Είναι σαν να λες
αν θα διαλέξεις να έχεις καστανά μάτια ή πράσινα. Ή τα έχεις ή δεν τα έχεις.»

«"Ναι, αλλά είναι επιλογή σου αν θα κρύβεις το αληθινό τους χρώμα ή
όχι", μου είπε τότε η Αντιγόνη και μ' έστειλε.»

Ο Λούκης καταλάβαινε πολύ καλά για τι μιλούσε ο καινούργιος φίλος
του.

«Και ξέρεις τι μου είπε τότε;» τον κέντρισε ο Αριστοτέλης.

«"Ο κόσμος", μου είπε, "δεν φτιάχτηκε για γυναίκες και πούστηδες.
Εμείς είμαστε οι απ' έξω, οι πλην, οι αλλιώτικοι. Γι' αυτό σου λέω, διάλεξε
δύσκολο μονοπάτι, να πηγαίνεις ενάντια στο ρεύμα".»

«Καλά, η μάνα σου πρέπει να είναι και γαμώ τις γυναίκες,» ζήλεψε ο
Λούκης, που η δική του κυρά Βιβή το μόνο που έκανε ήταν να κλαίει και να
προσεύχεται και μόνο στα στερνά της εκτίμησε τον γιο της πραγματικά.

«Είναι,» δήλωσε ο Αριστοτέλης και άναψε τσιγάρο.

«Κάτσε να την πάρω ένα τηλέφωνο. Σήμερα έχει άδεια η βοηθός της και θα είναι μόνη της.» Σηκώθηκε και μπήκε μέσα.

«Έλα μαμά. Τι γίνεται;»

«Ευτυχώς που πήρες.»

«Τι έγινε;» ανησύχησε ο Αριστοτέλης.

«Άκουσα μια φωνή.»

«Σαν τη Ζαν ντ' Αρκ;»

«Μην κοροϊδεύεις, Αρίστο. Σου λέω, άκουσα κάτι παράξενο,» είπε σοβαρά η γριούλα, ανακουφισμένη που την είχε πάρει ο γιος της. Μα γιατί δεν θυμόταν σε ποια μνήμη είχε το κινητό του; Κάπως έτσι μπέρδευε και τις δικές της αναμνήσεις, σαν τις μνήμες του τηλεφώνου. Ήξερε ότι ήσαν εκεί αλλά δεν θυμόταν πού να τις ψάξει.

«Πού την άκουσες;»

«Εδώ. Σπίτι.»

«Πού; Μέσα στο σπίτι;» άρχισε να δυσπιστεί ο Αριστοτέλης.

«Απ' έξω ερχόταν. Απ' το μπάνιο. Τον αεραγωγό.»

«Ε κάποιος θα φώναζε.» Τι τον σκότιζε τώρα με φωνές και χαζομάρες.

«Δεν ήταν συνηθισμένη φωνή, Αρίστο. Ταράχτηκα που την άκουσα.»

«Τι είπε;»

«Δεν είπε τίποτα. Απλώς φώναξε Α.» Ούτε στο ένα εκατομμυριοστό δεν προσέγγιζε η βραχνή, βαρύτονη φωνή της την ψιλή, διαπεραστική φωνή που είχε ακούσει.

«Ε κάποιος θα φώναζε,» επανέλαβε ο γιος της ανυπόμονα.

«Αυτό σου λέω κι εγώ. Κάποιος φώναζε. Ή μάλλον κάποια.»

«Θα σκοτώνονται πάλι οι από κάτω.»

«Λείπουνε όλοι. Αυτή η φωνή ήταν πέρα για πέρα απόκοσμη.»

«Μην ανοίξεις σε κανέναν.»

Η μάνα του άρχισε να εκνευρίζεται. Μα δεν άκουγε τι του έλεγε; Γιατί δεν έδειχνε ενδιαφέρον; Γρήγορα συνειδητοποίησε ότι έτσι που του τα έλεγε προφανώς δεν του έδινε να καταλάβει τι είχε γίνει.

Τι είχε γίνει όμως;

«Αρίστο, ανησυχώ. Ήταν φριχτή η φωνή.» Πώς να του την περιγράψει;

«Άκουσες τίποτα άλλο;»

«Όχι. Μόνο τη φωνή. Δυο φορές. Μετά ησυχία.»

Δίσταζε να της το πει. Ήξερε ότι ήταν υποτιμητικό, αλλά από την άλλη φαινόταν η πιο πιθανή εκδοχή.

«Βρε μαμά, μήπως τη φαντάστηκες;»

Σιωπή.

«Μαμά;»

«Θα τα πούμε όταν γυρίσεις. Γεια τώρα.» Το έκλεισε.

Δάγκωσε το ρυτιδιασμένο, λιπόσαρκο κάτω χείλι της. Άναψε τσιγάρο.

«Ανάθεμά σας γηρατειά!» έβρισε από μέσα της. Όχι μόνο την εμπόδιζαν να είναι αυτάρκης, όπως όλη της τη ζωή, χωρίς κεχαγιάδες και τιμητές πάνω από το κεφάλι της, αλλά σαν να μην έφτανε η σωματική αδυναμία (μα να μην μπορεί να πάει να ελέγξει η ίδια τι ήταν αυτή η φωνή;), ο κόσμος, οι δικόι της άνθρωποι, προτιμούσαν να πιστέψουν ότι φύραινε το μυαλό της.

«Ανάθεμα.» σιχτίρισε πάλι και άρχισε να τρέμει από οργή. «Όσο περνά ο καιρός θα 'ναι όλο και πιο δύσκολο να πείθω τους άλλους ότι δεν τα έχω χάσει.»

Ανάθεμα.

Ο Αριστοτέλης έκλεισε το κινητό του με λίγη πίκρα, λίγες τύψεις. Τι της το 'πε αυτό τώρα; Ήξερε ότι την πλήγωσε.

Φωνές... Τι φωνές άκουγε τώρα; Γύρισε στο μπαλκόνι.

«Τι έγινε;» ρώτησε ο Λούκης που τον είδε συνοφρυωμένο.

«Τίποτα. Η μάνα μου ακούει φωνές.»

«Σαν την Ιωάννα της Λωρραίνης;» είπε ο Λούκης και ρούφηξε μια γουλιά καφέ.

Ο Αριστοτέλης χαμογέλασε.

«Ναι, σαν την Ιωάννα της Λωρραίνης.» Άπλωσε το πόδι του στα σκέλια του άντρα απέναντί του, του χάιδεψε τ' αρχίδια και το χαλαρό πουλί του. Ο Λούκης χαμογέλασε πονηρά. Έγειρε πίσω.

ΚΑΛΗΝΥΧΤΑ

«Θα ήθελα να είχα ένα χάρισμα, σαν αυτά που έχουν οι ήρωες σε ταινίες. Ένα χάρισμα που τους επιτρέπει να κάνουν υπεράνθρωπα κατορθώματα, όπως να επικοινωνούν με τους νεκρούς, να μαντεύουν το μέλλον, να ανακαλύπτουν τι κρύβεται πίσω από την ύφανση της ζωής. Θα ήθελα μετά από εβδομήντα λεπτά κινηματογραφικών δυσκολιών και βασάνων, το σενάριο να μου επιφύλασσε ατάκες όπως, "Ξέρω τη λύση!" ή "Επιτέλους βρήκα τι πρέπει να κάνω!" Θα 'θελα...»

Το μουλιασμένο μαξιλάρι την άφησε να θέλει. Είχαν ακούσει τα πούπουλά του ουκ ολίγα θέλω, ακόμα περισσότερα να, πρέπει, θα. Τι να της κάνει; Άντε πάλι, στριφογυρίζει. Ησυχασμό δεν έχει. Δεν θα καταλάβει ότι μες στο σκοτάδι, στις 4 τα ξημερώματα, ξαπλωμένη στο κρεβάτι δεν θα λύσει τίποτα; Ας κοιμηθεί να ησυχάσουμε όλοι.

Η Μαμά πήρε άλλο ένα από τα ευτυχισμένα χαπάκια και σε λίγο ηρέμησε, αφήνοντας τα θέλω της να θάφτουν άκλαυτα.

Ο Μπαμπάς στριφογυρίζει σε άλλους ρυθμούς: Να ή να μην.

- Να ειδοποιήσω την αστυνομία ή όχι;
- Να συνεχίσω αυτή την παρακινδυνευμένη και αβέβαιη επαφή με τους σωματέμπορους ή να καθίσω στ' αβγά μου;
- Να ψάξω να βρω χρήματα μόνος μου ή να ξεχάσω εντελώς αυτή τη λύση;
- Να τα εκμυστηρευτώ όλα στη γυναίκα μου ή να μην την μπλέξω καθόλου;
- Να περιμένω νεότερες εξελίξεις από τις έρευνες των ντετέκτιβ ή να δοκιμάσω μόνος μου;

Να... να μην... Ο πυροβολικός ρυθμός της φούγκας για ορχήστρα διλημάτων δεν τον άφηγε να κοιμηθεί. Ζήλεψε τη Μαμά που ανέπνεε βαθιά, παραδομένη στον φαρμακευτικό της λήθαργο. Κοιμήθηκε τελικά κι αυτός, κάποια στιγμή όταν το κορμί του επικράτησε του νου του, αλλά και στα όνειρά του τα να και τα να μην συνέχισαν τη μάχη.

Ο Λούκης κοιμόταν ήρεμα σαν φρεσκοαλλαγμένο και καλοταϊσμένο μωρό. Ο έρωτας θρέφει. Το αγνό χαμόγελο που στόλιζε τα χείλη του τροφοδοτούταν από το χθεσινοβραδινό σεξ και την υπόσχεση για αγκαλιτσες που τον περίμεναν, όταν ξανάβλεπε το παιδί που γνώρισε. Τι ωραίος άντρας, όπως του άρεσαν, ανοιχτός, πρόσχαρος, αρρενωπός, δασύτριχος και αθλητικός χωρίς όμως να ξημεροβραδιάζεται στα γυμναστήρια. Σ' ευχαριστώ, τύχη!

Το παιδί που γνώρισε κοιμόταν κι εκείνο αλλά με πιο ανάμικτα συναισθήματα. Από τη μία χαιρόταν για την καλή του τύχη (ευχαριστώ, ευχαριστώ!) που γνώρισε τον Λούκη, ο οποίος και καλό κρεβάτι έκανε και φαινόταν ότι μπορούσε να πει δυο κουβέντες στη σειρά με περιεχόμενο και συνοχή.

Από την άλλη η χαρά του νερωνόταν κάπως από την ανησυχία του για τη μητέρα του. Όταν γύρισε αργά το βράδυ, τη βρήκε αναστατωμένη και το μεγάλο κρυστάλλινο τασάκι γεμάτο αποτσίγαρο.

«Βρε μαμά, είπαμε να καπνίζεις αλλά όχι κι έτσι!» τη μάλωσε αδειάζοντας το τασάκι στα σκουπίδια.

Εκείνη ξανάρχισε να του λέει για τη φωνή.

«Αρίστο, δεν μπορείς να φανταστείς τι φριχτή φωνή ήταν. Σαν να σφάζουν κάποιον – Όχι! Όχι σαν να σφάζουν, έχω δει σφαγμένους και δεν φώναζαν έτσι. Ήταν σαν... σαν...

(στριμωγμένα γουρούνια που σκληρίζουν πριν από τη σφαγή)

σαν...

(πτώση από ψηλά, χωρίς το γδούπο του κεφαλιού)

σαν...

(το ουρλιαχτό των φρένων σε πολύνεκρο δυστύχημα)

σαν...»

«Βρε μαμά, μήπως είχε κανείς την τηλεόραση πολύ δυνατά;»

Η περιφρόνια στο βλέμμα της είχε χέρι που τον χαστούκισε.

«Λες να μην καταλαβαίνω την τηλεόραση από την αλήθεια;» του είπε θυμωμένα.

«Καλά, δεν-»

«Είπαμε γέρασα. Δεν ξεμωράθηκα!»

«-δεν είπα τίποτα,» πήγε να δικαιολογηθεί ο γιος της.

«Δεν μπορείς να φανταστείς τον...τον...τον.. πόνο μες στη φωνή. Τη δύναμη!»

«Και πόνος και δύναμη;» την είχε ρωτήσει, αλλά σαν να μην τον άκουσε. Συνέχισε να μιλά για τη φωνή που την είχε στοιχειώσει.

«Καλά, καλά, θα ρωτήσουμε την κυρά Χρυσούλα αν άκουσε τίποτα,» προσπάθησε να κλείσει το θέμα.

«Σου είπα ότι λείπει, κι αυτή κι όλο της το σόι,» του είπε αργά και δυνατά, σαν να μιλούσε σε κουφό ή βλαμμένο. «Όλοι λείπανε από την πολυκατοικία. Ρώτησα και τους από πάνω, στον έκτο. Τώρα δα πριν λίγο γύρισαν απ' τη θάλασσα.»

«Τους είπες για τη φωνή;»

«Όχι. Μη με νομίσουν και τρελή. Βρήκα μια δικαιολογία.» Σούφρωσε τα ρυτιδιασμένα χείλη της.

«Αρίστο, πήγαινε χτύπα στον τρίτο,» του είπε τελικά.

«Μ' αφού δεν μένει κανείς εκεί!» είπε, προσπαθώντας να αποφύγει την αγγαρεία.

«Μπορεί κάποιος να 'ρθε. Αυτός ο ανεπρόκοπος ο γιος της Μαρίκας, θεός σ'χωρέστην.»

Τελικά, για να την καθησυχάσει πήγε και χτύπησε, με κάμποση αμηχανία.

Τον άκουσε η Αστάρτη. Τον άκουσε! Όμως η κολλητική ταινία που της έκλεινε ερμητικά το στόμα και τα σχοινιά που της έδεναν σφιχτά τα χέρια και τα πόδια την εμπόδιζαν παντελώς ν' αντιδράσει. Τον άκουσε. Εκείνος όμως δεν άκουσε τα αγωνιώδη μουρμουρητά, τα εκκωφαντικά δάκρυα που γλιστρούσαν γρήγορα πάνω στην πλαστική ταινία.

Ο Νίκος κοιμήθηκε ανήσυχα, ροχαλίζοντας περισσότερο από ποτέ, τινάζοντας τα χέρια του και μουρμουρώντας ακατάληπτα. Στα θήτα κύματα του μυαλού του παιζόταν ταινία θρίλερ, γνήσια κόπια του σκηνοθέτη, με πρωταγωνίστρια την πολλακίς βραβευθείσα ανεπανάληπτη Φωνή. Μην έχοντας τίποτα να ζηλέψει από τα αριστουργήματα του Χίτσκοκ, ο εφιάλτης ξεκινούσε με έναν ανεπαίσθητο βόμβο, σαν κουνούπι, ίσως μύγα, μέλισσα, που ακουγόταν από μακριά. Σιγά σιγά πλησίαζε. Και πλησίαζε. Και δυνάμωνε. Ο βόμβος αποκτούσε υπόσταση. Έβγαζε πλοκάμια, πολλά, αναρίθμητα, χοντρά πλοκάμια και ξάφνου τα πλοκάμια τον περικύκλωναν και χώνονταν στ' αφτιά του.

Το σκατόπαιδο, σκέφτηκε ξυπνώντας και ανάβοντας μεμιάς τσιγάρο. Ειλικρινά, αν δεν σκεφτόταν τα εκατομμύρια που άξιζε, θα το είχε καρδώσει. Άκου να τον κοιτάζει έτσι αδιάντροπα, μ' ένα θράσος που του ανέβαζε το αίμα στο κεφάλι. Σαν να μην τον φοβόταν. Πώς ήταν δυνατόν να μην τον φοβάται; Αυτό τον ακύρωνε σαν άντρα, σαν απαγωγέα, σαν βιαστή. Την είχε δέσει όσο πιο σφιχτά μπορούσε για να την τιμωρήσει. Και της είχε κλείσει το στόμα για να μην ξαναβγάλει εκείνη την απαίσια κραυγή. Άκου εκεί!

Τα μάτια της παρακαλούσαν το σκοτάδι να ελαφρύνει, να φλερτάρει λίγο με το φως, να την αφήσει κάτι να κάνει. Έστω να βλέπει.

Δεμένη χειροπόδαρα, μ' εκείνη την απαίσια ταινία να της σφίγγει τα χείλη και τα μάγουλα και το λαιμό, με τα σχοινιά να της κόβουν το αίμα στα πόδια, η Αστάρτη ταξίδευε το βλέμμα της στις μαύρες θάλασσες του σκοτεινού δωματίου. Κακό σκοτάδι. Κακέ Νίκο.

Τον μισούσε. Δεν είχε τη λέξη να το πει, όμως το συναίσθημα, έστω και αβάφτιστο, φούντωνε, έστω και μέσω του αντιθέτου του: δεν σ' αγαπάω!

Κοιτούσε το σκοτάδι που τη σκέπαζε πνιγηρά και αναρωτιόταν γιατί η φωνή είχε μείνει έτσι... σκέτη. Κανένας δεν την άκουσε; Κανένας δεν αντέδρασε; Είχε συνηθίσει όταν φώναζε ο κόσμος γύρω της ν' αλλάζει. Χάλασε το κουμπί pause που σταματά τον κόσμο;

Αυτή τη φορά όμως δεν συνέβη τίποτα. Ούτε φωνές, ούτε υστερίες, ούτε σταυροκοπήματα. Μόνο η αλλαγή στα μάτια του κακού Νίκου. Που ορθάνοιξαν και την άφησαν να δει ότι είχε φοβηθεί.

Όχι αρκετά όμως. Δεν φοβήθηκε αρκετά. Η φωνή, όσο ωραία κι αν ακουγόταν, όσο κι αν τρόμαζε τον κόσμο, δεν ήταν το κατάλληλο κλειδί για να ανοίξει την πόρτα της φυλακής της.

Κι αυτό το φύλλο ήταν μαύρο.

FOR ALL WE KNOW...

«Θυμάσαι όταν γεννήθηκε;»

Της χαμογέλασε. Πώς θα μπορούσε να ξεχάσει; Η Μαμά να βογκάει και να σφίγγεται λες και θα της πεταχτούν τα μάτια έξω. Ο ίδιος να πονάει περισσότερο από εκείνη, ανίκανος να κάνει κάτι για να απαλύνει τις ωδίνες της πέρα από το να την αφήνει να του σφίγγει δυνατά το χέρι. Και μετά ξεπήδησε από μέσα της εκείνο το πλασματάκι. Τοσοδούλι! Σαν... δεν είχε λόγια να το περιγράψει. Μόνο δάκρυα δέους.

Ήταν τόσο όμορφο, κι ας ήταν μες τις μύξες και τα αίματα. Ο Μπαμπάς την πήρε στην αγκαλιά του, ένα θαύμα, ένα μικρό θαύμα, ένα πλάσμα που φτιάχτηκε από εκείνον κι εκείνη, αλλά κι αλλωνών να ήταν δεν θα είχε σημασία, το θαύμα δεν θα μίκραινε. Ένα τόσο δα πλασματάκι που σε μερικά χρόνια θα μιλούσε και σε λίγα περισσότερα θα έκανε του κεφαλιού του.

Η Μαμά και ο Μπαμπάς κάθονταν στη βεράντα τους και έπιναν κάτι αλκοολούχο και δυνατό. Η Μαμά φαινόταν να βρίσκεται σε μια από τις σπάνιες, πια, στιγμές διαύγειας. Σχεδόν όπως ήταν παλιά. Από κάτω, η Αθήνα συνέχιζε την ταραγμένη ζωή της όπως κάθε νύχτα στις τρεις η ώρα τα ξημερώματα.

«Ήμουν κατατρομαγμένη,» είπε η Μαμά δισταχτικά, κοιτάζοντάς τον έντονα. Ο Μπαμπάς όμως δεν ξεκόλλησε από τις αναμνήσεις του.

«Τι ομορφούλα που ήταν!» αναπόλησε και κάτι μέσα του σπαρτάρισε.

«Ήμουν τρομοκρατημένη,» επανέλαβε η Μαμά.

«Γιατί; Όλα πήγαν τόσο καλά,» της χαμογέλασε.

Τον κοίταξε. Με μια ένταση που χωρούσε πάγο και φωτιά και προϊστορικές κραυγές. Τώρα που ένιωθε ένα τέλος να πλησιάζει, της Αστάρτης, το δικό της, της σχέσης τους, κάποιο τέλος διαισθανόταν πως έρχινε τη βαριά σκιά του πάνω τους, ένιωθε την ανάγκη να του ανοιχτεί και να του δείξει την πληγή της.

«Κώστα. Η Αστάρτη (αγκάθια, αγκάθια)... Πριν σε γνωρίσω, όχι πολύ καιρό πριν, είχα... μένει έγκυος.»

Ο Μπαμπάς προσγειώθηκε στο τώρα. Την άκουγε με όλη του την προσοχή, αυτή τη γυναίκα, την τόσο όμορφη και δυνατή και καπάτσα και καυλωτική, τη γυναίκα του, που αγαπούσε και γαμούσε και δεν χόρταινε ούτε το ένα ούτε το άλλο, τη σύντροφό του, που είχε πάψει να τρέφεται και καιγόταν από μέσα σαν κεράκι που, πόσο φυτίλι να 'χει πια, θα σβήσει. Ξεροκατάπια.

«Ήταν λίγο χαζός ο τρόπος που έμεινα έγκυος. Από μια καλοκαιρινή γνωριμία.» Χαμογέλασε φέρνοντας στον νου με δυσκολία και πολύ αδρά τα χαρακτηριστικά του Σουηδού. Ούτε το όνομά του δεν θυμόταν (Ολε).

«Και;»

«Το κράτησα. Παρ' ότι όλοι πέσανε πάνω μου να με μεταπείσουν, αποφάσισα να το κρατήσω. Ήθελα κάτι δικό μου. Είχα απογοητευτεί από τους άντρες και τις σχέσεις. Τέλος πάντων.»

Σώπασε για λίγο. Ο Μπαμπάς περίμενε. Με κάτι σαν απογοήτευση και φόβο, νοιάξιμο και λίγη λύπη περίμενε ν' ακούσει τι θα έβγαζε η σύντροφός του από το κλειδαμπαρωμένο μπουντρούμι πάνω από το οποίο ζούσαν μαζί δέκα χρόνια τώρα.

«Τον γέννησα πολύ εύκολα, πιο εύκολα απ' την Αστάρτη...» Τα λόγια δυσκολεύονταν να συνεχίσουν.

«Δεν τον είδα καθόλου. Τον πήραν αμέσως. Πιο μετά, τον είδα στη θερμοκοιτίδα του. Γεμάτος σωληνάκια και μάσκες, κλειστά μάτια.»

»Δεν τα άνοιξε ποτέ.»

Περίμενε να κλάψει. Φοβόταν ότι λέγοντας στον άντρα της τι είχε συμβεί τότε θα πνιγόταν σε χείμαρρους ανεξέλεγκτων δακρύων. Όμως τα μάτια της παρέμειναν στεγνά.

«Δεν κλαίω!» είπε παραξενεμένα, κοιτάζοντας τον Μπαμπά ερωτηματικά.

«Μόλις σου είπα για τον γιο μου που γέννησα και πέθανε και δεν κλαίω. Γιατί;»

Ο Μπαμπάς της έπιασε το χέρι, το έσφιξε. Την προσκάλεσε στην αγκαλιά του.

«Περίμενα ότι θα έκλαιγα...»

«Ίσως τον έκλαψες αρκετά. Ίσως έκλεισε αυτή η πληγή,» της ψιθύρισε, καθώς εκείνη χωνόταν στον κόρφο του.

Τελειώνουν άραγε ποτέ τα δάκρυα, συλλογίστηκε ο Μπαμπάς. Κλείνουν οι πληγές; Έφερε στο νου του τη στιγμή που σήκωσε το τηλέφωνο και άκουσε τη Μεί να λέει κλαίγοντας ότι ο Γιώργος και ο Σπύρος και τα παιδιά του Σπύρου είχαν σκοτωθεί σε τροχαίο. Κι οι τέσσερις. Μία κι έξω. Θυμήθηκε πόσο έκλαψε τότε – και μετά, και κάθε φορά που κάποια αθώα, ύπουλη λέξη ή άσχετο γεγονός της καθημερινότητας σκάλωνε σ' αυτή την πληγή κι έζυνε το παιδαριώδες καύκαλο.

Όμως ναι, είχε έρθει μια στιγμή που τα δάκρυα τέλειωσαν. Του λείπουν αλλά δεν κλαίει. Θα υπάρξει τέτοια στιγμή με την Αστάρτη;

«Κι η Αστάρτη;» ψέλλισε η Μαμά.

Ο Μπαμπάς αναστέναξε βαθιά.

«Λες να 'ναι αυτό το ταξίδι της; Λες να έζησε μαζί μας όσο καιρό ήταν γραφτό και τώρα έφυγε γι' αλλού;» τον ρώτησε.

Ξεροκατάπιε εκείνος. Το μυαλό του βραχυκύκλωσε με αυτές τις σκέψεις, τις τόσο επικίνδυνα κοντινές στις δικές του. Δεν είπε τίποτα.

«Τι έχουμε, Κώστα;» είπε, χωμένη ακόμη στην αγκαλιά του.

«Δεν καταλαβαίνω...»

«Τι έχουμε; Ως άνθρωποι; Τι δικαιούμαστε;»

«Κάθομαι εδώ στα χέρια σου και σ' αισθάνομαι... ακούω τους χτύπους της καρδιάς σου. Αυτό είναι όλο;»

«Αυτό είναι όλο!» απάντησε η ίδια στον εαυτό της και σηκώθηκε από τον κόρφο του. «Δεν ξέρω αν αύριο θα είμαστε έτσι. Αν θα τους ξανακούσω ποτέ. Το ελπίζω, το προσμένω, το απαιτώ! αλλά δεν το ξέρω.»

«Κι ας χτίζω όλη μέρα κάθε μέρα σχέδια πάνω σε σχέδια σαν οδοφράγματα ενάντια σ' αυτό που δεν ξέρω. Ενάντια στην αβεβαιότητα.» Τον αγκάλιασε σφιχτά.

Ο Μπαμπάς δεν μίλησε. Έμειναν σιωπηλοί για πολλή ώρα.

«'For all we know, we may never live again' σιγοτραγούδισε τρεμάμενα η Μαμά. «'...We come and we go like the ripples in the sea...'» Υγράθηκαν τα μάτια της ακούγοντας μέσα της τη φωνή της Νίνα Σιμόουν.

«'Tomorrow was made for some'» λέει, Κώστα. Και δεν ξέρουμε για ποιους.»

Ξεροκατάπιε πάλι ο Μπαμπάς και κάτι μέσα του σφίχτηκε ακόμη πιο ασφυκτικά.

«Κλαίω για την Αστάρτη, αλλά δεν είναι αλήθεια. Για μένα κλαίω. Για μένα. Που δεν ξέρω. Που φοβάμαι μη μείνω μόνη αύριο. Για μένα κλαίω.»

«Δεν είναι αλήθεια-» πήγε να αντιτάξει βραχνά ο Μπαμπάς, όμως πρόλαβε να το σκεφτεί καλύτερα. Για τον εαυτό του έκλαιγε κι εκείνος. Για τον ακρωτηριασμό που είχε υποστεί.

«Δεν θέλω να χάσω κι εσένα,» συνέχισε η Μαμά. «Μου φτάνει το τώρα. Πρέπει να μου φτάνει που ακούω τους χτύπους της καρδιάς σου, τώρα! Θέλω να μάθω να ζω με λιγότερα. Με κομμένο αυτό το κομμάτι μου. Θέλω να μάθω ν' αρκούμαι σε όση ομορφιά βρίσκω. Σαν δώρο απ' το χρόνο, που δεν ξέρω την ημερομηνία λήξης του.» Μια σιωπή κάθισε πάνω τους, για πρώτη φορά χωρίς να καίει.

«Δεν θ' αντέξω να χάσω κι εσένα, Κώστα. Δεν θα τ' αντέξω.» Τον έσφιξε πολύ, πάρα πολύ.

Τα λόγια της φτερούγισαν στο μυαλό του, αδυνατώντας να βρουν κάπου να καθίσουν. Του έλεγε κάτι πολύτιμο. Κάτι που συνάμα τον αναστάτωνε. Συλλογίστηκε τη μοναξιά για την οποία του μιλούσε. Την ήξερε την κυρία. Δεν την ήθελε πάλι μουςαφίρισα στη ζωή του.

'Το κορμί της γυναίκας του ήταν πολύ αληθινό πάνω του. Τωρινό.

'Tomorrow was made for some...' Το ήξερε το τραγούδι.

'Oh, but tomorrow may never come...'

Τη σφιχταγκάλιασε.

Κάποιου το τέλος είχε έρθει. Κάποιος θα έμενε πίσω.

Αντίο.

Υπάρχουν άνθρωποι που μαράζωσαν από το κλάμα και τον πόνο στην καρδιά. Όπως στα παραμύθια. Σε κάποιους τα μαλλιά άσπρισαν αυτονυκτί και ξέφυγαν από τη ζωή σαν βάρκα που έχει κόψει τον κάδο της. Υπάρχουν

άνθρωποι που, την ώρα που θάβουν τον νεκρό τους, κάνουν χώρο εκεί δίπλα και για τους ίδιους. Ναι, ο καρδιακός μυς συνεχίζει να αντλεί αίμα, τα ζωτικά όργανα συνεχίζουν να επιτελούν λιγότερο ή περισσότερο ικανοποιητικά τις λειτουργίες τους, ο άνθρωπος μπορεί να συνεχίζει να κάνει ψώνια, να τρώει, να βλέπει τηλεόραση. Όμως στην πράξη έχει ήδη πεθάνει. Απλώς το σώμα αργεί να πάρει το μήνυμα. Ένα σώμα συνεχίζει να τσουλά, για λίγο, ακόμη και αφού έχει σταματήσει η μηχανή· όπως οι αποκεφαλισμένες κόττες.

Η Μαμά έφτασε στο χείλος της ζωής· κοίταξε κάτω, το κενό. Κι ήταν τόσο ελκυστικό. Υποσχόταν λήθη, ανακούφιση, μια χαλάρωση της καρδιάς, ένα ζεστό παλλό για τον παγωμένο νου.

Εκείνο το πρωί, την ημέρα που κάθισε με τον Μπαμπά στο μπαλκόνι και μίλησαν, είχε ξυπνήσει με μια ακατάστατη ντουλάπα για κεφάλι, όπως κάθε μέρα τελευταία εξαιτίας των υπνωτικών. Αν μπορούσε θα κοιμόταν κι άλλο, συνέχεια, αλλά είχε πιαστεί η μέση της.

Από το σαλόνι ακουγόταν το ράδιο. Θα το είχε αφήσει ανοιχτό ο Μπαμπάς προτού φύγει. Μια αντρική φωνή εκφωνούσε άδεια λόγια για κάποιο ανούσιο θέμα της επικαιρότητας. "Υπουργού... εχθές... δήλωσε ότι θα... δεν υπάρχουν σαφές αποδείξεις ότι..." Διάφορες πεθαμένες λέξεις έφταναν απρόσκλητα, αποσπασματικά στα αφτιά της. Δεν τους έδωσε σημασία. Σκεφτόταν να σηκωθεί αλλά δεν είχε λόγο. Την πονούσε η μέση της.

Κάποια στιγμή σταμάτησε η φωνή να μιλά. Άρχισε μουσική.

Οι νότες απλώθηκαν στο χώρο, πέρασαν και από τα αφτιά της. Την αναγνώρισαν. Οι νότες ξύπνησαν κάποια μη λεκτική μνήμη στο δεξί ημισφαίριο, που στερείται λόγια.

Το ξέρω αυτό το κομμάτι.

Ήταν όμορφο. Τόσο όμορφο. Μακάρι να μπορούσε να υπήρχε μια αχρησιμοποίητη λέξη ώστε να τη βγάλει από τη τριζάτη συσκευασία της και να τη χρησιμοποιήσει για πρώτη φορά για να το περιγράψει. Οι νότες της χάιδεψαν τ' αφτιά. Μπήκαν πιο μέσα.

Δάκρυσε. Τόση ομορφιά. Σ' ένα κομμάτι μουσικής.

Δάκρυσε. Για την ομορφιά. Για το ότι υπάρχει τόση ομορφιά, ακόμα. Υπάρχει ομορφιά. Μεσ στο χαμό και τον πόνο της, έλαμψε το μικρό φωτάκι

της. Ακόμα και το σκοτάδι ομόρφυνε, έγινε σαν απαλό μαύρο βελούδο αντί για τα νυχτερινά αγκάθια που ήταν μέχρι τώρα.

Με σιωπηλά δάκρυα στα μάτια, ακίνητη, αφέθηκε στη μουσική. Υπάρχει ομορφιά, είτε και ξανάπε μέσα της, ή κάτι τέτοιο, δεν ήταν σίγουρη για τα λόγια, ίσως να είχε υπάρξει ζωή, ακόμα. Και χωρίς την Αστάρτη. Ζω ακόμα. Υπάρχει ομορφιά, όπως σε τούτο το κομμάτι μουσικής. Υπάρχουν νότες και άνθρωποι που τις πλάθουν.

Το κομμάτι τέλειωσε. Η γκριζα φωνή ξανάρχισε τα άτονα σχόλια. Όμως η μουσική έμεινε να κυλάει μέσα της, ξεπλέοντας το θάνατο που είχε αρχίσει να την σκληραίνει.

Σηκώθηκε, με μάτια δακρυσμένα, και πήγε στο σαλόνι, στα ράφια με τις κασέτες και τα σιντιά. Άλουστη, αχτένιστη, ξυπόλητη, έψαξε για κάτι που ήξερε πού ήταν. Να τη. Έβαλε την κασέτα στο στέρεο και η μουσική της Έννα, του ολόπρωτου δίσκου της, γέμισε το δωμάτιο. Η Μαμά ξάπλωσε στο πάτωμα ανάσκελα και παραδόθηκε στις μελωδίες.

Της είπαν ιστορίες. Για τους Κέλτες, τη βασίλισσα Βοαδίκεια, που ποτέ δεν παραδόθηκε, το θάνατο και τη ζωή. Είδε και το παιδί της, μες στις νότες. Ήταν όμορφο. Χαμογελούσε. Έπαιζε μαζί τους.

Πάρε, μαμά, πάρε μια μουσική από μένα. Υπάρχουν τόσες. Τόση ομορφιά. Έφυγα, ναι, αλλά είναι σαν τη μουσική που τελειώνει. Δεν χαίρεσαι που την άκουσες; Άκουσε άλλη!

Η κασέτα έφτασε στο κομμάτι που είχε παίζει το ραδιόφωνο. Κοίταξε το εξώφυλλο της κασέτας. Διάβασε τον τίτλο του τραγουδιού που την είχε ξυπνήσει, αναστήσει. *To Go Beyond II*.

Λυγμοί. Το μπουντρούμι άνοιξε τις βαριές πόρτες του για να ξεχυθούν οι σάπιοι λυγμοί.

Ναι, go beyond, για δεύτερη φορά! Go beyond. Πέρνα και ξεπέρνα. Για δεύτερη φορά

ΤΣΑΚ

Η Μαμά και ο Μπαμπάς δεν είχαν κάνει λάθος. Ο απαγωγέας ήταν πράγματι στη λίστα με τα ονόματα που είχαν δώσει στους ιδιωτικούς ντετέκτιβ. Φεύγοντας από Αλόνησο ο Νίκος είχε δηλώσει το πραγματικό όνομά του βγάζοντας εισιτήριο για το αυτοκίνητο και τον ίδιο. Οι έρευνες σύντομα θα έφταναν και σ' εκείνον. Όπως τους ενημέρωσε ο κ. Ρ. στην εβδομαδιαία αναφορά του, είχαν ερευνήσει 289 άτομα, είχαν απορρίψει τα 274 ως μη ύποπτους και τώρα ερευνούσαν τους υπόλοιπους με ρυθμό εννιά την εβδομάδα, Αύγουστος γαρ. Χωρίς να το ξέρει ούτε ο ίδιος, η παρακολούθηση του Νίκου θα ξεκινούσε σε έντεκα ημέρες, δύο μήνες από την εξαφάνιση του παιδιού. Ήταν το τριακοσιοστό δεύτερο όνομα στον κατάλόγό τους. Όμως προς το παρόν παρέμενε απλώς ένα όνομα, όπως όλα τα άλλα.

«Σας ευχαριστούμε για την ενημέρωση,» είπε ο Μπαμπάς. «Και για τις προσπάθειές σας.»

Ο κ. Ρ. τσίτωσε. Ήξερε τι θ' ακολουθούσε.

«Όμως αποφασίσαμε να διακόψουμε.»

«Μας έχουν μείνει μόνο 73 άτομα,» αντέταξε ήρεμα ο κ. Ρ.

Εμάς δεν μας έχουν μείνει καθόλου λεφτά, ήθελε να του πει ο Μπαμπάς αλλά δεν το είπε. Ήταν κάτι που δεν τον αφορούσε. Άλλωστε δεν σταματούσαν λόγω οικονομικής δυσπραγίας.

«Σας ευχαριστούμε. Ειλικρινά, κάνατε καλή δουλειά, φαίνεται και από τις λεπτομερείς αναφορές σας. Αλλά θέλουμε να σταματήσουμε εδώ.»

Ο κ. Ρ. καταλάβαινε. Το είχε ξαναδεί το έργο. Πολλές φορές η αναμονή και οι διαψευσμένες ελπίδες αποδεικνύονταν χειρότερη παρέα από την απώλεια.

«Καλώς. Αν αλλάξετε γνώμη, πάντως, μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου.»

«Θα το έχουμε υπόψη μας, αλλά δεν νομίζω.» Έκλεισαν το τηλέφωνο.

Φτου! Σε έντεκα ημέρες θα άρχιζε η παρακολούθηση του Νίκου και σε ελάχιστο χρόνο θα κινούνταν σοβαρές υποψίες. Γιατί αυτός ο τύπος, που ζει σε μια σπιταρόνα στην Εκάλη πηγαίνει κάθε τόσο σε μια παλιά

πολυκατοικία στο Χαλάνδρι; Τι κάνει εκεί; Σπιτωμένη γκόμενα; Γιατί τα παραθυρόφυλλα είναι συνεχώς κλειστά; Γιατί το διαμέρισμα του τρίτου δεν έχει τηλέφωνο; Ποιος είναι εκείνος ο λιγδιάρης που μπαινοβγαίνει στην ίδια πολυκατοικία και συναντιέται μαζί του; Εραστές; Δεν τους φαίνεται.

Εξαιτίας των ύποπτων στοιχείων, σε δεκαέξι ημέρες θα άρχιζε η παράνομη αλλά καθ' όλα συνηθισμένη παρακολούθηση των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων του κινητού του Νίκου. Σε δεκαεπτά ημέρες ο ντετέκτιβ που είχε αναλάβει την παρακολούθηση θα πεταγόταν από την καρέκλα του απότομα και θα αναφωνούσε, «Ρε πούστη, σε βρήκα!»

Όμως οι έρευνες διακόπηκαν. Οι γονείς της Αστάρτης βαλσάμωσαν τον πόνο τους και είπαν να πορευτούν όσο καλύτερα μπορούσαν, κουτσαίνοντας, ματώνοντας, αλλά ας συνέχιζαν όσο ακόμα μπορούσαν, όσο υπήρχε λίγη, έστω παροδική, ομορφιά.

ΑΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΗ ΑΚΟΗ

Θα ήθελα να έγραφα ένα ολόκληρο βιβλίο για την κυρία Αντιγόνη. Για κάθε ρυτίδα που στολίζει το ξεραμένο πρόσωπό της. Για κάθε άσπρη τρίχα, τώρα που δεν τη νοιάζει πια αν κάθεται εκεί που την έχει χτενίσει. Γι' αυτή τη γυναίκα που πάλεψε με τα κύματα της εποχής της γιατί ήταν προτιμότερος ο ιδρώτας και το αίμα από τον αργό θάνατο της λιμνάζουσας συμβατικότητας.

Θα ήθελα να έγραφα ένα ολόκληρο βιβλίο και για τον Λούκη. Για τα χτυπήματα κάτω από τη μέση που του επιφύλαξε ο κόσμος επειδή αγαπά τους άντρες. Για τα καθημερινά εμπόδια και τους αόρατους τοίχους στους οποίους πέφτει και οι οποίοι για όσους από εμάς ανήκουμε στους «κανονικούς» απλώς δεν υπάρχουν. Για το θάρρος του να μην αρνηθεί, να μην πνίξει τη φύση του.

Θα ήθελα να έγραφα ακόμη ένα βιβλίο για τον κ. Ρ., τον μινιμαλιστικά σκιαγραφημένο χαρακτήρα του ιδιωτικού ντετέκτιβ. Τον μεσήλικα άντρα με τις αρχές κοιλίτσας και τα αραιά γκριζα μαλλιά, ο οποίος από μικρός ζούσε στο παράλληλο, αληθινότερο σύμπαν των βιβλίων – στον πλανήτη της αστυνομικής λογοτεχνίας. Για την εσωτερική του δύναμη ώστε, αντί να απαρνηθεί τον μυθοπλαστικό κόσμο για μια πεζή ζωή στα χνάρια του οικογενειακού δικηγορικού γραφείου, βρήκε το θάρρος να κάνει τη φαντασία του πραγματικότητα, να κυνηγήσει τα όνειρά του και ν' ανοίξει δικό του γραφείο ερευνών. Θα ήθελα να έγραφα για τους αναρίθμητους ανθρώπους που είχαν δει τα μάτια του, για τον πόνο και την αγωνία και τα βίτσια που τους οδηγούσαν στο γραφείο του.

Όμως η κυρία Αντιγόνη, ο Λούκης και ο κ. Ρ. πλαισιώνουν αυτή την ιστορία σαν κάδρο. Το κάδρο μπορεί κι αυτό να διηγηθεί ενδιαφέρουσες ιστορίες αλλά δεν χωρούν εδώ.

Ο Αρίστος δεν άκουσε τη μαμά του όταν του μίλησε για τη φωνή. Ήταν δυσπροσάρμοστη η πληροφορία, τι να την κάνει, πού να τη βάλει; Καλύτερα να την ξεχάσει.

Κι η Αντιγόνη προσπάθησε να την ξεχάσει. Για παρόμοιους λόγους. Δεν ήξερε τι να κάνει για εκείνη τη φωνή που της έσκισε το κυριακάτικο

απόγευμα και της στοίχειωσε τα αφτιά. Καλύτερα να την ξεχάσει, μην την πάρουν για ξεμωραμένη.

Και ο Νίκος έκανε ό,τι μπορούσε να ξεχάσει τη φωνή. Διότι διαφοροποιούσε τη μικρή απ' όλα τα παιδιά που είχε πουλήσει μέχρι τότε. Δεν βοηθούσε ν' αρχίσει να τα βλέπει σαν μονάδες, σαν ανθρώπους. Δυσκόλευε τη δουλειά του αυτό.

Και ο κ. Ρ. επέλεξε να μην ακούσει αυτά που του είπαν οι γονείς του παιδιού. Θα συνέχιζε τις έρευνες, ερήμην τους. Το έκανε αυτό πού και πού, όταν οι πελάτες αποκαρδιώνονταν, αλλά ο ίδιος οσφραίνονταν αίμα. Αν η διαίσθησή του δεν έπεφτε έξω και προέκυπταν τρομερές εξελίξεις, τις αποκάλυπτε στους έκπληκτους πελάτες, οι οποίοι ικανοποιούνταν και πλήρωναν. Αν αντιθέτως οδηγιόταν σε αδιέξοδο, απλώς κρατούσε μυστικό ότι είχε συνεχίσει ίδια πρωτοβουλία τις άκαρπες έρευνες και επωμιζόταν ο ίδιος τα έξοδα. Είναι κάτι που θα έκανε ένας ήρωας σ' ένα φιλμ νουάρ. Η ζωή σαν τέχνη.

ΑΝΩΜΑΛΕΣ ΚΑΙΡΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Κάθε υλικό έχει όρια αντοχής. Αν ξεπεραστούν, σπάει, θρυμματίζεται, διαλύεται. Τα χέρια της Ασάρτης δεν είχαν τη δύναμη να ξεπεράσουν το όριο αντοχής των σχοινιών που την κρατούσαν δεμένη. Παρομοίως, η βία και η κακοποίηση που της επιφύλασσαν οι απαγωγείς της δεν είχαν ούτε αυτές αρκετή δύναμη να κάμψουν την αντοχή της Ασάρτης. Και τα σχοινιά και η Ασάρτη άντεχαν για πολύ ακόμα.

Βέβαια, κυκλοφορούν και ψαλίδια, που απλώς παρακάμπτουν τα όρια αντοχής.

Πάλευε η μικρή ενάντια σε κάθε λογική να λύσει τα σχοινιά. Την έπνιγε η ταινία στο στόμα. Τις τρεις μέρες που ερχόταν ο Νίκος να την ταΐσει και να την ποτίσει, ήταν συνεχώς δεμένη. Ακόμη και όταν της έβγαζε την ταινία για να φάει, καθόταν κοντά της, έτοιμος να της φράξει το στόμα έτσι και τολμούσε να βγάλει κιχ.

Θύμωνε η μικρή. Μεσ στη σχετικότητα της κατάστασής της, τα πράγματα είχαν χειροτερέψει πολύ.

Θέλω να φύγω να φύγω θέλω να φύγω θέλω να φύγω φύγω φύγω, ήταν η μόνιμη επωδός, το κολλημένο ρεφρέν στο βινύλιο της σκέψης της. Να φύγω...

Πώς;

Για πρώτη φορά στη ζωή της μικρής Ασάρτης, δεν έβγαине πρώτο στον διεθνή διαγωνισμό σημαντικότερης ερώτησης το πανταχού παρόν *Γιατί*; αλλά το χοντρότερο, λιγότερο δημοφιλές *Πώς*; Δεν την ένοιαζε γιατί βρισκόταν εκεί, γιατί ο Νίκος της φερόταν άσχημα, γιατί δεν μπορούσε να λύσει τα σχοινιά, γιατί δεν μπορούσε ν' ανοίξει το παντζούρι. Δεν την ένοιαζε καν γιατί δεν είχε ακούσει κανέναν τη φωνή της. Το μόνο που την έκαίγε ήταν το *πώς* θα κατάφερνε να ξεφύγει.

Πώς να την άκουγαν;

Πώς;

Όση ώρα ο Νίκος την κοίταζε βλοσυρά να τρώει χωρίς όρεξη τις κρύες πατάτες και το κοτόπουλο, εκείνη σκεφτόταν πώς, πώς, πώς. Κάθε μπουκιά, κάθε ανάσα ήταν μαριναρισμένη και περιτυλιγμένη σε μικρά πώς.

Έτρεχε το μυαλό της όσο η ίδια παρέμενε ασάλευτη. Ένιωθε τη φωνή να βράζει μέσα της, έτοιμη να εκραγεί και να σείσει ολόκληρο το δωμάτιο, αλλά συγκρατιόταν. Ήξερε τη ζεματιστή αίσθηση των χεριών του να σφίγγουν το λαιμό της.

Ο Νίκος διαισθανόταν το θυμό της μικρής και επίσπευδε τις διαδικασίες αγοραπωλησίας όσο περισσότερο μπορούσε. Κατέβασε την τιμή, αρκεί να πρόφτανε να την ξεφορτωθεί σύντομα, όσο πιο σύντομα γινόταν. Σαν ζωώδης χαρακτήρας που ήταν, είχε καλή επαφή με τα ζωώδη ένστικτά του, και εκείνα του έκρουαν καμπάνες κινδύνου. Αν όλα πήγαιναν καλά και ο Ολλανδός δεν τους έκανε καμία κουτσουκέλα, θα είχαν βρει πελάτη ως τα τέλη της εβδομάδας. Μόνο που ίσως αναγκάζονταν να τη φυγαδεύσουν από Κύπρο και όχι από Ιταλία. Δεν του άρεσε αυτό του Νίκου, δεν τους εμπιστευόταν τους Κυπρίους, αλλά δεν θα χάλαγε εκεί. Αρκεί να μην του έκανε χαλάστρα αυτή η διαβολική μικρή. Έτοιμος ήταν να τη χτυπήσει μόνο και μόνο για τον τρόπο που τον κοίταζε, αλλά συγκρατιόταν. Δεν έκανε το εμπόρευμα να είναι ελαττωματικό, τώρα στο τέλος.

Σκέφτηκε να τη ναρκώσει. Ειδικά από αύριο που θα ερχόταν να τη φυλάει ο Σπύρος. Ο ίδιος έπρεπε να πάει στην Πάτρα να κανονίσει κάποιες άλλες δουλειές για μια δυο μέρες. Ναι, θα την νάρκωνε.

Τη νάρκωσε.

Εκείνο το βράδυ η Αστάρτη ονειρεύτηκε αλλιώς.

Μικρό καλό παιδί μου.

Θα επιβιώσεις εκεί που θα πας; Θα αντέξουν οι ψυχικοί αρμοί σου τη βία; Κι εσύ, καλό μου παιδί, πόσο θα σκληρύνεις για ν' αντέξεις; Γιατί, ω ναι, αντέχουμε. Οι πιο πολλοί. Αλλά σκληραίνει το πετσί μας για να κρατήσει έξω τον πόνο. Μόνο που κρατά έξω και την αγάπη.

Θα πεις αντίο στην αγάπη, καλό μου παιδί;

Αγάπη. Μμμ. Δεν ασχημονεί... soft as an easy chair... πιο κρύα από το θάνατο... like a red red rose... wider than Victoria Lake... είναι ζάλη... is the drug for me... ένας σκύλος απ' την κόλαση... a longevity factor... is a stranger... είναι ελέφαντας... crush the lily in my soul...

Αγάπη. Ρίσκαρε ο Λούκης να χρησιμοποιήσει τη λέξη για την καινούργια του γνωριμία; Καθόταν και κοίταζε τον Αρίστο ν' ακούει τα μηνύματά του στον τηλεφωνητή και να κατεβάζει τα email του, και μέσα του ένιωθε αυτή τη γαργαλιστική τρυφερότητα.

Το έχω ξαναζήσει αυτό, σκέφτηκε. Είναι τα πρώτα σπόρια της αγάπης, όταν το φυτό αρχίζει να γαργαλά το κουκί – σουπ, άνοιξε να βγω – ελπίζοντας να πέσει σε κατάλληλο χώμα για να ριζώσει. Ο Αρίστος ήταν πρώτης τάξης κοκκινόχωμα, αφράτο και καρπερό. Άντε βρε, άντε σποράκι του έρωτα, δοκίμασε την τύχη σου.

«Σ' ένα λεπτό τελειώνω,» του είπε ο Αρίστος που καθόταν στον υπολογιστή του και κατέβαζε τα μηνύματά του.

«Με την ησυχία σου,» του απάντησε ο Λούκης, ξαπλώνοντας αναπαυτικά στην υπομονή που χαρίζει ο έρωτας. Δεν τον πείραζε να περιμένει χαζεύοντας τη βιβλιοθήκη του εραστή του.

Μα με τον Λούκη να χαζεύει τη βιβλιοθήκη θ' ασχολούμαστε; Όταν ακριβώς από πάνω, ελάχιστα κάθετα μέτρα μακριά, η Αστάρτη ξυπνά ζαλισμένη, με το στόμα της κατάστεγνο, αλλά με τα χέρια λυτά; Και να θέλει όμως δεν μπορεί να τα κουνήσει.

«Ξύπνησες;» τη ρωτά ο Σπύρος. Έχει έρθει εδώ και κάμποση ώρα, την έχει λύσει, αλλά η Αστάρτη δεν λέει να ξυπνήσει.

Το κορίτσι ακούει κάτι από μακριά αλλά δεν καταλαβαίνει.

«Ξύπνησες;»

Ανοίγει το στόμα της και του απαντά, αλλά δεν φτάνει φωνή στ' αφτιά της. Δεν έχει βγάλει φωνή. Ανοιγοκλείνει το στόμα της σαν ζαλισμένο ψάρι. Ο Σπύρος την παίρνει αγκαλιά (σαν να σηκώνει πεθαμένο ζώακι) και την πάει στο μπάνιο. Όσο πιο μαλακά μπορεί την ακουμπά μες στην μπανιέρα. Ανοίγει τη βρύση, δοκιμάζει το νερό, από συνήθεια και μόνο, αφού είναι πάντα κρύο σ' αυτό το διαμέρισμα. Την ξεπλένει.

Η Αστάρτη ανοιγοκλείνει τα μάτια της από το σοκ. Το νερό την φέρνει πίσω στο κακό εδώ, στο παγωμένο τώρα. Πού ήταν; Πού είχε χαθεί; Θυμάται μόνο ότι ήταν ψηλά, πολύ ψηλά, και κάτω είχε λωρίδες από φως και σκοτάδι, μικρά φωτά, άσπρα και άλλα μαύρα. Ψηλά, πιο ψηλά από εκεί που στεκόταν εκείνη, υπήρχε ένα κάτι σαν σπίτι, κτίριο, σκέτη πέτρα, χωρίς παράθυρα ή πόρτες. Από μέσα ακουγόταν μουσική. Αριστερά, δεξιά της είχε άδεια χωράφια, τελείως άδεια, σαν οργωμένη άσφαλτος. Μόνο γκρεμίσματα, ούτε καν αληθινές πέτρες. Σπασμένο, οργωμένο τσιμέντο.

Της άρεσε η μουσική αλλά ήταν ψηλά και χωρίς παράθυρα ή πόρτες. Της άρεσαν και τα φώτα κάτω αλλά όχι τα σκοτάδια. Η άσφαλτος ολόγυρά της δεν της άρεσε.

Ήπια από το νερό που κυλούσε πάνω της, ξεπλέοντας όνειρα και παρενέργειες υπνωτικών. Ήθελε κι άλλο νερό πάνω της όταν ο Σπύρος σταμάτησε, έκλεισε τη βρύση, έφερε μια πετσέτα, τη σκούπισε, την τύλιξε, την πήρε αγκαλιά και την πήγε πίσω στο κρεβάτι.

«Σου 'φερα να φας.» Ανάμεσα στις σοκολάτες και τα γेमιστά (εστιατορίου) είχε και παρακαλητό.

Η Αστάρτη τον κοίταζε.

«Έλα φάε,» την ενθάρρυνε.

Σώσε με, τον παρακάλεσαν τα μάτια της. Πονάω. Σώσε με.

«Φάε τώρα,» υπεξέφυγε ο Σπύρος, διαβάζοντας το βλέμμα της, βλέποντας τους μώλωπες γύρω από το λαιμό της. «Φάε, σε παρακαλώ.»

Η Αστάρτη έπιασε το πιρούνι και το έχωσε στη λαδερή, φουσκωμένη ντομάτα. Ο λιγδιάρης δεν ήταν τόσο κακός. Τα μάτια του έκλαιγαν μερικές φορές κι ας μην το καταλάβαινε ο ίδιος. Δεν ήταν κακός. Δεν ήταν ούτε και

δυνατός. Από τους ανθρώπους που τους παρασύρει εύκολα το ρεύμα. Όποιο ρεύμα. Λόγου χάρη του Νίκου. Μερικές φορές αυτοί οι άνθρωποι γίνονται πιο επικίνδυνοι.

Έφαγε λίγο. Δεν είχε καθόλου όρεξη, αλλά ήταν μέρος της συμμαχίας με τον Σπύρο. Εγώ τρώω, άρα είμαι καλό παιδί, άρα δεν με τιμωρείς, άρα με αφήνεις λυτή.

«Δεν μπορώ άλλο. Μετά πάλι,» τον παρακάλεσε.

«Καλά,» είπε εκείνος και μάζεψε το αλουμινένιο κεσεδάκι.

«Σου 'φερα μικιμάους να δεις,» της είπε με ελπίδα. Η Αστάρτη θυμήθηκε να χαμογελάσει.

Πήγαν στο σαλόνι και κάθισαν στον μεγάλο μπλε καναπέ. Ο Ντάφου άρχισε τις γκάφες του στην οθόνη. Πάρ' τον κάτω τον Έλμερ. Ο Έλμερ αντεπιτίθεται με την καραμπίνα του. Ο Ντάφου ψήνεται. «Dethricable!» αναφώνησε η Αστάρτη πριν το πει ο ίδιος ο Ντάφου. Ο Σπύρος χαμογέλασε που το κορίτσι έβλεπε με χαρά.

Η Αστάρτη όμως δεν έβλεπε. Σκεφτόταν. Λίγο σκουριασμένα, γιατί η επίδραση του υπνωτικού ακόμα δεν είχε φύγει εντελώς, αλλά μηχανευόταν τρόπους να ξεφύγει. Δεν ήξερε πόση ώρα θα έμενε ο Σπύρος (κάνα δίωρο). Δεν ήξερε αν θα την ξανάδενε προτού φύγει (ναι). Αν θα τη φίμωνε (με μισή καρδιά, αλλά του το είχε πει χίλιες φορές ο Νίκος), αν θα της έδινε υπνωτικό (όχι, ας πήγαινε να χεστεί ο μαλάκας, του είχαν γυρίσει ανάποδα τα μάτια του παιδιού). Δεν ήξερε αν θα είχε άλλη ευκαιρία προτού εμφανιστεί ο Νίκος, από τον οποίο δεν μπορούσε να ξεφύγει με τίποτα.

Η Αστάρτη πλησίασε πιο κοντά τον Σπύρο στον καναπέ. Κούρνιασε στην αγκαλιά του. Σε κάθε πάθημα του Ντάφου γελούσε, παρ' ότι το είχε ξαναδεί αυτό το μικιμάους. Γέλασε ακόμη κι όταν άρχισε ο Ντόναλντ, τον οποίο δεν συμπαθούσε γιατί ήταν βλάκας.

«Πάω να κάνω κακά μου,» είπε κάποια στιγμή και σηκώθηκε. Όσο πιο φυσικά μπορούσε. «Πάτα pause για να μην το χάσω!» του φώναξε.

«Δεν το χάνεις. Θα το σταματήσω.»

«Ευχαριστώ πολύ, κύριε Σπύρο,» του είπε και τον φίλησε πεταχτά στο μάγουλο. «Πάω τρέχοντας,» είπε και έφυγε χοροπηδώντας.

Το σκέφτηκε. Δεν είναι ότι δεν το σκέφτηκε. Φυσικά πέρασε από το μυαλό του να σηκωθεί και να τη συνοδέψει για να σιγουρευτεί ότι δεν θα δοκίμαζε καμιά μαλακία. Άλλωστε, ο Νίκος τον είχε προειδοποιήσει. Όμως η Αστάρτη είχε αφήσει πολλά διαμαντικά πίσω για να τον θαμπώσει. Τον φίλησε, τον έρανε με αγάπη, (την τόσο ακριβοθώρητη), είπε και για κακά (ω, ήξερε ότι οι μεγάλοι σιχαίνονταν). Να γιατί ο Σπύρος έμεινε να χαζεύει μικιμάους μέχρι να γυρίσει η Αστάρτη.

Πάλι εσύ! εξανέστη το καζανάκι βαρυγκωμώντας κάτω από το βάρος της. Αφού δεν θα καταφέρεις τίποτα ούτε και αυτή τη φορά, την αποπύρε το ανοιχτό παράθυρο.

Η Αστάρτη σκέφτηκε γρήγορα. Κατέβηκε πολύ προσεκτικά από τη λεκάνη, πήρε τον κουβά για το σφουγγάρισμα, ένα παμπάλαιο και βρώμικο πράγμα, που σίγουρα ντρεπόταν για την κατάντια του, τον ακούμπησε ανάποδα πάνω στο καζανάκι. Τσίμα τσίμα. Πάτησε πάνω στο καζανάκι. Με πολλή προσοχή, κρατώντας το περβάζι του παραθύρου πάτησε πάνω στον βρώμικο, κόκκινο πλαστικό κουβά. Έτριξε. Βάζοντας όση περισσότερη δύναμη μπορούσε στα χέρια της, πάτησε και με τα δύο της πόδια στον κουβά και από εκεί μ' ένα γρήγορο σάλτο πήδηξε στο στενό περβάζι. Ο κουβάς τραντάχτηκε, έφυγε από τη θέση του, αλλά τελικά αποφάσισε να ισοροπήσει στον αριστερό τοίχο που προεξείχε λίγο.

Ο αεραγωγός.

Από πάνω ακουγόταν μουσική.

Κάτω ήταν σκοτεινά. Μόνο λίγο φως φαινόταν κάπου, μάλλον από κάποιο άλλο μπάνιο. Είδε απέναντι το άγριο τσιμέντο του αεραγωγού, γκρίζο και σκληρό. Κοίταξε πίσω της, το βρώμικο μπλε μπάνιο με τη μόνιμη μυρωδιά μούχλας.

Φωνή; Θα τα καταφέρουμε;

Η Ασάρτη πηδούσε ψηλά.

Μάζευε τα πόδια της σφιχτά στην κοιλιά και ύστερα τινάζóταν σαν νευρικό ελατήριο ψηλά. Πηδούσε και από ψηλά - από το μπαλκόνι της γιαγιάς, από το μαντρότοιχο στο προαύλιο του σχολείου της... από βράχους στη Βαρυμπόμπη...

ΌΛΑ ΔΙΚΑ ΜΟΥ!

Στον τέταρτο η δυνατή μουσική εμπόδισε την κυρία του σπιτιού ν' ακούσει τη φωνή της Αστάρτης όπως και το τηλέφωνο που χτυπούσε εδώ και ώρα και πού στο διάολο είναι θέλω να ξέρω, φώναζε ο άντρας της στην άλλη άκρη της γραμμής, και δεν το σηκώνει. Στον πέμπτο, η Ελένη Χ. έλειπε ακόμη στη Φολέγανδρο. Στον έκτο όλοι βρίσκονταν στις δουλειές τους. Η κυρά Χρυσούλα του ισογείου τσακωνόταν στη λαϊκή για τις ντομάτες.

Ο Αρίστος σήκωσε το βλέμμα του από την οθόνη του υπολογιστή του. Ένα κομμάτι του εγκεφάλου του διερωτόταν αν θα έπρεπε να απαντήσει σε αυτό το μήνυμα τώρα· ένα άλλο σκεφτόταν με τι θα γινόταν αν συνέχιζε να μένει τις περισσότερες μέρες στου Λούκη. Και τα δύο αναγκάστηκαν να διακόψουν όπως όπως τους συλλογισμούς τους για να επικεντρωθούν στη φωνή.

Ωπα! Η φωνή που έλεγε η μάνα μου.

Λυπήθηκε που την είχε αμφισβητήσει. Λυπήθηκε που την είχε πληγώσει. Αχ βρε μάνα.

Η Αντιγόνη πετάχτηκε από την πολυθρόνα της έντρομη όσο και καταχαρούμενη. Να τη η φωνή! Δεν την είχε ονειρευτεί! Ήταν αλήθεια. Κι ο Αρίστος ήταν πάνω, τον είχε ακούσει ν' ανεβαίνει (όχι μόνος), σίγουρα θα την άκουσε κι εκείνος τη φωνή. Η τιμή της νοητικής της υγείας είχε αποκατασταθεί.

Διέταξε τα εύθραυστα πόδια της να την πάνε στο μπάνιο αμέσως και όταν έφτασε εκεί-

Ο Λούκης τίναξε το κεφάλι του όρθιο, από την ελαφρά οριζόντια στάση που είχε καθώς διάβαζε τις ράχες των βιβλίων στη βιβλιοθήκη του Αρίστου.

Πάγωσε. Ο εγκέφαλός του γκρανγκάρισε σαν τριαξονική νταλικά που αναγκάζεται να φρενάρει απότομα.

Η φωνή. Αυτή η φωνή ήταν γνωστή. Είναι η Αστάρτη! Η Αστάρτη; Πού; Πώς; Την άκουσε; Από πού; Πώς έγινε αυτό; Τι γίνεται τώρα;

Ο Σπύρος τινάχτηκε από τον καναπέ. Έμεινε όρθιος, σαν στήλη παγωμένου αίματος, και την καρδιά πατημένη από τις τύψεις. Δύο αντικρουόμενες σκέψεις τον ακινητοποίησαν.

Να πάω να δω τι έγινε ≠ Να τρέξω να φύγω προτού με πιάσουν.

Πάλεψαν οι σκέψεις σαν να ήταν αγώνας Τιτάνων και Θεών, καθηλώνοντας τον δύσμοιρο θνητό στη θέση του. Να δω ≠ να φύγω. Ο δυαδικός εγκέφαλός του είχε μπλοκάρει. Πού έχουμε το reset οι άνθρωποι;

Η Αστάρτη πήδηξε από ψηλά.

Έπεσε στο κενό με τα χέρια της να φτερουγίζουν ξέφρενα, ανώφελα, χτυπώντας στον απέναντι τοίχο.

Έπεφτε, έπεφτε, δεν προλάβαινε να δει τον αδιάφορο τοίχο, τα έκπληκτα παράθυρα μπάνιων, το σκοτάδι να σκίζεται για να της κάνει χώρο.

Όσο χρόνο κρατά μια ζημιά, όσο χρόνο κρατά μια κακή κουβέντα, έπεφτε. Κάθε μυώνας, τένοντας, μόριο μέσα της ούρλιαξε από φόβο.

Συνέχισε να πέφτει, τα μαλλιά της ολούθε, τα χέρια της να κολυμπούν στον άπιαστο αέρα, τα πνευμόνια της να γκαρίζουν για ζωή.

Πετάριζε χέρια, κινούσε πόδια, χτυπούσε στους τοίχους του στενού, ανήλιαγου αεραγωγού και γρήγορα, απρόσμενα, αμετάκλητα, η Αστάρτη ακούμπησε τη γη.

Αστάρτη! Πηδάς ψηλά; Πολύ ψηλά, για να πηδήξεις το θάνατο. Σ' άφησα πίσω, θάνατε. Φωνάζεις με μια φωνή που φέρνει μέσα της θαυμασμό για την ομορφιά της ζωής και θρήνο για την παροδικότητά της. Πήδα και φώναζε. Ψηλά. Ψιλά. Θύμιζέ τους ότι και τα δύο υπάρχουν, σαν λιτό, σπιτικό φαγητό. Ας διαλέξουν.

Η Αντιγόνη δεν έφτανε να δει από το παράθυρο του μπάνιου. Σκέφτηκε να πάρει τηλέφωνο τον Αρίστο, αλλά ήθελε πρώτα να δει μόνη της, να βεβαιωθεί. Έσυρε το σκαμνάκι του μπάνιου, πάτησε πάνω, από εκεί σκαρφάλωσε, προσεκτικά, άτακτα, στη λεκάνη. Είναι γλυκές οι αταξίες, ακόμη και στα ογδόντα εννιά σου. Ξόρκισε τα πόδια της να μην την εγκαταλείψουν και κοίταξε στο σκοτάδι του αεραγωγού.

Εκεί, στο βάθος, στο αγνό ημίφως είδε.

«Παναγιά μου!» αναφώνησε εισπνέοντας κοφτά. Ξανακοίταξε. Ναι, ήταν αυτό που είδε. Σκιάχτηκε. «Παναγιά μου!» αναφώνησε πάλι σφίγγοντας το περβάζι. Κατέβηκε από τη λεκάνη αργά, τρομαγμένα, με πόδια ακόμα πιο γερασμένα.

«Αυτή είχε ξαναφωνάζει. Δεν είχα κάνει λάθος. Αν μ' είχαν πιστέψει...»

Πήγε βιαστικά (ας στο καλό σας, παλιόποδα!) στο σαλόνι, σήκωσε το τηλέφωνο και σχημάτισε τον αριθμό του γιου της.

Πάνω ο Λούκης ήταν σε κατάσταση αλλοφροσύνης.

«Την άκουσες τη φωνή,

Η Αντιγόνη πήγε στο μπάνιο και κοίταξε από το παραθυράκι. Δεν έφτανε να δει κάτω. Μουσική από τον τέταρτο. Από τον αεραγωγό είχε ακουστεί η φωνή, ήταν σίγουρη.

Έσπρωξε το σκαμνάκι του μπάνιου με το πόδι της, το έφερε δίπλα στη λεκάνη, ανέβηκε πάνω του και από εκεί στη λεκάνη. Προσεκτικά. Άτακτα. Αν την έβλεπε ο γιος της θα πάθαινε υστερία. Οι αταξίες έχουν γλύκα, έστω και στα ογδόντα εννιά σου. Κοίταξε κάτω. Στο ξεθωριασμένο ημίφως είδε κάτι. Ανοιγόκλεισε τα μάτια για να δει καλύτερα. Της κόπηκε η ανάσα. Τα χέρια της έσφιξαν γερά το περβάζι.

Τρόμαξε. Τρόμαξε τόσο πολύ που φοβήθηκε να κατέβει από τη λεκάνη. Η τρύπα που έχασκε μπροστά της τής θύμισε αυτή που θα κατάπινε εκείνη αργά αλλά μάλλον γρήγορα. Άρχισε να τρέμει.

«Αρίστο!» φώναξε, μα η φωνή ήταν νηστική.

Κατέβηκε τρέμοντας από τη λεκάνη, παραλίγο να στραβοπατήσει στο σκαμνί. Με βιαστικά, αβέβαια βήματα πήγε στο σαλόνι. Κάπου περίμενε ότι η ζωή δεν θα της επιφύλασσε άλλες τέτοιες εικόνες. Ότι

Αρίστο; Την άκουσες;» φώναζε χωρίς να περιμένει από τον Αρίστο να του απαντήσει. «Την ξέρω αυτή τη φωνή. Είναι της Αστάρτης. Χριστέ μου, μόλις άκουσα την Αστάρτη. Τι θα κάνω τώρα;»

«Ποια είναι η Αστάρτη;» ρώτησε ο Αρίστος μπερδεμένος, από το όνομα, τη φωνή, την αναστάτωση του Λούκη. Μα γιατί τον είχε πιάσει τέτοια υστερία έτσι ξαφνικά;

«Πρέπει να ειδοποιήσω την Τίνα, τον Κώστα! Τι να κάνω; Αρίστο, από πού ακούστηκε η φωνή; Από πού;»

Ο Αρίστος είπε ανούσια καθησυχαστικά λόγια αλλά το αγρίμι που είχε γίνει Λούκης δεν έλεγε να ηρεμήσει. Τελικά ο Αρίστος πήγε στο μπάνιο να δει. Ο Λούκης τον ακολούθησε σπρώχνοντας.

Άναψαν το φως και ο Αρίστος πήγε στο παραθυράκι. Ο Λούκης από δίπλα να τον ρωτά αν από εδώ ακούστηκε, αν βλέπει τίποτα.

Ξάφνου ο Αρίστος τινάχτηκε απότομα.

«Τι είδες; Τι είδες;» φώναξε ο Λούκης, κάνοντάς τον πέρα. Ο Αρίστος είχε γουρλώσει τα μάτια. Δεν είχε λόγια.

«Τι είδες;» τον ρώτησε ξανά και τον έκανε πέρα για να δει κι

είχε φάει το μερτικό της από θάνατο και παγωμένα στόματα, αγκυλωμένα άκρα. Έλπιζε ότι η επόμενη φορά που θα συναπαντούσε το θάνατο θα ήταν για τη δική της υπόθεση.

Και τώρα τούτο. Μια εικόνα σαν αγκαθωτό προσκεφάλι, να μην ξέρεις πού ν' ακουμπήσεις τα μάτια σου.

Σήκωσε το ακουστικό και σχημάτισε τον αριθμό του γιου της.

Ακριβώς από πάνω ο Λούκης ήταν σε κατάσταση αλλοφροσύνης.

«Την άκουσες τη φωνή;» ρωτούσε και ξαναρωτούσε τον Αρίστο.

«Την ξέρω αυτή τη φωνή! Είναι η Αστάρτη!» φώναζε, βηματίζε πέρα δώθε.

Ο Αρίστος δεν καταλάβαινε. Προσπάθησε να τον καθησυχάσει αλλά ο Λούκης δεν έλεγε να ηρεμήσει.

«Από πού ακούστηκε;» φώναζε. «Από πού ακούστηκε; Η Αστάρτη ήταν αυτή! Η Αστάρτη μας!»

Τι πάθανε όλοι μ' αυτή τη φωνή; αναρωτήθηκε από μέσα του ο Αρίστος. Ποια είναι η Αστάρτη; Τρόμαξε βλέποντας τον Λούκη τόσο ταραγμένο.

«Να πάρω τηλέφωνο την Τίνα!» αναφώνησε και σχημάτισε τον αριθμό της στο κινητό του και αμέσως φώναζε «Όχι! Να βρω πρώτα τι έγινε

εκείνος. Βαθιά, δυο ορόφους κάτω, ένα παιδικό κορμάκι κειτόταν παράταιρα ανάμεσα στα σκουπίδια.

«Αστάρτη;» ψέλλισε ερωτηματικά· δύσπιστα. «Αστάρτη;» επανέλαβε λίγο πιο δυνατά, πολύ πιο φοβισμένα.

«Αστάρτη!» φώναξε κι έφυγε τυφλωμένος από το μάνιο. Ξαναγύρισε μεμιάς, γράπωσε και με τα δυο χέρια τον Αρίστο από τα μπράτσα.

«Πώς πάει κανείς κάτω εκεί; Στον αεραγωγό, πώς κατεβαίνουμε;» του φώναζε με μάτια ούρλιαζαν μπροστά στην τρύπα που ανοιγόταν. «Πώς κατεβαίνουμε; Λέγε!»

Εκείνη ακριβώς τη στιγμή χτύπησε το τηλέφωνο. Ο Αρίστος ξέφυγε από τη μέγγενη του Λούκη, πήγε να το πιάσει, με τον Λούκη από πίσω του να τον ρωτάει με φωνή που σιγά σιγά θρυμματιζόταν πώς θα κατέβουν κάτω. Αστάρτη...

«Άσ' το τηλέφωνο τώρα και πάμε κάτω, Αρίστο!» τον τράβηξε βίαια. Ο Αρίστος δίστασε για μια στιγμή, τελικά αφέθηκε να τον παρασύρει ο φίλος του έξω από το διαμέρισμα. Το τηλέφωνο συνέχισε να χτυπά ανυπόμονα.

«Έχει μια αποθήκη στο ισόγειο,» τον πληροφόρησε ο Αρίστος

πριν την πάρω!» Το έκλεισε προτού συνδεθεί.

«Από πού ήρθε η φωνή, Αρίστο;»

Ο Αρίστος πήγε στο μάνιο, απ' όπου νόμισε ότι άκουσε τη φωνή. Ετοιμαζόταν να κοιτάξει από το παραθυράκι όταν χτύπησε το τηλέφωνο.

«Από εδώ ακούστηκε;» συνέχισε να ρωτά αλαφιασμένος ο Λούκης. «Την αστυνομία να πάρουμε!»

«Κάτσε να δούμε τι έγινε πριν πάρεις την αστυνομία!» είπε ο Αρίστος και πήγε να σηκώσει το τηλέφωνο, ενώ ο φίλος του άλλαξε γνώμη και αποφάσισε να ειδοποιήσει τον Κώστα.»

«Τι;» αναφώνησε σαστισμένος ο Αρίστος. Σχεδόν γέλασε από αμηχανία. Μα τι στο διάολο έπαθαν όλοι; Ο εραστής του έκανε σαν τρελός και τώρα η μάνα του στο τηλέφωνο ανάμεσα σ' αναφιλητά να του ψιθυρίζει να κατέβει κάτω γιατί... γιατί...» Δεν του έλεγε.

«Καλά, καλά, κατεβαίνω. Ναι, τώρα, κατεβαίνω. Γιατί κλαις; Κατεβαίνω!»

Ο Λούκης βημάτιζε σαν θεριό πάνω κάτω, δαγκώνοντας τα χείλη του, περιμένοντας να απαντήσει ο Κώστας

καθώς κατέβαιναν τρέχοντας τις σκάλες. «Είναι το λεβητοστάσιο και ο καυστήρας. Σ' αυτή την αποθήκη υπάρχει μια πόρτα που βγάζει στον αεραγωγό.»

«Κυρα-Χρυσούλα!» φώναξε ο Αρίστος κοπανώντας την πόρτα του διαμερίσματός της στο ισόγειο. «Κυρα-Χρυσούλα, ανοίξτε!» Μόνο εκείνη είχε το κλειδί για το λεβητοστάσιο, η κλειδοκράτειρα της κοινής ησυχίας, του κουτσομπολιού και των κοινοχρήστων. Ο Λούκης από πίσω του δάγκωνε τα νύχια του, άλλαζε βάρος στα πόδια του, κοιτούσε αριστερά δεξιά.

«Δεν απαντάει,» είπε απολογητικά ο Αρίστος.

«Αυτή εδώ είναι η πόρτα;» ρώτησε ο Λούκης δείχνοντας μια στενή πόρτα στ' αριστερά.

«Ναι.»

Ο Λούκης δοκίμασε το πόμολο. Κλειδωμένη. Χωρίς προειδοποίηση, έπεσε πάνω της με τον ώμο. Η πόρτα τραντάχτηκε αλλά δεν άνοιξε. Ξαναδοκίμασε με περισσότερη φόρα. Η πόρτα έτριξε αλλά αντιστάθηκε.

«Φύγε, άσε να δοκιμάσω εγώ,» είπε ο Αρίστος, τραβώντας τον με το ζόρι. Δεν έπεσε πάνω της όπως ο Λούκης. Με το δεξί πόδι του έδωσε

στο κινητό.

«Πάω ένα λεπτό κάτω στη μάνα μου,» του είπε ο Αρίστος. «Κάτι έπαθε.»

Ο Λούκης δεν τον άκουσε. Ο Αρίστος δίστασε για μια στιγμή. Μα τι έπαθαν όλοι τους; Ακούστηκε μια φωνή, λίγο απόκοσμη, αλλά γιατί τόση υστερία; Άφησε τον Λούκη στο διαμέρισμά του, πήρε τα κλειδιά από την πόρτα και κατέβηκε στο κάτω διαμέρισμα.

Ο Μπαμπάς εκείνη τη στιγμή ζούσε μια πολύ καθημερινή στιγμή: τηγάνιζε πατάτες για μεσημεριανό. Είχαν ξυπνήσει αργά και οι δυο τους. Είχαν μείνει ξαπλωμένοι για πολλή ώρα, αγκαλιά, χωρίς να κάνουν έρωτα. Τους αρκούσε η ζεστασιά των κορμιών τους· η ανακούφιση πως ήσαν εκεί μαζί.

Χτύπησε το κινητό του. Στο καλό, σκέφτηκε, τώρα βρήκε.

«Έλα τώρα αμέσως, Κώστα! Άκουσα την Αστάρτη!» φώναξε στο ακουστικό ο Λούκης, ανήμερος σαν γυμνό καλώδιο υψηλής τάσης.

Τι λόγια να βρεις να πεις; Πού; Πώς; Πότε; Κοινότοπες ερωτήσεις, τόσο γελοία παιδιάστικες μπροστά στην καρδιά που χάνει παρτιτούρες. «Έρχομαι!» Ο Λούκης μόλις που πρόλαβε να του εξηγήσει πού.

μια γερή κλωτσιά ίσια πάνω στην κλειδαριά. Ο παράφρονος ήχος του ξύλου που σπάει ήταν ευπρόσδεκτος στ' αφτιά τους. Μαζί έδωσαν άλλες δυο κλωτσιές και η πόρτα υποχώρησε, χτυπώντας με δύναμη τον τοίχο πίσω, γκελάροντας μπροστά.

Τους υποδέχτηκε το σκοτάδι. Μπούκαραν. Ο Αρίστος έψαξε και βρήκε το διακόπτη για το φως. Ένας δυνατός γυμνός λαμπτήρας έλουσε τα μηχανήματα του καλοριφέρ με ανυπόκριτο φως. Στο βάθος άλλη μια πόρτα, στενή, κρυβόταν.

Ήταν ξεκλειδωτή. Το κλειδί το είχε χάσει πριν από δώδεκα χρόνια μια καθαρίστρια, προς μεγάλη τσαντίλα της Κυρα-Χρυσούλας.

Υπάρχει ομορφιά. Υπάρχει κι ασχήμια. Και υπάρχει και πόνος στο στήθος όταν βλέπεις ομορφιά χαλασμένη, ομορφιά να μολύνεται από ασχήμια. Ένα καμένο δάσος. Ένα κατεστραμμένο έργο τέχνης. Ένα παιδί αιμόφυρτο.

Ο Λούκης στέναξε. Τι έπαθαν τα γόνατά του και λύγισαν; (θάνατε, θάνατε, απαίσιε, να 'σαι πάλι, δεν σου έφταναν τόσες επισκέψεις στη ζωή μου;) Γονάτισε με σιωπηλά δάκρυα στα μάτια, έκανε να πάρει στα χέρια του το χτυπημένο παιδί.

«Μη!» του φώναξε ψιθυριστά

Μ' ένα κενό τεράστιο μέσα του να τον καλεί να βουτήξει, να τον ζαλίζει και να του θολώνει τα μάτια, ο Μπαμπάς έτρεξε στο υπνοδωμάτιο, άρπαξε ένα μπλουζάκι, τα κλειδιά από το τραπέζι στο σαλόνι και με τις σαγιονάρες και το αθλητικό σορτσάκι πετάχτηκε έξω από το διαμέρισμα, αφήνοντας τη Μαμά στο μπάνιο να λούζεται στο μπάνιο και τις πατάτες να τηγανίζονται.

Ο Λούκης τον ξόρκισε να μην πει τίποτα στη Μαμά. Ακόμα. Ο Μπαμπάς συμφώνησε. Λέγεται προστασία ασταθών αγαπημένων προσώπων και αποτελεί σοβαρή αιτία τσακωμών.

Μόλις το έκλεισαν, ο Λούκης ηρέμησε ελαφρώς. Είχε κάνει κάτι. Κοίταξε τριγύρω του αλλά δεν βρήκε τον Αρίστο.

«Αρίστο!» φώναξε.

Ο Αρίστος είχε βρει τη μητέρα του να κλαίει.

«Τι έγινε, βρε μάνα;» Τρόμαξε, την πήρε αγκαλιά.

Με δυσκολία ανάμεσα στα αναφιλητά τού είπε να κατέβουν αμέσως κάτω, στην κυρα-Χρυσούλα, να τους ανοίξει την πόρτα της αποθήκης που βγάζει στον αεραγωγό.

«Μα γιατί να κατέβουμε κάτω, μαμά;» τη ρωτούσε και την

ο Αρίστος και τον συγκράτησε με τα δυο του χέρια από τους ώμους. «Τρέξε φώναξε το 166 αμέσως! Τρέξε, γαμώ την πουτάνα μου!» τον διέταξε. Παρ' ότι δεν καταλάβαινε τι γινόταν, ίσως ακριβώς επειδή δεν καταλάβαινε αλλά κι επειδή αν κάτι του είχε κληροδοτήσει η μάνα του ήταν η ψυχραιμία μπόρεσε να σκεφτεί πιο καθαρά. Το παιδί δεν έπρεπε να μετακινηθεί. Δεν εμπιστευόταν ν' αφήσει τον Λούκη εδώ.

Ο Λούκης σηκώθηκε αβέβαια, έτοιμος να παραδοθεί στη σκοτοδίνη που τον προσκαλούσε, βγήκε παραπατώντας από το λεβητοστάσιο. Μεσ στη σύγχυση θυμήθηκε το κινητό του, γύρισε αμέσως μέσα ενώ σχημάτιζε τον αριθμό.

Είδε τον Αρίστο γονατισμένο πλάι στην Αστάρτη. Πολύ μαλακά έπιασε τον καρπό της. Ξεφύσηξε από ανακούφιση που τ' ακροδάχτυλά του διάβασαν σφυγμό.

«Είναι ζωντανή, Λούκη!» είπε. Ο Λούκης μιλούσε ακατάληπτα στο τηλέφωνο, με φωνή τρεμάμενη και τσακισμένη.

«Πόση ώρα θα σας πάρει; Πόση ώρα θα σας πάρει;» φώναζε. Δεν τους είχε δώσει τη διεύθυνση ακόμα. *(Η Αστάρτη στα γόνατά του να του τραβά τη μύτη· οι δυο τους να*

ξαναρωτούσε, αλλά εκείνη σιγόκλαιγε, μιλούσε ακατάληπτα. «Στο μπάνιο... κάτω... Χριστέ μου, τι κακό και τούτο! Το καημενούλι. Αυτό είχε φωνάζει. Αυτό! Πω πω!»

«Ποιο, βρε μάνα, ποιο;»

Τελικά την άφησε στην πολυθρόνα της και πήγε βιαστικά στο μπάνιο. Εκεί έπρεπε να 'χε πάει απ' την αρχή. Κοίταξε από το παράθυρο και στο μισοσκόταδο διέκρινε ένα κοριτσάκι πεσμένο χάμω.

Αναφώνησε. Η καρδιά του έχασε δυο χτύπους.

Γύρισε στο σαλόνι αποσβλωμένος. Η μητέρα του, σε κατάσταση σοκ, μονομιλούσε. «Την άκουσα. Την άκουσα εγώ, αλλά κανείς δεν με πίστευε!»

Δεν είχε ξαναδεί τη μητέρα του σε τέτοια κατάσταση. Αν υπήρχε μια λέξη για την Αντιγόνη ήταν δύναμη. Δεν ήξερε τι να κάνει. Σήκωσε το τηλέφωνο και κάλεσε τις Πρώτες Βοήθειες και μετά την Αστυνομία. Του πήρε σχεδόν δέκα λεπτά για να συνεννοηθεί και να τους εξηγήσει ποιος ήταν, πού ήταν και γιατί δεν ήξερε περισσότερα γι' αυτό που τους ανέφερε.

Στο μεταξύ ο Λούκης στο πάνω διαμέρισμα έλεγε και ξανάλεγε μέσα του ότι βρέθηκε η Αστάρτη και

παίζουν λάστιχο στερεώνοντάς το σε καρέκλες με βιβλία· να τραγουδάνε δυνατά για να εκνευρίσουν τη Μαμά· να κυνηγιούνται στην παραλία).

«Πόση ώρα θα σας πάρει; Πόση ώρα θα σας πάρει;»

Ο Αρίστος του απέσπασε με το ζόρι το κινητό από το χέρι. Έδωσε τις απαραίτητες πληροφορίες. Επιβεβαίωσε ότι δεν έπρεπε να μετακινήσουν οι ίδιοι το παιδί.

Στον πρώτον όροφο, η Αντιγόνη βλέποντας ότι ο γιος της δεν το σήκωνε είχε ήδη πάρει τηλέφωνο την Αστυνομία και τώρα έβγαине στο κεφαλόσκαλο για να κατέβει κάτω στις Κυρα-Χρυσούλας. Μόλις είχε ανοίξει την πόρτα της όταν βρέθηκε πρόσωπο με πρόσωπο με τον Σπύρο. Εκείνος κατέβαινε μουλωχτά τη σκάλα.

«Ποιος είσαι εσύ;» τον ρώτησε και αμέσως το μετάνιωσε. Δεν χρειαζόνταν ερωτήσεις. Το βλέμμα του έδινε όλες τις απαντήσεις.

Η Αντιγόνη σιχτίρισε από μέσα της. Αυτά τα χέρια έχουν σκοτώσει στον πόλεμο, αλλά τώρα ούτε ένα πιάτο δεν κρατούν χωρίς να τρέμουν. Άκουσε κάτω το γιο της να φωνάζει. Τον άκουσε κι ο Σπύρος. Και οι δύο γύρισαν προς το μέρος της φωνής. Μετά ξανακοιτάχτηκαν.

πλημμύριζε χαρά και αγωνία σε ισόποσες δόσεις. Έψαξε να βρει τον Αρίστο. Πού είχε πάει; Αφού άλλαξε γνώμη δέκα φορές για το αν έπρεπε να κατέβει να περιμένει τον Μπαμπά στην είσοδο ή να μείνει εκεί που ήταν ή να πάρει τηλέφωνο την αστυνομία ή να ψάξει να βρει την Αστάρτη ή να ζητήσει βοήθεια από τον Αρίστο τελικά κατέληξε στο τελευταίο και αποφάσισε να κατέβει στις μητέρας του Αρίστου. Μάλλον εκεί θα ήταν. Θα έψαχναν μαζί για την Αστάρτη. Άλλωστε δεν άντεχε να κάθεται και να περιμένει εκεί μέσα.

Μόλις είχε κλείσει την πόρτα του διαμερίσματος όταν βρέθηκε πρόσωπο με πρόσωπο με τον Σπύρο, που κατέβαινε τις σκάλες στα κλεφτά.

«Ακούσατε μια φωνή;» τον ρώτησε αμέσως με την ελπίδα να χοροπηδά.

Ο Σπύρος κοντοστάθηκε. Με μάτια κυνηγημένου λαγού, με το φόβο να όζει από τους αδένες του, το μόνο που κατάφερε να κάνει ήταν να επιτρέψει στο σώμα του να αναλάβει τον έλεγχο. Το 'βαλε στα πόδια.

Μόνο για μια στιγμή δίστασε ο Λούκης. Όρμησε ξοπίσω του και τον πρόλαβε στο κεφαλόσκαλο του ορόφου. Δεν την περίμενε. Η μπουνιά τον έστειλε στον τοίχο, ζαλίζοντάς τον.

Εκείνος στάζοντας ενοχή. Εκείνη εξαπολύοντας κατηγορία.

«Αρίστο!» φώναξε η γριά χωρίς ν' αφήσει τον ξένο από τα μάτια της. Η φωνή της βγήκε βραχνή, αδύναμη. Ο Σπύρος δεν έχασε χρόνο. Πηδώντας τα τελευταία δυο σκαλιά έπεσε πάνω της και την κόλλησε με δύναμη στον τοίχο. Με το ένα χέρι τής έκλεισε το στόμα. Το άλλο σφίχτηκε γύρω από τον ρυτιδιασμένο λαιμό της.

Τα μάτια της Αντιγόνης γούρλωσαν.

«Έτσι θα φύγω;» αναρωτήθηκε η γριά. Σχεδόν χάρηκε. Ένας θάνατος αντάξιος της ζωής της, όχι πεταμένη σ' ένα λευκό, τριζάτο κρεβάτι, περικυκλωμένη από μηχανήματα να βομβούν και σωληνάκια σαν φίδια να τη ζώνουν από παντού.

Τα μάτια της μίκρυναν. Τον κάρφωσαν. Κάτω από τη σκληρή παλάμη η Αντιγόνη χαμογελούσε. Δεν θα έχανε εκείνη. Τίποτα δεν θα έχανε. Όμως δεν ήθελε να τον αφήσει να ξεφύγει.

Με το δεξί της γόνατο τον χτύπησε στ' αχαμνά του. Ο Σπύρος διπλώθηκε στα δύο, εισπνέοντας κοφτά, με μάτια έξω από τις κόγχες. Όπως την άφησε απότομα, η Αντιγόνη έχασε την ισορροπία της, έπεσε στο

Ο Λούκης σωριάστηκε κάτω.

Ο Σπύρος κατέβηκε τα σκαλιά δυο δυο, γλίστρησε, έφερε τα τελευταία πέντε κουτροβάλα, βρέθηκε πεσμένος ανάσκελα στο κεφαλόσκαλο του πρώτου.

Ο Λούκης σηκώθηκε κι άρχισε να κατεβαίνει τη σκάλα. Το αφτί του βούιζε από τη γροθιά αλλά το αγνόησε. Πρόφτασε τον Σπύρο την ώρα που εκείνος σηκωνόταν κι ετοιμαζόταν να ξανατρέξει.

Σαν ταινία, πρόλαβε να σκεφτεί ο Λούκης αστραπιαία, καθώς μ' ένα σάλτο πήδηξε πάνω στον άντρα και βρέθηκαν και οι δύο κάτω.

Όχι σαν ταινία, σκέφτηκε αμέσως μετά. Στις ταινίες ο καλός πάντα κάτι κάνει και με μια δυο απλές λαβές ακινητοποιεί τον κακό. Τώρα, αυτός ο λιγδιάρης τον κλώτσαγε και τον χτυπούσε από παντού, γρυλίζοντας και βογκώντας λες και πνιγόταν. Ο Λούκης ήταν απροετοίμαστος. Όμως τα απανωτά χτυπήματα του ξένου άναψαν το διακόπτη του ενστίκτου αυτοσυντήρησης. Του κατάφερε κι εκείνος κάμποσες γροθιές. Και μόνο στην ιδέα ότι αυτός ο άνθρωπος είχε σχέση με την απαγωγή της Αστάρτης τον έκανε θηρίο.

Ο Σπύρος όμως ήταν ένας άνθρωπος απεγνωσμένος, με την

πάτωμα. Ένωσε το κόκκαλο του μπράτσου της να θρυμματίζεται.

«Αρίστο!» φώναξε, διατάζοντας τις χορδές της να κάνουν μια τελευταία, στερνή φορά, υπερωρία. Η φωνή της βγήκε μ' όση φόρα βρήκε, κατέβηκε τα σκαλιά, ένα ένα, ασθματικά, πήρε τη στροφή του κλιμακοστασίου, άντε άλλο ένα σκαλί, πόσα μένουν, είδε πέρα τον Λούκη να κλαίει στο τηλέφωνο, ουφ τι κούραση είναι αυτή, έφτασε ξέπνοη στην είσοδο, λίγο ακόμα, λίγο να φτάσει ως την αποθήκη. Η φωνή έσβησε πλάι στην παραβιασμένη πόρτα της αποθήκης.

Η Αντιγόνη δεν το έβαλε κάτω. Σύρθηκε όπως μπορούσε ως τη σκάλα, πιάστηκε με το γερό της χέρι από τα κάγκελα και σηκώθηκε όρθια. Πίσω της, ο Σπύρος συνήλθε κάπως από τον φριχτό πόνο, την είδε που πάσχιζε να κατέβει τα σκαλιά.

Αν τους ειδοποιούσε θα τον έπιαναν. Αν την έσπρωχνε θα την έβλεπαν να πέφτει και θα τον έπιαναν. Χρειαζόταν χρόνο για να φύγει χωρίς να τον πάρουν χαμπάρι.

Την πρόλαβε στο τέταρτο σκαλί, την ώρα που έστριβε τη γωνία. Τα πόδια της ήδη φαίνονταν από την είσοδο, αν κοιτούσε κανείς. Την τράβηξε πάνω βίαια. Η γριούλα δεν

ανάλογη δύναμη και θέληση, κι ας ήταν μικρότερος το δέμας από τον Λούκη. Με μια ξαφνική γονατιά στο στομάχι, έκανε τον Λούκη κουβάρι και κατάφερε να του ξεφύγει.

Πόνος σαν καυτά μαχαίρια! Ο Λούκης ένωσε την ανάσα του να κόβεται. Με τη δύναμη της οργής να διατάζει το χτυπημένο σώμα σηκώθηκε και πήρε στο κατόπι τον λιγδιάρη. Την ίδια στιγμή ο Αρίστος άνοιγε με φόρα την πόρτα για να δει τι φασαρία ήταν αυτή έξω.

Ο Λούκης ροβόλησε τις σκάλες και τον πρόλαβε την ώρα που ο Σπύρος έπιανε το χερούλι της εξώπορτας. Αυτή τη φορά δεν τον άρπαξε από τον ώμο· του έδωσε μεμιάς απανωτές γροθιές στα πλευρά.

Ο Σπύρος βόγκηξε. Ο Λούκης τον έπιανε από τα μαλλιά και τον έριξε χάμω. Ετοιμάστηκε να του δώσει μια ξεγυρισμένη στο σβέρκο – *μα πότε πρόλαβε, ειλικρινά μ' αιφνιδίασε* – ο Σπύρος τον άρπαξε απότομα από τα δυο του πόδια και τον τράβηξε δυνατά. Ο Λούκης έχασε την ισορροπία του. Με χέρια στον αέρα να πλαταγίζουν ανήμπορα έπεσε ολόκληρος πάνω στην πόρτα. Το τζάμι έσπασε εκκωφαντικά. Ο Λούκης βρέθηκε απ' έξω, μέσα σ' ένα πανδαιμόνιο από θρύψαλα. Ο Σπύρος σηκώθηκε όρθιος όπως όπως,

μπόρεσε ν' αντισταθεί. Τ' αριστερό της χέρι ήταν κομμάτια. Σέρνοντάς την μπήκε στο διαμέρισμά της. Η πόρτα είχε μείνει μισάνοιχτη. Την έκλεισε πίσω τους απαλά, προχώρησε λίγο ακόμα με τη γριά στη λαβή του και την έριξε απότομα πάνω σε μια πολυθρόνα. Η Αντιγόνη βόγκηξε. Κάποιο άλλο κόκκαλο ράγισε. Το λευκά μαλλιά της είχαν φύγει από το κοκκαλάκι της, χύνονταν ανάκατα και αραιά στους κοκκαλιάρικους ώμους της. Ανάθεμα, έβρισε από μέσα της, και καταράστηκε τον προδότη που είχε για κορμί.

Έμειναν να κοιτάζονται σαν ζώα. Αναμετρούσαν ο καθένας τις δυνατότητες για επιβίωση. Ο Σπύρος ήταν κάθιδρος, ο φόβος έζεχνε πάνω του. Από πού να φύγει; Κάτω ήταν κόσμος. Προφανώς είχαν βρει τη μικρή. Γιατί καθυστέρησε, ο μαλάκας, να φύγει απ' το διαμέρισμα; Γιατί; Του ερχόταν να βάλει τα κλάματα από την ένταση.

Κάθε ανάσα για την Αντιγόνη ήταν μια σουβλιά. Δεν την ένοιαζε να πεθάνει, αλλά δεν ήθελε να ξεφύγει αυτό το κτήνος. Πώς να ειδοποιούσε τον Αρίστο; Αν προλάβαινε να κλειστεί στο μπάνιο, είχε κλειδαριά και σύρτη, και τον ειδοποιούσε από το παραθυράκι; Είχε εμπιστοσύνη στα

άνοιξε τη θρυμματισμένη πόρτα που πιτσίκαρε πάνω στα σπασμένα γυαλιά, έδωσε μια κλωτσιά στ' αχαμνά του πεσμένου Λούκη και το έβαλε στα πόδια.

Ο Αρίστος πρόλαβε να δει έναν άντρα ν' απομακρύνεται τρέχοντας όταν κατέβηκε στην είσοδο της πολυκατοικίας. Αντικρίζοντας όμως τον χτυπημένο φίλο του να αιμορραγεί μέσα σ' ένα αρχιπέλαγος σπασμένων γυαλιών όπου ήδη απλώνονταν κατακόκκινες λιμνούλες αίματος, δεν διανοήθηκε καν να τον κυνηγήσει. Γονάτισε δίπλα στον Λούκη που σφάδαζε, περισσότερο από τον πόνο στ' αρχίδια παρά από τα κοψίματα σε διάφορα σημεία του σώματός του.

Σαν αλμοδοβαρική ταινία, εκείνη τη στιγμή εμφανίστηκε η κυρα-Χρυσούλα φορτωμένη σακούλες με λαχανικά και φρούτα και μπαϊλντισμένη από τη ζέστη και τους διαπληκτισμούς με το μανάβη στη λαϊκή. Μόλις αντίκρισε τη θρυμματισμένη είσοδο πάτησε τις στριγκλιές. Εδώ στρίγκλιζε για ψύλλου πήδημα, θ' άφηνε τέτοια ευκαιρία να πάει χαμένη;

Ενώ η κυρα-Χρυσούλα απολάμβανε μιας πρώτης τάξης υστερία και ρώταγε τι έγινε και τι έγινε, ενώ ο Αρίστος δεν ήξερε από

πόδια της να την πάνε εκεί αρκετά γρήγορα;

Σαν αγρίμι πιασμένο σε παγίδα ο Σπύρος βημάτιζε πάνω κάτω. Ξάφνου έτρεξε στο μπροστινό μπαλκόνι. Κοίταξε απεγνωσμένα. Καμιά διέξοδος από εκεί. Η κουζίνα! Ο ακάλυπτος! Έκανε μεταβολή για να τρέξει στην κουζίνα, ελπίζοντας να βρει εκεί τρόπο να διαφύγει. Στο σαλόνι πέτυχε τη γριά να κινείται γοργά προς το μπάνιο. Το μεγάλο κρυστάλλινο τασάκι με τα αναρίθμητα αποτσίγαρα την πέτυχε χαμηλά στο κεφάλι. Η Αντιγόνη έπεσε χάμω με έναν πνιχτό βόγκο.

Στην κουζίνα, το μπαλκονάκι γέλασε μαζί του. Πού πας, ρε βλάκα; Ωραία, εμένα με πηδάς, ένα μέτρο κάγκελο είμαι. Τι θα κάνεις στον μικρό ακάλυπτο; Ο Σπύρος δεν άκουσε τις παραινέσεις της λογικής. Σκαρφάλωσε, πήδηξε, προσγειώθηκε με τα πόδια και με τον κόλο. Πόνεσε πολύ. Περισσότερο απ' όσο περίμενε. Σαν να είχαν ξεκολλήσει τα σωθικά του από τη θέση τους· ο δεξής αστράγαλός του ούρλιαζε.

Το συρματοπλέγμα που τον χώριζε από τον επόμενο ακάλυπτο αντιστάθηκε στις βίαιες, αδέξιες προσπάθειές του να το σκαρφαλώσει. Με τα χίλια ζόρια, ματώνοντας τα

πού και πώς να πιάσει τον αιμόφυρτο Λούκη που μόρφαζε και βογκούσε και έκλαιγε φωνάζοντας το όνομα της Αστάρτης, ενώ η κυρία Αντιγόνη ακούγοντας τις φωνές του γιου της συνήλθε αυτοστιγμεί και ήδη κατέβαινε τις σκάλες για να τον προστατέψει, στο πίσω μέρος της πολυκατοικίας, μακριά από τα γυαλιά και τα αίματα, τις φωνές και τις σειρήνες, στον ανήλιαγο, βρώμικο, άγριο φωταγωγό, η μικρή Αστάρτη ανάσαινε όλο και πιο κουρασμένα, πιο λίγο, πιο πνιχτά.

Μαλακό, τρυφερό κορμάκι, τι κάνεις εδώ, σ' αυτόν τον αεραγωγό όπου ο αέρας κλαίει από μοναξιά; Γιατί μας θυμίζεις τόσο βρώμικα, σιχαμένα, ψόφια είμαστε; της είπαν τα σκουπίδια, τα χαρτιά και τα έντομα που γίνηκαν κρεβάτι της.

Από ψηλά ακουγόταν μουσική αγνά, αγνότερα. Τόσο αλλού.

Μαμά;

Ένα δάκρυ κύλησε από το δεξί της μάτι στη μύτη της· στο δάπεδο· το ήπιαν τα σκουπίδια.

Η ανάσα της μάγκωσε. Βγήκε γδαρμένη, υποβρύχια. Πονούσε. Αλλά ήταν γλυκά· σαν ύπνος.

Μπαμπά μου;

Ποιο θέατρο του νου της ανεβάζει παράσταση; ο κύριος που

χέρια του στα σύρματα, πέρασε τελικά από την άλλη. Εκεί, κρυμμένο σε μια γωνίτσα του διπλανού αδιέξοδου ακάλυπτου, τον βρήκε η Αστυνομία λίγη ώρα αργότερα.

Αυτή τη φορά δεν φωνάζει η Αστάρτη. Ουρλιάζει η σειρήνα του ασθενοφόρου καθώς τρέχει να πάει στο νοσοκομείο το παιδί και τη γερόντισσα.

Αστάρτη – *ιου ιου ιου ιου ιου*.

Αντιγόνη – *ιου ιου ιου ιου ιου ιου*.

Αστάρτη; Αντιγόνη; Εκεί, ανάμεσα στα υστερικά *ιου-ιου*, η ζωή κλωθογυρίζει και μεταγγίζεται.

Κι όταν το πρωί η Αστάρτη ξυπνά σκάζοντας ένα χαμόγελο που λιώνει νοσοκόμες και γιατρούς, την τσακισμένη Μαμά και τον κλαμένο Μπαμπά, τους αγκαλιασμένους Λούκη και Αρίστο, εκείνη ξέρει.

Έχει κι άλλη μουσική.

μιλούσε στο αυτοκίνητό του στο δρόμο κάτω απ' το σπίτι της· η Μαμά που της χτένιζε τα μαλλιά ενώ ο Μπαμπάς τής έδινε φιλάκια και δαγκωνίτσες στα δαχτυλάκια του ποδιού· το αστείο δανέζικο τραγουδάκι που προσπαθούσε να μάθει με τον Δημοσθένη και την Μπέταν αλλά δυσκολευόταν· ο Λούκης που κρυβόταν μαζί της πίσω από τις πόρτες για να τρομάξουν τη Μαμά· το χαμστεράκι που της είχαν πάρει αλλά είχε βρει ένα πρωί κρύο, ασάλευτο, σκληρό.

Τα βατραχάκια! Τα πρωτόδε σε μια εκδρομή. Ήταν πολύ μικρή. Κι εκείνα τοσοδούλικά. Ήρεμα. Ακίνητα σαν πετρούλες – μέχρι να τα πλησιάσεις. Τότε πηδούσαν τόσο δυνατά, τόσο ψηλά, πλιτς μέσα στο νερό, πέτρες που ζωντάνευαν. Τα είχε αγαπήσει. «Πηδάει-πηδάει είναι, μπαμπά;» Άλλη λέξη δεν είχε. «Κοίτα τα πηδάει-πηδάει, μπαμπά!»

Η μουσική πάνω σταμάτησε. Όχι, μουσική! Ξεκίνα πάλι, σε παρακαλώ.

Η ανάσα ξανασκάλωσε. Το κορμάκι της συσπάστηκε.

Πάνω ψηλά, στον τέταρτο, άρχισε να παίζει μια άλλη μουσική.